

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ І ФІНАНСІВ

**Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою**

МАТЕРІАЛИ

**VII Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
«ОБЛІК, АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ
У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»**

11-12 травня 2023 року

м. Дніпро

УДК 657.6.221

Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 11-12 травня 2023 р. – Дніпро : факультет обліку і фінансів, 2023. – 241 с.

Збірник містить матеріали за такими тематичними напрямками: «Бухгалтерський облік як інформаційне джерело контролю, аналізу та управління». «Сучасний стан та перспективи розвитку системи оподаткування підприємств». «Стан та перспективи інституту аудиту в Україні». «Управління фінансово-економічною безпекою підприємств». «Інноваційні технології підготовки та перепідготовки фахівців з обліку, аудиту й оподаткування». «Проблеми викладання обліково-аналітичних, фінансових та контрольних дисциплін у закладах освіти».

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори. Редакція не завжди поділяє думку та погляди автора. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилення на авторів і видання є обов'язковим.

Оригінал-макет підготовлений кафедрою обліку, оподаткування та фінансово-економічною безпекою на факультеті обліку і фінансів Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Комп'ютерне верстання: Губарик О. М.

Зареєстровано в УкрІНТЕІ. Посвідчення № 626 від 26 грудня 2022 року.

© Факультет обліку і фінансів
Дніпровського державного аграрно-
економічного університету, 2023

Програмний комітет конференції:

Голова оргкомітету

ПРИХОДЬКО І.П. – д-р з держ. управління, професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою;

Члени оргкомітету:

ПАВЛОВА Г.Є. – д-р екон. наук, професор, декан факультету обліку і фінансів, Дніпровський державний аграрно-економічний університет;

ВАСІЛЬЄВА Л.М. – д-р з держ. управління, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет;

ГУБАРИК О.М. – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет;

САВАНЧУК Т.М. – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет;

ЛЕГА О.В. – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Полтавський державний аграрний університет.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

*В. В. Арманова, здобувачка гр.МгОП-1-22,
Науковий керівник: Т. М. Саванчук, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Діяльність будь-якого аграрного підприємства пов'язана з ризиками та можливістю втрати певних ресурсів, тому питання контролю за різними аспектами господарської діяльності дозволяють мінімізувати як втрати ресурсів так і помилки в обліку. Впровадження внутрішньогосподарського контролю сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень, а також їх виконанню.

Поняття «контроль» походить від французького *controle* (спостереження з метою перевірки або реєстр, перевірочний список), що у свою чергу утворилося від латинського *contra totolus*, що означає зіставлення, протиставлення, тобто дослівний переклад терміну дозволяє розкрити суть контролю як діяльності [2].

Відповідно до Міжнародного стандарту аудиту 315 «Розуміння суб'єкта господарювання та його середовища та оцінка ризиків суттєвих викривлень» внутрішній контроль є процесом, який визначається і на який впливають особи, наділені повноваженнями управління та найвищого управління, а також інший персонал, який надає обґрунтовану впевненість щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання стосовно достовірності фінансової звітності, ефективності діяльності та дотримання застосованих законів та нормативних актів. Це означає, що внутрішній контроль визначається і реалізується для усунення визначених ризиків бізнесу, які загрожують досягненню будь-якої з цих цілей.

Згідно із Господарським Кодексом організація внутрішньогосподарського контролю покладається на керівника підприємства. За результатами контрольних перевірок керівництво підприємства приймає рішення щодо усунення причин, які негативно впливають на фінансово-господарську діяльність. У здійсненні внутрішньогосподарського контролю на підприємствах провідну роль відіграє бухгалтерська служба, зокрема головний бухгалтер. Згідно з нормативними документами головний бухгалтер підприємства аграрного сектору разом з керівниками відповідних підрозділів і служб зобов'язаний контролювати: рух товарно-матеріальних цінностей; витрати коштів на оплату праці; дотримання фінансової і платіжної дисципліни; законність списання нестач; здійснення інвентаризації; стягнення у встановлені терміни дебіторської заборгованості й погашення кредиторської та інші питання [1].

Особливе значення внутрішньогосподарський контроль отримує на підприємстві, де зосереджена значна кількість цінностей. Контроль здійснюється окремими суб'єктами підприємства (керівниками різних ланок управління, бухгалтерською, економічною службами, технологами, ревізійною комісією, спостережною радою тощо), що дає можливість своєчасно виявити недоліки чи порушення при здійсненні операцій, вживати заходів щодо їх усунення. Крім того, він допомагає виявити невикористані резерви для підвищення ефективності діяльності.

До основних цілей організації системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві відносять:

- здійснення упорядкованої і ефективної діяльності підприємства; забезпечення своєчасного усунення відхилень та внесення коригувань з боку керівника;
- забезпечення ефективності дотримання розподілу відповідальності й повноважень кожного працівника підприємства;
- забезпечення належних умов зберігання майна підприємства;
- збір, передача, обробка інформації про стан об'єкта та інші [3].

Внутрішньогосподарський контроль є основним джерелом інформаційного забезпечення управління підприємства, яке розробляється власником (керівництвом підприємства) та спрямований на забезпечення дотримання законності й економічної доцільності здійснення операцій; збереження майна; попередження, виявлення і виправлення суттєвих помилок та викривлень інформації; належне формування облікових даних та фінансової звітності. Оскільки, згідно із законодавством України обов'язки з організації і здійснення внутрішньогосподарського контролю покладено на керівника підприємства та на головного бухгалтера, даний вид контролю ще називають бухгалтерським.

На нашу думку до найбільш застосованих форм внутрішньогосподарського контролю в аграрному секторі можна віднести:

- створення служби внутрішнього контролю;
- контроль, який здійснюється аудиторськими фірмами;
- контроль з боку головного бухгалтера, керівників, фахівців та інших посадових осіб підприємства;
- контроль здійснюваний ревізійними комісіями;

Отже, узагальнюючи вищевикладене, можна зробити висновок, що внутрішньогосподарський контроль є однією з найважливіших функцій системи управління підприємством, оскільки саме він допомагає управлінському персоналу ефективно виконувати свої функції. За допомогою системи внутрішньогосподарського контролю керівництво вирішує, що саме потрібно змінити в організації роботи підприємства та спрогнозувати його діяльність на перспективу.

Література:

1. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар. О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов, В. М. Коссак та ін. ; за заг. ред. О. І. Харитонової. Х.: Одіссей, 2007. 832 с.
2. Коцупатрій М. Внутрішньогосподарський контроль: організаційні аспекти та класифікаційні ознаки. *Економічний аналіз*. 2010. Випуск 6. С.433-436.
3. Михалевич С. Сутність внутрішньогосподарського контролю та його організація на швейних підприємствах. *Економічний аналіз*. 2010. Випуск 6. С.467-469

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Анастасія БЕЗМОГОРИЧНА, МгОПз-1-22

Сергій ЮРЧЕНКО, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Питання купівлі, продажу продукції, товарів, робіт, послуг та розрахунків з покупцями та замовниками за передані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги підприємств будь-яких форм власності були і залишаються донині одними з найбільш актуальних незалежно від суспільно-політичного ладу, що функціонує в окремо узятій країні чи світовому співтоваристві в цілому. Адже розрахунки між підприємствами і організаціями є однією з необхідних ланок розширеного відтворення. Від повноти, швидкості, якості розрахунків залежать кінцеві результати діяльності підприємств, їх фінансовий стан, економічне зростання країни в цілому шляхом підвищення внутрішнього валового продукту.

Відвантажуючи готову продукцію підприємство, як правило, не отримує грошові кошти за неї одразу, тобто відбувається кредитування покупця. Тому протягом певного періоду, від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу, кошти підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторами можуть бути як юридичні, так і фізичні особи.

Економічна вигода від дебіторської заборгованості виражається в тому, що будь-яке підприємство в результаті її погашення розраховує рано чи пізно отримати грошові кошти або їх еквіваленти. Відповідно, дебіторську заборгованість можна визнати активом тільки тоді, коли існує ймовірність її погашення боржником.

В цілому всі методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи та їх розкриття у фінансовій звітності визначає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [2]. Варто зазначити, що норми даного НП(С)БО застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

При цьому інформацію щодо питань виникнення дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності визначає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 237 від 08 жовтня 1999 р. з відповідними змінами і доповненнями.

Існує ряд проблем щодо обліку розрахунків з покупцями та замовниками, а саме:

- неможливість отримання інформації про дебіторську заборгованість в обсязі і вигляді, достатньому для проведення аналізу розрахунків з дебіторами та прийняття управлінських рішень;

- майже повна відсутність контролю за станом та обсягами сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості на підприємствах;

- застарілість облікових реєстрів аналітичного та синтетичного обліку дебіторської заборгованості (при журнально-ордерній формі);

- нерозвиненість обліку взаєморозрахунків, а саме використання факторингу для ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Отже, з метою вирішення вищезазначених проблемних питань, покращення розрахункової дисципліни та скорочення дебіторської заборгованості суб'єктів господарювання необхідно вжити наступних заходів:

- необхідно вдосконалити методи визначення суми резерву сумнівних боргів, та здійснити заходи щодо стимулювання створення вітчизняними підприємствами резерву сумнівних боргів;

- для ефективного управління дебіторською заборгованістю суб'єктів господарювання проводити взаємозаліки, використовувати факторинг, зокрема по операціях за товарною (операційною) дебіторською заборгованістю;

- розробити методичні рекомендації з удосконалення обліку та контролю простроченої та безнадійної заборгованості суб'єктів господарювання, своєчасно здійснювати нагляд за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості.

Таким чином, вищевикладені пропозиції будуть сприяти вдосконаленню організації розрахунків з покупцями та замовниками та їх обліку, допоможуть вчасно і правильно приймати управлінські рішення, уникати складних і суперечливих ситуацій з дебіторами, а також знизити дебіторську заборгованість підприємства та покращити його фінансовий стан.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08 жовтня 1999 р. № 237 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 р. № 290 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

3. Податковий кодекс України Затверджений Верховною Радою України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОЦЕСУ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

*Юлія Бобир, здобувач групи МгОПз-22
Науковий керівник доц. О.О. Одношєвна
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Основною метою виробничої діяльності будь-якого підприємства є випуск готової продукції для реалізації, і одержання прибутку. Для досягнення цієї мети підприємство повинне забезпечувати перш за все конкурентоспроможність продукції, що випускається, застосовувати прогресивні технології виробництва, а також створити такі умови роботи на підприємстві за яких якість роботи працівників підвищиться [3].

Зважаючи на сучасні реалії ведення бізнесу та розвитку економіки в цілому, зазначимо, що галузь тваринництва є прибутковою, актуальною та потребує подальшого дослідження. Облік процесу виробництва продукції тваринництва дає змогу накопичувати і упорядковувати витрати на вирощування та відгодівлю тварин, слідкувати за збільшенням живої маси тварин, вести облік фактичного поголів'я, його живої маси, вартості на початок Класифікація витрат виробництва здійснюється за такими ознаками: за економічним змістом, за калькуляційними статтями, за способом включення до собівартості тощо. Витрати у тваринництві розмежовуються за галузями і видами виробництв, тобто за спеціалізацією. Натомість витрати виробництва розмежовуються тільки за видами: витрати живої праці, використання коштів праці та предметів праці, основних засобів і малоцінних предметів, кормів, засобів захисту тварин.

Облік у тваринництві повинен забезпечити розподіл витрат по-перше, за основними видами виробництв і групами тварин, а по-друге, по основним видам витрат.

Перший розподіл забезпечується побудовою аналітичного обліку по основним галузям виробництва, а також за кожним видом виробництва чи групі тварин в середині галузей. Другий розподіл здійснюється за допомогою побудови дисконтних реєстрів [2].

Основними завданнями обліку витрат у тваринництві є: - економічно обґрунтований розподіл витрат за групами худоби та видами виробництв; - повне, точне та своєчасне відображення виходу продукції у тваринництві; - точне відображення витрат з виробничими підрозділами; - поділ витрат з економічно однорідними елементами і статтями, з яких складається собівартість виробленої продукції; - економічно обґрунтоване визначення собівартості основної і побічної продукції.

Питання формування та обліку та аналізу витрат в сучасних ринкових умовах набуває великого значення і тісно пов'язане з досягненням головної стратегічної мети будь-якого підприємства – максимізації прибутку. Основним з етапів реалізації даного завдання є створення системи управління витратами підприємства [1].

Для того щоб успішно справитися із завданнями збільшення виробництва продукції тваринництва, в господарстві необхідно своєчасно виявляти і використовувати резерви його зростання. Резервами збільшення виробництва продукції та підвищення її конкурентоспроможності є зростання поголів'я, поліпшення породно-племінних характеристик тварин; забезпечення збалансованої годівлі; зміцнення матеріально-технічної бази галузі; поліпшення санітарно-гігієнічних умов утримання тварин і праці персоналу; впровадження прогресивних систем матеріального стимулювання, які б забезпечили зацікавленість у підвищенні якості продукції.

Недопущення (скорочення) втрат тваринницької продукції на всіх етапах її проходження також є резервом збільшення її виробництва. Для цього необхідно забезпечити галузь тваринництва відповідним обладнанням; створити потужності для зберігання, транспортування та переробки продукції; створити дійовий механізм відповідальності конкретних осіб, які допускають втрати продукції.

Основними джерелами зростання виробництва продукції тваринництва є: збільшення продуктивності тварин, недопущення втрат від падежу продуктивних тварин, раціональне використання кормів при вирощуванні та відгодівлі худоби і птиці.

Зниження витрат сільськогосподарської продукції є важливою проблемою, однією з основних умов підвищення економічної ефективності господарства. Підприємству повинно бути не байдуже, ціною яких витрат здійснюється виробництво продукції, бо від цього в результаті залежить ступінь задоволення потреб суспільства. Для зниження витрат треба розробити систему стимуляції працівників по скороченню витрат. Застосовувати більш прогресивні види кормів за поживністю (за якістю) і скорочення їх використання за кількістю, оскільки отримання, транспортування і зберігання

великої кількості не ефективних за поживними властивостями кормів призводить до збільшення витрат.

Отже, зазначимо, що ефективне управління витратами виробництва, їх оптимальний розподіл, а також раціональне використання, дозволить скоротити собівартість готової продукції. Поряд з цим, існують також наступні напрями оптимізації собівартості продукції тваринництва за рахунок правильного ведення обліку та якісного аналізу, зокрема:

- підвищення продуктивності тварин та якості продукції, при цьому скорочуються всі витрати в розрахунку на одиницю продукції;

- ліквідація перевитрати кормів за рахунок складання збалансованих раціонів годівлі тварин, впровадження науково-обґрунтованих методів відгодівлі;

- поліпшення умов утримання тварин і догляду за ними.

Досконалий процес ведення обліку та аналізу витрат виробництва продукції тваринництва на будь-якому підприємстві займає важливу стратегічну позицію, адже галузь тваринництва є однією з важливих для здорового ступеня розвитку сільського господарства.

Література:

1. Бутинець Ф. Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф. Ф. Бутинець // Міжнародний збірник наукових праць. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – Вип. 1 (22). – с. 11–18.

2. Давидович І.Є. Управління витратами: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.

3. Ліннік В.С., Медведєв А.Ю., Прудніков В.Г. Теоретичні та практичні основи технологій виробництва продукції тваринництва [Текст] / В.С. Ліннік, А.Ю. Медведєв, В.Г. Прудніков [та ін.] ; За ред. доктора с.-г. наук проф. В.С. Лінніка. – Луганск : Елтон-2, 2013. – 239 с.

СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ КРЕДИТІВ БАНКІВ

Н. Г. Бойко, здобувачка групи ОП-3-20

О. Л. Дубина, старший викладач

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Облік кредитів є важливим елементом фінансового менеджменту банків, який впливає на їх фінансовий стан та ризиковість.

Бухгалтерський облік кредитів і позик у бухгалтеріях підприємств відіграє важливу роль при оподаткуванні підприємства, тому що від достовірності та правильності обліку кредитів і позик на підприємстві залежить правильність прийняття управлінських рішень, дозволяє проводити аналіз

рентабельності отриманих коштів. Своєчасний та правильний облік кредитів та позик дає достовірну інформацію щодо обслуговування кредиту, дозволить на його аналізі зробити правильний вибір за зручністю та вигодою придбання кредиту для підприємства.

Кредити фінансових організацій (банків) представляють короткострокові та довгострокові суми, які отримані у борг підприємством з умовою повернення та виплатою відсотків за користування. Залучення кредитів та позик (банків, сторонніх організацій та фізичних осіб) здійснюється на підставі укладеного договору, з визначенням конкретних умов за відсотками та строками повернення. Кредити банків видаються на певний термін з умовою повернення на підставі договору, тому їх називають короткострокові та довгострокові позички банків. Якщо термін платежу ще не настав, кредити називаються терміновими, а зі строком погашення, що минув, називають прострочені.

Ефективність функціонування реального сектора економіки багато в чому залежить від якісного стану банківської системи країни, і, зокрема, від системи банківського кредитування. В умовах економічної стабілізації банківський кредит повинен стати найважливішим фактором подальшого розвитку економіки країни, оскільки він несе потужний заряд у вигляді додаткових ресурсів та дозволяє підприємствам і організаціям створити необхідні передумови для підвищення економічних потужностей.

В сучасних умовах політичної та економічної нестабільності підвищується ризикованість банківського кредитування, адже значна кількість наданих позик не повертається своєчасно, зростає питома вага проблемної заборгованості й особливо гострою стає проблема управління якістю кредитного портфеля банку. Більш ефективно управляти кредитними ризиками та формувати адекватні резерви дозволяють комплексний аналіз та адекватна оцінка стану кредитного портфеля. Від рівня якості кредитного портфеля банків значною мірою залежить й стабільність банківської системи.

На сучасний стан кредитної діяльності банків впливає ресурсний потенціал банківської системи, в тому числі стан міжбанківського кредитного ринку.

Стан обліку кредитів банків потребує удосконалення для забезпечення ефективного управління ризиками та забезпечення стійкості фінансової системи. Необхідність його удосконалення зумовлена складністю фінансових продуктів, збільшенням кількості операцій та ризиків, а також необхідністю відповідності міжнародним стандартам фінансової звітності.

Для досягнення цієї мети необхідно впроваджувати сучасні програмні рішення, що дозволяють автоматизувати процеси кредитування та моніторингу кредитного портфеля. Також важливо забезпечувати належний контроль за якістю інформації, що вводиться до систем обліку кредитів, та її відповідність вимогам регуляторів та стандартів фінансової звітності. На додаток до цього, банки повинні постійно вдосконалювати свої методи та підходи до оцінки кредитного ризику та моніторингу кредитного портфеля з метою мінімізації

можливих втрат та забезпечення стабільного фінансового стану.

Крім того, банки повинні забезпечувати достовірність та повноту інформації про кредитний портфель в своїх фінансових звітах, що дозволить інвесторам та регуляторам здійснювати об'єктивну оцінку фінансового стану банку.

Отже, удосконалення обліку кредитів банків є важливим завданням, яке дозволить забезпечити високу якість фінансової звітності та ефективно управління кредитним портфелем, зменшити можливі ризики та забезпечити стабільний фінансовий стан банку.

Основними напрямками удосконалення обліку кредитів вбачаємо наступні:

1. Застосування сучасних методів та технологій, що дозволить зменшити ризик виникнення неплатоспроможності боржників та збільшити ефективність використання банківських ресурсів. Використання інформаційних систем та програмного забезпечення для автоматизації процесу обліку кредитів може покращити точність та швидкість збору та аналізу даних.

2. Підвищення кваліфікації фахівців з обліку кредитів та їхній постійний професійний розвиток, що може забезпечити використання найбільш ефективних методів та підходів до оцінки кредитного ризику та управління кредитним портфелем.

3. Впровадження методів стимулювання високої якості обліку кредитів, таких як бонусні програми та підвищення заробітної плати, що може підвищити мотивацію працівників та забезпечити більш точний та своєчасний облік кредитів.

4. Співпраця з іншими фінансовими установами та громадськими організаціями, що може допомогти банкам вдосконалити свої методи та підходи до обліку кредитів.

Результатом удосконалення обліку кредитів має стати підвищення ефективності управління кредитним портфелем, зниження ризиків та забезпечення стійкості фінансової системи, що сприятиме розвитку банківської сфери в цілому.

Література:

1. Облікове забезпечення управління кредитними операціями банку.
URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2914>

2. Проблеми та шляхи удосконалення обліку кредитних операцій банку.
URL: http://sophus.at.ua/publ/2014_12_16_lutsk/sekcija_7_2014_12_16/problemi_ta_shljakhi_udoskonalennja_obliku_kreditnikh_operacij_banku/80-1-0-1210

3. Фінансові зобов'язання за кредитами: визнання, облік і розкриття у звітності за МСФЗ. URL: https://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/fz000625

4. Шпак Н.О., Ярошевич Н.Б., Побурко О.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В РЕСТОРАННОМУ ГОСПОДАРСТВІ

*С. І. Бригіна, здобувачка вищої освіти
спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»
Науковий керівник: Н. В. Рунчева, д.е.н., доцент
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького*

Однією з обов'язкових умов діяльності ресторанного-готельного бізнесу є ведення бухгалтерського обліку. Кожен бізнес, як і готельно-ресторанний, має свої особливості у веденні бухгалтерського обліку, свої проблеми і способи

їх вирішення. Саме тому побудова бухгалтерського обліку залежить насамперед від ступеня складності бізнесу, від того, наскільки грамотно організований облік на підприємстві, залежить і можливість грамотного планування бізнесу та адекватний облік усіх ризиків [1].

У деяких видах діяльності бухгалтерський облік чітко регламентований законодавством, а отже, необхідності щось придумувати або оптимізувати просто немає. Але в ситуації з бізнесом у сфері громадського харчування, ресторанів чи кафе, бухгалтерський облік досить специфічний та трудомісткий. Це пов'язано з тим, що сфера комунального харчування об'єднує продаж товарів, виробництво, надання послуг, і всі операції відбуваються у приміщенні одного закладу. Цей симбіоз потребує уважного та креативного підходу. При розробці моделі такого бізнесу та виборі системи оподаткування необхідно детально опрацювати питання щодо РРО, особливості купівлі/продажу акцизних товарів, переміщення та відповідальність за товар усередині закладу тощо. Наприклад, як продати алкоголь, які норми щодо зберігання та списання продуктів, нюанси із санепідемстанцією, та багато іншого

Багато компаній практикують пропускати етап "виробництва" страв (не використовують бухгалтерський рахунок 23 "Виробництво"), а на практиці просто списують сировину та матеріали у витрати періоду (92 "Адміністративні витрати", 93 "Збутові витрати", 90 "Собівартість"). Так, такий принцип зменшує витрати на обслуговування документального процесу.

"Обходячи" стандартну схему обліку процесу приготування страв на кухні, власник втрачає:

- контроль за переміщенням сировини та матеріалів (без фізичної присутності не зможе проконтролювати списалося більше продуктів у страви або ці продукти були вкрадені);

- можливість аналізувати реальну собівартість товару, що у свою чергу покаже чи потрібно підвищити ціну товару, чи знайти заміну постачальника на більш бюджетного;

- можливість керувати прибутком закладу;

- штрафні нарахування із боку контролюючих органів [2].

Головна функція бухгалтерського обліку – фіксування фактичного фінансового стану підприємства, а також він слугує інформаційним джерелом

для прийняття управлінських рішень, які мають забезпечувати економічну ефективність ресторанного підприємства. Бухгалтерський облік дозволяє підприємствам ресторанної сфери відстежувати свої внутрішні доходи та витрати, контролювати операційну діяльність, збирати та зберігати фінансову інформацію.

Особливостями організації бухгалтерського обліку в рестораних підприємствах є наявність різних підходів, що обумовлено наявністю специфічних видів діяльності, які включають в себе виробництво, надання послуг і торгівлю. Тому необхідно узгодити певні особливості організації бухгалтерського обліку, включаючи облік витрат. Бухгалтерський облік забезпечує фіксування фінансових операцій підприємства за визначений період; точний облік вартості проданої продукції чи наданих послуг споживачам і вартості товарів, отриманих від постачальників.

Головна особливість ресторанного підприємства – одночасне поєднання ознаки виробництва, роздрібної торгівлі та сфери послуг [3]. Всі витрати ресторанного господарства класифікуються на: витрати виробництва, витрати обігу (реалізації) і витрати з організації споживання. До витрат виробництва ресторану слід віднести:

- матеріальні витрати на виготовлення продукції власного виробництва (50 – 55% всіх витрат);

- витрати обігу (10 – 15% всіх витрат) – витрати матеріальних, грошових і трудових ресурсів, що пов'язані з процесом обігу (придбання, реалізації) готової продукції та товарів, виражених в грошовій одиниці;

- витрати грошових та трудових ресурсів, які забезпечують процес виробництва, а також витрати на організацію споживання, частка яких є значною у загальній кількості витрат підприємств ресторанного господарства.

За дебетом рахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів» відображається собівартість реалізованих купованих товарів та кухонної продукції (за собівартістю сировини).

На відміну від інших галузей економіки, у ресторанному господарстві вартість сировини та матеріалів до витрат виробництва не входять. Отже, витрати виробництва не є повною собівартістю готової продукції, тому до загальновиробничих витрат не слід відносити витрати на приготування страв. Натомість на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» ведеться облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва й управління цехами, всіма видами структурних підрозділів, основного і допоміжного виробництва, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і обладнання. Цей рахунок не застосовується підприємствами торгівлі, але якщо вважати, що ресторанне підприємство відноситься до торгово-виробничої сфери діяльності, то рахунок 91 «Загальновиробничі витрати» варто використовувати на підприємствах ресторанного господарства для обліку витрат на оплату праці шеф-поварів, кухарів, нарахування єдиного соціального внеску, нарахування сум за отримані комунальні послуги, оренду виробничого

устаткування для кейтерингу, амортизацію необоротних активів, ремонт кейтерингового обладнання тощо.

Для бухгалтерського обліку перерахованих загальновиробничих витрат пропонується застосовувати субрахунок 911 «Витрати обслуговування процесу виробництва». З метою отримання інформації про витрати, пов'язані з обслуговуванням кейтерингових заходів, рекомендується використання субрахунку 912 «Витрати за наданими послугами», що надалі буде включено до їх собівартості. Існують два методи ведення бухгалтерського обліку витрат:

- торговельний метод;
- виробничий метод.

Торговельний метод ґрунтується на облікуванні запасів (продовольча сировина й купівельні товари) на рахунок 28 «Товари». Відпускна ціна страви заздалегідь визначається на підставі розрахунків. Рахунки 92 «Адміністративні витрати» і 93 «Витрати на збут» відображають прями, змінні та постійні загальновиробничі витрати, які належать до витрат звітного періоду.

Підрахунок собівартості готової продукції базується на стандартних методах та прийомах бухгалтерського обліку, за яких облік ведеться згідно з вимог П(С)БО 9 і витрат згідно з П(С)БО 16, що є основною перевагою цього методу [4].

Варто виділити такі проблемні питання, які пов'язані з бухгалтерським обліком ресторанного підприємства: склад витрат, методика обліку окремих видів витрат (заробітна плата офіціантам, витрати на амортизацію та утримання торговельного обладнання, витрат на маркетинг та оренду, амортизацію і утримання приміщень і обладнання обідніх залів).

Бухгалтерський облік є невід'ємною частиною функціонування ресторанного підприємства і відіграє важливу роль в перевірці надходжень та витрат за сферами діяльності. Тому важливою складовою діяльності ресторанного підприємства є раціональна організація бухгалтерського обліку, яка не можлива без знання специфіки витрат ресторанного підприємства.

Література

1. Мелень О. В. Організація бухгалтерського обліку готельно-ресторанного бізнесу: теоретичні аспекти / О. В. Мелень // Східна Європа: економіка, бізнес та управління : електрон. наук. фахове вид. – 2017. – Вип. 6 (11). – С. 324-328. – URI: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/11_2017/63. (дата звернення 28.04.2023).

2. Податковий і бухгалтерський облік в ресторані або кафе: в чому особливості та як організувати правильно? URL: <https://pravdop.com.ua/publications/novosti-kompaniy/buhgalterskiy-uchet-v-restorane-ili-kafe-v-chem-osobennosti-i-kak-organizovat-pravilno-08-2020-101/> (дата звернення 28.04.2023).

3. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит / Т. В. Шелеметьєва, С.В. Гресь-Євреїнова, Д.Ю. Мамотенко // Особливості бухгалтерського обліку витрат

туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. Випуск 66. 2022

URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/66_2022/39 (дата звернення: 28.04.2023).

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 2001 р. № 318. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 28.04.2023).

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ

*Тетяна Бугай, здобувачка гр.МгОП-22
Леся Васільєва, д.держ.упр., професорка
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Облікова політика підприємства є важливим інструментом управління фінансами підприємства та забезпечення його фінансової стійкості. Вона дозволяє встановити чіткі правила і принципи бухгалтерського обліку, що допомагає зменшити ризик помилок та виключити можливість зловживань при веденні бухгалтерського обліку.

Облікова політика визначає, які рахунки використовуватимуться для реєстрації різних операцій, які методи оцінки активів та зобов'язань будуть використовуватися, як будуть обчислюватися доходи та витрати, як будуть проводитися інвентаризації та складатися фінансові звіти.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» облікова політика це «сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності» [2].

Стеців І.І. вказує, що «облікова політика це сукупність принципів та правил (варіантів) організації та технології реалізації способів (методів) бухгалтерського обліку в організації з метою формування максимально оперативної, повної, об'єктивної та достовірної фінансової та управлінської інформації підприємства» [3].

Черній М.Я. наголошує, що «облікова політика - сукупність принципів та правил, що регламентують методичні та організаційні засади ведення бухгалтерського обліку на підприємстві в умовах чинної нормативної бази на даний момент часу» [4].

Облікова політика підприємства повинна відповідати вимогам законодавства та стандартам бухгалтерського обліку. Вона повинна бути достатньо гнучкою, щоб можна було враховувати особливості конкретної галузі, типу діяльності та розміру підприємства. Облікова політика повинна бути оновлюваною, щоб відповідати змінам в законодавстві та стандартах бухгалтерського обліку, а також змінам в діяльності підприємства.

Васільєва Л.М. виділяє наступні основні принципи щодо формування

облікової політики:

Рис. Основні принципи формування облікової політики [1]

Тамі чином, облікова політика підприємства - це збір правил, методів і принципів бухгалтерського обліку, які визначаються підприємством з метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Література:

1. Васільєва Л.М. Принципи формування облікової політики. *Інноваційна економіка*. 2013. №2(40). С.322-324.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

3. Стеців І.І. Облікова політика суб'єкта господарювання, її актуальність і значення в сучасних умовах. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2019. №5. С. 201-208.

4. Черній М.Я. Формування облікової політики підприємств на основі організаційно-технологічних особливостей діяльності. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 020. Вип. 2 (23). С. 381–388.

КРЕДИТНИЙ РЕЙТИНГ: МЕТА ТА ФАКТОРИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

*В.О. Веселовська,
студентка 4 курсу за спеціальністю
Фінанси, банківська справа та страхування
Науковий керівник: Н.М. Ткачук,
к.е.н, доцент кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування,
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
м. Хмельницький, Україна*

Кредитний рейтинг – це результат статистичного аналізу, який проводять кредитори та фінансові установи для визначення кредитоспроможності особи чи малого бізнесу, яким керує власник. Оцінювання рівня кредитоспроможності використовується кредиторами в прийнятті рішення про продовження чи відмову в отриманні кредиту. Кредитний рейтинг є дуже швидким інструментом для оцінки кредитоспроможності позичальника, може вплинути на вартість кредитів. Актуальність кредитного рейтингу виникає в тому, що він може вплинути на можливість отримання кредиту та його вартість, а також відобразити фінансову стійкість та платіжну дисципліну позичальника. Також кредитний рейтинг впливає на можливість клієнтів банків претендувати на такі фінансові продукти, як іпотека, автокредити, кредитні картки та приватні позики.

Кредитори використовують кредитний рейтинг у ціноутворенні на основі ризику, коли умови позики, включаючи процентну ставку, що пропонується позичальникам, базуються на ймовірності погашення. Загалом, чим вищий кредитний рейтинг, тим кращу ставку пропонує фінансова установа [1].

Кредитний рейтинг для фізичної особи може визначати розмір початкового депозиту, необхідного для придбання смартфона, кабельного телебачення, комунальних послуг або оренди квартири. Крім того, кредитори часто переглядають бали позичальників, особливо коли вирішують, чи змінити процентну ставку чи кредитний ліміт на кредитній картці.

Визначення кредитного рейтингу базується на кредитній історії позичальника: кількості відкритих рахунків, загальному рівні боргу, історії погашення та інших факторах. Існує різна кількість моделей кредитного рейтингу через те, що кожна модель може бути націлена на цільові аудиторії та на різні фактори визначення кредитного ризику. Моделі кредитного рейтингу можуть дещо відрізнятися за тим, як вони оцінюють кредит. Система оцінки кредитоспроможності Fair Isaac Corporation, відома як рейтинг FICO, є найпоширенішою системою оцінки кредитоспроможності у фінансовій сфері, яку використовують понад 90% провідних кредиторів [2].

Однак іншою популярною моделлю оцінки кредитоспроможності є VantageScore, яка була створена трьома провідними агентствами кредитної звітності: TransUnion, Experian і Equifax [3].

Незважаючи на те, що існують інші системи кредитного рейтингу, FICO Score на сьогоднішній день є найпоширенішою. Кредитний рейтинг FICO – це число від 300 до 850, причому 850 є найвищим можливим балом. Кредитні показники для малих підприємств, наприклад, FICO Small Business Scoring Service (SBSS), коливаються від нуля до 300 [4].

На величину кредитного рейтингу впливають п'ять факторів у відповідній частці від загальної величини рейтингу [5]:

- історія платежів (35%)
- суми заборгованості (30%)
- тривалість кредитної історії (15%)
- новий кредит (10%)
- сума кредитів (10%)

Кредитори самостійно визначають власні діапазони кредитних балів, але часто використовується середній діапазон балів FICO [6]:

- відмінно: 800–850;
- дуже добре: 740–799;
- добре: 670–739;
- не добре: 580–669;
- погано: 300–579.

Коли інформація в кредитному звіті позичальника оновлюється, його кредитний рейтинг змінюється і може підвищуватися або знижуватися залежно від нової інформації. Ось кілька способів, за допомогою яких споживач може покращити свій кредитний рейтинг:

- своєчасна оплата рахунків: шість місяців своєчасних платежів необхідні, щоб побачити помітну різницю у рахунку позичальника;
- збільшення кредитної лінії: якщо є рахунки кредитної картки, потрібно зателефонувати та запитати про збільшення кредиту. Якщо обліковий запис має добру репутацію, слід збільшити кредитний ліміт. Однак важливо не витратити цю суму, щоб зберегти нижчий рівень використання кредиту;

– незакриття рахунку кредитної картки: якщо не використовується певна кредитна картка, найкраще припинити її використання замість того, щоб закрити рахунок. Залежно від віку та кредитного ліміту картки, закриття облікового запису може погіршити кредитний рейтинг. Наприклад, є борг у розмірі 1000 доларів США та кредитний ліміт у 5000 доларів США, рівномірно розподілений між двома картками. З огляду на обліковий запис, коефіцієнт використання кредиту становить 20%, що добре. Однак закриття однієї з карт призвело б до того, що рівень використання кредиту досягне 40%, що негативно вплине на рахунок;

– співпраця з однією з найкращих компаній з виправлення кредитів: якщо немає часу покращити свій кредитний рейтинг, компанії з виправлення кредитів проведуть переговори з вашими кредиторами та трьома кредитними агентствами від вашого імені в обмін на щомісячну плату. Крім того, було б доцільно скористатися однією з найкращих служб кредитного моніторингу, щоб захистити інформацію персони.

Отже, кредитний рейтинг може значно вплинути на фінансове життя. Це відіграє ключову роль у рішенні кредитора запропонувати кредит. Відмінний результат може знизити процентні ставки, що означає, що є можливість платити менше за будь-яку кредитну лінію. Якщо відомі фактори, які впливають на кредитну оцінку, як-от коефіцієнт використання кредиту та історія платежів, особа може працювати над покращенням своєї оцінки. Маючи кращий кредитний рейтинг, з більшою вірогідністю можна отримати найкращі умови фінансових інструментів такі як кредитні картки, іпотека, автокредити та інші.

Література:

1. EQUIFAX. How do lenders use credit scores? URL: <https://www.equifax.com/personal/help/lenders-credit-scores/>.
2. MyFICO. What's the Difference Between FICO® Scores and Non-FICO Credit Scores. URL: <https://www.myfico.com/credit-education/fico-scores-vs-credit-scores>.
3. VantageScore. URL: <https://vantagescore.com/>.
4. FICO. FICO® Small Business Scoring ServiceSM. URL: <https://www.fico.com/en/products/fico-small-business-scoring-service>.
5. MyFICO. What's in my FICO® Scores? URL: <https://www.myfico.com/credit-education/whats-in-your-credit-score>.
6. Experian. What Is a Good Credit Score? URL: <https://www.experian.com/blogs/ask-experian/credit-education/score-basics/what-is-a-good-credit-score/>.

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

*Людмила ВОЛЧАНСЬКА,
к.е.н., доцентка кафедри обліку, оподаткування
та управління фінансово-економічною безпекою
Лілія КАРПЕНКО,
здовувачка вищої освіти групи МгОПз-1-22
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Початковим етапом обліку розрахунків з постачальниками на підприємстві є первинний облік. Його зміст полягає у первісному спостереженні та розумінні господарського факту (явища або процесу), вимірювання дії в натуральному та грошовому вираженні, фіксування в носіях облікової інформації - документах.

Документи з огляду на їх велику кількість та різноплановість потрібно упорядковувати. Сприйняття, вимірювання та відображення господарських фактів розрахунків з постачальниками здійснюється виконавцями в різні періоди. Тому, при здійсненні первинного обліку, на підприємстві наперед встановлюють рух первинних документів, формуючи графік документообігу. Інформацію сортують та відокремлюють від іншої саме на первинній стадії обробки для подальшого руху по підприємству [1].

Первинний документ – це основний доказ того, що сталася та чи інша подія. А якщо розглядати заборгованість, то він є прямим засобом підтвердження виникнення чи погашення заборгованості. Неналежне або несвоєчасне оформлення первинної документації робить неможливим відображення інформації в обліку.

Основними формами первинних документів, що використовуються при розрахункових операціях з постачальниками на підприємстві є:

- накладна внутрішньогосподарськ
- накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей;
- податкова накладна;
- рахунок-фактура;
- акт купівлі-продажу;

Сучасні підприємства найчастіше здійснюють розрахунки з постачальниками в безготівковій формі в режимі електронної системи «Клієнт-Банк». За допомогою цієї системи бухгалтер, з використанням локальної мережі Інтернет, має віддалений доступ до банківського рахунку підприємства. Це дозволяє, не виходячи з бухгалтерії, відправити до обслуговуючого банку платіжне доручення. Окрім цього, клієнт має змогу швидко отримати потрібну інформацію про стан платежу, стану поточного рахунку та про документи, що були або будуть проведені за рахунком у будь-який момент часу. Таким чином,

первинний облік платіжних доручень ведеться в електронному вигляді, а у разі потреби документи можна роздрукувати в паперовому вигляді.

Для обліку розрахунків з постачальниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи і надані послуги призначений рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». За кредитом рахунку 631 відображається заборгованість за одержані від постачальників активи або виконані роботи чи послуги, за дебетом - погашення заборгованості, її списання, тощо.

На сьогодні облік кредиторської заборгованості повністю регулюється законодавчими актами, але незважаючи на це, в системі розрахунків за кредиторською заборгованістю існує ряд проблем.

та своєчасного контролю та управління поточною кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги доцільно вести її аналітичний облік [2]. Ми пропонуємо заборгованість перед постачальниками аналізувати в розрізі двох ознак: терміну погашення та виконання умов погашення.

За терміном погашення заборгованість доцільно розділити на три групи:

- від одного до трьох місяців;
- від трьох до шести місяців;
- від шести до дванадцяти місяців.

Щодо такої класифікаційної ознаки, як виконання умов погашення, то за нею ми пропонуємо поділити заборгованість на:

- заборгованість, термін погашення якої ще не настав;
- відстрочена заборгованість;
- прострочена заборгованість.

Ми пропонуємо при розрахунках з постачальниками використовувати форму аналітичної таблиці розрахунків з постачальниками, наведену в таблиці 1. Така відомість допоможе виявити факти прострочення кредиторської заборгованості та недопущення в майбутньому такої ситуації, з метою уникнення претензій з боку постачальників.

В даній таблиці наведено приклад виявлення факту відстрочення заборгованості за поставлені підприємству добрива від постачальника ТОВ «Мрія», термін сплати якої відрізняється від фактичного на 15 днів. Маючи таку інформацію, підприємство може вжити заходів щодо попередження виставлення претензії з боку постачальника. Наприклад, направити лист-прохання щодо відтермінування терміну оплати із зазначенням причин. Побудова таких взаємовідносин з постачальниками попередить в майбутньому непорозуміння та сприятиме взаємовигідним відносинам в процесі постачання товарно-матеріальних цінностей.

Аналітична таблиця розрахунків з постачальниками

№	Постачальник	Номер рахунку до сплати, дата	Термін оплати, дні	Відстрочена заборгованість, термін, дні				Прострочена заборгованість термін				Сума оплати з ПДВ грн	Сальдо кінцеве по рахунку	Дата оплати
	Назва ТМЦ	Сума рахунку з ПДВ грн		квартали				квартали						
1	2	3	4	I	II	III	IV	I	II	III	IV	5	6	8
1	ТОВ «Мрія»	№515	01.04.22		15000							15000		15.04.22
	ТОВ Добрива	15000												

Узагальнюючи усе вищевикладене, можна зробити висновок, що на сьогодні ще існує багато не вирішених проблем, пов'язаних з обліком заборгованості перед постачальниками. Запропоновані заходи щодо удосконалення обліку значною мірою посилять інформативну функцію звітності підприємства і допоможуть постачальникам краще розуміти якість майбутніх взаємовідносин з даним господарюючим суб'єктом.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

2. Чабанюк О. М. Облік дебіторської та кредиторської заборгованості й напрями його вдосконалення / О. М. Чабанюк, О. В. Багрій // Науковий вісник НЛТУ України. - 2012. - Вип. 22.2. - С. 255-259.

ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗА ПРОЦЕСОМ РЕАЛІЗАЦІЇ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*ВОЛЧАНСЬКА Людмила,
к.е.н., доцентка кафедри обліку, оподаткування
та управління фінансово-економічною безпекою
СІЛЕВИК Катерина,
здовувачка вищої освіти групи МгОПз-1-22
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Формування інформації про витрати і доходи, що отримані в ході діяльності підприємства, обґрунтування поточних і перспективних управлінських рішень, які приймаються при формуванні виробничої і комерційної політики підприємства, може бути реалізовано, як про це свідчить практика найбільш розвинутих країн, лише в межах системи бухгалтерського обліку [2].

Процес управління передбачає своєчасне отримання керівництвом достовірної інформації, необхідної для прийняття раціональних рішень. Формування і подання такої інформації є головним завданням управлінського обліку. Іншими словами, управлінський облік є системою інформаційного забезпечення процесів планування та контролю на всіх рівнях управління.

Отже, управлінський облік – підсистема бухгалтерського обліку, яка в межах одного підприємства забезпечує його управлінський апарат інформацією, що використовується для планування, управління і контролю за діяльністю підприємства. Цей процес включає виявлення, вимір, збір, аналіз, підготовку, інтерпретацію, передачу і приймання інформації, необхідної управлінському апарату для виконання його функцій. Цей облік покликаний задовольняти інформаційні потреби тільки керівництва фірми.

Основним чинником при цьому є своєчасність одержання докладної і правдивої інформації про доходи і витрати, як на підприємстві в цілому, так і на окремих його ділянках. У рамках управлінського обліку виробничих підприємств здійснюється докладний облік доходів і фінансових результатів діяльності, обліку процесів виробництва, постачання та реалізації.

Управлінська інформація дає можливість керівництву приймати більш ефективні рішення. Поточні рішення приймаються з урахуванням загального стану економіки та наявності ресурсів й можливостей підприємства на даний відрізок часу, але на ці рішення значно впливає якість довгострокових рішень, причому довгострокові рішення важко змінити, а поточні рішення можна змінювати, і доволі часто.

Отже, виходячи з вище викладеного, пропонуємо для контролю фінансових результатів аграріями використовувати один із видів операційного аналізу – «взаємозв'язок витрат, обсягу реалізації і прибутку».

Операційний аналіз – це елемент управління витратами підприємства, за допомогою якого визначають вплив структури витрат і виручки на рентабельність продукції або підрозділів підприємства. Поширеними є і інші назви операційного аналізу: аналіз беззбитковості і маржинального прибутку, CVP – аналіз (аналіз «витрати – обсяг – прибуток» («cost – volume – profit»)) [1].

Ефективність операційного аналізу для розробки управлінських рішень визначається тим, що маркетингові дослідження, облік витрат, фінансовий аналіз і виробниче планування стають єдиним інструментом управління фінансами, що дозволяє проводити просте і ефективне моделювання впливу різних факторів на розмір прибутку, який отримує підприємство, а саме:

- обсяг і структура виробництва і реалізації продукції;
- склад і величина витрат (як змінних, так і постійних);
- ціни на продукцію;
- структурні зрушення в асортименті продукції.

Операційний аналіз включає:

- розрахунок рівня беззбитковості;
- оцінку фінансової міцності і вкладу на покриття;
- розрахунок операційного ліверіджу;
- мінімізацію операційних ризиків підприємства (за показниками ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності) тощо.

Основними показниками операційного аналізу є:

- маржинальний прибуток;
- чистий прибуток;
- точка беззбитковості – це такий обсяг реалізації, коли доходи підприємства дорівнюють його затратам, а підприємство не має ні прибутку, ні збитку;
- запас фінансової міцності – це величина, на яку фактична (або запланована) виручка від реалізації перевищує беззбитковий оборот;
- операційний ліверідж (з англ. leverage – важіль) – це механізм управління прибутком підприємства, який базується на оптимізації співвідношення постійних і змінних витрат.

Головним об'єктом в процесі операційного аналізу є витрати. В основу аналізу «витрати – обсяг – прибуток» покладено класифікацію витрат на змінні та постійні. Класифікація за типом «поведінки» витрат в залежності від змін обсягів виробництва (або рівня активності компанії) є найбільш важливою для цілей планування і контролю. Зростання або зниження обсягу виробництва (реалізації) викликає відповідне зростання або зниження рівня певних витрат. При цьому інші витрати залишаються незмінними.

Змінними (умовно-змінними) називають витрати, загальний розмір яких зростає або зменшується прямо пропорційно зміні обсягу виробництва (реалізації). Основними прикладами таких витрат є: прямі витрати матеріалів, сировини, палива, заробітна плата робочого персоналу та інші витрати виробничого призначення.

Один з цікавих аспектів поведінки змінних витрат полягає у тому, що змінні витрати залишаються постійними в розрахунку на одиницю продукції.

Постійні (умовно-постійні) витрати – це витрати, загальна величина яких залишається незмінною при зміні обсягів діяльності.

Вони пов'язані з існуванням підприємства і повинні бути оплачені, навіть коли воно нічого не виробляє. Однак вони можуть змінюватись в разі реорганізації виробництва, внесення змін у законодавство тощо. До постійних витрат належать: рентні платежі, амортизаційні відрахування будівель, устаткування, орендна плата, заробітна плата адміністративно-керівного складу тощо. Проведення операційного аналізу дозволить менеджеру визначити найбільш оптимальне співвідношення між змінними витратами на одиницю продукції, постійними витратами, ціною, обсягом випуску та обсягом реалізації продукції, а також зменшити ризик.

В управлінській звітності на перший план висуваються управлінські завдання, які потребують для свого вирішення не тільки розуміння бухгалтерського обліку, але й техніко-економічного планування, статистики, аналізу господарської діяльності, фінансового менеджменту, стратегічного управління тощо.

Отже, якщо ж сільськогосподарське підприємство випускає декілька видів продукції, має багато постачальників або облік недостатньо автоматизований, то складання звітів про продаж доцільно розбити на два етапи. В цьому випадку спочатку складаються звіти про продаж за визначеною ознакою або групою ознак (наприклад, по видах продукції, місцях зберігання, покупцях тощо), а потім дані з цих довідок групуються у зведених звітах про продаж (або інформації про продаж). При цьому інформація про продаж міститься в декількох спеціалізованих звітах, наприклад, в звіті про канали збуту або звіт по групах покупців (постійні клієнти, разові покупки тощо).

Література:

1. Аверкіна М.Ф. Аналіз фінансових результатів/ М.Ф. Аверкіна // Все про бухгалтерський облік. – 2008. – №20 (1417). – С. 14-16.
2. Москаленко В.А. Впровадження управлінського обліку в підприємствах агропромислового комплексу / В.А. Москаленко // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» № 5, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2033>.
3. Моссаковський В. Особливості обліку у сільськогосподарських підприємствах [Текст] / В. Моссаковський // Бухгалтерський облік і аудит: науково-практичний журнал. - 2012. - № 1. - С. 37-41.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

*Т. Дмитренко, здобувачка гр. МгОП-1-22
Науковий керівник: О.М. Губарик, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Для ефективної роботи будь-якої галузі економіки важливо, щоб усі учасники, приймаючи рішення, мали доступ до достовірної та об'єктивної інформації про майно, фінансове становище, результати роботи та процеси їх формування як на власному підприємстві, так і у партнерів на основі попередніх даних. Цю інформацію може забезпечити тільки бухгалтерський облік. Бухгалтерський облік є невід'ємною складовою фінансової діяльності підприємства, яка забезпечує збір, обробку та аналіз фінансової інформації. Одним із важливих аспектів використання бухгалтерського обліку є його роль як інформаційного джерела для прийняття управлінських рішень.

В умовах швидких змін на ринку та зростаючої конкуренції, важливість точної та своєчасної інформації для прийняття правильних управлінських рішень стає все більш ваговою. Бухгалтерський облік забезпечує потрібну інформацію про фінансовий стан підприємства, що дозволяє керівництву приймати рішення на основі обґрунтованих фактів. Тому, вивчення ролі бухгалтерського обліку як інформаційного джерела для прийняття управлінських рішень є надзвичайно важливим для успішної діяльності підприємства.

Для прийняття рішень користувачам необхідно, щоб вони мали достовірну та об'єктивну інформацію про майно, фінансове становище, результати роботи, а також про процеси їх формування на підприємстві. Таку інформацію надає саме бухгалтерська система обліку [1].

Бухгалтерський облік є важливою складовою управління підприємством. Його основними функціями є збір, обробка, систематизація та аналіз економічної інформації, що дозволяє підприємству визначати свою фінансову стійкість, ефективність та прибутковість. Бухгалтерський облік також допомагає підприємству виконувати свої правові та податкові зобов'язання.

Процес управління має кілька основних функцій, які взаємодіють між собою, щоб забезпечити успішне функціонування організації. Основні функції процесу управління включають:

1. Планування - це процес визначення мети організації і розроблення стратегій та дій для їх досягнення. Ця функція включає формулювання місії, визначення цілей та завдань, аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, розробку планів та програм дій, а також встановлення показників результативності;

2. Організація - це процес створення оптимальної організаційної структури та розподілу ресурсів для досягнення мети організації. Ця функція включає в себе визначення ролей та відповідальностей, розробку ієрархії,

створення комунікаційних мереж, а також розподіл ресурсів;

3. Керування - це процес забезпечення виконання планів та досягнення цілей організації. Функція включає в себе встановлення стандартів процесів, контроль за виконанням робіт, мотивацію працівників, навчання та розвиток персоналу, а також розробку системи оцінки результатів;

4. Контроль - це процес перевірки, чи відповідає виконання планів і процесів вимогам та стандартам організації. Функція включає в себе моніторинг та аналіз результатів, виявлення проблем та відхилень, коригування процесів, а також встановлення заходів для запобігання майбутніх проблем.

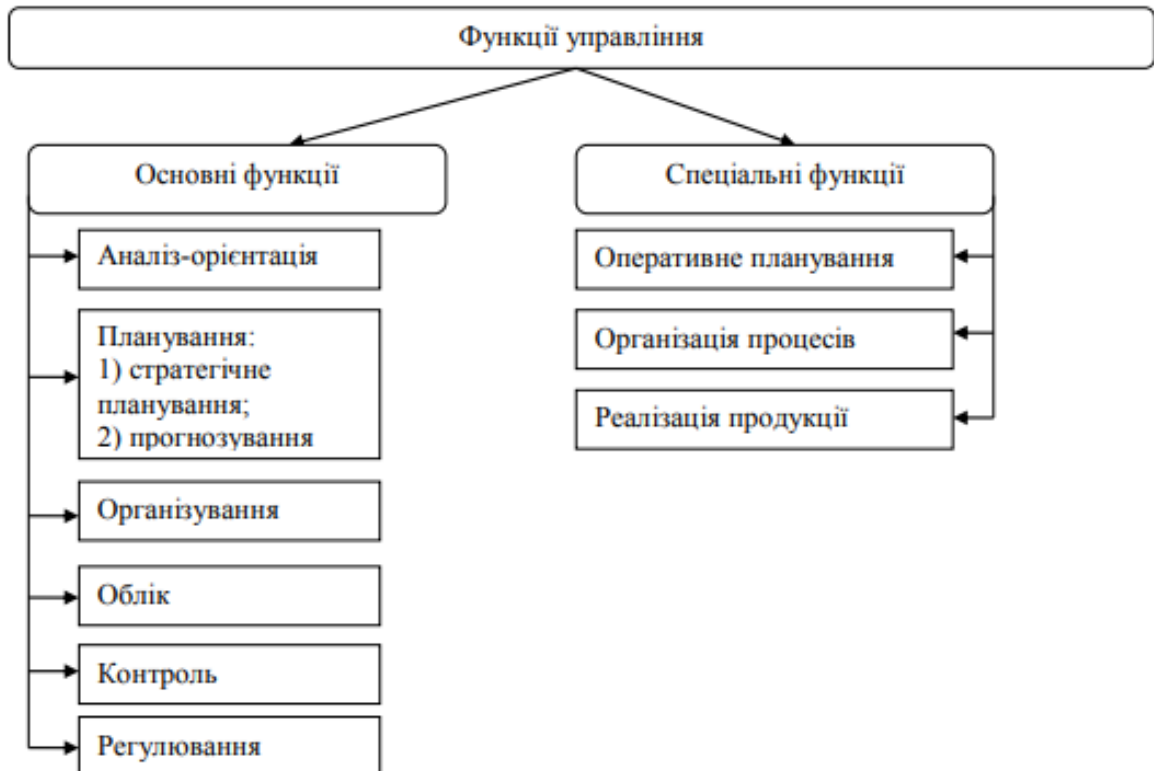

Рис. 1. Основні функції процесу управління [2]

Ці основні функції процесу управління є взаємопов'язаними та взаємодіють між собою для забезпечення ефективного функціонування організації. Кожна функція має свої особливості та потребує відповідних навичок та знань для її успішного виконання. Успішне управління вимагає інтегрованого підходу до керування всіма функціями, а також увагу до змін в зовнішньому середовищі, які можуть вплинути на ефективність організації.

Взаємозв'язок бухгалтерського обліку з функціями управління є важливим елементом ефективного управління підприємством. Наприклад, фінансове управління базується на фінансовій інформації, зібраній та обробленій бухгалтерським обліком. Контроль та аудит також використовують інформацію, яка надходить з бухгалтерського обліку, щоб переконатися, що

підприємство дотримується правил та процедур. Оподаткування залежить від точності та повноти обліку, адже невідповідність законодавству може призвести до штрафів та інших проблем.

Бухгалтерський облік також має важливе значення для прийняття різних управлінських рішень. Наприклад, при стратегічному плануванні бухгалтерський облік допомагає підприємству оцінити його фінансові можливості та обмеження, що дозволяє визначити можливі напрямки розвитку. Бюджетування базується на бухгалтерському обліку, тому його точність та повнота є важливими для ефективного планування витрат та доходів.

Інформаційна база бухгалтерського обліку є дуже важливим джерелом інформації для управління підприємством. Основні складові інформаційної бази:

- фінансова звітність складається з балансу, звіту про прибутки і збитки та звіту про зміни власного капіталу. Вона надає інформацію про фінансове становище підприємства, його результативність та фінансові потоки. Ця інформація є важливою для банків, інвесторів, регуляторних органів та інших зацікавлених сторін;

- дані про обігові кошти надають інформацію про грошові потоки в підприємстві. Ці дані допомагають управлінцям контролювати рух грошей в організації та приймати рішення про розподіл фінансових ресурсів;

- дані про виробництво та реалізацію продукції надають інформацію про кількість та якість виготовленої продукції, а також про обсяги продажів. Ці дані допомагають управлінцям контролювати виробничий процес та знаходити шляхи підвищення ефективності виробництва;

- дані про витрати та доходи допомагають управлінцям контролювати витрати та прибутки. Ці дані вказують на те, які галузі виробництва приносять найбільший прибуток та які види витрат найбільш важливі для підприємства.

Всі складові інформаційної бази бухгалтерського обліку взаємопов'язані і спільно допомагають управлінцям підприємства приймати обґрунтовані рішення щодо фінансової стратегії, виробництва та маркетингу. Інформаційна база є необхідною для визначення потреб в інвестиціях, розроблення бюджету та планування діяльності підприємства на майбутнє. Крім того, вона допомагає вести більш точний облік та забезпечувати відповідність звітності вимогам законодавства. Отже, підтримка та розвиток інформаційної бази бухгалтерського обліку є важливим завданням для ефективного управління підприємством.

Інструменти використання інформації бухгалтерського обліку для прийняття управлінських рішень:

1. Аналіз фінансової стійкості підприємства допомагає визначити, наскільки добре фінансово забезпечене підприємство та визначити ризики, які можуть вплинути на його діяльність;

2. Оцінка ефективності використання ресурсів допомагає визначити, як добре підприємство використовує свої ресурси для досягнення цілей та

покращення своєї продуктивності;

3. Визначення стратегій управління допомагає підприємству визначити свої цілі та ресурси, необхідні для досягнення цих цілей. Це може допомогти зосередитися на своїх конкурентних перевагах та розвитку нових послуг;

4. Моніторинг виконання фінансових показників допомагає відстежувати свої доходи і витрати та визначати тенденції в їх зміні (забезпечення фінансової стійкості та ефективності діяльності);

5. Виявлення можливостей та ризиків допомагає підприємству зрозуміти, які можливості та загрози можуть вплинути на його діяльність та визначити кращий спосіб реагування на них.

Всі ці аспекти можуть допомогти підприємству підтримувати свою ефективність та конкурентну позицію на ринку.

Бухгалтерський облік грає важливу роль як інформаційне джерело для прийняття управлінських рішень. Надає можливість аналізувати фінансові показники, такі як прибуток, витрати, рівень ліквідності, рентабельність, платоспроможність тощо. Ці показники дають змогу оцінювати фінансову стійкість та здійснювати моніторинг ефективності використання ресурсів. Крім того - допомагає у оптимізації витрат та збільшення прибутку.

Прийняття управлінських рішень на основі даних бухгалтерського обліку дозволяє керівництву підприємства здійснювати стратегічне планування і відповідати на виклики на ринку, оцінювати ефективність управління, виявляти проблемні місця та шляхи їх вирішення, а також розробляти інвестиційні проекти. Наприклад, на підставі аналізу фінансових показників, компанія може прийняти рішення про введення нового продукту на ринок або про закриття невигідного напрямку діяльності.

Отже, можна зробити висновок, що бухгалтерський облік є невід'ємною частиною управління підприємством, яка забезпечує інформаційну базу для прийняття обґрунтованих рішень.

Література

1. Сіренко Н. М. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: курс лекцій/ Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська. – Миколаїв: МНАУ, 2016. – 132 с.
2. Любар О.А., Вацілова Н.В., Домбровська В.В. Бухгалтерський облік як основне джерело інформації про прийняття управлінських рішень, 2019. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/20877.pdf>

ПЕРЕВІРКА ДОСТОВІРНОСТІ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*О. Л. Дубина, старший викладач
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Органи державної статистики при організації і проведенні перевірок достовірності первинних та статистичних даних аграрних підприємств, вивчення стану їх первинного обліку та порядку подання їх статистичної звітності керуються Порядком проведення перевірок достовірності первинних та статистичних даних, вивчення стану первинного обліку і статистичної звітності органами державної статистики № 186 від 19.06.2003 р .

Відповідно до даного Порядку можуть проводитися наступні види перевірок:

1. Тематичні перевірки, які включають перевірку однієї або декількох форм звітності однієї галузі статистики з одночасною перевіркою документів первинного обліку та даних статистичних спостережень.

2. Комплексні перевірки - включають перевірки декількох форм звітності.

3. Повторні перевірки- перевірки за однією або декількома формами звітності, що вже підлягали перевірці протягом останніх 12 місяців з метою контролю усунення встановлених попередньою перевіркою недоліків.

4. Спільні перевірки – перевірки із залученням інших уповноважених на це органів (органи державної податкової служби; митні органи; органи державного казначейства) в межах їх компетенції.

Основні об'єкти перевірок наведені на рисунку 1.

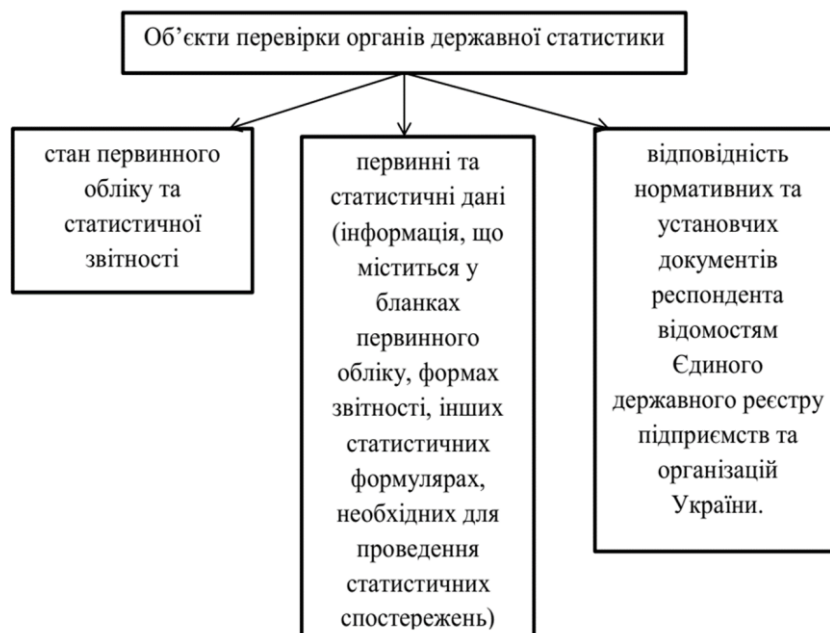

Рис.1. Об'єкти перевірки органами державної служби статистики України

Кожному виду перевірок передуює затвердження наказу перевіряючого органу з обов'язковим зазначенням дати та виду перевірки, об'єкта перевірки та складу комісії. Кожному члену комісії необхідно видати доручення на проведення відповідної перевірки, яке підписується керівником органу державної служби статистики. Не пізніше ніж за три календарні дні до початку необхідно письмово попередити суб'єкта перевірки про наближення такої перевірки, або у відповідності до програми перевірки він зміг підготувати всіх необхідні документи.

Програма перевірки повинна містити наступні складові:

- перелік форм звітності, що підлягають перевірці;
- звітний період перевірки;
- реквізити суб'єкта перевірки, який підлягає перевірці;
- інструкції та роз'яснення, якими необхідно керуватися при перевірці;
- перелік основних первинних документів, які є джерелами складання форм звітності, що перевіряються;
- порядок порівняння та взаємозв'язку показників форм звітності, які перевіряються, з показниками інших форм звітності;
- строки проведення перевірки і подання матеріалів про її результати.

Після проведення перевірки необхідно оформити у двох примірниках відповідний акт, підписати його обома сторонами, один екземпляр залишити на підприємстві, другий – у перевіряючого органу. В акті зазначають, у якій формі звітності за яким показником виявлені приписки та перекручення даних, розмір приписки та перекручення, ймовірні причини недостовірності даних, прізвища і посади осіб, які підписали документ. Крім того, вказують характер виявлених порушень (постійний, випадковий). У разі проведення повторної перевірки необхідно зазначити, як виконувались вимоги, рекомендації і пропозиції попередніх перевірок.

Суб'єкту перевірки надається три дні для оформлення відповідного пояснення щодо зауважень, зазначених в акті, у разі їх наявності. Зазначені зауваження повинні бути розглянуті посадовими особами органів державної статистики, які проводили перевірку, протягом п'яти робочих днів від дня надходження зауважень. Результати розгляду викладаються в окремій довідці. Зауваження і довідка про результати їх розгляду додаються до акта перевірки і є його невід'ємною частиною.

Винні посадові особи суб'єкта перевірки згідно з чинним законодавством України мають бути притягнені до відповідальності у разі виявлення перевіряючими органами наступних правопорушень:

- незабезпечення належного стану первинного обліку і статистичної звітності;
- неподання органам державної статистики даних для проведення державних статистичних спостережень або подання їх недостовірними, не в повному обсязі, не за встановленою формою чи із запізненням керівник органу державної статистики.

Література:

1. Порядок проведення перевірок достовірності первинних та статистичних даних, вивчення стану первинного обліку і статистичної звітності органами державної статистики №186 від 19.06.2003 р. Режим доступу: <http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0862-03#Text>

СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Костянтин Іванов, здобувач гр. МгУФЕБз-22

Науковий керівник: О.О. Одношевна, к.е.н., доц.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В умовах інтеграції економіки України у світовий економічний простір першочергового значення набувають дослідження перспектив функціонування підприємств різних форм власності, напрямів ефективного використання ними фінансових ресурсів. У зв'язку з цим дедалі більшої актуальності набуває проблема фінансової безпеки підприємств та її моніторинг. Це обумовлено посиленням конкурентної боротьби між підприємствами, нестачею фінансових ресурсів для підтримання ліквідності їхньої діяльності, великою кількістю збиткових і збанкрутілих підприємств, а також необхідністю постійної адаптації до сучасних умов господарювання [2].

Фінансова безпека підприємства є динамічною ознакою, що змінюється під впливом чинників і загроз внутрішнього та зовнішнього середовища. Формування фінансової безпеки підприємства забезпечує його стабільне функціонування і створює умови для зростання його економічного потенціалу. Враховуючи багатоаспектний та динамічний характер процесу управління фінансовою безпекою, особливо актуальними є питання використання економіко-математичних методів оцінювання і прогнозування рівня фінансової безпеки підприємства, а також моделювання процесу її моніторингу [3].

Забезпечення високої динамічної конкурентоспроможності підприємства потребує вдосконалення категорійного апарату, методичного базису оцінки рівня безпеки та ефективності політики її зміцнення, обґрунтування стратегічних пріоритетів та заходів у межах організаційно-економічного механізму гарантованої системи на функціонування фінансово-економічної безпеки із урахуванням особливостей фінансово-господарської діяльності та сучасного стану економіко-правового середовища.

З огляду на сучасні тенденції функціонування системи фінансово-економічної безпеки підприємств, вважаємо за доцільне представити ряд перспектив для подальшого її удосконалення. Зокрема для більшості підприємств пропонуємо більш ретельніше обґрунтовувати концептуальні засади побудови та функціонування гнучкого механізму управління

економічною безпекою підприємств з урахуванням змін зовнішнього та внутрішнього середовища на засадах комплексного використання інструментів діагностики в контексті економічного захисту інтересів підприємства [1].

Також важливою складовою ефективного функціонування окремо взятого господарства доцільним буде запровадити механізм аналізу діяльності підприємства, шляхом використання SWOT аналізу, що надасть можливість оптимізувати та збалансувати сильні та слабкі сторони підприємства.

На етапі сучасного розвитку господарств та враховуючи сучасні реалії функціонування більшості господарств нашої країни, вважаємо, що доцільно розробити та запровадити у фінансово-господарську діяльність механізм системи ефективного функціонування фінансово-економічної безпеки підприємства, за умови впровадження превентивно-профілактичної та оперативної-інформаційної функцій. Вважаємо, що дані функції дозволять своєчасно виявити та усунути «слабкі місця» у господарстві, попередити факт виникнення можливих внутрішніх та зовнішніх загроз для підприємства, а також налагодити своєчасний потік інформаційного забезпечення та моніторингу за сучасними тенденціями стосовно техніки і технології процесу виробництва та надання послуг. Отже, відмітимо, що досконала методика оцінки системи економічної безпеки підприємства, дозволить підвищити його рентабельність, платоспроможність та ефективність діяльності.

Ефективне функціонування системи економічної безпеки нерозривно пов'язаною з превентивно-профілактичною функцією безпеки є оперативної-інформаційна, яка реалізується шляхом виконання спеціальних заходів безпеки. Основними серед цих заходів є такі:

- 1) формування інформаційних ресурсів, організація і ведення конкурентної розвідки;
- 2) інформаційно-аналітичне забезпечення ухвалення рішень керівництвом організації;
- 3) розроблення та проведення заходів щодо протидії недобросовісній конкуренції, в тому числі промисловому шпигунству;
- 4) інформаційно-аналітичні дослідження клієнтів, партнерів і конкурентів;
- 5) взаємодія з правоохоронними органами з питань попередження та припинення протиправних посягань на власність, персонал та імідж організації;
- 6) заходи впливу на недобросовісних клієнтів, боржників і зловмисників з відшкодування підприємству втрат, понесених з їхньої вини;
- 7) проведення службових розслідувань за фактами протиправних дій персоналу організації та порушення ними встановлених правил роботи;
- 8) розробка та реалізація заходів дезінформації конкурентів.

У цілому здатність до швидкого реагування на різноманітні зміни зовнішнього середовища формується шляхом створення нового або вдосконалення наявного механізму управління економічною безпекою, що надає підприємству конкурентних переваг для досягнення визначених цілей.

Ефективність управління системою економічної безпеки підприємства визначають за одним критерієм – відсутністю чи наявністю завданих йому матеріальних збитків і моральної шкоди. Надійна система економічної безпеки окремо взятого підприємства можлива лише за умови використання комплексного і системного підходу в її організації та управлінні. Ця система надає можливість оцінити перспективи розвитку підприємства, розробити його тактику і стратегію, зменшити наслідки фінансових криз і негативного впливу нових загроз та небезпек. Однак в перспективі вважаємо необхідним досліджувати прикладні аспекти застосування механізму управління економічною безпекою підприємства за окремими сферами діяльності з використанням особливостей та напрямів їх розвитку.

Література:

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія / О. І. Барановський. – К.:Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 759 с.
2. Васильчак С.В. Розвиток аграрної економіки як основа продовольчої безпеки країни / С.В. Васильчак, О.Р. Жидяк // Економічна безпека і проблеми господарсько-політичної трансформації соціально-економічних систем. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2014. – 407 с.
3. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства: навч.посіб. / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 256 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ В АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

А. Іванусь, здобувачка гр. МгОПз-22

*Науковий керівник: О.В. Чернецька, к.е.н., доцентка,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Аграрні підприємства, як суб'єкти підприємництва, є споживачами різної економічної інформації, без якої неможливе жодне сучасне виробництво. Одним із джерел цієї інформації є фінансовий облік, який в ринковій економіці має особливо велике значення в управлінні підприємствами. Дані фінансового обліку дозволяють контролювати господарські дії, аналізувати їх і на цій основі приймати управлінські рішення.

Виконання поставлених перед бухгалтерським обліком завдань із забезпечення зовнішніх користувачів інформацією про майновий та фінансовий стан підприємства вимагає встановлення загально визначеної сукупності принципів та правил, які використовуються в бухгалтерському обліку при формуванні та відображенні інформації.

Підтримуємо думку Оксани Казак, що «ефективність діяльності підприємств значною мірою залежить від раціональної організації бухгалтерського обліку, яка повинна сприяти своєчасному наданню об'єктивної інформації щодо виявлених внутрішніх резервів, поліпшення використання активів, економії матеріальних та трудових ресурсів» [1].

Фінансовий облік на підприємстві виконує дві основні функції: інформаційну й контрольну, які взаємопов'язані і доповнюють одна одну. Питання організації фінансового обліку на підприємстві відносяться до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадовця). Відповідальність за організацію фінансового обліку й забезпечення фіксації фактів здійснення всіх господарських операцій в первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом установленого терміну, але не менше трьох років, несе власник (власники) або уповноважений орган (посадовець), що здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства і засновницьких документів [3].

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно обирає форму організації бухгалтерського обліку та визначає облікову політику підприємства. Облікова політика підприємства є тим важливим засобом, завдяки якому існує можливість розумного поєднання державного регулювання і власної ініціативи підприємства в питаннях організації та ведення бухгалтерського обліку [4].

Формуючи облікову політику підприємства, вибирають, як правило, тільки один варіант із кількох, передбачених відповідними нормативними документами. Якщо чинним положенням не регламентується порядок ведення обліку стосовно якогось конкретного об'єкта, то підприємство самостійно встановлює його, виходячи з принципу доцільності, не порушуючи чинних положень бухгалтерського обліку. Трирівневість системи бухгалтерського обліку (методичний, технічний і організаційний) обумовлює виділення трьох самостійних складових аспектів облікової політики: методичного, технічного і організаційного [1].

Обліковий апарат тісно пов'язаний зі всіма виробничими одиницями підприємства, цехами й іншими підрозділами, із службами та відділами апарату управління й окремими виконавцями. Всіма підрозділами й службами підприємства, згідно установленого графіку документообігу, в бухгалтерію подаються необхідні для обліку й контролю документи, звітні відомості, а також планові, кошторисні й нормативні дані. В бухгалтерії вони обробляються й групуються за певними ознаками, і на їхній основі готується інформація про діяльність окремих підрозділів і підприємства в цілому. При цьому забезпечується інформаційна функція обліку.

Практична цінність цієї інформації полягає в тому, що вона дозволяє глибоко аналізувати економічні показники роботи, систематично контролювати господарські процеси, робити на їхній основі обґрунтовані висновки, приймати зважені управлінські рішення і вживати заходи щодо поліпшення роботи

підприємства, його виробничих підрозділів, допоміжних та обслуговуючих цехів і служб.

Таким чином, організаційні аспекти обліку в аграрних підприємства мають враховувати особливості агровиробництва в розрізі взаємозв'язків між виробничими підрозділами з огляду на потреби кожного з цих підрозділів. Окремим чинником є нормативне регулювання облікової діяльності аграрних підприємств, вимоги якого мають також враховуватись при побудові обліку на підприємстві. Важливим є вибір таких методичних прийомів обліку, які забезпечать інформацією належної якості всіх зацікавлених осіб щодо стратегічного розвитку аграрного підприємства. Саме тому розробка оптимальних організаційних аспектів обліку є важливим та відповідальним питанням аграрного підприємства в сучасних умовах ведення бізнесу.

Література

1. Казак О. О. Теоретичні засади формування облікової політики сучасних підприємств http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/59.pdf

2. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Організація процесу формування облікової інформації для прийняття управлінських рішень: теорія, методологія, практика: Монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 492 с

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

4. Яцишин С., Ногац Н. Організаційно-методологічні засади формування облікової політики підприємства. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/17060/.pdf>

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ: ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

С. Карнаух, здобувач гр. МгОП-22

Науковий керівник:

О.В. Чернецька, к.е.н., доцентка,

Дніпровський державний

аграрно-економічний університет

В умовах розвитку інформаційного суспільства спостерігається активна діджиталізація соціально-економічних процесів, в тому числі і в обліковій діяльності. Нові завдання у менеджменті суб'єктів бізнесу сприяють формуванню специфічних запитів, що потребують відповідного обліково-аналітичного забезпечення. Розвиток бухгалтерського обліку за умови цифровізації суспільно-економічних відносин здебільшого пов'язаний із

впровадженням ІТ-інструментів та технологій, спрямованих на подолання недоліків існуючої контрольної-аналітичної та облікової системи.

Цифровізація сприяла зміні функціонального впливу по відношенню до інформації, у зв'язку з тим, що: паперові носії зі значною швидкістю втрачають свою функціональність, а електронний вигляд стає основною формою представлення інформації; змінилася якість та обсяги інформації – зростання в геометричній прогресії об'ємів інформації сприяє ускладненню процесів її оброблення, а також орієнтування загалом в інформаційному середовищі.

Застосування спеціальних програмних продуктів, розроблених для бухгалтерів, аналітиків і фахівців в галузі оподаткування, вже давно не рідкість і саме їх застосування сформувало термін цифрового бухгалтерського обліку. З цього моменту стали з'являтися такі поняття, як “paperless office” –компанія, яка веде весь документообіг виключно в електронній формі або з мінімальним використанням паперового носія, що дозволяє не тільки позбутися паперової тяганини, а й в принципі прискорити процес створення, узгодження та обробки документів. Бездокументальний збір первинних даних за допомогою периферійних пристроїв та передача їх за допомогою засобів комунікації дистанційними каналами до комп'ютерів є основним способом здійснення документування господарських операцій.

Серед переваг цифровізації бухгалтерського первинного обліку слід виділити наступне: миттєва електронна обробка великих масивів даних; автоматичне заповнення реквізитів в первинній документації; формування звітних регістрів (розрахунково-платіжних відомостей, оборотно-сальдових відомостей, касової книги); позбавлення від значної кількості паперових носіїв; уникнення помилок бухгалтером, пов'язаних із заповненням даних у документації; миттєвий обмін інформацією між керівником і підлеглими на підприємстві; подання аналітичних даних в зручному для сприйняття вигляді (таблиці, схеми, діаграми).

На підставі вхідних первинних даних, одноразово зафіксованих на електронних носіях інформації, здійснюється інтегрована обробка облікових даних з таким рівнем деталізації та оперативності, який необхідний для забезпечення інформацією керівників підприємства. При цьому використовується єдина інформаційна база даних, що на підставі принципу подвійного запису накопичує всю необхідну для системи обліку інформацію. При цьому система бухгалтерського обліку розглядається як єдина система і не робиться поділу обліку за видами на оперативний або бухгалтерський, на управлінський, фінансовий або податковий. Це уможлиблюють централізоване зберігання документів, забезпечують легкий доступ до них і дозволяють членам команди співпрацювати при внесенні змін до файлів, їх перегляді та обміні в режимі реального часу.

Обробка даних за допомогою цифрових технологій відбувається швидше та дає змогу уникати помилок, що часто виникають саме при опрацюванні документів вручну. Також використання цифрових технологій дає змогу

швидко відшукати інформацію, необхідну в даний момент часу. Це особливо стає актуальним у сучасну епоху діджиталізації, адже від швидкості прийняття виважених рішень багато в чому залежить успіх підприємства загалом.

Задля вчасного отримання якісної інформації про процеси, які відбуваються в діяльності підприємства, а також зведення до мінімуму людського фактору під час прийнятті рішень в обліковому середовищі використовують цифрові сервіси. Це дає змогу обліковим фахівцям не виконувати обов'язки мережевого комутатора з передачі інформації до кінцевих споживачів. Корисний ефект впровадження соціальних, мобільних, хмарних технологій, технологій аналізу даних, Інтернету речей в сукупності полягає в появі позитивних трансформаційних змін в обміні інформацією між учасниками комунікаційного процесу, підвищенні її цінності для процесів управління.

Оцифрована облікова система надає віддалений доступ до фінансових даних установи. Хмарні сервіси, пакети програмного забезпечення для цифрового обліку дозволяють входити в систему з будь-якого місця і в будь-який час для відстеження результатів і даних. Гнучкість з іншими бізнес-інструментами, додатками забезпечить вільний обмін даними, а також буде можливість оновлювати один одного в режимі реального часу, щодня або за запитом шляхом автоматичної синхронізації даних. Від таких вдалих інтеграцій буде залежати простота майбутніх бізнес-процесів.

Література:

1. Гай О.М., Кононенко Л.В. Вплив інноваційних цифрових технологій на організацію і методологію бухгалтерського обліку. *Modern Technology and Innovative Technologies*. 2022. Issue № 20, part 2. P. 101-106.

2. Іванченкова Л., Ткачук Г., Скляр Л., Маркова Т., Євтушевська О. Роль розвитку діджиталізації обліку, аналізу, контролю та оподаткування за умов цифрової економіки. *Economic Synergy*. 2022. (1;2), 122–131.

ОБЛІКОВО-УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

*І. О. Кислиця, здобувач групи МгОП-1-22
Науковий керівник: О.О. Одношевна, к.е.н., доц.
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

У сучасних умовах основні засоби та фонди є однаковими поняттями. «Основні фонди – сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами» [1]. Тим не менш, різні

вчені по-різному трактують поняття. Одне з найбільш повних відображень терміну надав Ф.Ф. Бутинець: «Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік)» [2]. До них зокрема відносяться будівлі, автомобілі, землю, багаторічні насадження, устаткування, що використовується для виробництва та переробки продукції тощо. Ці засоби зазвичай є головною ланкою майже на будь-якому підприємстві.

Облік та управління рухом основних засобів та контроль над ними є ключовими компонентами ефективної роботи та виживання будь-якого бізнесу, є важливими елементами, які впливають на обсяги виробництва та гарантують дохід компанії. Для ефективного їх використання необхідно стежити за станом та мати систему моніторингу.

До руху основних засобів варто віднести: правильність документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття; розрахунку, своєчасного відображення зносу основних засобів; доцільності проведення ремонту основних засобів, контролю за витратами на капітальний ремонт, їх відображення; відображення в обліку фінансових результатів від вибуття основних засобів; підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з основними засобами [3].

Оптимізація використання основних засобів є однією з її ключових складових. Ефективне використання основних засобів може заощадити витрати, збільшити об'єми виробництва та підвищити якість продукції для бізнесу. З цієї причини дуже важливо мати відповідну систему обліку основних засобів, щоб мати можливість відстежувати наявність, місцезнаходження та технічний стан кожного об'єкту основних засобів.

Важливою частиною управління мобільністю основних засобів є контроль за їхнім станом. Відсутність контролю може призвести до надмірних витрат, таких як витрати на утримання або заміну зношених основних засобів. Для того, щоб виявляти та вирішувати проблеми, як тільки вони виникають, дуже важливо мати систему відстеження та регулювання стану основних засобів.

Для управління основними засобами можуть залучати спеціалістів-консультантів, які мають досвід в управлінні та оптимізацією таких активів. Не менш важливим є нарахування амортизації для зниження податкового навантаження та поступового перенесення на продукцію вартості засобів виробництва. Для такого процесу також залучають фахівців з обліку, особливо у відносно невеликих підприємствах.

Важливо мати достатньо знань про стан та експлуатацію основних засобів, щоб максимально оптимізувати їхній рух. Для постійного

відслідковування технічного стану основних фондів підприємства використовують системи моніторингу та контролю. Ці системи надають актуальні дані про технічне функціонування та стан основних засобів, допомагають виявити проблеми та гарантують оперативне їх вирішення.

Неякісне обслуговування основних засобів та недостатній контроль можуть призвести до значних витрат і зниження обсягів виробництва. Для забезпечення оптимального використання основних засобів важливо мати комплексну систему управління їх рухом і стежити за їх станом.

Ключовим компонентом у підтримці ефективного ведення бізнесу є мобільність та контроль основних засобів. Наприклад, якщо основний засіб на підприємстві виходить з ладу і стається аварія, виробничий процес може бути серйозно порушений, що може призвести до величезних фінансових втрат. Тому вкрай важливо підтримувати ефективний контроль за їхнім поточним станом та своєчасно проводити ремонт та технічне обслуговування.

Використання програмних засобів для моніторингу та управління станом основних засобів є однією з найоптимальніших стратегій. Такий підхід дозволяє спрогнозувати весь термін експлуатації кожного активу, запланувати наступне технічне обслуговування та ремонт, а також відстежувати стан у режимі реального часу. Крім того, це допомагає відслідковувати рух основних засобів, що полегшує введення та зберігання даних.

Отже, для успішного функціонування організації необхідно ефективно управляти та контролювати основні засоби. Таким чином можна підвищити продуктивність виробничого процесу, знизити витрати на утримання та ремонт основних засобів, зменшити ймовірність нещасних випадків на виробництві, гарантувати безперебійну роботу фірми та підвищити загальний рівень безпеки працівників.

Література:

1. Бланк І. А. Словник-довідник фінансового менеджера / І. А. Бланк. – К. : Ніка-Центр, 1998. – 480 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2001. – 224 с
3. Гамова, О. В., Козачок, І. А., & Матюхіна, С. О. (2019). Удосконалення аудит стану та руху основних засобів на підприємстві. Інвестиції: практика та досвід, (4), 62-71.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

О. Є. Коваленко, здобувачка гр. М2ОПз-1-22

О. С. Ткаченко, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В сучасних умовах господарювання підприємства малого бізнесу виконують провідну роль, виступають гарантом стабільності національної економіки та підвищення рівня життя громадян. В останні роки спостерігається активна зміна законодавчо-нормативної бази у сфері малого бізнесу щодо спрощення системи оподаткування, обліку та звітності. Організація ефективної системи бухгалтерського обліку сприяє зміцненню позицій підприємства малого бізнесу та забезпечує їх стабільність. Одним із важливих питань організації бухгалтерського обліку на підприємстві є формування його облікової політики.

Облікова політика є невід'ємною складовою процесу організації обліку на підприємстві. Саме від правильної організації облікової політики залежить подальша діяльність суб'єкта господарювання, ефективне використання ресурсів та отримання максимального прибутку в результаті своєї діяльності. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» облікова політика є сукупністю принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання фінансової звітності.

Основним завданням формування облікової політики є високий рівень її ефективності з метою прийняття управлінських рішень підприємством. Рівень ефективності облікової політики науковці визначають відносно суб'єктів та об'єктів системи бухгалтерського обліку. Тобто облікова політика залежить від ефективності її формування керівництвом підприємства.

Тому вважаємо, що облікова політика підприємства ставить перед собою наступні завдання:

1) визначати методи і принципи ведення бухгалтерського обліку з врахуванням їх впливу на суми визнаних витрат або доходів, фінансові результати;

2) забезпечувати повне відображення в бухгалтерському обліку всіх господарських фактів діяльності, достовірне визначення фінансового результату діяльності підприємства;

3) забезпечувати правильне оформлення та подання звітності, відповідність її даних даним синтетичного та аналітичного обліку;

4) забезпечувати повною і достовірною обліковою інформацією систему управління [2].

Вміло сформована облікова політика впливає на ефективність управління господарською діяльністю суб'єктів господарювання. Облікова політика застосовується з урахуванням принципу послідовності, що передбачає постійне (із року в рік) її застосування. Важливими об'єктами бухгалтерського обліку,

які потребують розкриття детальної інформації про них в обліковій політиці є монетарні та змішані активи. Так, складові облікової політики підприємства малого бізнесу щодо цих об'єктів представлено на рисунку 1.

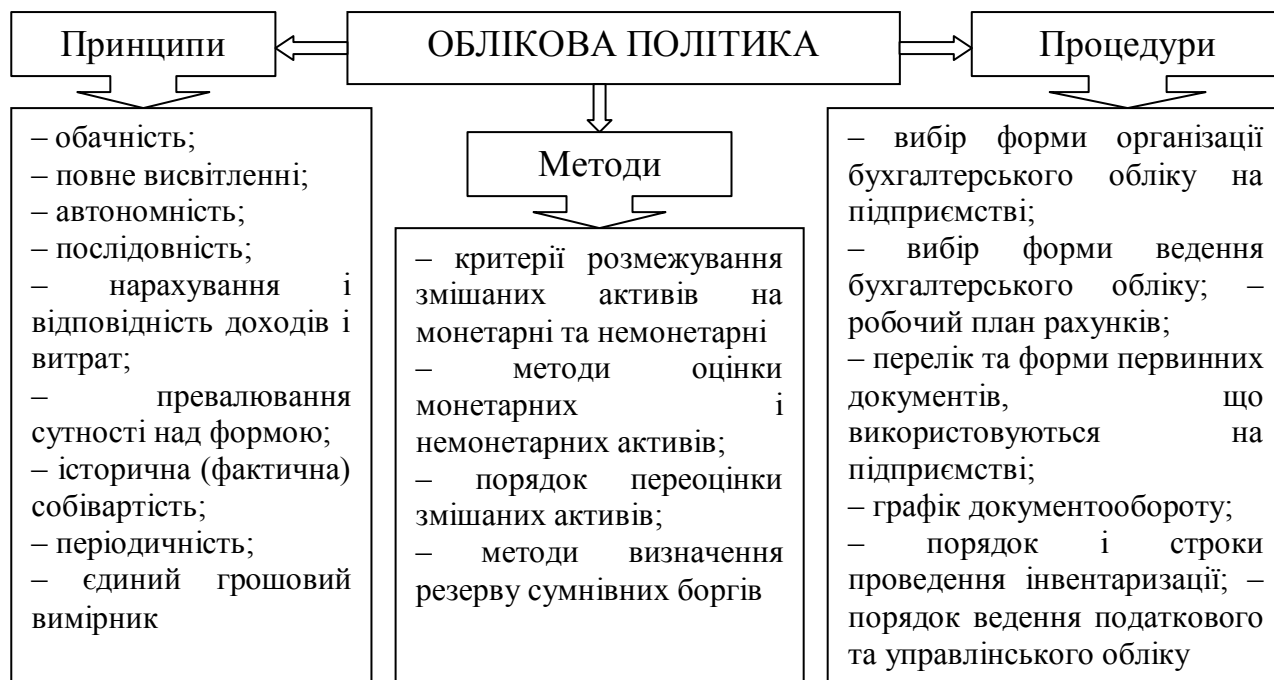

Рис. 1. Складові облікової політики підприємства малого бізнесу [3]

Структура облікової політики визначається через чотири основні рівні: управлінський – запити системи управління у розрізі фінансових і нефінансових показників, прогностичних стратегічних показників, бюджетування та контролю за ресурсами; технічний – включає визначення первинних документів, облікових реєстрів, розробку робочого плану рахунків; методологічний – визначення форм, методів і способів ведення бухгалтерського, управлінського та податкового обліку на підприємстві малого бізнесу; організаційний – розподіл обов'язків між працівниками, відповідальними за ведення бухгалтерського обліку. В результаті формування облікової політики за такою структурою визначено складові наказу про облікову політику, що дасть змогу організувати процес ведення бухгалтерського обліку якісніше та ефективніше для системи управління.

Визначена облікова політика оформлюється документально у вигляді Наказу про облікову політику, який передбачає в основному такі розділи:

1. Організація роботи бухгалтерської служби;
2. Методика бухгалтерського обліку;
3. Організаційно-технічні аспекти організації обліку.

Облікова політика підприємства малого бізнесу розробляється на основі «Методичних рекомендацій щодо облікової політики», Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та Національних положень

(стандартів) бухгалтерського обліку та інших нормативних документів. На практиці, основною проблемою є невідповідність затвердженого на підприємстві малого бізнесу розпорядчого документу з облікової політики затвердженим «Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства» у частині окремих елементів облікової політики. Для усунення цієї проблеми підприємствам доцільно здійснювати її удосконалення в двох напрямках: аналіз та контроль (рис. 2).

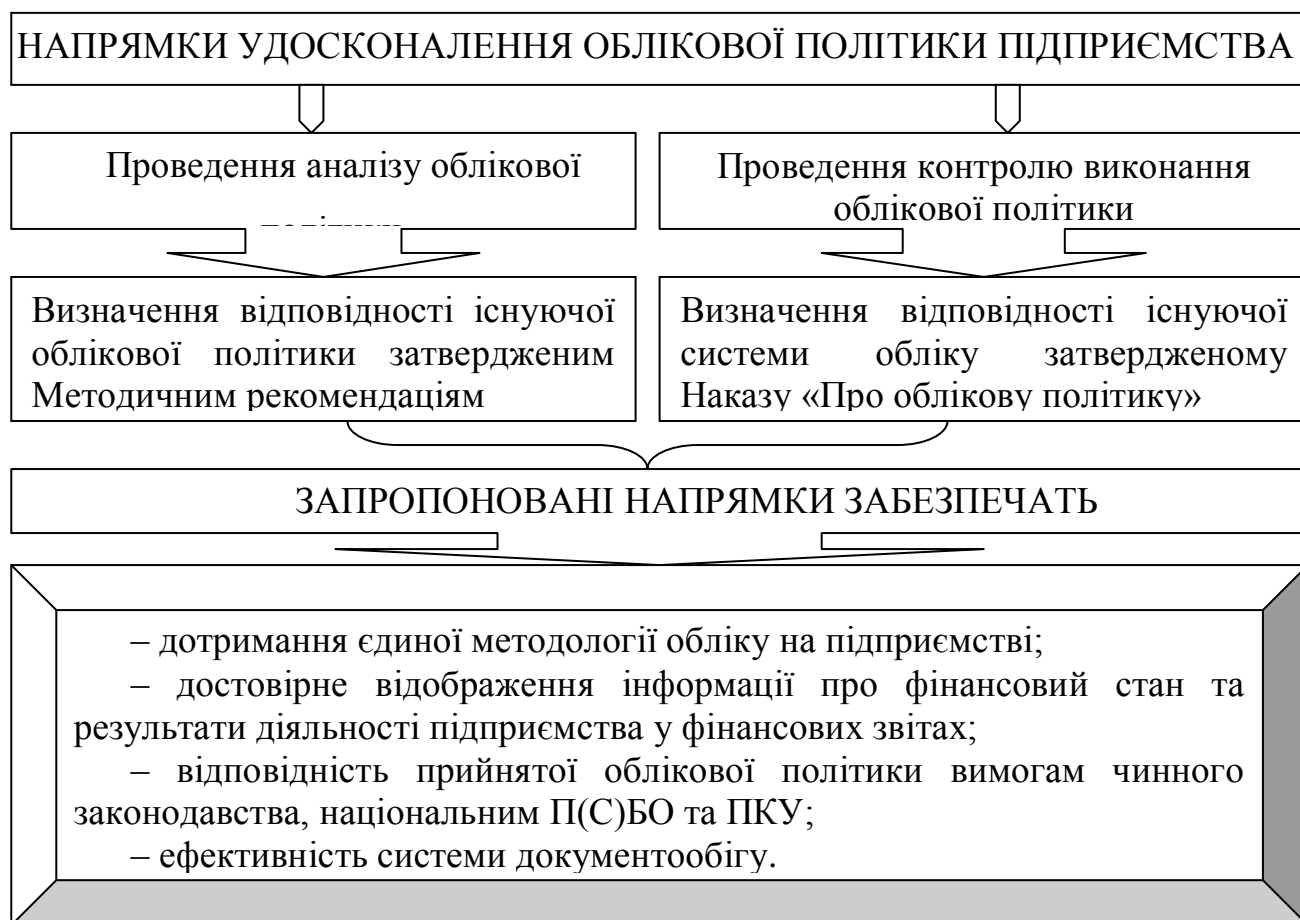

Рис. 2. Напрямки удосконалення облікової політики підприємства малого бізнесу для ефективного управління підприємством [1]

Отже, можна зробити висновки, що формування облікової політики – непростий процес, що вимагає наявності організаційних, технічних, кадрових можливостей та він не закінчується після затвердження Наказу про облікову політику, а продовжується аж до моменту припинення діяльності підприємства.

Проведення аналізу облікової політики та контролю її виконання дозволить своєчасно виявити недоліки та врахувати особливості обліку на підприємстві з урахуванням специфіки його діяльності.

Література:

1. Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика: дис. канд. екон. наук: 08.06.04. Житомир, 2004. 282 с
2. Пархоменко В.М., Баранцев П.П. Реформування бухгалтерського обліку в Україні: Плани рахунків: загальний та спрощений. Регістри бухгалтерського обліку. Луганськ: «Футура» ДСД «Лугань», 2001. 464 с.
3. Скоробогатова В.В. Напрями удосконалення складових облікової політики в аспекті відображення монетарних активів. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 3(24). С. 446-456.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ПОТОЧНОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Я. Г. Ковальова, здобувачка гр. МгОПз-1-22

О. С. Ткаченко, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Проблема неплатежів на вітчизняних підприємствах була і є актуальною в останні роки. Це стосується розрахунків між підприємствами, за податками з бюджетом, із заробітної плати, зі страхування тощо. Сьогодні більшість сільськогосподарських підприємств України характеризується низьким рівнем рентабельності. Незначна прибутковість або взагалі її відсутність на сільськогосподарських підприємствах, малий рівень доходів більшості сільського населення, незначні інвестиційні вкладення є наслідками існуючої системи господарювання. Це зумовлено бюрократичним втручанням у розподіл товарів і платежів, адміністративною підтримкою збиткових і збанкрутілих підприємств. Такі дії породили безвідповідальність підприємств, зростання масових неплатежів.

Управління підприємством насамперед пов'язане з наявними фінансовими, трудовими та матеріальними ресурсами і їх ефективним та раціональним використанням.

Значно впливає на управління заборгованістю підприємства має нормативно-правове забезпечення, яке, зокрема, регулює ряд важливих питань, пов'язаних з отриманням, погашенням, списанням, переведенням в безнадійну, а також визнанням та оцінкою в бухгалтерському обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей.

Дуже важливим питанням у розкритті обліку за поточною заборгованістю є визначення нормативно-правової бази. Знання та розуміння нормативних джерел дозволяють приймати правильні та юридично обґрунтовані рішення щодо підприємства щодо поточної заборгованості.

Формування облікової політики суб'єкта господарювання має враховувати особливості положень нормативного законодавства та одночасно задовольняти інтереси управлінського персоналу, що має власне бачення розвитку діяльності. Заборгованість як один з елементів звітності підприємства впливає на управлінські рішення, тому питання надання оцінки стану нормативно-правового забезпечення довгострокової заборгованості є актуальним, враховуючи також зміни в ринкових відносинах між українськими та закордонними потенційними партнерами. Це дозволить виявити невідповідності та запропонувати можливі шляхи удосконалення положень нормативних документів з метою створення підстави для врахування інформаційних запитів у сфері прийняття рішень щодо управління господарською діяльністю підприємства та, зокрема, довгостроковою заборгованістю.

В обліку заборгованості та застави необхідно використовувати наступні нормативні документи, що діють на території України:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»;
2. Схема рахунків підприємств, організацій та установ;
3. Положення (стандарт) фінансового обліку 10 «Дебіторська заборгованість»;
4. Положення щодо документарного забезпечення обліку в бухгалтерському обліку;
5. Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів фінансового обліку;
6. Цивільний кодекс України.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає: «правові засади регулювання, організації, фінансового обліку та фінансової звітності в Україні. Крім того, він визначає такі поняття, як «зобов'язання». Відповідно до Закону України № 996 від 16.07.99 р.: «підприємство (організація) самостійно визначає облікову політику за рік, що відображає основні принципи організації та ведення обліку на підприємстві» [1].

План фінансового обліку активів, капіталу, пасивів та господарської діяльності підприємств та організацій та Інструкції № 291 щодо його застосування встановлюють: «ззначення та порядок ведення фінансового обліку для узагальнення методу подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу, пасивів та фактів фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ) незалежно від форм власності, життєвих форм організації та форм власності. Графік облікових рахунків - це перелік рахунків та схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспондентські рахунки) у бухгалтерському обліку. Відповідно до Інструкції № 291, зобов'язання присвоюється клас 5 «Довгострокові зобов'язання» та 6 «Поточні зобов'язання» Плану рахунків, склад якого відповідає структурі

довгострокових та поточних зобов'язань рахунок» [4].

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» регулюється на законодавчому рівні. Цей стандарт визначає: «методологічні принципи формування бухгалтерської інформації про поточну заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності. Положення цього стандарту застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами, незалежно від форми власності (крім бюджетних установ). Це положення застосовується з урахуванням особливостей оцінки та розкриття інформації про поточну заборгованість, встановлену іншими бухгалтерськими регламентами (стандартами)» [3].

Положення про документальне забезпечення облікових записів у бухгалтерському обліку встановлюють порядок створення, прийняття та відображення фінансового обліку, а також зберігання первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності підприємств, їх асоціацій та самодопомоги організацій (крім банків)

Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів фінансового обліку спрямовані на: «узагальнення в реєстрах фінансового обліку (крім реєстру позабалансового фінансового обліку) методом подвійного запису інформації про наявність та рух активів, капіталу, зобов'язань та фактів фінансово-господарської діяльності підприємств та організацій та інших юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), їх філій, офісів, представництв незалежно від форм власності, організаційно-правових форм та видів діяльності, на накопичення аналітичні дані про склад та рух активів, капіталу та пасивів, доходів, витрат, фінансових результатів» [2].

Форма фінансового обліку як певний склад реєстрів фінансового обліку, спосіб і порядок записів та узагальнення інформації в них повинна бути обрана самими підприємствами, дотримуючись загальних принципів фінансового обліку та з урахуванням особливостей їх діяльності та технології обробки повноважень.

При регулюванні відносин, сформованих у процесі взаємодії підприємства та його клієнтів, основну роль відіграє Цивільний кодекс України, який містить спеціальну главу про загальні положення про надання послуг, яка передбачає положення для договорів цього тип Сторони за договором про надання послуг є виконавцем та замовником. Виконавець зобов'язується, за дорученням замовника, надавати послугу, яка споживається під час здійснення певної діяльності, а клієнт зобов'язується сплатити.

Ці правила передбачають підготовку повної, правдивої та об'єктивної бухгалтерської та економічної інформації для зацікавлених користувачів: інвесторів, працівників підприємств, кредиторів, контрагентів, держави та громадськості щодо поточної заборгованості. Тому комплекс регулювання фінансового обліку поточної заборгованості повинна бути адекватною для розвитку економічних відносин у країні та надання надійної фінансової інформації різним групам користувачів.

Аналіз нормативно-правового законодавства у сфері визнання заборгованості підприємства має за мету оцінити доцільність актуальних змін і пропозицій органів державної влади та експертів щодо впровадження закордонного досвіду у сфері законодавчого регулювання поточної заборгованості.

Література:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 03.05.2023).

2. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів фінансового обліку. Наказ Міністерство фінансів України № 720 від 15.06.2011 URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=311243 (дата звернення: 07.05.2023).

3. Національне положення (стандарт) фінансового обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 08.10.99 р.№ 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення: 04.05.2023).

4. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування, затверджене наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 р. № 219 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#n13> (дата звернення: 08.05.2023).

РОЛЬ ТА ЕЛЕМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Юлія КОЗІНІНА, здобувачка вищої освіти групи МгОПз-1-22

Владислав КОМПАНИЄЦЬ, здобувач вищої освіти групи МгОП-1-22

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Оптимізація управління дебіторською заборгованістю є однією з основних стратегій вивільнення зв'язаного оборотного капіталу. На основі свого дослідження Терещенко Л.О. розглядав дебіторську заборгованість як основну область можливостей. Захист готівки шляхом утримання платежів може бути гарною, але недалекоглядною ідеєю, оскільки в якийсь момент заборговані гроші будуть стягнуті за більш високу ціну, яку заплатить уся економіка [2].

Згідно з Массаківський В.П. - дебіторська заборгованість часто є найбільшою статтею в балансі і традиційно розглядається як адміністративна проблема, ніж стратегічно важлива [1]. Шипшин А.К. пропонує стратегічний і орієнтований на клієнта підхід до управління кредитами, зборами та скаргами, щоб підвищити прибутковість компанії та зменшити фінансові ризики, які

виникають через несвоєчасні платежі та списання. Регулярна оцінка ризиків на основі історії платежів і поведінки клієнта може спрогнозувати майбутню безнадійну заборгованість [3].

Дебіторська заборгованість підприємства — це право вимагати від третіх сторін грошову вартість або еквівалентну винагороду за товари, роботи, послуги або передані їм грошові суми. Фізичні та юридичні особи, які отримали аванс і зобов'язані повернути відповідний еквівалент, зазвичай називають боржниками. У бухгалтерському обліку дебіторська заборгованість є частиною спадкових активів і може бути згрупована за кількома критеріями:

До групи споживачів входить дебіторська заборгованість за проданими товарами, виконаними роботами, наданими послугами, погашення якої безумовно підлягає стягненню пізніше.

Невпевнені або спірні клієнти - це дебіторська заборгованість від поганих або сумнівних клієнтів. Їх відображення в бухгалтерському обліку породжено несплатою відповідної дебіторської заборгованості через труднощі, з якими стикаються клієнти на лінії платоспроможності.

Клієнти – рахунки, які мають бути виставлені, стосуються дебіторської заборгованості від поставок третім сторонам, для яких не виставлялися рахунки. Проте ці претензії мають чітко визначену вартість.

Постачальники (дебітори) за надання послуг і робіт являють собою аванси, надані цим постачальникам, а послуга або робота ще не виконані.

Ефекти, які мають бути отримані від клієнтів, це оборотні активи, такі як переказний вексель, простий вексель, чек, які засвідчують існування дебіторської заборгованості в комерційних відносинах, яка буде переведена в готівку в короткий термін, як правило, до 90 днів. Тепер компанія-постачальник має претензії до цього клієнта. На момент отримання цієї вимоги у клієнта немає готівки. За згодою свого постачальника клієнт видає цінний папір (комерційний ефект), за яким зобов'язується погасити підробку в більш пізній термін (термін погашення). Підприємство отримає торговий ефект, зберігаючи свою вимогу до погашення, коли вона буде пред'явлена клієнту для стягнення. Торговий ефект має різні форми (вексель, простий вексель, чек).

Безнадійна заборгованість – це безнадійна заборгованість, яка може бути списана в майбутньому. Списання — це сума, яка в кінцевому підсумку буде вилучена з дебіторської заборгованості за несплату.

Управління дебіторською заборгованістю можна розділити на такі компоненти:

1) встановлення та впровадження політики щодо дебіторської заборгованості, яка забезпечує послідовність у прийнятті рішень і має важливий вплив на обсяг продажів компанії;

2) оцінка кредитоспроможності клієнта перед наданням кредиту шляхом здійснення кредитного аналізу.

3) створення ефективної системи стягнення заборгованості та визначення політики стягнення для отримання платежів за простроченими рахунками.

Після надання кредиту керівництво дебіторської заборгованості відстежує непогашені рахунки, намагаючись виявити зміни в поведінці платєжів, щоб оцінити ліквідність портфеля дебіторської заборгованості та створити прогнози грошових потоків.

Політика стягнення може зменшити проблеми, пов'язані з дебіторською заборгованістю. Стягнення передбачає надсилання повідомлень про прострочення, зв'язок із клієнтом по телефону, наймання колекторської агенції та, нарешті, судові дії проти клієнта.

Література:

1. Масаковський В.П. Про побудову обліку в Україні в сучасних умовах / В.П. Масаковський // Бухгалтерський облік і аудит - 2020. - №3. - С. 2-5.
2. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку. Навч. посіб. / Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко – Зубенко - К.: КНЕУ, - 2017.
3. Шипшин А.К. "Облік, аналіз, аудит на підприємстві" / А.К. Шипшин. - М: "Фінанси і статистика" . 2019. – 87с.

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Микола КРАВЧЕНКО,
д.е.н., професор кафедри обліку, оподаткування
та управління фінансово-економічною безпекою
Анастасія ПЕТРОВСЬКА,
здобувачка вищої освіти групи МгОПз-1-22
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Розвиток світової економіки та вдосконалення підприємницької діяльності змушує керівників постійно вдосконалювати управління в усіх сферах. Особливу увагу слід приділяти управлінню оборотними активами на сільськогосподарському підприємстві. Розробка досконалого механізму управління оборотними активами на підприємствах аграрної сфери і дієве його застосування на практиці є досить актуальною проблемою в даний час, оскільки ефективне формування і регулювання обсягу і структури оборотних активів сприятиме підтримці оптимального рівня прибутковості, ліквідності, забезпечить оперативність виробничого і фінансового циклів господарської діяльності, а отже досить високу платоспроможність і фінансову стійкість аграрних підприємств.

Актуальною проблемою раціональної організації обліку запасів є додержання вимог п. 6 П(С)БО 9 «Запаси» щодо класифікації запасів. Прийняття рішень щодо ефективності використання запасів залежить від

наявності інформації про наявність і рух запасів, не тільки за їх видами, але й за найменуваннями (п. 7 П(С)БО 9 «Запаси»). Достовірність облікової інформації про запаси залежить від якості визначення первісної вартості запасів (пп. 8 – 15 П(С)БО 9 «Запаси»).

Придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. У разі, якщо на момент оприбуткування запасів неможливо достовірно визначити їх первісну вартість, такі запаси можуть оцінюватися та відображатися за справедливою вартістю з наступним коригуванням до первісної вартості. Первісною вартістю запасів, що виготовляються власними силами підприємства, визнається їхня виробнича собівартість, яка визначається за Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

Для надання користувачам своєчасної і якісної інформації персонал бухгалтерії повинен вирішити проблеми щодо організації й методики обліку такої заборгованості: розробка та використання робочого плану рахунків; відображення в обліку виникнення або погашення іншої поточної дебіторської заборгованості відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів.

Наприклад, при бухгалтерському опрацюванні документів з виникнення й погашення дебіторської заборгованості підзвітних осіб необхідно дотримуватися вимог не тільки Плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції щодо його застосування, але й відповідних нормативно-правових актів щодо своєчасної видачі підзвітних сум; своєчасного повернення підзвітним особам отриманих сум під звіт, визначення строків подання «Звітів про використання коштів, наданих під звіт або на відрядження»; розрахунку й відображення в обліку штрафних санкцій до підзвітних осіб підприємства і посадових осіб за несвоєчасне відшкодування або повернення до каси невитрачених підзвітних сум; відображення в обліку понаднормових сум добових, затверджених наказом керівника; контролю й відображення в обліку готівки на відрядження за допомогою корпоративних банківських платіжних карток. Обов'язкового забезпечення ведення аналітичного обліку дебіторської заборгованості за розрахунками та іншої поточної дебіторської заборгованості за видами заборгованості, за строками її виникнення та погашення; за кожним дебітором. Вирішенню проблеми сприяє запровадження автоматизованої форми ведення обліку і наявність якісного програмного забезпечення, які забезпечують отримання якісної, своєчасної інформації, підвищують можливості контрольних і аналітичних функцій бухгалтерського обліку.

Грошові кошти та короткострокові фінансові інвестиції є найбільш ліквідними активами підприємства.

Особливість обліку грошових коштів зумовлює їх класифікація за призначенням та місцем зберігання. За призначенням грошові кошти поділяються на грошові кошти для обороту (оборотні) та для спеціального призначення (необоротні). Згідно з діючим положенням, усі грошові кошти

підприємств, що призначенні для господарської діяльності підприємства, мають зберігатися на рахунках у банку.

Здійснення комерційної діяльності суб'єктами господарювання пов'язане з прийняттям ефективних рішень щодо управління грошовими потоками для забезпечення оптимального співвідношення між ліквідністю й прибутковістю. Таке управління повинне бути забезпечене не тільки організаційно, але й інформаційно. Забезпечення користувачів достовірною й своєчасною обліково-аналітичною інформацією про наявність та рух грошових коштів пов'язане з вирішенням таких основних проблем щодо раціональної організації й методики обліку грошових коштів:

1) своєчасне документування господарських операцій із руху грошових коштів у касі, на поточних та інших рахунках в установах банків, грошових документів і грошових коштів у дорозі. Раціональна організація документування залежить від наявності деталізованого за кожним об'єктом графіку документообігу, а також від використання автоматизованої форми ведення обліку й запровадження електронного документообігу;

2) дотримання вимог нормативно-правових актів щодо звітності матеріально відповідальних осіб про наявність і рух грошових коштів у касі, у дорозі та грошових документів;

3) забезпечення своєчасної систематизації даних первинних документів на рахунках бухгалтерського обліку відповідно до вимог Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Плану рахунків бухгалтерського обліку. Для суб'єктів господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, актуальною проблемою є дотримання вимог П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», відповідно до якого операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат).

Для оцінки стану оборотних активів використовуються різні методи та прийоми економічного аналізу: методи детермінованої і стохастичної комплексної порівняльної оцінки, прийоми експертної і рейтингової оцінки, методи дисперсійного аналізу і характеристик рядів динаміки, які дають достовірну характеристику стану оборотних активів і їх структури.

Отже, бухгалтерський облік як інформаційна система має постійно розвиватися і вдосконалюватися відповідно до економічних процесів які відбуваються на макро- і мікро рівнях. Оскільки потреби та пріоритети зовнішніх і внутрішніх користувачів постійно зростають і змінюються, система бухгалтерського обліку оборотних активів повинна адекватно змінюватися з тим, щоб задовольняти інформаційні потреби різних груп користувачів для постановки тих проблем, які потрібно вирішувати в їх діяльності.

Оборотні активи - це не обмежені у використанні грошові кошти або інші активи, котрі призначенні для споживання чи реалізації протягом операційного циклу.

Раціональне управління оборотними активами залежить від вмілого балансування ризиків:

- пов'язаними з нестачею оборотних коштів, а значить загрозою зриву можливості задовольнити попит споживачів;

- обумовленими надлишком оборотних коштів, тобто «заморожуванням» коштів у запасах і дебіторській заборгованості.

Оптимальний рівень оборотних коштів дозволяє максимізувати прибуток при прийнятному рівні ліквідності та комерційного ризику.

Облік і аналіз в управлінні оборотними активами дає змогу розробити пропозиції щодо удосконалення політики управління окремими групами оборотних активів для досягнення стратегічних цілей підприємства, визначення та впровадження в практику діяльності підприємств фінансових інструментів управління окремими видами активів.

Література:

1. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент.: посібник.-К.: 2014.-156с.

2.Василенко В.О. Теорія і практика прийняття управлінських рішень: навч. посібник.-К.: 2015.-420с.

3.Гладких Т.В. Проблеми організації бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством. Монографія / Т.В. Гладких // За загальною редакцією Губачової О.М. – Полтава. РВВ ПУСКУ, 2014. – 364 с.

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Микола КРАВЧЕНКО,

д.е.н., професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Катерина ШАРІВСЬКА,

здовувачка вищої освіти групи МгОП-1-22

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Процес організації обліку процесу реалізації на підприємстві можна представити наступними етапами (рис. 1).

Процес реалізації завжди передбачає, з одного боку, передачу відповідної продукції від виробника покупцеві, а з другого – проведення розрахунків згідно з договірною ціною цієї продукції. Отже, кожен вид продукції, що реалізується, матиме дві оцінки: одну для самого виробника – виробничу собівартість, іншу – для покупця (ціну реалізації) [3].

Підставою для реалізації продукції є укладений договір з покупцями та замовниками, який за своєю суттю є угодою, згідно якої продавець зобов'язується реалізувати готову сільськогосподарську продукцію, надати

послуги або виконати роботи, а покупець зобов'язується прийняти продукцію, роботи та послуги та оплатити їх вартість. У договорі відображається інформація щодо обсягів і термінів відвантаження продукції, виконання робіт, надання послуг, порядку приймання продукції покупцем, прийняття робіт та послуг замовниками, ціни продукції, термінам постачання, порядку розрахунків, терміну оплати та інші умови процесу реалізації.

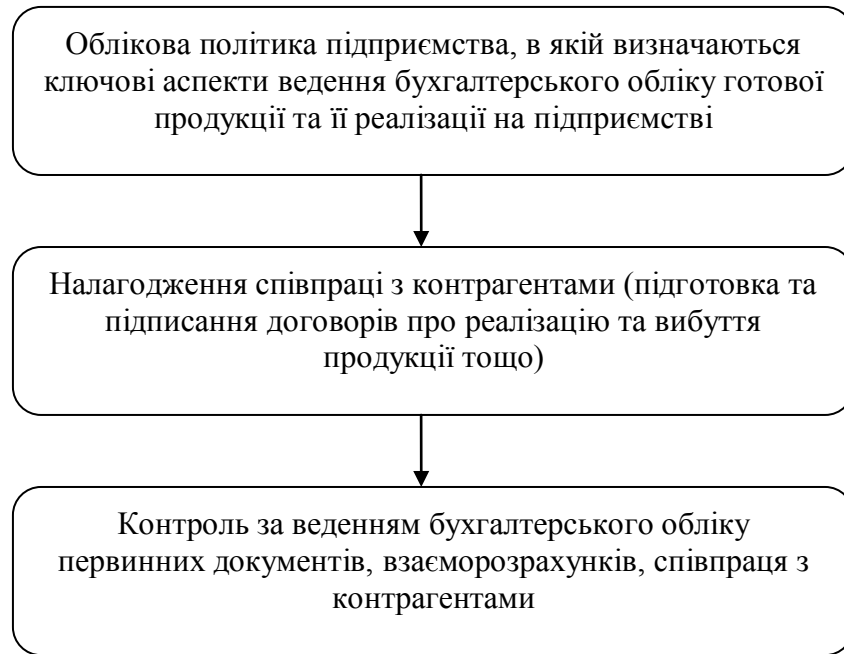

Рис. 1. Етапи організації обліку процесу реалізації на підприємстві

Відпуск матеріальних цінностей покупцям здійснюють за накладними на відпуск товарно-матеріальних цінностей (форма № М-20), товарними накладними (форма ВЗСГ – 7), а в разі використання транспорту – за товарно-транспортними накладними (форма № 1-ТН). Ці документи є підставою для списання цінностей у продавця і оприбуткування у покупця (замовника).

Схематично зобразити процес документального забезпечення реалізації готової продукції, надання послуг чи виконання робіт наступним чином (рис. 2).

Для вдосконалення обліку готової продукції та її реалізації вважаємо за необхідне: розмежувати витрати на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача, та маркетингові витрати, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника. З метою уникнення проблем обліку маркетингових витрат і враховуючи результати наукових досліджень, пропонуємо рахунок 93 "Витрати на збут" перейменувати на "Маркетингові

витрати" з відкриттям окремих субра хунків: 931 "Витрати на дослідження ринку", 932 "Витрати на рекламу", 933 "Витрати на збут".

Рис. 2. Облікове забезпечення процесу реалізації на підприємстві

Отже, оптимальна побудова обліку на підприємстві дозволить приймати ефективні рішення щодо управління процесом реалізації, що позитивним чином відобразиться на фінансовому стані товаровиробника. Вважаємо, що запропоновані заходи з удосконалення облікового забезпечення дозволять побудувати таку систему управління процесом реалізації, яка дасть можливість приймати оптимальні та ефективні рішення та забезпечать значне підвищення рівня рентабельності аграрних підприємств без додаткових фінансових витрат.

Література:

1. Лагодієнко Н.В. Облік витрат і доходів пов'язаних з продажем сільськогосподарської продукції: теорія та практика / Н.В.Лагодієнко, Т.В.Штучка // Економічний форум. – 2021. - №1. - С. 399-402. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eforum-lntu.com/assets/files/articles/2021/1/58.pdf>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід», затверджене наказом Мінфіну України №290 від 29.11.1999 в редакції від 09.08.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

3. Маркус О.В. Особливості організації обліку процесу реалізації готової продукції за національними стандартами / О.В.Маркус, І.О.Романюк // Науковий вісник [Буковинського державного фінансово-економічного університету]. Економічні науки. - 2019. - Вип. 26. - С. 350-357. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvbdfa_2019_26_45.

4. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України №929 від 21.12.2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_by/pg_gscmoz/index.htm.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ПОВ'ЯЗАНИХ З НАДХОДЖЕННЯМ ТА РУХОМ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ РОСЛИНИЦТВА

*О. Краснова, здобувач групи МгОПз-1-22
Науковий керівник: О.М. Губарик, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Основним нормативним документом, який визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Що стосується витрат на виробництво та виходу продукції, то вони регулюються і опираються при своєму визначенні на цей закон [1].

За словами Ф.Ф. Бутинця та М.М. Коцупатрого, нормативно-правове регулювання обліку здійснюється на кількох рівнях, а саме:

1) державному рівні, що забезпечує створення єдиних правил ведення обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств незалежно від специфіки їхньої діяльності;

2) методологічному рівні, через реалізацію державної політики у сфері бухгалтерського обліку в межах передбачених законодавством повноважень;

3) галузевому рівні, на якому регулювання здійснюється через затвердження нормативно-правових актів (інструкцій, положень, методичних рекомендацій) галузевих міністерств;

4) господарському рівні, на якому інструменти регулювання застосовуються в обліковій політиці підприємства.

Регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової

звітності здійснюється Міністерством фінансів України через затвердження таких важливих нормативно-правових актів як Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Одним із основних нормативних документів являється Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», який містить загальні положення, визнання, склад, порядок їх ведення в бухгалтерській звітності. П(С)БО 16 є повним відображенням сутності витрат, дає їм повну характеристику [3]. Тобто, витрати на біологічні перетворення – це не що інше, як виробничі витрати, що входять до складу виробничої собівартості сільськогосподарської продукції. Це є ще одним доказом у рівнозначності визначень „біологічні перетворення” та „виробництво”.

Головним нормативно-правовим документом з ведення обліку біологічних активів є П(С)БО 30 «Біологічні активи». Перш за все, в П(С)БО 30 вводяться нові об'єкти обліку – «Біологічні активи», що являють собою живі організми (рослини, тварини), які вирощуються підприємством з метою отримання сільськогосподарської продукції або утримуються ним з метою отримання інших вигод [4]. Змінюються назви існуючих об'єктів обліку: «Багаторічні насадження» – на «Довгострокові біологічні активи рослинництва», Окрім того, об'єктами обліку стають «Поточні біологічні активи рослинництва» – площі певних сільськогосподарських культур, що вирощуються підприємством. Чого раніше не було. Суть цих нововведень не в механічній зміні назв об'єктів обліку, а у визнанні необхідності і появи можливості окремого відображення в обліку і звітності специфічних активів, що живуть, прирастають, відтворюються, а, звідси, повинні бути окремо виділені і мати особливу оцінку. Останнє обумовлює і запровадження даним стандартам інших змін в організації обліку.

Деталізовано інформацію про витрати аграрних підприємств у результаті їх виробничої діяльності відображено у Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку біологічних активів.

Згідно з Методичними рекомендаціями у сільськогосподарських підприємствах витрати операційної (виробничої) діяльності галузі рослинництва групуються за такими економічними елементами: матеріальні затрати; витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; амортизація; інші операційні витрати [2].

Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах розроблені з метою забезпечення методичних засад формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

Література:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 № 996 –XIV // Все про бухгалтерський облік. – 2010. -

№10. – Ч. 1. – С. 3 – 8.

2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів. Проект / Облік і фінанси АПК. - 2006. - №6 - С. 9 - 17.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31 грудня 1999р. № 318. // Все про бухгалтерський облік. – 2010. – № 16. – Ч. 1. – С. 10 – 13.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 "Біологічні активи": Затв. наказом Міністерства України від 18.11.2005 р. № 790 / Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2006. - №21 - 22. - С. 80 - 83.

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ПІДПРИЄМСТВ

А. Кудрявцева, здобувачка гр. МгОПз-22

Науковий керівник:

*О.В. Чернецька, к.е.н., доцентка,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

В умовах ринку розвиватися можуть лише конкурентоспроможні підприємства. Будь-яка облікова система виступає основою для прийняття управлінських рішень, оскільки керівник використовує повну, оперативну і точну інформацію щодо бізнес-процесів суб'єкта підприємництва для обґрунтування відповідних рішень. Контрольні процедури виступають невід'ємною частиною ефективної системи обліку бізнес-процесів будь-якого суб'єкта підприємництва. Система контролю покликана забезпечити ефективність використання ресурсів суб'єкта підприємництва та оптимізувати процес прийняття управлінських рішень.

Зовнішній контроль здійснюють фахівці Державної фіскальної служби в частині нарахування і сплати суми податків. Система внутрішнього контролю на підприємстві покликана виконати превентивну роль в частині уникнення позапланових перевірок з боку ДФС та усунення штрафних санкцій за недотримання податкового законодавства. Тому побудова ефективної системи внутрішнього контролю на підприємстві має важливе значення в контексті прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Реалізація контрольних функцій можлива за умов чіткої та злагодженої внутрішньої регламентації, розроблених алгоритмів дій та ефективного інструментарію.

Підтримуємо думку Онищенко В.Є. та Марінова В.А., що «розробка системи внутрішнього контролю вимагає глибокого розуміння можливостей і ризиків інформаційних технологій, а також того, як використовувати ці технології для досягнення цілей контролю» [2]. На наш погляд, без налагодженої системи внутрішнього контролю бухгалтерський облік

виявляється неефективним у реалізації функцій управління підприємством. Визначальна роль в системі контрольних заходів на підприємстві відводиться фахівцям облікової служби як особам, які безпосередньо здійснюють процес нарахування, сплати та формування звітності за податками.

Савченко Р. О., Савченко Н. М., Дем'янюк І. В. визначають внутрішній контроль як «систему заходів, що продукуються та здійснюються управлінським персоналом з метою забезпечення ефективного виконання трудовим персоналом своїх обов'язків, визначає законність операцій та встановлює їх економічну доцільність» [4]. Контрольні процедури виступають важливим інструментом управління суб'єкта підприємництва. Особлива увага надається організації системи внутрішнього контролю. Контрольні процедури суб'єкта підприємництва спрямовуються на всі аспекти діяльності. Внутрішні розпорядчі документи містять вимоги щодо організації контрольного процесу на підприємстві, розроблені на підставі відповідних зовнішніх нормативних джерел. Внутрішнє положення про систему контролю розробляється на підставі «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» [3].

На думку Мулик Я. І. та Цуркан А. О., внутрішньогосподарський контроль аграрного підприємства «є складовою частиною внутрішнього економічного механізму, одним із прийомів перевірки виконання прийнятих управлінських рішень, найважливішою функцією управління підприємством. Система внутрішньогосподарського контролю дає змогу з'ясувати, на скільки діяльність підрозділів усіх ієрархічних рівнів відповідає чинному регламенту, установленим завданням і на скільки вона ефективна» [1].

Оптимізація системи внутрішнього контролю підприємств для потреб підвищення їх конкурентоспроможності має включати: формування якісного інформаційного ресурсу для потреб управління суб'єкта підприємництва, компетентність фахівців з обліку і контролю, розробку ефективного інструментарію контрольних процедур та аналізу результатів контролю для розробки ефективних управлінських рішень.

Впровадження внутрішнього контролю суб'єктами господарювання, що відповідає сучасним вимогам облікової та контрольної науки, дозволить забезпечити ефективне функціонування, стійкість і розвиток аграрного підприємства в умовах конкуренції, зберегти і ефективно використати активи і потенціали, своєчасно виявити і зменшити фінансові, господарські ризики, організувати більш злагоджену роботу всіх підрозділів.

Таким чином, система контролю покликана забезпечити ефективність використання ресурсів суб'єкта підприємництва та оптимізувати процес прийняття управлінських рішень. За умов ринкової економіки суб'єкти підприємництва використовують інструментарій контрольного забезпечення на випередження, тобто його метою є не лише усунення наслідків реалізації неефективних управлінських дій, а їх недопущення.

Література:

1. Мулик Я. І., Цуркан, А. О. Внутрішньогосподарський контроль в системі управління аграрним підприємством. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2018/66.pdf
2. Онищенко В.Є., Марінова В.А. Внутрішній контроль як фактор ефективності інформаційної системи бухгалтерського обліку. Економіка та суспільство. 2022. Випуск № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1494/1440>
3. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
4. Савченко Р. О., Савченко Н. М., Дем'янюк І. В. Внутрішній контроль: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2019. №9. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2019/53.pdf

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

*А. В. Латайко, здобувачка гр. ОП-2-20,
О. В. Чернецька, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Сьогодні Україна будує соціально орієнтовану ринкову економіку за європейськими стандартами. Господарська діяльність будь-якої організації починається зі створення матеріально-технічної бази, а в сучасних умовах основні засоби відіграють важливу роль у фінансово-господарській діяльності організації.

Основні засоби, засновані на початковому етапі діяльності підприємства, потребують постійного управління. Інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень здійснюється в рамках бухгалтерського обліку. Тому дослідження проблем обліку основних засобів підприємства є дуже актуальним, тим більше, що воно визначає напрями вдосконалення.

У ст. 14 Податкового кодексу України основними засобами є матеріальні активи, вартістю не більше 20 тис. грн., невиробничі основні фонди та нематеріальні активи, що виділяються платником податку для використання в господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20 тис. грн. та поступово зменшується внаслідок фізичної або моральної втоми та зношення або очікування [1].

Строк корисного використання (експлуатації) більше одного року з дати введення в експлуатацію (або якщо операційний цикл більше одного року).

Можна виділити основні функції організації обліку основних засобів:

- точне документальне оформлення та своєчасне відображення в обліковому реєстрі, внутрішнього руху та вибуття товарів;
- контроль за зберіганням основних засобів;
- контроль витрат на утримання та модернізацію основних засобів;
- точний розрахунок та відображення в бухгалтерському обліку норми амортизації;
- отримання достовірної інформації про наявність та рух основних засобів за місцем експлуатації, виявлення результатів, отриманих від реалізації чи іншого вибуття основних засобів.

Однією з найпоширеніших проблем ведення бухгалтерського обліку з використанням інформаційних технологій є невизначеність способів фіксації господарських операцій, що призводить до їх повторення або некоректного відображення у звітності.

Слід підкреслити, що важливо щорічно затверджувати нові або додаткові контрольовані документи з облікової політики.

Серед них можна виділити наступні:

- Положення управлінського обліку на основі міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку;
- Наказ про облікову політику за стандартами МСФЗ, який може містити основні положення щодо визнання активів, зобов'язань та капіталу. І доцільно було б відобразити окремі види господарської діяльності та ведення обліку в обліковій політиці основних засобів. Як приклад можна назвати способи визнання відсотків за кредитами на придбання основних засобів (розподіл капіталу або витрат); розрахунок амортизації (методи);
- операційні інструкції, такі як: порядок ведення бухгалтерських книг та інструкції, що контролюють окремі бізнес-процеси в організації;
- документи щодо внутрішнього аудиту контролю основних засобів;
- положення, яке описує методику аналізу та аудиту використання бюджету в організації, включаючи амортизацію та капітальні інвестиції [3].

Порядок формування інформації про основні засоби в бухгалтерському обліку та порядок її розкриття у фінансовій звітності встановлено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 (П (С)БО 7) «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92.

Відповідно до статті 5 П(С)БО 7 основні засоби підприємств для бухгалтерського обліку поділяються на групи «основні засоби» та «інші необоротні матеріальні активи». Слід зазначити, що синтетичний та аналітичний облік основних засобів ведеться на рахунках бухгалтерського обліку розділу 1 «Необоротні активи» [2].

Аналітичний облік основних засобів здійснюється на основі первинних документів з обліку основних засобів.

Форми документів щодо наявності та руху основних засобів:

1. наказ по підприємству про встановлення терміну корисного використання (експлуатації) об'єкту основних засобів;

2. документ, що свідчить про вивід об'єкту ОЗ з експлуатації;
3. наказ про облікову політику, в якому необхідно зафіксувати вибір методу нарахування амортизації у податковому обліку;
4. наказ керівника підприємства про виведення об'єкту основних засобів з експлуатації;
5. документ про знищення, розбирання або перетворення необоротних активів іншим способом. [4].

Отже, для створення цілісної системи необхідно вирішити кілька завдань з обліку основних засобів: уникнути непорозумінь між критеріями, за якими актив визнається основним засобом, вибрати правильну облікову інформацію за стилем і обсягом; провести визначення мінімального строку корисного використання.

Основними шляхами вдосконалення організації обліку основних засобів є раціоналізація всіх видів документів і облікових реєстрів, адаптованих до сучасних умов методів збору, обробки та узагальнення облікової інформації. Добре підготувати логічні контрольні документи на основі внутрішніх стандартів бухгалтерського обліку для вдосконалення системи бухгалтерського обліку підприємства.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 01.03.2019. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
3. Бойко Р. В. Облік основних засобів на підприємстві. The 5th International scientific and practical conference “*Scientific progress: innovations, achievements and prospects*” (February 6-8, 2023) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2023. С. 359–362.
4. Косяк А. П. Основні засоби: поняття, класифікація, вартість, первинний облік і документальне оформлення комунальними підприємствами. *Комунальне господарство міст*, 2019, том 2, випуск 148. С. 416–420.

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ: ПОНЯТТЯ ТА ЕТАПИ

*Наталія Левченко, здобувачка гр. МгОПз-22
Леся Васильєва, д.держ.упр., професорка
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Організація обліку як окремий напрямок наукового вчення про облік у цілому сформувалася у 1960-х роках. За роки розвитку науки організацію

обліку в наукових дослідженнях розглядали як об'єкт, процес, явище, складову організаційної функції управління, а також як виконання цілей, завдань та функцій обліку, частіше за все бухгалтерського.

Організація бухгалтерського обліку - один з найважливіших моментів роботи будь-якого підприємства. Полягає вона в формуванні системи, яка забезпечує точний облік всіх господарських операцій, фіксує рух всіх грошових коштів і товарно-матеріальних цінностей.

М.Ю. Карпушенко розглядає організацію бухгалтерського обліку як «систему впорядкованих дій зі створення системи бухгалтерського обліку, що включає складання облікових реєстрів і первинних носіїв облікової інформації, облікову політику підприємства, організацію облікового процесу» [3].

Мельник О.І. визначає організацію обліку як «цілеспрямовану діяльність керівників підприємства по створенню, постійному впорядкуванню й удосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів» [2].

Васільєва Л.М. наголошує на тому, організація бухгалтерського обліку це науково обґрунтована сукупність умов, при яких найбільш економно та раціонально відбувається накопичення, обробка та зберігання бухгалтерської інформації з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про господарську діяльність підприємства та здійснення контролю за ефективним використанням його майна та надання користувачам (внутрішнім та зовнішнім) неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень [1].

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві передбачає виконання комплексу заходів з метою забезпечення відповідності облікової інформації стандартам та законодавству, а також забезпечення її достовірності та цілісності.

1. Визначення структури обліку: встановлення переліку рахунків та їх класифікацію згідно з вимогами законодавства.

2. Вибір бухгалтерської системи: обрання оптимального варіанту бухгалтерської системи, яка відповідає потребам та специфіці підприємства.

3. Визначення порядку ведення первинної документації: встановлення правил та процедур складання, обліку та зберігання первинної документації.

4. Організація роботи бухгалтерських підрозділів: визначення структури та функцій бухгалтерських підрозділів, призначення відповідальних осіб, встановлення режиму роботи.

5. Визначення порядку контролю за бухгалтерським обліком: встановлення правил та процедур внутрішнього контролю за бухгалтерським обліком, проведення аудиторських перевірок.

6. Забезпечення безпеки облікової інформації: встановлення заходів забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності облікової інформації.

7. Підготовка фінансової звітності: складання фінансової звітності згідно з вимогами законодавства та стандартами бухгалтерського обліку.

Усі ці етапи необхідні для підготовки фінансової звітності згідно з

вимогами законодавства та стандартами бухгалтерського обліку.

Отже, організація бухгалтерського обліку - це процес створення та підтримки системи обліку фінансових операцій підприємства відповідно до вимог законодавства та стандартів бухгалтерського обліку. Організація бухгалтерського обліку забезпечує точність та достовірність фінансової звітності підприємства, дозволяє здійснювати контроль за фінансовою діяльністю, вчасно приймати управлінські рішення, а також забезпечує своєчасну подачу фінансової звітності в органи державної статистики та оподаткування. Організація бухгалтерського обліку є важливою складовою фінансово-економічної безпеки підприємства

Література:

1. Васильєва Л.М. Поняття та основні передмови раціональної організації обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 14. С.31-33.
2. Карпушенко М.Ю. Організація обліку: навч. посібник. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2011. 241с.
3. Мельник О.І. Організація бухгалтерського обліку. Курс лекцій. Миколаїв, 2018. 95 с.

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КУЛЬТУРИ ДЕРЖАВИ

*Х. В. Марцинів, здобувач вищої освіти 3 курсу
Спеціальність – 072 Фінанси, банківська
справа та страхування*

*Науковий керівник: Ю. В. Бугель, к.е.н., доцент
кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін*

*Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету*

Фінансова освіта необхідна людям різної вікової категорії. Освічений споживач фінансових послуг більш захищений від будь-яких зловживань у фінансовій галузі. Наразі держава вже зробила перші кроки із зазначеного питання шляхом впровадження в освітній процес компетентного підходу, де головне завдання – формування ключових компетентностей, однією з яких і є «підприємливість та фінансова грамотність», що повинна наскрізно формуватися через усі навчальні предмети, розвиваючи в учнів ініціативність, економічний спосіб мислення, майстерність раціонально поводити себе як споживач, та передбачає набуття таких якостей, як конкурентоспроможність, розважливність у придбанні товару, ощадливість.

Оновлений Державний стандарт початкової загальної освіти має на меті впровадження компетентного підходу, де головним із завдань є формування

ключових компетентностей, які повинні сприяти підготовці здобувачів освіти до життя у суспільстві.

У Державному стандарті початкової освіти [1] подано перелік ключових компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач освіти наскрізно під час вивчення різних навчальних предметів. Серед ключових у нормативних документах розглядається компетентність «підприємливість та фінансова грамотність».

З'ясуємо підходи вчених до трактування поняття «фінансова грамотність». О. Ковтун вважає, що фінансова грамотність – це вміння розпоряджатись особистими коштами, планувати витрати, приймати зважені рішення у проблемних питаннях та усвідомлювати значущість фінансового виховання. Знання фінансової грамотності дають змогу розумно розпоряджатися власними коштами та отримувати від цього максимальну користь [3].

Фінансова грамотність, на думку Т. С. Смовженко [5], вводить людину у світ знань про кошти, доходи, витрати, заощадження, допомагає попередити можливі ситуації щодо фінансових ризиків. Сформовані навички раціонального мислення дозволять приймати ефективні рішення кожній людині без винятку.

В. Письменний [4, с. 96] визначає, що фінансова грамотність – це вміння людини розпоряджатися грошима з мінімальними збитками і максимальними вигодами для себе. Фінансово грамотні люди відповідально ставляться до грошей і захищені від їх втрати.

У міжнародній практиці фінансову грамотність визначають як уміння фізичних осіб керувати власними фінансами та приймати дієві фінансові рішення. Зростання рівня фінансової грамотності, разом із фінансовою обізнаністю, було признано Комісією Європейського Союзу і Організацією економічного співробітництва і розвитку важливою задачею сьогодення [2].

Проте будь-яке визначення терміна припускає спроможність особи одержувати знання та поглиблювати навички, потрібні для прийняття правильного рішення із розумінням його можливих фінансових наслідків. Відповідний рівень фінансової грамотності особи дає їй змогу управляти власними ресурсами за обставин, що змінюються. Крім терміна «фінансова грамотність», часто вживають термін «фінансова освіта» як тотожний за значенням. Однак, фінансова грамотність – ширше поняття, оскільки воно включає в себе як розуміння, так і поведінку, яка охоплює почуття особистого потенціалу, змогу застосовувати знання для прийняття ефективних рішень задля покращення власної фінансової спроможності. Тому фінансову освіту розглядають як процес поліпшення громадянами своїх знань та розуміння фінансових понять, послуг та продуктів.

Отже, ми притримуємось думки, що фінансова грамотність – це вміння людини розпоряджатися власними коштами, володіти основними фінансовими знаннями, що дозволить раціонально приймати фінансові рішення. А відтак,

фінансова грамотність включає в себе раціональне управління особистими коштами, виконання обліку доходів і витрат, знання особливостей різного роду фінансових продуктів та послуг, володіти інформацією стосовно стану фінансового ринку, приймати раціональні рішення відносно фінансових продуктів та послуг і бути відповідальним за прийняті рішення [6].

Вивчення фінансової грамотності передбачає необхідність розуміння її основ та принципів. До основ фінансової грамотності відносять:

1. Грамотний підхід до коштів. Ми повинні навчити дітей докорінно змінити своє відношення до фінансів та сприймати їх як гнучкий інструмент, за допомогою якого можна елементарно просто розпоряджатися, не залежати від них, а зробити так, щоби вони робили на вас і ваш добробут.

2. Облік та ретельне планування власних фінансів. Лише за рахунок власного планування, що робиться самостійно чи завдяки послугам особистого фінансового консультанта, вийде ефективно керувати усіма власними доходами та витратами.

3. Раціональний підхід до розподілу усіх фінансових ресурсів потрібен для здійснення заощаджень, створення резерву грошових коштів, накопичення капіталу з метою створення активів, які б приносили дохід у вигляді відсотків, та задля багатьох інших необхідних фінансових задач.

4. Співробітництво із фінансовими інституціями. Нині щоби бути успішним, потрібно уміти налагоджувати взаємовідносини із банківськими установами, страховими компаніями, брокерами та іншими учасниками фінансового ринку, застосовувати інструменти задля раціонального управління грошовими коштами, вміти їх заощаджувати та ефективно використовувати.

Вважаємо, що реалізація в Україні загальнодержавних заходів із підвищення фінансової грамотності населення дасть змогу створити передумови задля зміцнення довіри людей до банківського сектору, зростання депозитів населення у банківському секторі, кращому усвідомленню характерних особливостей тих чи інших фінансових інструментів. Як наслідок, і зростав би добробут населення, формувалася фінансова культура, починаючи із шкільної освіти та завершуючи залученням дорослого населення у фінансовий сектор.

Література:

1. Держаний стандарт початкової освіти (затверджений 21.02.2018 р. постановою № 87 Кабінету Міністрів України). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>

2. Кізима Т. О. Фінансова грамотність населення: зарубіжний досвід і вітчизняні реалії. Вісник ТНЕУ. 2012. № 2. С. 64–67.

3. Концепція формування фінансової грамотності у початковій, основній та старшій школі. Географія та економіка в рідній школі. 2015. № 10. С. 2–4.

4. Письменний В., Коженівський С. Енциклопедія для фінансово грамотних школярів. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2020. 136 с.

5. Смовженко Т. С. Фінансова грамотність: навчальний посібник. Київ: FINREP, 2013. 311 с.

6. Філончук З. В. Проблеми впровадження фінансової грамотності в сучасній школі. Таврійський вісник освіти. 2015. № 2 (2). С. 112–117.

МЕТОД ЕФЕКТИВНОГО ВІДСОТКА ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ БАНКУ

*С. В. Мірошниченко, студентка групи ФФО 3-2
Здобувачка спеціальності Облік і оподаткування
Науковий керівник: А. Л. Гербич, канд. екон. наук, доцент
Державний торговельно-економічний університет, м. Київ*

Банки, як і інші підприємства, бажають контролювати свої грошові потоки та своєчасно отримувати інформації з цього приводу. Враховуючи всю відповідальність банку перед користувачами його послуг та необхідності точного відображення всіх сум у внутрішньому обліку, банки при розрахунку нарахувань відсотків використовують метод ефективного відсотка. Цей метод допомагає визначити реальну вартість фінансового інструмента та пропорційно розподілити доходи і витрати між звітними періодами.

Метод ефективного відсотка - це метод обчислення амортизованої собівартості фінансового активу або фінансового зобов'язання (або групи фінансових активів чи фінансових зобов'язань) та розподілу доходу чи витрат від відсотків на відповідний період [1].

Ефективна ставка відсотка - це ставка, яка точно дисконтує попередньо оцінені майбутні платежі або надходження грошових коштів протягом очікуваного строку дії фінансового інструмента та, якщо доцільно, протягом коротшого періоду до чистої балансової вартості фінансового активу чи фінансового зобов'язання [1].

Ефективна ставка відсотка - ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення [2].

Обчислюючи ефективну ставку відсотка, суб'єкт господарювання має попередньо оцінити грошові потоки, враховуючи всі умови контракту про фінансовий інструмент (наприклад, аванси, опціони "кол" та подібні опціони), але не має розглядати майбутні збитки від кредитів. Обчислення включає всі гонорари та додаткові комісійні збори, сплачені або отримані сторонами контракту, які є невід'ємною частиною ефективної ставки відсотка, витрати на операції та всі інші премії чи дисконти [1].

Є припущення, що грошові потоки та очікуваний строк дії групи подібних фінансових інструментів можна достовірно оцінити. Проте в тих

рідкісних випадках, коли неможливо достовірно оцінити грошові потоки або очікуваний строк дії фінансового інструмента (або групи фінансових інструментів), суб'єктові господарювання слід використовувати контрактні грошові потоки за весь контрактний строк фінансового інструмента (або групи фінансових інструментів) [1].

Метод ефективної ставки відсотка забезпечує однаковий рівень дохідності (витратності) шляхом рівномірного розподілу доходів і витрат на всі періоди протягом строку дії фінансового інструменту.

Ефективна ставка відсотка розраховується таким чином:

- визначаються початкові дані для побудови ряду потоків грошових коштів, а саме: валова балансова вартість під час первісного визнання фінансового інструменту; очікувані майбутні потоки грошових коштів; терміни (періоди часу до) виникнення майбутніх потоків грошових коштів;
- здійснюється розрахунок ефективної ставки відсотка (для виключення похибки кількість знаків після коми має бути не менше ніж вісім);
- будується графік визнання доходів (витрат), погашення основної суми боргу (номіналу) та процентів за фінансовим інструментом;
- перевіряється правильність проведених розрахунків [3].

Для обчислення валової балансової вартості фінансового інструменту під час первісного його визнання використовують таку формулу:

$$\text{ВБВ} = C_{\text{варт}} + V_{\text{опер}} = \text{СБ} + \text{НПД} \pm \text{Д/П}, \quad (1),$$

де ВБВ - валова балансова вартість фінансового інструменту;

$C_{\text{варт}}$ - справедлива вартість на дату первісного визнання фінансового інструменту;

$V_{\text{опер}}$ - витрати на операції;

СБ - основна сума боргу (номинал);

НПД - накопичений процентний дохід на дату первісного визнання;

Д/П - дисконт/премія [3].

Побудова графіка потоків грошових коштів за фінансовим інструментом здійснюється з урахуванням облікових періодів. Потоки грошових коштів, що сплачуватиме банк, уключаються в розрахунок зі знаком "мінус", а потоки грошових коштів, що отримуватиме банк, уключаються в розрахунок зі знаком "плюс". Якщо в обліковому періоді не здійснюється оплата або отримання грошових коштів, то значення потоку грошових коштів у такому періоді дорівнює нулю [3].

Банк розраховує ефективну ставку відсотка:

- шляхом застосування формули (1) з використанням визначених початкових даних;

$$\sum_{i=0}^n \frac{\Gamma_{\text{П}i}}{(1+I_{\text{еф}})^{t_i}} = 0, \quad (2),$$

де $\Gamma_{\text{П}i}$ - потік грошових коштів за період t_i ;

$I_{\text{еф}}$ - ефективна ставка відсотка за період, що відповідає одиниці виміру періодів виникнення потоків грошових коштів (день, місяць, рік), тобто,

якщо період виникнення потоків грошових коштів виражений у днях, то використовується денна $1e\phi d$;

t_i - тривалість періоду (термін до) виникнення i -го грошового потоку, виражений в одиницях виміру періодів виникнення потоків грошових коштів (дні, місяці, роки);

$i = 0 \dots n$;

n - кількість потоків грошових коштів.

- шляхом застосування індивідуального програмно-технічного комплексу автоматизації банківських операцій;

- за допомогою Microsoft Office Excel із застосуванням функції ВСД (IRR), аргументом якої є побудований на попередньому етапі часовий ряд потоків грошових коштів (значення, припущення).

Розрахована величина із застосуванням функції ВСД (IRR) є ефективною ставкою відсотка для облікового періоду, що відповідає одиниці виміру періодів виникнення потоків грошових коштів (день, місяць, рік).

- за допомогою Microsoft Office Excel із застосуванням функції ЧИСТВНДОХ (XIRR), аргументом якої є побудований на попередньому етапі часовий ряд потоків грошових коштів (значення, дати, припущення).

Розрахована величина із застосуванням функції ЧИСТВНДОХ (XIRR) є річною (365-денною) ефективною ставкою відсотка [3].

Ефективна ставка відсотка застосовується для:

- визнання процентних доходів (витрат) за фінансовим інструментом;
- оцінки фінансових інструментів, що обліковуються за амортизованою собівартістю (кредитів, вкладів (депозитів), боргових цінних паперів), та обчислення теперішньої вартості майбутніх потоків грошових коштів для розрахунку зменшення корисності фінансових активів [3].

Банк використовує первісну ефективну ставку відсотка протягом усього строку дії фінансового інструменту за винятком:

- фінансових активів і фінансових зобов'язань з плаваючою ставкою, що періодично переглядається у зв'язку із зміною ринкових ставок (на дату зміни ринкової ставки розраховується нова ефективна ставка відсотка);

- фінансового інструменту, який зазнав суттєвих змін у зв'язку із змінами умов договору, що призвели до погашення цього фінансового зобов'язання та визнання нового (на дату зміни умов договору розраховується нова ефективна ставка відсотка) [3].

Отже, банк особисто обирає метод, за яким буде розраховувати ефективну ставку відсотка. Ця ставка є обов'язковою при розрахуванні, оскільки всебічно враховує умови, на яких виникає фінансовий актив чи зобов'язання. З урахуванням при розрахунках ефективної ставки відсотка банк може коригувати амортизацію дисконту та амортизовану собівартість фінансового активу чи зобов'язання.

Література:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 “Фінансові інструменти: визнання та оцінка”. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#Text
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 “Фінансові інвестиції” від 26.04.2000 №91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text>
3. Методичні рекомендації щодо розрахунку ефективної ставки відсотка за фінансовими інструментами в банках України від 01.06.2011 № 171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0171500-11#Text>

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ СОБІВАРТІСТЮ І РОЗПОДІЛОМ ВИТРАТ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*Інна МОРЕНКО,
здобувачка вищої освіти групи МгОПз-1-22
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Сукупність витрат та їх фінансовий зміст називають об’єктами витрат, а окремий вид продукції – об’єкти калькуляції. Ці поняття різняться між собою і мають окремі місця виникнення цих витрат і центри відповідальності як внутрішньогосподарські одиниці обліку і контролю мають самостійне значення в системі аналітичного обліку в разі впровадження на підприємстві комерційного розрахунку, що представляє собою високу економічну самостійність структурних підрозділів і розрахункові відносини між ними [3]. На вибір об’єктів обліку витрат істотно впливають:

- організація виробництва;
- технологічні особливості;
- рівень спеціалізації підрозділів;
- структура управління підприємством;
- технічна продукція, що виробляється;
- система контролю за витратами;
- інноваційні рішення та ін.

Тому номенклатура об’єктів обліку витрат підприємства розробляють самостійно [2].

Таким чином, ми вважаємо, що під методом обліку витрат на виробництво можна розуміти сукупність усіх способів побудови аналітичних рахунків для формування витрат з метою обґрунтованого калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) і управління ними. Кожне підприємство обирає метод, яким буде вести облік витрат, такі як: простий, попередільний, позамовний і нормативний. При цьому зберігається відокремлення між методами обліку витрат та калькулювання.

При калькулюванні, з економічної точки зору, можуть виникати певні проблеми з обґрунтуванням витрат звітного періоду між готовою продукцією і незавершеним виробництвом, а також окремими виробами і видами робіт. Точність калькуляційних розрахунків, як правило, залежить від правильного розподілу витрат і дотримання норм [3]. Розрахунок собівартості одиниці окремих видів продукції дає змогу оцінити рентабельність їх виробництва і збуту, а також, вигоду для підприємства. Калькуляційну собівартість використовують для прийняття рішень, пов'язаних з обсягом і структурою випуску продукції, призначені допустимих цін, та вибором між придбаними і самостійно виготовленими продуктами.

Існує три етапи калькулювання собівартості продукції, робіт та послуг. Перший етап – це розрахунок загально – виробленої продукції, другий- фактична собівартість по кожному виду продукції, третій - собівартість одиниці продукції [1].

Отже, способи обчислення собівартості і методи обліку витрат не мають чіткого відокремлення. Якщо не брати до уваги використання різних способів, у підсумку отримуємо різну величину собівартості певного виду продукції, але загальна сума фактичних витрат при цьому залишиться незмінною, а вибір конкретного методу калькулювання вже залежить від потреб підприємства в забезпеченні необхідної інформації для прийняття оперативних стратегічних рішень.

Проаналізувавши вище сказане, можна виділити декілька методів калькулювання собівартості:

- метод послідовного підсумовування витрат;
- метод прямого накопичення витрат [1].

Перший метод представляє собою поступове підсумування витрат кінцевої собівартості готової продукції, інформація за якими відображається на окремих аналітичних рахунках. Такий метод найчастіше використовується на тих виробництвах, де витрати включають окремих технологічних процесів.

Другий метод відрізняється тим, що розрахунок собівартості продукції визначається усіма витратами, що обліковуються на одному аналітичному рахунку.

Ці методи показників собівартості продукції дають змогу розширити сферу застосування, так як в ринкових відносинах вистежування витрат стає постійною функцією економічної і управлінської роботи [2].

Тому, буде доречним ставити завдання розгляду собівартості з різних наукових і практичних позицій, що і наведено на рис 1.

Постійні зміни на ринку впливають несільське господарство, змушує підприємців змінювати свою стратегію, нести збитки, підпорядковуватись під нову економічну динаміку, але все це не відмінняє того факту, що головним принципом господарювання є нарощування випуску продукції, підвищення її якості, забезпечення конкурентоспроможності підприємства а також задоволення інтересів самих працівників.

Рис. 1. Підходи до категорії «собівартість» з різних позицій

Для успішного розвитку сільськогосподарських підприємств виділяють освоюють нові знання, досконало вивчають економічний аналіз ситуації і своїх ресурсів (потенціалу), вносять зміни в систему управління, яка базується на достовірній інформації та ефективних рішеннях.

Література:

1. Білик М.Д. Організація і методи аудиту сільськогосподарських підприємств / М.Д. Білик // Підручник. – К.: КНЕУ, 2009. – 628с.
2. Бірюкова О. Облік реалізації готової продукції / О. Бірюкова // Бухгалтерія в сільському господарстві. - 2021. – №19. – С.6-8.
3. Бодюк А.В. Методичні й нормативно – правові аспекти аудиту підприємницької діяльності: навчальний посібник / А.В. Бодюк // К.: Центр учбової літератури. - 2010. — 219 с.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО

Аліна НЕРІЄВСЬКА, МгОПз-1-22

Сергій ЮРЧЕНКО, к.е.н., доцент

*Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

В умовах сьогодення виробники сільськогосподарської продукції, бажаючи зробити її якісною, звертають увагу на витрати, які будуть понесення при виробництві. Витрати прямо і опосередковано впливають на всі площини функціонування підприємства, визначаючи його політику ціноутворення, обсяги виробництва, розмір прибутку, показники фінансового стану, конкурентоспроможність продукції та підприємства загалом. Зважаючи на зміни у законодавстві щодо сільського господарства актуальним є розгляд питання щодо особливостей обліку витрат.

В цілому всі методичні основи обліку витрат сільськогосподарських підприємств регламентуються НП(С)БО 16 «Витрати» [3], а також Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, що затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.01 № 132 [1].

Головною метою обліку витрат і визначення собівартості продукції (робіт, послуг) є документоване, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво продукції для забезпечення контролю за використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Витрати виробництва в агросекторі включають витрати живої і уречевленої праці, що є витратами засобів та предметів праці. Перші проявляються у вигляді конкретної праці в різних галузях сільського господарства, другі - це витрачені насіння, корми й інші види запасів.

Зазначимо, що у рослинництві облік доцільно вести за такими статтями: витрати на оплату праці; відрахування на соціальні заходи; паливо та мастильні матеріали; засоби захисту рослин і тварин; корми; роботи та послуги; витрати на ремонт необоротних активів; інші витрати на утримання основних засобів; інші витрати; непродуктивні витрати (в обліку); загальновиробничі витрати.

Облік витрат виробництва в рослинництві побудовано таким чином, щоб мати змогу щомісячно узагальнювати витрати на окремі види робіт за культурами або однорідними групами їх, а по завершенні року обчислювати фактичну собівартість зібраної продукції. Така структура обліку надає можливість контролю за відповідністю витрат обсягові робіт, якості й термінам їх виконання й досягненні урожайності.

Аудит виробничих витрат сільськогосподарських підприємств є важливою та складною частиною аудиторської перевірки, оскільки одним із основних показників роботи будь-якого підприємства є випуск продукції та її собівартість. Саме тому реалізація матеріалів аудиторської перевірки

виробничих витрат може забезпечити підприємство інформацією про фінансову стабільність, стійкість та конкурентоспроможність.

Відповідно до вимог МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» метою аудиту виробничих витрат є висловлення незалежної думки аудитора щодо правильності визнання та розподілу витрат виробництва, повноти та своєчасності відображення їх в обліку та звітності [2].

Основними завданнями аудиту витрат на виробництво сільськогосподарської продукції є:

- встановлення правильності документального оформлення накопичення та списання витрат виробництва сільськогосподарської продукції;
- перевірка правильності ведення обліку фактичних витрат і наступного включення їх до собівартості продукції (робіт, послуг) відповідно до прийнятого на підприємстві методу обліку витрат та калькулювання;
- підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання сільськогосподарської продукції;
- підтвердження правильності методу розподілу непрямих витрат, що використовується і закріплений в наказі про облікову політику;
- перевірка правильності й обґрунтованості розміру прямих витрат, які включаються до собівартості продукції (робіт, послуг);
- вивчення правильності накопичення, розподілу та списання загальновиробничих витрат сільськогосподарських підприємств.

Перш за все аудитор необхідно оцінити систему внутрішнього контролю суб'єкта господарювання на основі тестування системи внутрішнього контролю витрат виробництва сільськогосподарської продукції. Після здійснення тестування аудитор визначає рівень аудиторського ризику та приймає рішення щодо методу організації перевірки (суцільний, вибірковий), кількості аудиторських процедур, необхідних для підготовки об'єктивного висновку, і починає підготовку плану аудиту.

Аудит виробничих витрат сільськогосподарських підприємств доцільно побудувати за наступними етапами: вивчення нормативно-правового забезпечення, перевірка правильності формування собівартості продукції, достовірність формування прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці та відрахувань на соціальні заходи, прямих витрат на амортизацію та загальновиробничих витрат.

Аудитору доцільно розпочати перевірку з вивчення нормативно-правових документів з питань визнання виробничих витрат сільськогосподарських підприємств згідно з НП(С)БО 16 «Витрати» [3] та особливості визнання таких витрат у Наказі про облікову політику, умов Податкового кодексу України [4], Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств [1] тощо.

За результатами аудиту витрат виробництва сільськогосподарських підприємств формується аудиторський звіт спеціального призначення. В

залежності від виявлених відхилень аудитор складає безумовно позитивний, умовно-позитивний, негативний висновок чи відмовляється від видання висновку.

Отже, облік і аудит витрат виробництва сільськогосподарських підприємств є важливим елементом успішної господарської діяльності та потребує значних затрат часу для якісного та оперативного подання облікових даних, детальної перевірки та висловлення думки незалежного аудитора щодо достовірності виробничих витрат та відображення у фінансовій звітності собівартості виробництва сільськогосподарської продукції.

Література:

1. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств»: Наказ Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. № 132 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text>

2. Міжнародні стандарти аудиту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту», затверджені Міжнародною федерацією бухгалтерів [Електронний ресурс] – Режим доступу: [chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](chrome-extension://efaidnbnmnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf)

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

4. Податковий кодекс України Затверджений Верховною Радою України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Владислав НІКІФОРОВ, МгОП-1-22

Сергій ЮРЧЕНКО, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Одними із «наймолодших» об'єктів обліку, що з'явилися у вітчизняній практиці порівняно недавно є необоротні активи. Під необоротними активами треба розуміти активи, що використовуються підприємством у його діяльності протягом тривалого періоду часу (більше одного року) та від використання яких підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, та їх вартість може бути достовірно визначена. До таких активів відносяться основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи, довготермінові фінансові інвестиції, капітальні інвестиції, довготермінова дебіторська заборгованість, інші необоротні активи.

Найбільшу питому вагу серед необоротних активів підприємств займають основні засоби. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [1] визначає основні засоби як матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і надання послуг, надання в оренду іншим особам або для адміністративних цілей та які, як очікується, використовуватимуться протягом більше ніж одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Відображення об'єкту основних засобів у бухгалтерському обліку відбувається лише після його класифікації та оцінки. Бухгалтерський облік інвентарних об'єктів основних засобів здійснюється із застосуванням типових форм первинного обліку. При цьому після скасування типових форм, затверджених Наказом Мінстату від 29.12.1995 році № 352, в нас не залишилося іншого, як оформлювати рух щодо надходження, списання і іншого переміщення основних засобів виключно власними розробками, які будуть мати реквізити первинних документів. І це цілком укладається в наявну нормативну логіку. Але щоб бути ближчим до типових форм, наразі залишається чинним Наказ Мінфіну №818 [5], який затверджує, зокрема, використання типових форм щодо обліку основних засобів для суб'єктів бюджетного обліку для державних підприємств. І в цьому порядку є дуже чудовий пункт 6 розділу I, який зазначає, що такі типові форми можуть застосовуватися будь-якими юридичними особами незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарювання. Отже, якщо не бажаєте розробляти бланки самостійно, зверніть увагу на Наказ №818, яким затверджено, до речі, дуже сучасні бланки, на відміну від бланків щодо обліку основних засобів (бланки ОЗ), які мали певні вади і зайві реквізити.

Тому аналітичний облік основних засобів можна й надалі здійснювати в інвентарних картках «Інвентарна картка обліку основних засобів». Для ведення

синтетичного обліку у Плані рахунків передбачений рахунок 10 «Основні засоби».

Облік інших необоротних активів регламентується тими ж нормативними документами, що й облік основних засобів (НП(С)БО 7 «Основні засоби», Інструкція № 291, Методичні рекомендації з обліку основних засобів та ін.). До інших необоротних матеріальних активів належать столи, крісла, інші меблі, інструменти, господарський інвентар тощо. Інші необоротні матеріальні активи оприбутковуються на підприємстві актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів. Облік інших необоротних матеріальних активів здійснюється на активному рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

Відповідно до НП(С)БО 8 нематеріальні активи - це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам [2]. Планом рахунків бухгалтерського обліку для обліку нематеріальних активів визначено рахунок 12 «Нематеріальні активи». Для ведення первинного обліку застосовуються наступні типові форми: акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів; інвентарна картка обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів; акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів; інвентарний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів.

Методологічні основи формування інформації про необоротні активи, утримувані для продажу у бухгалтерському обліку визначаються в НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [3], згідно з яким необоротні активи визнаються утримуваними для продажу за наступних умов:

- підприємство очікує отримати економічні вигоди від продажу необоротних активів, а не від їх використання за призначенням;
- необоротні активи повинні бути готовими до продажу у їх теперішньому стані;
- продаж необоротних активів, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання їх такими, що утримуються для продажу;
- умови продажу необоротних активів, утримуваних для продажу, відповідають звичайним умовам продажу для подібних активів;
- здійснення процедури реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу, має високу ймовірність.

Якщо необоротні активи відповідають одночасно усім п'яти критеріям визнання, їх переводять зі складу відповідних груп необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів) до складу запасів (товарів) з умовною назвою «необоротні активи,

утримувані для продажу», при цьому амортизація на такі необоротні активи нараховуватися припиняється.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. № 242 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 8 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 листопада 2003 р. № 617 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

4. Податковий кодекс України. Затверджений Верховною Радою України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

5. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання: Наказ Міністерства фінансів України від 13 вересня 2016 р. № 818 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛЕЙ ОБЛІКУ ЛОГІСТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

К.А. Пилипенко, д.е.н., професор

Н.В. Рунчева, д.е.н., доцент

А.С. Бритвенко, к.е.н., доцент

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Реалізація продукції не є самовільним процесом, а потребує цілеспрямованої діяльності з метою координування та управління. Сукупність дій щодо забезпечення та управління процесом реалізації продукції (робіт, послуг) є збутовою діяльністю на підприємстві. Збут – це підсистема господарської діяльності, що включає процес переміщення продукції від виробника до споживача (реалізацію); дослідження ринку; задоволення потреб покупця; управління рухом матеріальних цінностей з визначенням фінансового результату, який формується при створенні нової вартості в процесі виробництва [1, с. 58]. Іншими словами, реалізація – це складова збуту, що є значно ширшою концептуальною категорією.

Концептуально важливим є підхід, за якого збутову діяльність слід розглядати як процес організаційно-економічних операцій, що містить логістичний аспект (транспортування, складування, управління запасами, обслуговування замовлень), та маркетинговий аспект (дослідження й аналіз кон'юнктури ринку, визначення обсягів збуту, вибір та управління каналами розподілу), і здійснюється для досягнення економічних результатів від реалізації продукції споживачам та створення позитивного іміджу підприємства на ринку [2]. Маркетингове спрямування збутової діяльності позиціонує матеріальні цінності як об'єкт ринку.

Дослідження засвідчили, що основним завданням логістики на підприємстві є отримання максимального прибутку шляхом оптимізації логістичних витрат. За координацію взаємодії між усіма її функціональними ланками несе відповідальність логістична система, управління якою дозволяє: зменшити логістичні витрати на 12-25 %; транспортні – на 7-20 %; витрати на навантажувально-розвантажувальні роботи на 15-30 %; прискорити швидкість обігу матеріальних ресурсів на 20-40 % [3].

На вітчизняному ринку засобів автоматизації управління збутовою діяльністю присутні програмні продукти Forecast Expert, КонСи Маркетинг, Marketing Expert, «Галактика-Маркетинг», «1С: Управління торгівлею для України» та інші. В кожній комп'ютерній програмі в різній мірі реалізовані функції управління збутом і маркетингом. Залежно від функціональних можливостей програмне забезпечення можна поділити на дві групи: маркетингове і комплексне. Недоліком маркетингових програм є відсутність функцій обліку збутової діяльності. Натомість, в комплексних програмних продуктах недостатньо повно реалізовані можливості планування логістики і маркетингу.

Враховуючи, що більшість підприємств використовують програмні продукти від розробників «1С» та «Галактика» для автоматизації облікових функцій, доцільно додати можливість управління збутовою діяльністю. Модульна структура програмного забезпечення дає змогу легко його доповнити маркетинговими модулями.

Обов'язковою вимогою до комп'ютерних програм для цілей автоматизації обліку збуту є інформаційна підтримка операцій постачання та складування матеріальних цінностей. Враховуючи інформаційну пріоритетність збуту при плануванні постачальницької політики підприємства за системою «цілком в термін», необхідним є комплексна реалізація облікових функцій в межах усього господарського циклу.

Модульна структура програмного забезпечення дасть змогу без значних витрат часу і коштів доповнювати чи вилучати необхідні модулі. Функціональність комп'ютерних програм може вільно розширюватися з додатковими модулями. До збутової компоненти програмного забезпечення можна додати модулі для управління виробництвом, експедицією, роздрібною торгівлею тощо. Вільна будова комп'ютерних програм забезпечує уніфіковане

обслуговування підприємств незалежно від розмірів бізнесу, кількості працівників чи обсягу товарообігу. Єдиний програмний комплекс може використовуватися для автоматизації обліку усіх господарських процесів суб'єкта господарювання.

Бажано, щоб програмне забезпечення було спільним для усіх структурних підрозділів. Відділ постачання, склад, підрозділи збуту та маркетингу є функціональними учасниками інтегрованого інформаційного середовища підприємства. Інформаційна складова етапів постачання, зберігання та збуту визначає інтегруючу природу логістики як діяльності з управління господарським циклом руху матеріальних цінностей. Через програмне забезпечення для цілей автоматизації обліку діяльності підприємств відбуваються комунікації між структурними підрозділами організації.

Отже, програмне забезпечення для цілей обліку логістичних операцій окреслює інформаційне середовище господарського циклу «збут – постачання – склад – збут», який реалізований на принципах системи логістичного управління «цілком в термін». Логістика виступає інформаційним інтегратором усіх економічних процесів на підприємстві.

Література

1) Рунчева Н. В., Бритвенко А. С., Шевченко О. М. Система обліку збутової діяльності у розрізі логістичних і маркетингових процесів. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2021. № 2 (50). С. 58–64.

2. Комеліна О.В., Гаманко Р.С. Логістичне управління збутовою діяльністю підприємства: концептуальний підхід. *Мукачівський державний університет*. 2017. Випуск № 13. С. 518–524.

3. Кобзева К.В. Розробка аналітичного інструментарію управління логістичними затратами підприємства. URL: <http://manved.at.ua/publ/rozrobka>

ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

І. В. Саламашенко, здобувач групи ОП-2-20

О. В. Чернецька, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Ефективний облік реалізації продукції, робіт та послуг є важливою складовою успішності бізнесу, сприяючи оптимізації процесів, збільшенню прибутку та задоволенню потреб клієнтів.

У сучасному бізнес-середовищі ефективний облік реалізації продукції, робіт і послуг стає ключовим фактором успіху для підприємств у будь-якій галузі. Облік реалізації є системою фіксації і контролю за процесами збуту, виконання робіт та надання послуг. Він включає в себе комплексну організацію

та контроль за виробничими процесами, продажем, відстеженням виконання замовлень, фінансовими операціями та відносинами з клієнтами.

Правильно налагоджений облік реалізації дозволяє підприємствам оптимізувати свою діяльність. Завдяки точному відстеженню продажів, витрат та прибутків, керівництво може приймати обґрунтовані рішення щодо виробництва, маркетингу та розробки стратегій збуту. Облік дозволяє виявити ефективні та неефективні аспекти діяльності підприємства, що дозволяє вживати відповідних заходів для покращення результативності.

Ефективний облік реалізації також сприяє збільшенню прибутку. Шляхом систематичного моніторингу продажів та рентабельності, підприємство може ідентифікувати продукти, роботи або послуги, які приносять найбільший прибуток, а також ті, що можуть бути оптимізовані або відкинуті. Це дозволяє зосередитися на найбільш прибуткових сегментах бізнесу і вдосконалити їх для забезпечення стабільного росту прибутку.

Крім того, ефективний облік реалізації допомагає задовольнити потреби клієнтів. Шляхом аналізу покупців, їх поведінки та преференцій, підприємство може розробити імовірнісні моделі, впровадити програми лояльності та персоналізовані підходи до обслуговування. Це дозволяє створити позитивне враження про компанію серед клієнтів, підвищити їх задоволеність та забезпечити повторні покупки.

Однак, для досягнення максимальної ефективності обліку реалізації, необхідно впроваджувати сучасні інформаційні технології та системи. Автоматизовані системи управління продажами, електронні системи обліку, системи аналітики даних дозволяють отримати точну та надійну інформацію, спрощують процеси збуту та підвищують ефективність діяльності.

Підприємства, які ретельно контролюють та впроваджують систему обліку реалізації, мають конкурентну перевагу на ринку. Вони здатні швидко реагувати на зміни попиту, аналізувати ефективність своїх стратегій збуту та вносити корективи для досягнення кращих результатів.

Система обліку реалізації повинна бути гнучкою та адаптивною, здатною враховувати різноманітність продукції, робіт і послуг. Вона повинна забезпечувати точне відстеження продажів, контроль над запасами, виконанням замовлень та фінансовими операціями. Автоматизовані системи управління продажами, електронні системи обліку та аналітики даних стають невід'ємною частиною сучасного обліку реалізації, дозволяючи швидко та ефективно обробляти великі обсяги інформації.

Ключовим елементом ефективного обліку реалізації є систематичний моніторинг та аналіз результатів. Це включає в себе вивчення ринкових тенденцій, поведінки клієнтів, ефективності маркетингових кампаній та продажних стратегій. Аналіз отриманих даних дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємства, ідентифікувати можливості для вдосконалення та забезпечити постійне вдосконалення процесу реалізації.

На заключному етапі, постійне вдосконалення системи обліку реалізації є ключовим аспектом успішності бізнесу. Враховуючи зміну вимог ринку, технологічний прогрес та потреби клієнтів, підприємство повинно активно вдосконалювати свої методи та підходи до обліку. Це може включати впровадження нових інформаційних технологій, оновлення програмного забезпечення, адаптацію до нових ринкових тенденцій та зміни внутрішніх процесів.

Отже, ефективний облік реалізації продукції, робіт і послуг є постійним ітеративним процесом, що вимагає постійного оновлення та вдосконалення. Підприємство повинно постійно аналізувати свої результати, виявляти слабкі місця та можливості для поліпшення, і розробляти стратегії для досягнення кращих результатів.

Література:

1. Особливості організації обліку процесу реалізації продукції - <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5395>
2. Маркетинг - https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/MARKETING_NAVCH.POSIBNYK_SENYSHYN-KRYVESHKO_FINAL_ALL.pdf
3. Дослідження факторів впливу на прибутковість підприємства та пошук резервів збільшення прибутку - <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5862>
4. Програма лояльності - <https://allretail.ua/analytics/78071-emociya-u-programi-loyalnosti-neobhidnist-chi-zayva-trata-chasu>
5. Управлінські інформаційні системи в обліку, аналізі і аудиті - <https://core.ac.uk/download/pdf/189598959.pdf>
6. Формування бізнес-моделі підприємства - <https://core.ac.uk/download/pdf/197268606.pdf>

СТАН ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Н. Сидорук, студентка групи ОП-3-20

О.Л. Дубина, старший викладач

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Основною метою виробничо-комерційної діяльності господарюючих суб'єктів в умовах ринкової економіки є отримання прибутку і нарощування власного капіталу. У сучасних умовах увага економічного загалу спрямована на підвищення конкурентоспроможності економічних суб'єктів як на внутрішньому, так і на міжнародних ринках. Успішна діяльність кожного економічного суб'єкта багато в чому зумовлена наявністю власного капіталу,

його раціональною структурою, забезпеченням фінансовими джерелами щодо всіх господарських, виробничих та інших операцій. Облік власного капіталу організації є важливим елементом у системі бухгалтерського обліку.

Економічний термін «капітал» давно набув широкого поширення. Його застосовують як у економічній теорії, і у таких спеціальних галузях економічних знань, наприклад, бухгалтерський облік. Проте економічна сутність капіталу сучасної економічної літературі немає однозначного визначення [1].

Власний капітал, за поданням О.Б. Жихор, являє собою «сукупність матеріальних цінностей та грошових коштів, фінансових вкладень та витрат на придбання прав та привілеїв, необхідних для здійснення її господарської діяльності» [2].

Власний капітал є необхідним критерієм визначення роботи підприємства незалежно від організаційно-правової форми організації. З початку освіти нової організації керівництво має подбати про стартовий капітал. При наступних звітних періодах підприємство так само має піклуватися про стан власного капіталу.

Вітчизняні дослідники, такі як А.А. Чухно, П.І. Коренюк, Л.О. Бернадзіковська зазначають, що «власний капітал – це властива умовам ринкової економіки категорія, яка замінила традиційне поняття «джерела власних коштів підприємства» [3-5].

І.О. Кудіна вважає, що «власний капітал підприємства як юридичної особи чи відокремленого суб'єкта господарювання у загальному вигляді визначається вартістю майна, що належить підприємству, це так звана чиста вартість майна. Вона дорівнює різниці між вартістю майна та позиковим капіталом» [6].

Отже, власний капітал – це чиста вартість майна, яка визначається як різниця між вартістю активів (майна) організації та її зобов'язаннями. Під власним капіталом розуміють сукупність матеріальних активів, коштів, фінансових інвестицій, необхідних підприємству реалізації виробничої чи іншої підприємницької діяльності.

Методологічною основою формування у бухгалтерському обліку інформації про власний капітал, розкриття такої інформації у фінансовій звітності є НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [7], норми якого стосуються підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності (крім бюджетних установ).

Метою організації обліку капіталу на підприємстві є забезпечення надання інформації про формування власного капіталу, операцій з ним, а також стан власного капіталу підприємства для забезпечення здійснення контролю та управління ним.

Документальне оформлення операцій із власним капіталом підприємств наведено в табл. 1.

Документальне оформлення операцій із власним капіталом

Стаття	Назва документу
40 «Зареєстрований капітал»	Статут підприємства, установчий договір, довідки та розрахунки бухгалтерії
41 «Капітал у дооцінках»	Накладні, виписки банку, довідки бухгалтерії
42 «Додатковий капітал»	Установчий договір, акти приймання-передачі основних засобів, довідки бухгалтерії, накладні, виписки банку, акти переоцінки, рішення зборів акціонерів
43 «Резервний капітал»	Довідки бухгалтерії, виписки банку, установчі договори, рішення зборів засновників
44 "Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)"	Довідки та розрахунки бухгалтерії
45 «Вилучений капітал»	Платіжні доручення, видаткові касові ордери, прибуткові касові ордери, виписки банку, довідки бухгалтерії
46 «Неоплачений капітал»	Статут, довідки бухгалтерії, видаткові касові ордери, прибуткові касові ордери, установчий договір, накладні

Основним елементом власного капіталу підприємства виступає зареєстрований капітал, для обліку якого використовують три основні рахунки: рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал», рахунок 46 «Неоплачений капітал» та рахунок 45 «Вилучений капітал».

Найголовнішим носієм підсумкового обліку є баланс періоду. Він складається за загальноприйнятою формою. Іншими носіями цього етапу є різні накопичувальні відомості, таблиці, в яких формуються підсумкові дані для потреб управління та складання різних форм звітності.

Оскільки інформація про власний капітал підприємства є особливо важливою в умовах ринкової економіки (для характеристики платежу-і кредитоспроможності, забезпеченості власними коштами), то при формуванні облікової політики слід приділити особливу увагу розробці відповідних номенклатур. У цьому слід орієнтуватися на організаційні особливості підприємства, його становище фінансовому ринку.

Література:

1. Гайдаржийська О. М., Костюнік О. В., Кашук О. П. Понятійний апарат власного капіталу та особливості його стратегічного обліку на підприємстві. *Агросвіт*. 2018. № 18. С. 21–25.
2. Жихор О. Б. Теоретичні аспекти щодо визначення сутності поняття "капітал підприємства" / О. Б. Жихор, І. М. Шматько // *Фін.-кредит. діяльн.: пробл. теорії та практики*. - 2011. - Вип. 2. - С. 168-172.
3. Чухно А. А. Економічна теорія : [у 2-х т.] / А. А. Чухно. – К. : ДННУ АФУ, 2010. 628 с.
4. Коренюк П. І., Усикова О. М. Удосконалення методичних підходів до системи управління власним капіталом підприємств // *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2020. № 2 (22). С. 83-89.

5. Бернадзіковська Л. О. Особливості формування власного капіталу підприємства у вітчизняній та міжнародній економіці / Л. О. Бернадзіковська, І. В. Мукоїд. URL: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/economy-411/business-economics-and-production-management-411/11299-411-1069>.

6. Кудіна І. О., Старченко О. С. Власний капітал підприємства як економічна категорія та його облік. Приазовський економічний вісник. 2017. Вип. 5. С. 346–351.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

*В.С. Сіданченко, здобувачка
вищої освіти групи ОП-1-20*

*О.М. Губарик, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Зміни в податковому нормативно-правовому та законодавчому полі, різний ракурс державної політики в рамках здійснення податкового реформування підвищують податкове навантаження на суб'єктів господарювання та загострюють проблеми розбалансованості економіки держави [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с.38].

В умовах сучасної економічної ситуації в Україні гостро постає питання реформування податку на прибуток підприємств. У своїх дослідженнях вітчизняні науковці: В. Дубровський, В. Черкашина, В. Андрушенко, І. Таптунова, Д. Серебрянський все більше уваги приділяють питанням вдосконалення системи оподаткування прибутку підприємств.

Аналізуючи тривалий процес змін і удосконалення оподаткування прибутку підприємств можна зробити висновок, що з кожним новим етапом зменшується розрив між бухгалтерським обліком фінансових результатів підприємства і податковим обліком податку на прибуток. І лише з прийняттям останніх змін до Податкового кодексу України, можна говорити про максимальну гармонізацію бухгалтерського і податкового обліку, єдності принципів обчислення прибутку і підходів до його оподаткування.

Серед прямих податків основним для підприємств є податок на прибуток підприємств. Прибуток є пріоритетною метою суб'єктів господарювання в умовах ринку. Так, Закон України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» було прийнято 21 лютого 1992 р. У грудні 2010 року було прийнято Податковий кодекс України, у зв'язку з яким податок на прибуток

зазнав революційних змін. Згідно статті 134 ПКУ нині об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами. Відповідно до затверджених змін (п. 135.1 Кодексу) складовими доходу визначено доходи від операційної діяльності та інші доходи. Певних змін зазнали і витрати як складова визначення прибутку підприємства [2].

Податок на прибуток підприємств є одним із чотирьох бюджетоформуючих податків та відіграє важливу регулюючу роль в економічній системі країни. Основне призначення податку полягає в регулюванні підприємницької діяльності, стимулюванні розвитку інвестиційних процесів та нарощенні капіталу суб'єктів підприємництва. Закордонний досвід засвідчує, що податок на прибуток підприємств використовується як важливий інструмент регулювання соціально-економічної ситуації в країні, що дає можливість впливати на обсяги виробництва, конкурентоспроможність підприємств, інвестиційний клімат.

Асоціацією платників податків України було представлено проект ліберального Податкового кодексу, одним із пропозицій якого було запровадження податку на виведений капітал замість податку на прибуток підприємств [4]. Такі нововведення, за прогнозами авторів, дозволять зменшити податкове навантаження на бізнес, стимулювати їх ділову активність та детінізувати доходи. Податком на виведений капітал оподатковують дивіденди або розподілений прибуток, а не фінансові прибутки компанії, тому результатом такої реформи стануть розвиток підприємництва, приплив додаткових інвестицій та створення нових робочих місць. Тим не менш, попри існування очевидних переваг податку на виведений капітал опоненти такого нововведення побоюються суттєвих скорочень податкових надходжень до державного бюджету та негативного ефекту для бізнесу від чергового кардинального трансформування механізму оподаткування прибутку підприємств, що і залишає питання переходу до нового податку відкритим.

Даний податок виступає показником прибутковості та економічної діяльності корпоративного сегменту економіки. Він відображає загальну економічну ситуацію. Державний бюджет України значно зменшив частку податку на прибуток у загальному обсязі податкових надходжень.

З 2016-2021рр. можна сказати, що зниження надходжень податку на прибуток до бюджету України досить зменшився через об'єктивні підстави, такі як політична та економічна кризи, анексія Кримського півострова та бойові дії на сході країни, COVID-19 та суб'єктивні причини, а саме: недосконалість податкового законодавства та механізмів, схильність корпоративного сектору до ухилення від сплати податків, намагання зменшити базу оподаткування як законним, так і нелегальним шляхом.

Стратегічною метою уряду є залучення в країну якомога більше інвестицій з 2021 року, що безпосередньо залежить від управління податком на прибуток та ефективності його впровадження в роботі. Сьогодні податок на прибуток підприємств відповідає вимогам Європейського Союзу, які він

ставити перед Україною. Це стосується насамперед ставок податків, оскільки в нашій країні вони досить низькі порівняно з іншими державами і становить – 18%.

Законом України від 01.04.2022 №2173-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків в період воєнного, надзвичайного стану» передбачено новації щодо оподаткування податком на прибуток підприємств [5].

Податок на прибуток підприємств у сучасному вигляді, з урахуванням наявних тенденцій зменшення фіскальної ролі та його недоліками не повністю відповідає стану податкової системи та економіки країни в цілому. Наступним перспективним етапом розвитку системи оподаткування прибутку в Україні є трансформація податку на прибуток у податок на виведений капітал. У порівнянні із податком на прибуток, у якому оподаткуванню підлягає лише фінансовий результат від діяльності, концепція податку на виведений капітал полягає в оподаткуванні певних операцій з виведення коштів з обороту підприємства. Вивід коштів у вигляді дивідендів та подібних платежів з обороту підприємства є головним чинником стримування інвестиційного розвитку.

На основі аналізу оподаткування податку на прибуток в Україні можна сказати, що механізм стягнення податку на прибуток підприємств в нашій державі потребує поліпшення з цілю підвищення регулюючої ролі даного податку. Так як, в Україні податок на прибуток підприємств першочергово направлений на досягнення фіскальної повноти держбюджету. Зрозуміло, що національні компанії зацікавлені в мінімізації прибутків, щоб знизити податковий тягар або ідуть у тінь для ведення бізнесу, що сприяє розвиткові кризи. Беручи це до уваги, впроваджуючи податкову реформу в Україні, слід мати на увазі, що податок на прибуток підприємств є не лише податковим інструментом, а й має суттєвий регуляторний вплив, що сприяє економічному зростанню. Можливим кроком у напрямку вирішення цієї проблеми є вступ України до ЄС та набрання статусу країни кандидата ЄС система оподаткування податком на прибуток повинна адаптуватися до економічних змін, виступати фінансовим інструментом стимулювання діяльності підприємств, установ, суб'єктів господарювання тощо.

Література

1.Баширова Г. Податок на прибуток: генезис трактування поняття та об'єкт бухгалтерського обліку. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2020. № 3. С. 38-46.

2.Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 09.05.2023)

3.Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk>.

4. Проект ліберального Податкового кодексу: які зміни пропонують запровадити з 2018 року [Електронний ресурс] / Офіційний сайт «Дебеткредит». – Режим доступу : <https://news.dtkr.ua/taxation/common/43328>.

5. Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/zakoni-ukraini/77326.html>

АУДИТОРСЬКІ ЗАВДАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ В ОЦІНЦІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ПІД ЧАС НАБУТТЯ ІСТОТНОЇ УЧАСТІ У СТРАХОВИКУ

Лілія ТАРАГУТА

к.е.н., судовий експерт,

директор ТОВ «АФ «Злагода» м. Запоріжжя

Процес інтеграції України в Європейський союз вимагає виконання певних директив, пов'язаних з посиленням контролю в галузях діяльності, що обслуговують бізнес, зокрема - галузі діяльності небанківських фінансових установ. Такий підхід знижує ризики користувачів небанківських фінансових послуг, підвищує довіру до надавачів, а також допомагає регулятору моніторити динаміку діяльності фінансових установ, що працюють на ліцензійних умовах.

З 1 липня 2020 року Національний банк перейняв на себе функції регулятора ринку небанківських фінансових послуг: страхових, лізингових, факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній. Одним із напрямків нагляду є істотні учасники страхових компаній. Згідно ст.1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»: істотна участь - пряме та опосередковане, самостійне або спільно з іншими особами володіння 10 і більше відсотками статутного (складеного) капіталу або права голосу придбаних акцій (часток) юридичної особи або незалежна від формального володіння можливість значного впливу на керівництво чи діяльність юридичної особи. Незалежні аудитори залучаються для оцінки майнового стану фізичних осіб, або фінансового стану юридичних осіб, які являються істотними учасниками страхових компаній. Основні питання і вимоги до майнового/фінансового стану в процесі незалежної аудиторської оцінки висвітлені в Постанові Національного банку України «Про затвердження Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг», далі – Постанова №153 [1].

Зробимо акцент на питанні щодо незалежного аудиту фінансового стану юридичної особи під час набуття істотної участі у страховику. Так, згідно п.412 глави 49, розділу VIII Постанови №153 [1] визначено перелік документів, що

подається кінцевою особою до Національного банку України (регулятора), що стане бенефіціарним власником (в тому числі і істотним учасником) разом із заявою спеціально зазначеної форми. В тому числі в перелік таких документів включено: документи для оцінки фінансового/майнового стану особи, яка в результаті набуття істотної участі стане кінцевим власником страховика, та всіх осіб, через яких вона набуває або збільшує істотну участь в страховику, (якщо вони є власниками істотної участі або набувають чи збільшують істотну участь в страховику). Таким чином, визначаються всі істотні учасники, та кінцевий бенефіціарний власник, який прямо або опосередковано через таких учасників володітиме страховою компанією, та відповідно проводиться незалежна оцінка фінансового/майнового стану всіх таких осіб із залученням аудитора.

Розглянемо конкретний випадок, коли фізична особа, опосередковано стає кінцевим бенефіціаром, через набуття корпоративного права істотних учасників – юридичних осіб. Така особа, окрім свого пакету документів (на яких в даному випадку ми не акцентуємо увагу), додатково додає оцінку фінансового стану юридичних осіб, оформлену згідно глави 38 розділу V Постанови №153 [1] та підкріплену звітом незалежного аудитора. Відповідно, аудитор приймає завдання з аудиту фінансового стану юридичної особи під час погодження набуття істотної участі у страховику.

Основним предметом такого завдання є: - перевірка та огляд інформації підприємства, представленої в документі «Аналіз фінансової стійкості», складеного відповідно до Додатку 8 до Положення, затвердженого Постановою №153 [1]; здійснення аналізу фінансового стану згідно п.321-п.327 глави 38 розділу V Постанови №153. Аудиторський звіт готується керуючись Міжнародним стандартом завдання з надання впевненості 3000 «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації» [2].

Попередньо аудитор повинен провести такі підготовчі процедури: 1. визначення періоду перевірки та оцінки фінансового стану; 2. визначення за критеріями закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» належності до певної категорії підприємства (мікро, мале, середнє, велике); 3. Ознайомлення з аудиторським звітом річної фінансової звітності (за наявності); 4. планування додаткових завдань і процедур для підтвердження достовірності наявності реальних активів і зобов'язань підприємства на відповідну дату або дату аудиторського звіту (за необхідності)

В документі «Аналіз фінансової стійкості», складеного відповідно до Додатку 8 до Положення, затвердженого Постановою №153 [1] передбачено розрахунок показників фінансової стійкості, зокрема: П1 - Показник поточної ліквідності, Current ratio, CR; П2 - Показник швидкої ліквідності, Quick ratio, QR; П3 - Показник власного капіталу, Equity Ratio; П4 - Показник боргового навантаження ; П5 - Показник операційної маржі; П6 - Показник чистої прибутковості; П7 - Показник рентабельності; П8 - Показник рентабельності власного капіталу. Всі ці показники розраховуються на підставі даних

фінансової звітності, поданої до контролюючих органів та складеної на останню звітну дату, що передує даті подання (або відповідній даті). Аудитор повинен не тільки зробити висновки щодо відповідності цих показників нормативним значенням, а й надати середньогалузеві тенденції та порівняти отримані результати з ними.

Практика застосування цієї методики оцінки фінансового стану юридичної особи, закріпленої безпосередньо в Постанові №153 не обмежується й іншими методиками, які на свій розсуд аудитор може застосовувати. Так, вплив форс мажорних обставин таких як світова пандемія та війна в Україні, додали негативного впливу та знецінення фінансової стійкості за останні три роки з 2020 по 2022 рік включно. Тому, автором пропонується додатково використовувати фінансові показники, представлені в таблиці 1, які дозволяють проявити найнижчу межу втрати фінансової стійкості. Додатково рекомендується відслідковувати такі показники не тільки за результатами останнього звітного періоду, але й у динаміці. Причому дуже важливо обирати ширші періоди дослідження показників фінансової стійкості та залучати в динаміку ще й такі роки діяльності юридичної особи, в яких не було значного впливу форс мажорних обставин.

Юридична особа є фінансово стійкою, якщо аудитор за результатом аналізу її фінансового стану дійшов висновку, що в юридичної особи немає пов'язаних із її діяльністю фінансових труднощів, які негативно впливають на здатність юридичної особи виконувати в повному обсязі/у належні строки взяті на себе зобов'язання та/або можуть негативно вплинути на діяльність і/або фінансовий стан надавача фінансових послуг та осіб, пов'язаних із такою юридичною особою.

Аудитор повинен включити збір документальних доказів у аудиторський файл щодо: інформації про наявність в юридичної особи реальних активів, які залежно від виду економічної діяльності використовує юридична особа протягом звітного періоду. Реальними активами юридичної особи є основні засоби, запаси, а також здійснені юридичною особою фінансові вкладення та інвестиції, що враховуються за їх справедливою вартістю або амортизованою вартістю. Додатково аудитор приділяє увагу тим критеріям, за якими Національний банк має право визнати фінансовий стан юридичної особи незадовільним (згідно п.327 Постанови №153), а саме: 1) порушення справи про припинення/ліквідацію юридичної особи або про визнання її неплатоспроможною (банкрутом), установлення щодо юридичної особи режиму зовнішнього управління; 2) невиконання юридичною особою грошових зобов'язань на загальну суму один мільйон гривень (або еквівалент цієї суми в іноземній валюті) і більше протягом п'яти днів поспіль у періоді року, що передує даті, станом на яку здійснюється оцінка фінансового стану юридичної особи; 3) накладення арешту на всі активи юридичної особи або на більшу їх частину.

Таблиця 1

Запропоновані додаткові показники для аналізу фінансової стійкості юридичної особи в надзвичайно кризових звітних періодах.

№	Показник	Формула за економічними категоріями	Формула за фінансовою звітністю	Нормативне значення, сутність
1	Чистий оборотний капітал, тис.грн.	Оборотні активи - поточні зобов'язання	$(\text{ф1 р 1195} - \text{ф1 р 1170}) - (\text{ф1 р 1695} - \text{ф1 р 1665})$	Більше 0. Наявність у підприємства надлишку оборотних активів в разі погашення всіх поточних зобов'язань.
2	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	Власний капітал / Валюту балансу	$\text{ф1р 1495} / \text{ф1р 1900}$	0,5 та більше. Можливість підприємства працювати автономно без залучення кредитних коштів
3	Коефіцієнт фінансування	Поточні зобов'язання (за мінусом доходів майбутніх періодів) / Власний капітал з доходами майбутніх періодів	$(\text{ф1р 1595} + \text{ф1р 1695} - \text{ф1р 1665}) / (\text{ф1р 1495} + \text{ф1р 1665})$	1,0 та менше Рівень співвідношення поточних зобов'язань з власним капіталом.
4	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Чистий оборотний капітал / поточні зобов'язання	$[(\text{ф1р 1195} - \text{ф1р 1170}) - (\text{ф1р 1695} - \text{ф1р 1665})] / (\text{ф1р 1695} - \text{ф1р 1665})$	Більше 0. Чим вище - тим краще фінансова гнучкість для реагування на непередбачувані витрати по зобов'язанням
5	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Чистий оборотний капітал / власний капітал	$[(\text{ф1р 1195} - \text{ф1р 1170}) - (\text{ф1р 1695} - \text{ф1р 1665})] / \text{ф1р 1495}$	Більше 0. Частка власних обігових коштів у власному капіталі. Характеризує рівень маневреності власного капіталу.
6	Чисті активи	АКТИВИ – ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	$\text{ф1р 1300} - \text{ф1р 1595} - \text{ф1р 1695} - \text{ф1р 1700}$	Більше 0. Розраховується відповідно до п.4 П(С)БО 19. З економічної точки зору чисті активи втілюють в себе вартість майна товариства, вільного від боргових зобов'язань. Якщо чисті активи негативні, тоді баланс організації / компанії вважається неплатоспроможним

Отже, виконуючи завдання з оцінки фінансового стану юридичної особи, аудитор керується не тільки своїм професіоналізмом, етикою, МСЗНВ 3000 але й вимогами глав Постанови №153, а саме: гл. 38 «Методика оцінки фінансового стану юридичної особи», іншими загальнодоступними методиками оцінки фінансового стану та платоспроможності, гл. 41 «Загальні вимоги до інформації аудитора», гл. 42 «Вимоги до структури інформації аудитора та додатків до неї», гл.45 «Критерії ризику заявника».

Література:

1. Постанова Національного банку України 24.12.2021 № 153 «Про затвердження Положення про ліцензування та реєстрацію надавачів фінансових послуг та умови провадження ними діяльності з надання фінансових послуг» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0153500-21#Text> (дата звернення: 05.04.2023).

2. Міжнародний стандарт завдання з надання впевненості 3000 (переглянутий) «Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації», редакція 2016-2017рр. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-audit> (дата звернення: 05.04.2022)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

*Ірина Тищенко, МгОП-1-22
Сергій ЮРЧЕНКО, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладають в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюють прибуток (дохід) або досягають соціальний ефект є інвестиціями. При цьому їх класифікують: за об'єктами вкладень (фінансові і капітальні інвестиції та реінвестиції); за характером участі (прямі та портфельні інвестиції); за періодом інвестування (короткострокові та довгострокові інвестиції); за формою власності (приватні, державні, іноземні та спільні інвестиції); за регіональною ознакою (внутрішні та зовнішні інвестиції); за ступенем ризику (безризикові та ризикові інвестиції); за порядком розміщення (емісійні та неемісійні); за терміном (довгострокові та короткострокові). Довгострокові фінансові інвестиції включають інвестиції, що утримуються підприємством до їх погашення, інвестиції в асоційовані підприємства, інвестиції в дочірні підприємства, інвестиції у спільну діяльність; інші фінансові інвестиції. Короткострокові фінансові інвестиції поділяють на еквіваленти грошових коштів та інші.

При цьому у цивільному обороті можуть бути присутні пайові, боргові, іпотечні та приватизаційні групи цінних паперів. До останніх трьох груп цінних паперів належать облігації. Їх розміщують у документарній або бездокументарній формі. Емітент може розміщувати відсоткові, цільові та дисконтні облігації. Облігація має номінальну вартість. Вона не може бути меншою, ніж одна копійка. Емітент може розміщувати іменні облігації та облігації на пред'явника. Облігації підприємств підтверджують зобов'язання

емітента за ними та не дають право на участь в управлінні емітентом. Не допускається розміщення облігацій підприємств для формування і поповнення статутного капіталу емітента, а також покриття збитків від господарської діяльності шляхом зарахування доходу від продажу облігацій як результату поточної господарської діяльності. До облігацій місцевих позик належать облігації внутрішніх та зовнішніх місцевих позик.

В цілому всі методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інвестиції, операції із спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності визначає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» [1]. Варто зазначити, що норми даного НП(С)БО застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі - підприємства) незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).

Оцінку фінансових інвестицій здійснюють при безпосередньому проведенні фінансової інвестиції (первісна оцінка) та при складанні фінансової звітності (оцінка на дату балансу). Поточні і довгострокові фінансові інвестиції первісно оцінюють та відображають у бухгалтерському обліку за собівартістю. Вона складається з ціни придбання, комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансових інвестицій. Якщо придбання фінансових інвестицій здійснюють шляхом обміну на цінні папери власної емісії, то собівартість фінансових інвестицій визначають за справедливою вартістю переданих цінних паперів.

Загалом оцінку та облік фінансових інвестицій здійснюють за кожною з них. Для оцінки фінансових інвестицій на дату балансу використовують три методи: за справедливою вартістю, за амортизованою собівартістю, за методом участі в капіталі. Застосування конкретного методу оцінки залежить від того, в який об'єкт проведено інвестиції. Звичайно, дійсна сума доходів або витрат з'являється лише в результаті проведення процесу реалізації. Тому зміна вартості фінансових інвестицій, величина досить умовна, і робити аналогічні записи на підприємстві не завжди логічно, тим більше, що обґрунтувати її важко. Різниця між собівартістю та вартістю погашення фінансових інвестицій (дисконт або премія при придбанні) амортизується інвестором протягом періоду з дати придбання до дати їх погашення за методом ефективної ставки відсотка.

Придбані облігації та подібні їм цінні папери (казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати) зараховують за вартістю придбання на дебет рахунків 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» або 35 «Поточні фінансові інвестиції» з кредиту грошових рахунків (рахунки 30, 31). Суму амортизації дисконту або премії нараховують одночасно з нарахуванням відсотка, що підлягає отриманню та відображається у складі інших фінансових доходів або інших

фінансових витрат з одночасним збільшенням або зменшенням балансової вартості фінансових інвестицій відповідно. Якщо вартість придбання облігацій нижча від їх номінальної вартості, тобто купівля з дисконтом, при кожному нарахуванні належного по них доходу проводять донарахування відповідної частини різниці між номінальною вартістю і вартістю придбання з відображенням за дебетом рахунків 14 або 35 і кредитом рахунку 79 «Фінансові результати».

У випадках перевищення вартості придбання облігацій номінальної вартості, тобто покупка з премією, при кожному нарахуванні належного по них доходу списують частину різниці між покупною і номінальною вартістю з відображенням за дебетом рахунку 79 і кредитом рахунків 14 або 35. Донарахування (списання) різниці проводиться з таким розрахунком, щоб на час погашення облігацій їх вартість на рахунках 14 і 35 дорівнювала номінальній вартості.

Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на частку інвестора в сумі змін загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування за звітний період (крім змін за рахунок чистого прибутку (збитку) із включенням (виключенням) цієї суми до іншого додаткового капіталу інвестора або до додаткового вкладеного капіталу (якщо зміна величини власного капіталу об'єкта інвестування виникла внаслідок розміщення (викупу) акцій (часток), що призвело до виникнення (зменшення) емісійного доходу об'єкта інвестування. Якщо сума зменшення частки капіталу інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування (крім змін за рахунок чистого збитку) більше іншого додаткового капіталу або додаткового власного капіталу інвестора (якщо зменшення величини власного капіталу об'єкта інвестування виникло внаслідок викупу акцій (часток), що призвело до зменшення емісійного доходу об'єкта інвестування), то на таку різницю зменшується (збільшується) нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Зменшення балансової вартості фінансових інвестицій відображають у бухгалтерському обліку тільки на суму, що не призводить до від'ємного значення фінансових інвестицій. Фінансові інвестиції, що внаслідок зменшення їх балансової вартості досягають нульової вартості, відображають у бухгалтерському обліку в складі фінансових інвестицій за нульовою вартістю.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 12 «Фінансові інвестиції»: Наказ Міністерства фінансів України від 26 квітня 2000р. № 91 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text>

2. Податковий кодекс України Затверджений Верховною Радою України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО КООПЕРАТИВУ

*О. С. Ткаченко, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Функціонування вітчизняних підприємств за ринкових умов та при інтеграції в світовий економічний простір вимагає подальшого вдосконалення системи менеджменту та, відповідно, окремих його підсистем, особливо таких як облік, контроль та аналіз. Зауважимо, що в першу чергу це стосується сільськогосподарських товаровиробників, оскільки саме цей напрям діяльності залишається найбільш вразливим до змін в економічному середовищі.

Вітчизняна сільськогосподарська кооперація в даний час розвивається в напрямку інтеграції міжгосподарських відносин в рамках правового поля, встановленого Законами України «Про сільськогосподарську кооперацію», «Про кооперацію», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Специфіка діяльності сільськогосподарських кооперативів впливає на побудову бухгалтерського обліку та визначає особливості формування облікової політики таких суб'єктів господарювання.

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються сільськогосподарського кооперативу для складання та подання фінансової звітності. Облікова політика сільськогосподарського кооперативу - важливий інструмент, завдяки якому існує можливість оптимізації процесу поєднання державного регулювання та власної ініціативи сільськогосподарського кооперативу щодо організації та порядку ведення обліку. Облікова політика кооперативу включає організаційно-технічну та методичну складову.

Документом, в якому фіксуються положення облікової політики, є наказ або розпорядження голови сільськогосподарського кооперативу. Формуючи облікову політику кооперативу, обирають, як правило, тільки один варіант із кількох, передбачених відповідними нормативними документами. Внесення змін до наказу про облікову політику протягом поточного року не допускається. Цю принципову норму регламентує чинний Закон. Будь-яка зміна положень облікової політики має бути обґрунтована і відображена у пояснювальній записці до річного звіту кооперативу.

Сільськогосподарський кооператив самостійно: визначає за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікову політику сільськогосподарського кооперативу; обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад, встановлених Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних; розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права

працівників на підписання бухгалтерських документів; затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку; може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності сільськогосподарського кооперативу; визначає доцільність застосування міжнародних стандартів (крім випадків, коли обов'язковість застосування міжнародних стандартів визначена законодавством).

На основі структурної схеми кооперативу, положень про структурні підрозділи та посадових інструкцій співробітників, інших внутрішніх нормативних актів кооператив розробляє графік документообігу.

Графік документообігу повинен містити систему документування, яка включає:

- типові форми первинного обліку, затверджені наказами Державного комітету статистики України;
- бланки суворої звітності;
- спеціалізовані первинні документи, затверджені наказами Мінагрополітики України;
- документи розроблені сільськогосподарським кооперативом самостійно.

При складанні Графіка документообігу необхідно врахувати терміни подання податкової, статистичної та фінансової звітності. Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності кооперативи зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

У розпорядчому документі про облікову політику кооперативу вказуються об'єкти та періодичність проведення їх інвентаризації. При цьому періодичність проведення інвентаризації по різних об'єктах може відрізнятись.

Відповідно до вимог П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» кооператив визначає методологічні засади формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності.

У розпорядчому документі про облікову політику кооперативу рекомендується визначити пріоритетні (господарські або географічні) та допоміжні сегменти. Пріоритетним сегментом може бути визначений:

- господарський сегмент;
- географічний виробничий сегмент;
- географічний збутовий сегмент.

При визначенні пріоритетного виду звітного сегмента рекомендується враховувати особливість діяльності кооперативу, його спеціалізацію та організаційну структуру. Якщо організаційна структура виробничих та інших відокремлених підрозділів кооперативу побудована за видами продукції, то

пріоритетним визнається господарський вид сегмента, а допоміжним - географічний. Якщо організаційна структуризація виробничих та інших відокремлених підрозділів кооперативу здійснюється за регіонами, в яких кооператив функціонує, то пріоритетним визнається географічний виробничий або географічний збутовий вид сегмента, а допоміжним - господарський. В сільськогосподарських кооперативах, як правило, пріоритетними є господарські або географічні виробничі сегменти. Отже, облікова політика є важливим інструментом організації бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Вдало, попередньо глибоко проаналізована комбінація можливих варіантів облікової політики дає змогу сільськогосподарському кооперативу ефективно здійснювати господарську діяльність.

Оперативне керівництво адміністративно-господарською, комерційною діяльністю здійснюється через апарат управління, який організує всю роботу кооперативу, координує і контролює діяльність його внутрішніх ланок, веде бухгалтерський облік, складає установлену державну й галузеву звітність і подає його відповідним органам у встановлені терміни.

Питання організації бухгалтерського обліку, визначення та погодження облікової політики належить до повноважень загальних зборів кооперативу. Загальні збори можуть делегувати повноваження організації бухгалтерського обліку голові кооперативу.

Оперативне керівництво адміністративно-господарською, комерційною діяльністю здійснюється через апарат управління, який організує всю роботу кооперативу, координує і контролює діяльність його внутрішніх ланок, веде бухгалтерський облік, складає установлену державну й галузеву звітність і подає його відповідним органам у встановлені терміни.

Питання організації бухгалтерського обліку, визначення та погодження облікової політики належить до повноважень загальних зборів кооперативу. Загальні збори можуть делегувати повноваження організації бухгалтерського обліку голові кооперативу.

Він зобов'язаний створити необхідні умови для правильного його ведення, забезпечити дотримання всіма підрозділами і службами, працівниками кооперативу, які мають відношення до обліку, порядку оформлення і подання первинних облікових документів, інших джерел інформації для відображення в обліку даних, які в них містяться.

Структура бухгалтерської служби кооперативу визначається змістом та обсягом облікових робіт і залежить від обсягу господарської діяльності, кількості працівників, членів кооперативу.

Голова кооперативу та головний бухгалтер (у разі наявності) несуть персональну відповідальність за додержання порядку ведення і достовірності бухгалтерського обліку та статистичної звітності.

Обліковий апарат тісно пов'язаний зі всіма виробничими одиницями кооперативу, цехами й іншими підрозділами, із службами та відділами апарату управління й окремими виконавцями. Всіма підрозділами й службами

кооперативу, згідно установленого графіку документообігу, в бухгалтерію подаються необхідні для обліку й контролю документи, звітні відомості, а також планові, кошторисні й нормативні дані. В бухгалтерії вони обробляються й групуються за певними ознаками, і на їхній основі готується інформація про діяльність окремих підрозділів і кооперативу в цілому. При цьому забезпечується інформаційна функція обліку.

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

*С.В. Тютюнник, к.е.н., доцент
Полтавський державний аграрний університет*

Суб'єкти господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, ведуть фінансовий та управлінський облік, а також складають та подають статистичну звітність. Документування зовнішньоекономічних операцій відбувається на підставі повністю оформлених наступних документів: технічна документація – технічні паспорти на машини і устаткування, інструкції щодо їх монтажу, запуску в дію, управлінню та ремонту; товаросупровідна документація – інвойси (invoice), преформи-інвойси (proforma invoice), специфікації з відвантаження, комплектувальні відомості, пакувальні листи (packing list), сертифікати про якість; транспортна, експедиторська і страхова документація – міжнародні автомобільні накладні (CMR), авіаційні накладні (air waybill), залізничні накладні на міжнародні (rail waybill) та внутрішні перевезення, коносамент (bill of lading) на морські перевезення, морські накладні (sea waybill), багажні квитанції, товарно-транспортні накладні на автотранспортні, морські чи повітряні перевезення, сертифікати, страхові поліси та інші; складська документація – приймальні акти на станціях, в портах України, документи на прийняття вантажів на зберігання в іноземних портах, станціях (розписки, варанти, заставні свідоцтва); розрахункова документація – рахунки-фактури, накладні, специфікації, векселі, тратти; банківська документація – заяви на переказ валюти, інкасові доручення, чеки, доручення на відкриття акредитиву, виписки щодо операцій на поточних розрахункових та валютних рахунках; митна документація – митна декларація, сертифікат про походження товару, довідки про сплату мита, акцизів та зборів, податку на додану вартість; претензійно-арбітражна документація – претензійна та позовна заява, постанова суду про задоволення або відхилення позову; документи про нестачі або псування товару – комерційні акти на нестачі чи псування, аварійні сертифікати.

Основою для здійснення та оформлення експортно-імпортних операцій є митна декларація. Вона є звітним документом для митних органів, у якому відображається інформація про товар, що підлягає митному декларуванню

(його кількість, вартість тощо), порядок та час здійснення такого декларування та сплачені податки, збори при розмитненні товарно-матеріальних цінностей. І одночасно, митна декларація є первинним документом, згідно якого підприємство суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності у обліку та звітності відображає нарахування та сплату через митні органи податків і зборів, пов'язаних із митним оформленням товарно-матеріальних цінностей та формує (узагальнює) інформацію про здійснені експортно-імпорتنі операції.

Митна декларація (МД) – письмова заява встановленої форми, що подається митному органу й містить відомості про товари, які переміщуються через митний кордон України, та митний режим, у який вони заявляються, а також інформацію, потрібну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування податків, зборів та інших платежів. Митна декларація є уніфікованим документом. Вона складається з єдиного адміністративного документа форми МД-2, додаткових аркушів до нього форми МД-3, специфікації форми МД-8, доповнення форми МД-6. Основним серед вищенаведених є єдиний адміністративний документ форми МД-2. У разі потреби, до нього додаються додаткові аркуші форми МД-3 або специфікації форми МД-8, що є невід'ємною частиною митної декларації. Якщо не вистачає місця у полі будь-якої граfi вищенаведених форм для внесення обов'язкових відомостей або для внесення посадовою особою митного органу службових відміток застосовується форма МД-6, що дає можливість декларувати одночасно до 1000 найменувань товарів та інших предметів однієї партії і щодо яких встановлено єдиний митний режим. Митна декларація складається у паперовій формі з чотирьох зброшурованих основних аркушів різного кольору з її електронною копією або у електронній формі. Митний орган залишає собі два аркуші декларації і відповідні додаткові аркуші до неї для здійснення державного митного контролю. Ще один аркуш використовують для державної статистичної звітності, а інший повертають декларанту. Бланк митної декларації має 4 розділи, позначені літерами А, В, С, D/J, і 54 граfi позначені арабськими цифрами. Частина граф містить підрозділи. Розділи і граfi супроводжуються текстовими позначеннями, що вказують на відомості, про які має заявити декларант.

Згідно Митного кодексу у митній декларації обов'язково повинні бути відображені, у тому числі у вигляді кодів, такі відомості: 1) заявлений митний режим, тип декларації та відомості про особливості переміщення (зазначається у формі двобуквенного коду напряду переміщення товарів, коду митного режиму та типу митної декларації); 2) відомості про декларанта, уповноважену особу, яка склала декларацію, відправника, одержувача, перевізника товарів і сторони зовнішньоекономічного контракту, а в разі якщо зовнішньоекономічний контракт укладено на підставі посередницького договору, також про іншу, крім сторони зовнішньоекономічного контракту, сторону такого посередницького договору; 3) відомості про найменування країн відправлення та призначення; 4) відомості про транспортні засоби та контейнери, що

використовуються для міжнародного перевезення товарів та/або їх перевезення митною територією України під митним контролем; 5) відомості про товари: найменування; звичайний торговельний опис; торговельна марка та виробник товарів (за наявності); код товару згідно з УКТ ЗЕД; найменування країни походження товарів (за наявності); опис упаковки (кількість, вид); кількість (вага бруто та вага нетто); фактурна вартість; митна вартість та метод її визначення; статистична вартість; 6) відомості про нарахування митних та інших платежів, а також про застосування заходів гарантування їх сплати: ставки митних платежів; застосування пільг зі сплати митних платежів; суми митних платежів; офіційний курс валюти України до іноземної валюти, у якій складені рахунки; спосіб і особливості нарахування та сплати митних платежів; спосіб забезпечення сплати митних платежів (у разі застосування заходів гарантування їх сплати); 7) відомості про зовнішньоекономічний контракт або інший документ, що використовується замість нього, та його основні умови; 8) відомості, що підтверджують дотримання встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення товарів через митний кордон України; 9) відомості про документи, передбачені Митним кодексом України; 10) довідковий номер декларації (за бажанням декларанта).

Оформлення митної декларації МД-2 проводиться за такими її типами: звичайна (код типу АА) – оформляється для звичайного декларування товарів і містить усі необхідні відомості для завершення митного оформлення товару в заявленому митному режимі; попередня (коди типу ЕА та ЕЕ) – оформляється до ввезення товару в Україну або після його вивезення, якщо цей товар перебуває на території пункту пропуску через державний кордон України, містить відомості достатні для випуску товарів у заявлений режим або пропуску їх через митний кордон та доставки до митного органу і має бути підтверджена додатковою митною декларацією; тимчасова (коди типу ТК, ТФ, ТН) – оформляється, якщо на момент декларування немає точних даних про товар необхідних для заповнення звичайної митної декларації, містить дані, достатні для поміщення товарів у заявлений митний режим, та буде доповнена додатковою декларацією у строк не більше 45 днів з дати оформлення тимчасової митної декларації; періодична (код типу РР) – оформляється на регулярне переміщення товарів через митний кордон України однією і тією ж особою на одних і тих же умовах та підставах протягом не більше 180 днів, і має бути підтверджена додатковою митною декларацією не пізніше наступного місяця після ввезення товарів на основі періодичної декларації; додаткова (коди типу ДР, ДТ, ДЕ, ДМ) – оформляється якщо перед тим, було подано попередню, тимчасову чи періодичну декларації. Існують також певні правила заповнення митної декларації для різних випадків переміщення товарів та інших предметів через митний кордон України: експорт товарів, експорт майна, експорт комплектного об'єкта, ордерні поставки, транзит іноземних товарів через територію України, імпорт товарів майна комплектного об'єкта тощо.

Митна декларація приймається та реєструється митним органом у

порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України або уповноваженим ним органом. З моменту прийняття митної декларації посадовою особою митного органу виникають зобов'язання декларанта щодо сплати передбачених законодавством митних платежів, а також відображення в бухгалтерському обліку операцій з переміщення товарів (передачі робіт, послуг). Тобто момент прийняття митної декларації означає одночасне набуття декларантом юридичної відповідальності за повноту та достовірність відомостей, заявлених ним у митній декларації, та наявність документів, подання яких передбачене чинним законодавством України. Достовірність зазначених декларантом відомостей у митній декларації, яка заповнена згідно з діючими правилами та засвідчена ним у встановленому порядку, закріплюється штампом «Під митним контролем» або відміткою «ПМК» (іншими відмітками, у т.ч. електронними) на всіх аркушах митної декларації, реєстраційним номером та відбитком особистої номерної печатки (електронним підписом, за умови подачі митної декларації в електронній формі) посадової особи митного органу, яка проводила митне оформлення. У разі подання електронної митної декларації, вона, після завершення процедури, за допомогою автоматизованої системи митного оформлення перетворюється у візуальну форму у форматі, що унеможливає у подальшому внесення змін до неї, засвідчується електронним цифровим підписом посадової особи митного органу та надсилається декларанту або уповноваженій ним особі. За письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи та з дозволу митного органу відомості поданої митної декларації, можуть бути змінені, зокрема шляхом доповнення. Також митна декларація може бути відкликана декларантом. У такому випадку зазначаються причини зміни або відкликання митної декларації та подаються підтверджуючі документи.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» ведення бухгалтерського обліку ґрунтується на використанні принципу єдиного грошового вимірника [1]. Даний принцип передбачає вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці України (гривні). У зв'язку з цим вартісні показники операції в іноземній валюті перераховують в національну валюту за курсом Національного банку України на дату здійснення зовнішньоекономічної операції та на дату складання звітності. У фінансовій звітності інформація про зовнішньоекономічну діяльність наводиться у складі інших статей у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», у формі № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та у формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності за результатами діяльності складають спрощені форми фінансової звітності 1-м «Баланс» та 2-м «Звіт про фінансові результати». Консолідована фінансова звітність зарубіжних підприємств складається у відповідності до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» та

Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності також звітують за такими формами статистичної звітності: № 1-ЗЕЗ (буд) (річна) «Розширений звіт про експорт-імпорт послуг з будівництва»; 9-ЗЕЗ (квартальна) «Звіт про експорт-імпорт послуг»; 10-ЗЕЗ (квартальна) «Звіт підприємства з іноземними інвестиціями»; 13-ЗЕЗ (квартальна) «Звіт підприємства про інвестиції за кордон»; 14-ЗЕЗ (квартальна) «Звіт про придбання (продаж) товарів для забезпечення життєдіяльності транспортних засобів, потреб пасажирів та членів екіпажу»; 1-Б (річна) «Звіт про взаєморозрахунки з нерезидентами». Таким чином, зовнішньоекономічні операції не відображаються у фінансовій звітності окремо вони входять до загальних показників діяльності підприємства.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 5.05.2023).

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ОПЛАТИ ПРАЦІ У СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

*О. Р. Форошевська, здобувач вищої освіти
Науковий керівник: С. В. Сирцева, к.е.н., доцент
Миколаївський національний аграрний університет*

Особливе значення облікової інформації полягає в тому, що вона є одним із інструментів формування і прийняття управлінських рішень [1]. Облікова інформація, в тому числі щодо оплати праці, підлягає первинному збору, реєстрації та групуванню, проведенню розрахунків синтетичного й аналітичного обліку, зведенні та передачі для оперативного управління. Саме на основі такої інформації формується внутрішня та зовнішня звітність [2].

Для потреб управлінського обліку щодо заробітної плати формується наступний обсяг планової інформації:

1. Показники продуктивності праці, які у найбільш загальному вигляді характеризують використання робочої сили в конкретних умовах виробництва.

При плануванні продуктивності праці необхідно враховувати ті економічні та соціальні фактори, які дозволяють передбачати ефективність інтелектуалізації праці, вплив підвищення трудової дисципліни, поліпшення умов праці та ін. Для більш детального планування продуктивності праці доцільно враховувати також елементи її зростання, а саме: підвищення технічного рівня виробництва, структурні зрушення та зміну обсягів виробництва продукції, а також вдосконалення управління, організації виробництва, оптимізацію умов праці. Вплив наведених чинників необхідно

визначати за місцями виникнення витрат за кожним із запланованих заходів, що дозволить фіксувати їх дію на зростання виробництва продукції та вивільнення або факти перевантаження робочої сили.

2. Фонд заробітної плати та його використання за структурними підрозділами. Визначення загальної величини фонду оплати праці напряму впливає на планування фінансових показників. Величина цього фонду залежить від загальної кількості працівників підприємства, тарифних ставок, окладів, прийнятих систем оплати праці та преміювання. Тобто, при плануванні заробітної плати враховується загальна величина фонду оплати праці у блоці фінансових розрахунків. Групування облікової інформації доцільно здійснювати по кожній структурній одиниці, зокрема цехам, відділам, ділянкам, змінам, бригадам на основі розроблених показників, їхньої питомої ваги у загальному фонді та подальшого визначення форм оплати праці у кожному підрозділі самостійно. Зазначений підхід є доцільним при реалізації перепрофілюючої або модернізуючої стратегії, коли плануються великі капітальні витрати і важливо забезпечити стабільне надходження коштів.

Тим суб'єктам господарювання, які реалізують стабілізуючу стратегію, доцільно використовувати схему планування заробітної плати, починаючи від конкретних дільниць та бригад. Такий підхід забезпечить необхідний приріст фонду оплати праці та подальше агрегування цих показників в загальному обсязі фонду оплати праці загалом по підприємству.

Потрібно зауважити, що названі підходи не використовуються по одинці. Один із них слід взяти за основу, але для уточнення та підвищення обґрунтованості розрахунків використовуватиме також інший.

3. Система преміювання. Управлінські рішення щодо матеріального стимулювання робітників потрібно вибудовувати з врахуванням кінцевих результатів праці. Мотивуючим буде впровадження системи довгострокових преміальних виплат (акції, опціони, фантомні акції, володіння частками власності тощо) [3].

4. Врахування інформації щодо трудомісткості продукції за відпрацьованим часом та вплив цих факторів на заробітну плату. Справедливим буде зауважити, що ці показники не знайшли належного застосування, хоча мають ряд переваг перед іншими. Обчислення трудомісткості продукції дало б змогу отримувати дані про економію живої праці під впливом змін в умовах виробництва. На цей показник не мають впливу зміни асортименту чи цін.

5. Чисельність штату, кваліфікація та підготовка кадрів. Ці показники плануються на основі даних про кількість робочих місць – індивідуальних та колективних – за підрозділами підприємства, а також відомостей про кваліфікаційні вимоги до робітників та службовців. Дана інформація використовується для розрахунку виробітку на одного зайнятого по ділянках, цехах та в цілому по підприємству.

Необхідною інформацією для управлінського обліку щодо заробітної плати є відомості про підвищення кваліфікації та підготовки кадрів. Вони

обов'язково мають узагальнювати дані про кваліфікаційний склад кадрів, оновлення складу робітників та службовців за рахунок їх підготовки та прийому на підприємство молодих фахівців з установ початкової професійної освіти, коледжів, закладів вищої освіти. При цьому необхідно враховувати як чисельність робітників та службовців та їх кваліфікацію, так і витрати на її підвищення.

Залежно від потреб управління у оптимальному плануванні, контролі та регулюванні господарської діяльності застосовується аналіз. Аналітична робота включає широкий діапазон завдань та напрямів і передбачає використання різноманітних прийомів та методів її проведення.

Функція аналізу на підприємстві здебільшого ґрунтується на даних обліку. Деякі автори поєднують функції аналізу та контролю в одну управлінську функцію. Вважаємо за доцільне розглядати їх як окремі, самостійні функції, тому що це різними сторонами управлінської діяльності.

У системі управлінського обліку необхідна аналітична інформація про витрати на оплату праці в собівартості продукції, яка включає:

- аналіз абсолютного відхилення фонду заробітної плати, бажано за кожною категорією працівників. Також необхідно з'ясувати чисельність та частку тієї категорії працівників, яким встановлено надбавки та доплати, що впливає на загальну суму відхилень;

- інформація про відносне відхилення фонду заробітної плати, так як він розраховується за плановими умовами роботи, а вони можуть змінюватися. Тому така інформація дає правильну оцінку існуючого положення.

У системі управлінського обліку, крім аналітичної інформації про витрати на оплату праці, необхідно проводити регулярну оцінку щодо забезпечення підприємства трудовими ресурсами, впливу трудових факторів на випуск продукції та показників продуктивності праці.

Оцінка зазначених факторів тісно пов'язана з впровадженням контрольних функцій, які є продовженням обліку. Для потреб управління використовують різних види контролю, а саме оперативний, виробничий, статистичний. Для потреб контролю необхідна інформація про стан об'єктів і суб'єктів управління.

Таким чином, реалізацію всіх зазначених вище функцій необхідно сприймати у їх взаємодії. Її оптимальне здійснення можливе за допомоги регулювання інформаційних потоків для підготовки управлінських рішень.

Потрібно звернути увагу на той факт, який зазначають окремі дослідники, що інформація, яку використовують для прийняття управлінських рішень, є викривленою за рахунок того, що звітність відображає факти, які вже сталися в минулому, а сенс облікової інформації полягає в тому, що її користувачі мають приймати рішення стосовно майбутнього [4].

Отже, інформація, яка формується у процесі управлінського обліку заробітної плати, може бути використана для прийняття рішень щодо оплати праці та для визначення стратегії компанії на ринку праці.

В свою чергу, управлінський облік заробітної плати є важливим інструментом управління оплатою праці в організації. Він дозволяє збирати, аналізувати та використовувати інформацію щодо оплати праці для прийняття рішень, покращення ефективності та забезпечення дотримання законодавства.

Література:

1. Лопатовський В.Г., Красуцький Р.І. Особливості формування та використання інформації про фінансові результати діяльності господарюючого суб'єкта як результативного показника його обліку та звітності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. №1. С. 142-147.

2. Косташ Т.В., Михалків А.А. Місце управлінського обліку в системі інформаційного забезпечення менеджменту. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки*. 2020. № 5(2). С. 51-58.

3. Матюха М.М., Коломієць А.І. Застосування інформаційної системи управлінського обліку для розробки преміювання підрозділів підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2019. № 6(1). С. 18-22.

4. Серпенінова Ю. С., Бурденко І. М., Новикова Д. А. Сутність і поняття парадоксів облікової інформації та оцінка їх впливу на управлінські рішення. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 3. С. 36-41.

ДІЯЛЬНІСТЬ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

*А. А. Черевань, здобувачка вищої освіти
Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: О. М. Ромашко, к. е. н.,
доцент кафедри обліку та оподаткування*

Неприбуткові організації є важливим елементом соціальної та економічної структури, інструментом розвитку громадянського суспільства та соціального благополуччя країни. Їх діяльність спрямована на захист прав та інтересів громадян, розвиток культури та освіти, здійснення благодійної та добродійної діяльності, а також на підтримку розвитку соціальних проектів та ініціатив.

Обліковим та податковим особливостям діяльності неприбуткових організацій приділялась значна увага зі сторони науковців, зокрема серед яких можна виділити роботи Гури Н. О. [2], Кірдіної О. Г. [5], Олійник Я. В. [4] та інших. Певна законодавча невизначеність щодо обліку таких підприємств потребує постійного дослідження та удосконалення, що і обумовлює актуальність даної теми.

Відповідно до статті 133 Податкового кодексу України неприбутковим підприємством, установою та організацією є підприємство, установа та організація, яка не є платниками податку на прибуток підприємства і яка одночасно відповідає таким вимогам:

1) утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації;

2) установчі документи якої містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників, членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;

3) установчі документи якої передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду, іншим юридичним особам, що здійснюють недержавне пенсійне забезпечення відповідно до закону, або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення);

4) внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій [1].

На думку Н. О. Гури неприбуткові організації - це самостійний господарюючий суб'єкт, який має права юридичної особи і здійснює діяльність, передбачену установчими документами, має самостійний баланс, поточні рахунки в банках, печатку, веде бухгалтерський облік, подає звітність відповідно до законодавства, не має на меті отримання прибутку [2].

За умови порушення вимог, передбачених статтею 133 ПКУ, неприбуткову організацію виключають з відповідного Реєстру і зобов'язують надати звіт про використання доходів (прибутків) за період з початку року або моменту її визнання по останній день місяця, коли вимоги були порушені. Також така установа стає платником податку на прибуток, і як наслідок, спочатку сплачує його з суми коштів, які використані не за призначенням, з нарахованими ще штрафними санкціями та пенею, а в подальшому подає податкову декларацію з податку на прибуток і сплачує його за звітний період згідно законодавства.

Треба зазначити, що неприбуткові організації у разі дотримання усіх вимог звільняються лише від сплати податку на прибуток, але на загальних підставах залишаються платниками інших податків, зокрема наприклад, податку на додану вартість, податку на землю, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки тощо.

Неприбуткові організації, як і всі юридичні особи, зобов'язані вести бухгалтерський облік, подавати фінансову, статистичну та інші види звітності. Тобто вони провадять самостійну господарську діяльність, проте у порівнянні зі звичайними комерційними підприємствами, які мають на меті отримання прибутку, такі організації створюються для досягнення певних соціальних цілей, які спрямовані на поліпшення умов життя, а не отримання матеріальної вигоди.

До складу неприбуткових організацій згідно ПКУ відносять:

- бюджетні установи;
- громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди;
- спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб;
- житлово-будівельні кооперативи, дачні (дачно-будівельні), садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства);
- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків;
- професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання;
- сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;
- інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам кодексу [1].

Доходи та витрати цих організацій та комерційних підприємств відрізняються своєю сутністю, адже перші не несуть за собою збільшення чи зменшення економічних вигід. Однак окремого нормативно-правового акту, який би регулював облікові процедури в неприбуткових установах, немає, тому на практиці застосовуються Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [3] та 16 «Витрати». Інформація щодо них узагальнюється у щорічному кошторисі, що сформований з урахуванням особливостей діяльності конкретного виду установи та її законодавчого регулювання, і в якому зіставляються усі доходи та витрати неприбуткової організації.

У своїй роботі Олійник Я. В. зазначає, що головними проблемними аспектами щодо регулювання діяльності неприбуткових організацій, які вимагають вирішення на державному рівні, є: узгодження понятійного апарату; уточнення класифікації видів неприбуткових організацій з метою обліку та оподаткування; порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; забезпечення контролю за діяльністю неприбуткових організацій з боку держави, суспільства та донорів [4].

З метою правильної організації облікових процесів, складання достовірної фінансової звітності та звіту неприбутковій організації важливо в обліковій політиці передбачити оптимальну модель бухгалтерського обліку. При формуванні облікової політики варто враховувати Методичні рекомендації № 635 та організаційні особливості кожної конкретної неприбуткової організації [5].

Доходи (прибутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на її утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами [1]. Відповідно до цього особливим об'єктом в обліку неприбуткових організацій є цільове фінансування, що передбачено для конкретної програми чи проекту, у

вигляді певних внесків, пожертвувань, гуманітарної чи благодійної допомоги грошовими коштами чи іншими активами. Інформація щодо цільового фінансування відображається у 4 класі Плану рахунків на пасивному рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» з відкриттям чотирьох субрахунків у розрізі об'єктів фінансування. За кредитом цього рахунку узагальнюється сума коштів цільового призначення, а за дебетом – використання цієї суми, визнання її доходом, і списання невикористаної частини.

Згідно НП(С)БО 15 «Дохід» цільове фінансування визнається доходом лише тоді, коли є підтвердження щодо його отримання разом з виконанням підприємством умов щодо нього. Також в залежності від цілей:

➤ отримане цільове фінансування (у тому числі кошти, вивільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток підприємств) визнається доходом протягом тих періодів, в яких були зазані витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування;

➤ цільове фінансування капітальних інвестицій визнається доходом протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування пропорційно сумі нарахованої амортизації цих об'єктів;

➤ цільове фінансування для компенсації витрат (збитків), яких зазнало підприємство, та фінансування для надання йому підтримки без установлення умов його витрачання на виконання у майбутньому певних заходів визнаються дебіторською заборгованістю з одночасним визнанням доходу [3].

Суми цільового фінансування, включеного до доходу, відображаються на рахунках 7 класу 718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів» та 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів». За умови виникнення в неприбуткової організації доходів, які не пов'язані з реалізацією основної мети її діяльності, вони відображаються вже напряму на рахунках 7 класу Плану рахунків та підлягають оподаткуванню.

Згідно Податкового кодексу України на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану не вважається порушенням вимог статті 133 цього Кодексу передача майна, надання послуг неприбутковою організацією, використання доходів (прибутків) неприбуткової організації для фінансування видатків, не пов'язаних з реалізацією мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами, за умови що такі послуги, майно добровільно перераховані (надані, передані):

- установам, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб забезпечення оборони держави, тобто Збройним Силам України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам, установам або організаціям та іншим утвореним відповідно до законів України;

- на користь центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, сил цивільного захисту;

- закладам охорони здоров'я державної, комунальної власності;
- грошові кошти, перераховані на спеціальні рахунки, відкриті Національним банком України для збору коштів,
- наданням благодійної допомоги фізичним особам, які не є засновниками, учасниками таких організацій або пов'язаними з ними особами та які мешкають (мешкали) на території населених пунктів, де проводяться (проводилися) бойові дії, та/або вимушено залишили місце проживання у зв'язку з проведенням бойових дій у таких населених пунктах [1].

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що неприбуткові організації, які позитивно впливають на суспільне життя в країні, мають певні специфічні особливості щодо обліку та оподаткування діяльності. Зокрема, за умови дотримання чинних вимог законодавства, такі установи не є платниками податку на прибуток, однак від сплати інших податків вони не звільнені. Оскільки доходи в неприбуткових організаціях можуть бути використані лише для виконання основної мети діяльності, то виникає потреба в обліку цільового фінансування. Законодавчо облік в цих установах не врегульований, а тому є необхідність в подальшому дослідженні.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.10.2010 р. №2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Гура Н. О. Неприбуткові організації в Україні: особливості діяльності та класифікація // Економіка України. - 2012. - № 8. - С. 23-31. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2012_8_4
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затверджене наказом МФУ від 29.11.1999 р. №290 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
4. Олійник Я. В. Проблемні положення методології та організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності неприбуткових організацій // Бізнес Інформ. - 2012. - № 5. - С. 234-236. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2012_5_67
5. Кірдіна О. Г. Особливості бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях // Вісник економіки транспорту та промисловості. - 2019. - № 65. - С. 32-39.

ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*О. В. Чернецька, к.е.н., доцентка,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

На сьогодні набуває актуальності поширення сучасних видів розрахунків, зокрема, електронними грошима. Для суб'єктів підприємництва це дуже зручно завдяки швидкості операцій та відповідає сучасному принципу paperless office - безпаперового документообігу. Державна податкова служба України на офіційному сайті [1] наголошує, що з метою адаптації українського законодавства до європейського законодавства в Україні триває реформування ринку платіжних послуг, яке розпочалось з прийняття Закону України від 30 червня 2021 року № 1591-IX «Про платіжні послуги» [4]. Зокрема, з 01.04.2023р. легалізовано використання електронних грошей з правом суб'єктам підприємництва відкривати платіжні рахунки в надавачів таких послуг та проводити розрахунки через них.

Відповідно до п.1.11 статті 1 розділу 1 Закону, електронні гроші – це одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом електронних грошей для виконання платіжних операцій (у тому числі з використанням наперед оплачених платіжних карток багатоцільового використання), які приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж їх емітент, та є грошовим зобов'язанням такого емітента електронних грошей [4].

Зазначимо, що електронні гроші існують лише в безготівковій формі. Зберігаються такі гроші в електронному гаманці. Відповідно до п. 1.12 статті 1 розділу 1 Закону [4] електронний гаманець - обліковий запис для обліку, зберігання електронних грошей та здійснення операцій з ними. Тобто, електронний гаманець виступає аналогом банківського рахунку, який є доступним для відкриття завдяки мережі інтернет, дає можливість зберігати електронні гроші, розраховуватись з бізнес-партнерами та приймати від них оплату тощо. Але водночас електронний гаманець може стати об'єктом стягнення коштів, зокрема, блокування, арешт та стягнення податкового боргу.

Відповідно до п.1.16 статті 1 розділу 1 Закону [4] емітентом електронних грошей є установа електронних грошей або юридична особа, яка надає платіжні послуги з випуску електронних грошей та виконання платіжних операцій з ними, у тому числі відкриття та обслуговування електронних гаманців, та має право на надання такої платіжної послуги. Отже, розрахунки електронними грошима здійснюються через електронні гаманці, які відкривають лише емітенти, визначені ст.57 глави 5 Закону [4], які є резидентами України та мають дозвіл НБУ на здійснення таких операцій. Зокрема, такими емітентами можуть бути банки, що включені в реєстр емітентів електронних грошей та небанківські установи за умови наявності відповідної ліцензії НБУ. Серед користувачів найбільшою популярністю користуються електронні гаманці Global Money, Payoneer та інші.

Слід відзначити, що про відкриття електронного гаманця суб'єктом підприємництва будуть повідомлені фахівці ДПС України. Тому операції електронними грошима мають здійснюватись лише після того, як ці рахунки візьмуть на облік податківці. Ст.118.2 Закону України № 2888-IX [3] зазначено штрафні санкції за здійснення видаткових операцій за електронним гаманцем платника податків до отримання повідомлення відповідного контролюючого органу про взяття рахунку на облік у контролюючих органах.

До речі, якщо в розрахунках електронними грошима беруть участь платники ПДВ, то податкове зобов'язання виникає на дату зарахування електронних грошей на електронний гаманець, а податковий кредит – на дату списання електронних грошей з електронного гаманця. Законом також зазначено можливість сплати податків електронними грошима шляхом зарахування на казначейські рахунки відповідних податків, а також бюджетного відшкодування ПДВ шляхом зарахування на платіжні рахунки, відкриті у небанківських фінансових установах. На законодавчому рівні також дозволено видавати електронні гроші під звіт та на відрядження, тому відображення таких витрат тепер також буде під пильною увагою фахівців ДПС України.

Таким чином, українським суб'єктам підприємництва на законодавчому рівні дозволено використання електронних грошей з правом відкривати платіжні рахунки в надавачів таких послуг та проводити розрахунки через них. Зберігаються такі гроші в електронному гаманці. електронний гаманець виступає аналогом банківського рахунку, який є доступним для відкриття завдяки мережі інтернет, дає можливість зберігати електронні гроші, розраховуватись з бізнес-партнерами та приймати від них оплату тощо. Серед користувачів найбільшою популярністю користуються електронні гаманці Global Money, Payoneer та інші. Про відкриття електронного гаманця суб'єктом підприємництва будуть повідомлені фахівці ДПС України. Тому операції електронними грошима мають здійснюватись лише після того, як ці рахунки візьмуть на облік податківці.

Література:

1. Актуальні зміни законодавства. URL: <https://od.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/666293.html>
2. Положення про випуск електронних грошей та здійснення платіжних операцій з ними: Постанова Правління НБУ від 29.09.2022р. №210. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_29092022_210
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг: Закон України від 12.01.2023р. № 2888-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/t232888?an=1>
4. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021р. № 1591-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ, ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*О. Шапаренко, здобувач групи МгОПз-1-22
Науковий керівник: О.М. Губарик, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Ефективна діяльність підприємства в сучасному суспільстві вимагає особливих підходів до управління. Одним з таких підходів є контроль. Контроль як функція управління забезпечує прийняття оперативних та стратегічних рішень в галузі управління підприємством.

Основне призначення контролю - це забезпечення дотримання діючого законодавства, оцінка економічної ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Контроль заробітної плати - це функція управління, що складається з системи спостереження і перевірки процесу обліку заробітної плати відповідно до прийнятих управлінських рішень.

Основна мета контролю - об'єктивно вивчити стан обліку на підприємстві і виявити чинники, що негативно позначаються на ньому.

Основні завдання контролю:

- 1) забезпечити і проконтролювати витрати підприємства;
- 2) зміцнити законність державної та договірної дисципліни;
- 3) досягти економного та раціонального використання коштів підприємства;
- 4) виявити резерви зростання і використовувати їх для підвищення ефективності виробництва;
- 5) виявити шляхи вдосконалення роботи підприємства [3].

Загалом, контроль необхідний скрізь, де існує система, призначена для виконання певних завдань і досягнення певних цілей.

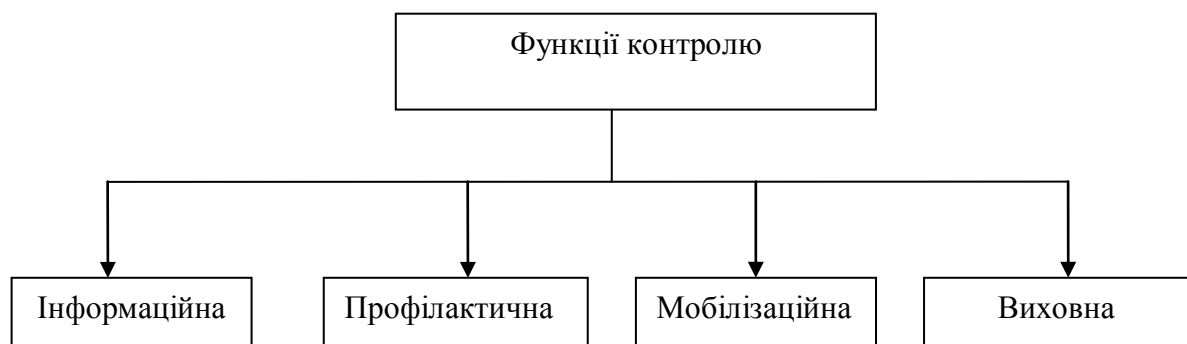

Рис. 1. Функції контролю

Переваги застосування контролю в управлінській діяльності [2]:

- заходи контролю виявляють недоліки і дають можливість скорегувати програму дій для подальшого здійснення діяльності, доповнюючи планування,

яке в силу непередбачених обставин в майбутньому не може врахувати всіх можливих ускладнень, що виникають в управлінській діяльності;

- контроль дозволяє виявити деструктивні і конструктивні явища, а також визначити перспективи для подальшого розвитку діяльності;

- контроль дозволяє вчасно виявити і виправити помилки і упущення, сприяючи запобіганню кризи в управлінській діяльності.

Основні функції контролю представлені на рисунку 1.

Коротка характеристика функцій контролю представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика функцій контролю

Функції контролю	Коротка характеристика
Інформаційна	Інформація, отримана в ході проведення контролю, є вирішальною для прийняття управлінських рішень, забезпечує розвиток і нормальне функціонування діяльності підприємства
Профілактична	Контроль необхідний як для виявлення, порушень, розкрадань і недоліків, так і для запобігання подібних дій в майбутньому
Мобілізуюча	Забезпечує раціональне використання ресурсів для ефективного ведення бізнесу
Виховна	Забезпечує ведення діяльності згідно з чинним законодавством

Система фінансово-економічного контролю - це сукупність суб'єктів, об'єктів і предметів контролю, які представляють собою єдине ціле в процесі проведення і зіставлення рівня досягнутих результатів з прийнятими управлінськими рішеннями, а також спрямованих на вироблення регулюючих заходів з коригувальним впливом.

Особливістю контролю і головною його складовою є зворотний зв'язок, який здійснюється між об'єктом управління і системою управління. Застосування зворотного зв'язку дозволяє отримати оперативну інформацію про дійсний стан справ керованого об'єкта і про фактичне виконання управлінського рішення [1].

Для того, щоб підприємство могло займати одне з лідируючих місць в рейтингу надійності, необхідно враховувати різні фактори, що впливають на його фінансове благополуччя і ділову репутацію. У числі внутрішніх факторів - грамотно організована і оперативно функціонуюча система внутрішнього контролю підприємства, яка попереджає або мінімізує ймовірність виникнення помилок в обліку і звітності, а також розрахунках з контрагентами, що дозволяє забезпечувати надійність бізнесу. Система внутрішнього контролю підприємства має свої особливості, так як регламентована на законодавчому рівні. Вона спрямована на виконання наступних функцій: забезпечення дотримання працівниками етичних норм, принципів професіоналізму та компетентності.

Внутрішній контроль відповідно до повноважень, визначених установчими документами і внутрішніми організаційно-розпорядчими документами, здійснюють уповноважені особи.

Контрольні дії, доцільно згрупувати за такими категоріями процедур:

- перевірка виконання. Такі контрольні дії включають в себе оглядові перевірки і аналіз фактичних показників у порівнянні з кошторисними і прогнозними показниками, а також в порівнянні з показниками за попередні періоди. Також дана процедура передбачає зіставлення внутрішніх даних з відомостями, отриманими з зовнішніх джерел інформації;

- обробка інформації. Різноманітні контрольні процедури в частині обробки інформації, що виконуються для перевірки точності, повноти і санкціонування операцій і діляться в області інформаційних систем на дві великі групи засобів контролю: загальні засоби контролю і прикладні. Загальні засоби контролю за інформаційною системою зазвичай включають в себе засоби контролю щодо захисту від несанкціонованого доступу, придбання, розвитку і обслуговування прикладних програм інформаційних систем. Прикладні засоби контролю застосовуються для обробки окремих видів інформації. Наприклад, перевірка арифметичної точності бухгалтерських записів, ведення обліку та оглядова перевірка рахунків, складання оборотних відомостей; автоматизовані процедури контролю;

- перевірка наявності та стану об'єктів. Такі контрольні дії спрямовані на забезпечення збереження активів, включаючи заходи, що обмежують доступ до активів або бухгалтерських записів;

- розподіл обов'язків. Наділення різних співробітників повноваженнями санкціонування операцій в обліку і зберігання активів, що зменшують можливість приховування помилки або недобросовісних дій в процесі звичайного виконання персоналом своїх обов'язків;

- планування (бюджетування) і прогнозування. Є важливим інструментом управління підприємством для цілей прийняття ефективних управлінських рішень щодо очікуваних фактів господарського життя або реалізації проєктів;

- перерахунок. Повторне обчислення показників для цілей оцінки правильності розрахунку і виявлення рахункових помилок;

- оцінка ризиків. Оцінці підлягають підприємницькі ризики, до яких відносяться політичний, валютний, соціальний, економічний, податкові ризики, а також внутрішні ризики підприємства – ризик неефективного управління, ризик непрофесіоналізму, тощо. Безперервне виявлення ризиків і їх оцінка дозволяють підприємству мінімізувати наслідки впливу об'єктивних ризиків, виявляти й усувати суб'єктивні ризики [4];

- моніторинг помилок. Є важливим і безперервним процесом в системі внутрішнього контролю підприємства. Даний інструмент контролю дозволяє оперативно виявляти помилки різного роду: рахункові або при прийнятті управлінських рішень, що здійснюються навмисно і випадкові, одноразові або повторювані, а також мінімізувати їх негативні наслідки для підприємства.

Таким чином, грамотна організація внутрішнього контролю, підвищує достовірність бухгалтерської фінансової звітності та дозволяє уникнути порушень і розбіжностей при проведенні аудиту і перевірок різними контролюючими органами.

Література:

1. Воронко Р.М. Контроль у системі споживчої кооперації України: сучасний стан та перспективи розвитку: *монографія*. Львів : Львівський торговельно-економічний університет, 2016. 448 с.
2. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 496 с.
3. Саух І.В. Внутрішній контроль затрат на оплату праці: організаційний підхід. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2011. № 3(57). С. 146–151.
4. Щирська О.В. Координація роботи системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2015. № 1. С. 221–230.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ЯК МЕТОДИЧНИЙ ПРИЙОМ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

*К. А. Шендрик, здобувачка другого
рівня вищої освіти, гр.МгОП-1-22,
Науковий керівник: О. С. Ткаченко, к.е.н.,
доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Інвентаризація виробничих запасів є одним із важливих етапів внутрішнього аудиту в бухгалтерії підприємства. Цей методичний прийом дозволяє перевірити фактичну наявність запасів, їх якість та стан, а також визначити можливі фінансові ризики для підприємства.

Інвентаризація виробничих запасів означає проведення переліку, перерахування, зважування та перемірювання матеріальних цінностей в їх реальних місцях зберігання та порівняння цих даних з даними, що містяться в бухгалтерському обліку. Інвентаризація матеріальних цінностей є ефективним методом контролю за збереженням оборотних активів та роботою матеріально відповідальних осіб. Крім того, вона може використовуватись для визначення фактичних витрат на виробництво продукції та послуг, а також якщо інші методи отримання даних про витрати матеріальних ресурсів недостатньо ефективні.

Основними завданнями інвентаризації запасів є:

- виявити їх фактичну наявність;
- установити лишки або нестачі запасів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку;
- виявити запаси, які частково втратили свою первісну якість, а також запаси, що не використовуються;
- виявити активи, які не відповідають критеріям визнання.

Інвентаризація виробничих запасів проводиться не менше одного разу на рік згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність В Україні» №996-XIV від 16 липня 1999 р. Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власниками підприємства, коли її проведення є обов'язковим - згідно із законодавством.

Проведення інвентаризації виробничих запасів є обов'язковим:

- перед складанням річної бухгалтерської звітності;
- при зміні матеріально відповідальних осіб (на день приймання-передавання справ);
- при встановленні фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (на день встановлення таких фактів);
- після пожежі або стихійного лиха (на день після закінчення явищ);
- у випадку ліквідації підприємства;
- згідно розпоряджень судових та слідчих органів;
- при передачі підприємства з одного підприємства в інше, з одного розпорядження в інше (на встановлену дату передачі) [1].

Відповідальність за організацію інвентаризацій несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і терміни проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим

До початку проведення інвентаризації в присутності комісії і матеріально відповідальної особи складають звіт про останні проведені операції, відображають їх у складському обліку і разом з описом документів під розписку здають до бухгалтерії.

Виробничі запаси (товарно-матеріальні цінності) вносяться до інвентаризаційного опису по кожному окремому найменуванню. При їх інвентаризації встановлюється фактична наявність сировини, матеріалів, палива, купованих комплектуючих виробів і напівфабрикатів, тари, запасних частин, малоцінних і швидкозношуваних предметів, готової продукції та інших матеріальних цінностей. Інвентаризація виробничих запасів, як правило, здійснюється в порядку розташування цінностей у даному приміщенні. Під час інвентаризації не можна допускати безладного переходу від одного виду товарно-матеріальних цінностей до іншого. При зберіганні цінностей у різних ізольованих приміщеннях в однієї матеріально відповідальної особи інвентаризація здійснюється послідовно по місцях зберігання. Після перевірки цінностей вхід до приміщення опломбовується і комісія переходить для роботи

в наступне приміщення

При інвентаризації молодняку тварин та тварин на відгодівлі інвентаризаційні описи складаються за видами тварин окремо на фермах, у цехах, відділеннях, бригадах у розрізі облікових груп і матеріально відповідальних осіб.

Результати інвентаризації оформлюють Інвентаризаційним описом, якщо за результатами інвентаризації виявлено відхилення фактичних даних від облікових, перелік таких запасів заносять до Звіряльної відомості результатів інвентаризації запасів.

Інформація з інвентаризаційного опису, зіставляється з обліковими даними про залишки виробничих запасів і записується до Звірювальних відомостей результатів інвентаризації виробничих запасів. У результаті зіставлення облікових даних з фактичними можуть бути виявлені розбіжності (нестачі, надлишки). Розбіжності між фактичною наявністю виробничих запасів з даними бухгалтерського обліку, встановлені під час інвентаризації та інших перевірок, регулюються підприємством, у такому порядку:

- виробничі запаси, що виявилися у надлишку, підлягають оприбуткуванню та зарахуванню відповідно на результати фінансово - господарської діяльності або збільшення фінансування з наступним встановленням причин виникнення надлишку і винних у цьому осіб;

- убування виробничих запасів у межах затверджених норм списування за рішенням керівника підприємства відповідно до витрат виробництва, обігу або на зменшення фінансування;

- понаднормові нестачі виробничих запасів, а також втрати від їх псування відносять на винних осіб за цінами, за якими обчислюється розмір шкоди від розкрадання, нестач, знищення та псування виробничих запасів;

- понаднормові втрати і нестачі виробничих запасів, в тих випадках, коли винуватці не встановлені або у стягненні з винних осіб відмовлено судом, зараховуються на збитки або зменшення фінансування [3].

Якщо вартість нестач перевищуватиме вартість лишків, то різниця у вартості має бути віднесена на винних осіб.

Взаємний залік лишків і нестач внаслідок пересортиці може бути допущений тільки за виробничими запасами одного і того самого найменування і в такій самій кількості за умови, що лишки і нестачі утворилися за один і той же період, що підлягав перевірці, та в однієї й тієї ж матеріально-відповідальної особи. Порядок відображення результатів інвентаризації виробничих запасів відбувається згідно з НПСБО 9 «Запаси» [2] та НП(С)БО 16 «Витрати».

За результатами інвентаризації складається протокол, інвентаризаційної комісії, який має бути розглянутий і затверджений у 5-денний термін керівником підприємства. Результати інвентаризації після затвердження керівником відображаються у бухгалтерському обліку підприємства у тому місяці, в якому проведена (закінчена) інвентаризація, але не пізніше грудня

звітнього року.

Отже, проведення інвентаризації виробничих запасів внутрішніми аудиторами дозволяє отримати об'єктивну оцінку стану запасів, їх відповідність діючим стандартам та політикам компанії. Також цей метод дає змогу виявити проблемні моменти та запропонувати рішення для їх вирішення.

Підсумовуючи, інвентаризація виробничих запасів є важливим методом внутрішнього аудиту, який дозволяє перевірити фактичну наявність та стан матеріальних цінностей на підприємстві, виявити можливі втрати та проблемні моменти та запропонувати рішення для їх вирішення.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV: станом на 10.08.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

2. Про затвердження Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ М-ва фінансів України від 07.10.2022р. № 320: станом на 01.01.2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1315-22#Text>.

3. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ М-ва фінансів України від 02.09.2014р. № 879: станом на 29.07.2022р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

ОБЛІК ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО Й ОБЧИСЛЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ТА ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

*Д. С. Штепа, здобувач групи ОП-1-20
Науковий керівник: О. М. Губарик, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Впровадження системи обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції рослинництва сприяє оптимізації виробничих процесів, зниженню витрат і підвищенню ефективності підприємства, а удосконалення цієї системи дозволить більш точно відображати реальні витрати та збільшувати прибуток [1].

У сучасних умовах, коли ринок стає все більш конкурентним, важливо мати чітку картину щодо реальних витрат на виробництво продукції рослинництва. Відсутність системи обліку витрат може призвести до недооцінювання вартості продукції та збитків для підприємства [2].

Інформація, яку надає система обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції, є надзвичайно важливою для прийняття управлінських рішень. За допомогою цієї інформації можна підвищити

ефективність виробничих процесів, оптимізувати витрати, зменшити обсяги втрат та підвищити рентабельність підприємства.

Проте, система обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції не є статичною та потребує постійного вдосконалення. Наприклад, для підвищення точності розрахунку собівартості продукції можна враховувати нові методи виробництва, або змінювати показники обліку витрат. Такі удосконалення дозволять більш точно відображати реальні витрати та збільшувати прибуток [3].

Таким чином, впровадження та удосконалення системи обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції рослинництва є актуальною та важливою задачею для підприємств даної галузі.

Для успішної реалізації системи обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції рослинництва необхідно впроваджувати сучасні методи та технології управління, а також залучати кваліфікованих фахівців для розробки та впровадження системи.

Обчислення собівартості продукції рослинництва зазвичай включає в себе розрахунок загальних витрат на виробництво та подальший розподіл цих витрат на одиницю продукції. Загальні витрати на виробництво можуть включати в себе витрати на зарплату робітників, витрати на матеріали, обладнання, електроенергію та інші витрати, пов'язані з виробництвом [4].

Для розрахунку собівартості продукції можна використовувати різні методи, такі як метод прямих витрат, метод повних витрат та метод нормативно-витратних норм. В кожному з цих методів вартість продукції розраховується по-різному, в залежності від того, які витрати включаються в розрахунок.

Окрім того, важливим етапом впровадження системи обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції є аналіз та оцінка ефективності її функціонування. Для цього необхідно розробити показники ефективності та вести статистику, щоб вчасно виявляти проблемні місця та приймати відповідні корективи.

Крім того, важливо забезпечити якісний облік витрат на різних етапах виробництва продукції рослинництва, включаючи посів, догляд, збір врожаю та його переробку. Також необхідно враховувати сезонність виробництва та підбирати оптимальні методи розрахунку собівартості для різних видів продукції.

У підсумку, впровадження системи обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції рослинництва є важливим етапом в управлінні підприємством даної галузі. Ця система допомагає оптимізувати виробничі процеси, знижувати витрати та підвищувати ефективність підприємства, що є особливо важливим в умовах конкуренції на ринку.

Для удосконалення системи обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції рослинництва необхідно враховувати сучасні тенденції та використовувати новітні технології. Наприклад, впровадження

інформаційно-аналітичних систем дозволяє збирати та обробляти великі обсяги даних про витрати та доходи, а також прогнозувати ризики та приймати рішення щодо оптимізації виробництва та зниження витрат.

Також важливо використовувати системи автоматизації та роботизації виробничих процесів, що дозволяє знижувати витрати на оплату праці, підвищувати якість та швидкість виробництва, а також зменшувати ризики виникнення помилок [5].

Для підвищення ефективності системи обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції рослинництва також можна використовувати методи вартісного менеджменту, що дозволяє розраховувати оптимальну ціну на продукцію з урахуванням всіх витрат та доходів.

Отже, удосконалення системи обліку витрат на виробництво та розрахунку собівартості продукції рослинництва є важливим завданням для підприємств даної галузі. Впровадження новітніх технологій та методів дозволяє підвищити ефективність виробництва та знизити витрати, що є особливо важливим в умовах конкуренції на ринку.

Література:

1. Впровадження системи обліку витрат. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/27719/1/ОПЗм-21.%20Голинський%20П.В.%20Облік%20витрат%20і%20калькулювання%20собівартості%20продукції%20тваринництва.pdf>
2. Сучасні умови ринку. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1403>
3. Система обліку витрат на виробництво та сучасні методи технології управління. URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=87546>
4. Облік витрат на різних етапах виробництва. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/МОНОГРАФІЯ_РОСЛИННИЦТВО.pdf
5. Удосконалення системи обліку витрат на виробництві. URL: <http://socrates.vsau.org/b04213/html/cards/getfile.php/22326.pdf>

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ФОП

*А. Ю. Алексєєва, здобувачка гр.ОП-1-20,
Науковий керівник: Т. М. Саванчук, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

ФОП – фізична особа підприємець – це фізична особа, які здійснює самостійну підприємницьку діяльність без створення юридичної особи. Спираючись на дані сатті сайту «delo.ua», станом на 2022 рік в Україні зареєстровано близько 203 тисяч ФОПів [1]. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що ФОПи мають великий вплив на економіку України, а також на життя звичайних громадян. При цьому ФОПи, як і звичайні юридичні особи, мають право наймати працівників, тим самим вони виплачують їм заробітну плату і стають їх податковими агентами. Так як фізичні особи підприємці мають право наймати працівників, відповідно до Закону України «Про оплату праці» [3] ФОП зобов'язаний вести облік заробітної плати найманих працівників.

В цьому контексті потрібно перш за все визначити, які групи ФОП мають право наймати робітників. Відповідно до Податкового Кодексу України ст.291: право мають ФОПи 2-ї групи («кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб») та 3-ї («кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена») [2].

Під час приймання на роботу підприємець складає наказ про прийняття на роботу (на основі поданої заявки працівником), повідомляє орган ДФС за день до прийняття, а потім укладає трудовий договір, в якому вказують посаду, розмір заробітної плати, режим робочого часу, термін дії договору та ін. Облік розрахунків заробітної плати також повинен відбуватися з урахуванням додаткових виплат, таких як премії, бонуси, доплати, компенсації та інші винагороди. Наприклад, у разі виконання працівником своїх обов'язків з високою якістю або у разі досягнення поставлених цілей, ФОП може виплатити премію. При цьому важливо враховувати вимоги законодавства та укладеного трудового договору щодо розміру та порядку виплати таких додаткових винагород.

Окрім цього, ФОП буде зобов'язаний вести таблиць обліку робочого часу, бо відповідно за ст.1 Закону України «про оплату праці» «заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу» [3], а отже для визначення розміру заплати потрібно вести облік виконаної роботи. Крім цього потрібно вести розрахункову відомість виплати зарплати (у якій

зазначають суму нарахованої зарплати, відпустки та податків) і платіжну відомість на виплату авансу і основної частини заробітної плати (де вказується сума до виплати за мінусом податків).

Під час виплати заробітної плати ФОП повинен обліковувати наступні показники: розмір заробітної плати, її складові частини (основну та додаткову), суми утримань та зарахувань до державних та соціальних, виплати, пов'язані зі звільненням працівника, а також інші додаткові виплати та винагороди. Облік розрахунків з заробітної плати можна вести у спеціальній бухгалтерській програмі або за допомогою електронного сервісу, які надаються державними органами, або, як робить більшість ФОПів, найняти бухгалтера, який буде виконувати цю роботу.

Відповідно до КЗпП заробітна плата повинна бути виплачена 2 рази на місяць з проміжком не більше 16 днів, і не пізніше ніж через 7 днів після закінчення місяця. У разі недотримання норми ФОП буде вимушений сплатити штраф у розмірі 3 мінімальних заробітних плат (20100грн станом на 2023 рік).

Також, як було сказано раніше, ФОП виступає податковим агентом зі збору податків (ПДФО, ВЗ) за своїх найманих працівників. Це означає, що ФОП зобов'язаний здійснювати утримання з заробітної плати своїх працівників та перераховувати ці кошти до державного бюджету. ПДФО – податок на доходи фізичних осіб – має ставку 18%. Однак ФОП (або його бухгалтер) повинен пам'ятати, що є люди, що мають право на ПСП (податкову соціальну пільгу), що зменшує оподаткований розмір заробітної плати. ВЗ – військовий збір – має ставку 1,5% і на відміну від ПДФО ПСП ніяк не впливає на розмір цього податку.

Окрім ПДФО та ВЗ ФОП сплачує ЄСВ за найманого працівника. ЄСВ (єдиний соціальний внесок) складає 22% від розміру заробітної плати (для працівника інваліда – 8,41%, для пенсіонера – 0% за його бажанням) і є витратами підприємця, тобто, не вираховується з заробітної плати.

Якщо ФОП має найманих працівників він повинен також подавати всю звітність, що передбачена для відображення нарахувань найманим працівникам доходу та утриманих і нарахованих податків, що пов'язані з виплатою такого доходу.

Таким чином, щоб мати найманих працівників ФОП має дотримуватися трудового законодавства України, а також вміти нараховувати та сплачувати відповідні податки та подавати звітність.

Література:

1. Молодан В. Скільки ФОП зареєстрували в Україні за 2022 рік – Delo.ua. Останні новини України та світу онлайн - Головний діловий портал Delo.ua. URL: <https://delo.ua/business/skilki-fop-zarejestruvali-v-ukrayini-za-2022-rik-409269/> (дата звернення: 08.05.2023).

2. Податковий кодекс України : Кодекс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#Text> (дата звернення: 08.05.2023).

3. Про оплату праці: Закон від 20.04.1995 р. № 17 : станом на 12 січ. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text> (дата звернення: 08.05.2023).

4. Управління бухгалтерією і фінансами юросіб в Україні. bip.net.ua - Управління бухгалтерією та фінансами для ITbip.net.ua. URL: <https://bip.net.ua> (дата звернення: 08.05.2023).

ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ ПРОГРАМ ОБЛІКУ ДЛЯ РЕЄСТРАЦІЯ ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ

Д. С. Белов, здобувач гр. ОП-1-19

Д. В. Іванова, здобувачка гр. ОП-1-19

*Науковий керівник: О.С. Ткаченко, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Податкові накладні після складання підлягають реєстрації, без чого вони, по-суті, недійсні. А також можливий і штраф за несвоєчасну реєстрацію чи нереєстрацію податкової накладної. Однак в умовах воєнного стану правила дещо змінилися. Про реєстрацію податкових накладних розглянемо зараз більш детально.

Однак зазначимо, що будь-яка операція що підлягає оподаткуванню ПДВ супроводжується обов'язковим формуванням податкових накладних та їх реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) з урахуванням граничних термін [1]. Детальніше розглянемо строки подання податкових накладних в таблиці 1.

Таблиця 1

Термін реєстрації ПН/РК у ЄРПН

ПН/РК які складені	Діючі з 08 лютого 2023 р.	Звичайні терміни, що були та відповідають у мирний час
з 1-го по 15-й календарний день (включно)	до 5-го (включно) календарного дня календарного місяця, що настає за місяцем, в якому їх склали	до останнього дня (включно) календарного місяця в якому складені
з 16-го по останній календарний день (включно) календарного місяця	до 18-го календарного дня включно календарного місяця, що настає за місяцем, в якому їх склали	до 15-го календарного дня включно календарного місяця, наступного за місяцем в якому складені

Отже, відповідно з ПКУ:

- для податкових накладних (розрахунків коригування до податкових накладних), складених з 1 по 15 календарний день (включно) календарного місяця, – до останнього дня (включно) календарного місяця, в якому вони складені;

- для податкових накладних (розрахунків коригування до податкових

накладних), складених з 16 по останній календарний день (включно) календарного місяця, – до 15 календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за місяцем, в якому вони складені [1].

Розглянемо правила та особливості застосування штрафних санкцій за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних, а також за відсутність такої реєстрації.

Штрафні санкції за несвоєчасну реєстрацію податкових накладних або взагалі за її відсутність в реєстрі застосовуються у випадку порушення платником податків граничного строку реєстрації встановлено ст. 201 ПКУ [1].

Розмір штрафу за порушення строків реєстрації залежить від кількості днів прострочення реєстрації (табл. 2).

Таблиця 2

Відповідальність прострочення реєстрації чи не реєстрації податкових накладних

Тривалість порушення термінів реєстрації	Розмір штрафу, від суми ПДВ зазначеної у таких ПН/РК	
	Діючі з 08 лютого 2023 р.	Звичайні терміни, що були та відповідають у мирний час
< 15 к. днів	2%	10%
від 16 до 30 к. днів	5%	20%
від 31 до 60 к. днів	10%	30%
від 61 до 365 к. днів	15%	40%
≥ 366 к. днів	25%	50%

Якщо допущена невчасна реєстрація або взагалі її відсутність штрафних санкцій неможливо уникнути. Проте, з 8 лютого 2023 року були введені зміни щодо розмірів штрафу через введення в країні воєнного стану і 6 місяців після його скасування діятиме понижена відсоткова ставка від суми ПДВ зазначеної в податковій накладній.

Слід зазначити, що вищевказані штрафи застосовуються з урахуванням таких правил.

Ці санкції не застосовуються у відношення податкових накладних, які не видаються отримувачу і складенні на постачання товарів, які:

- така податкова накладна або РК до неї була зупинена у реєстрації самою СЕА ПДВ, тобто має місце «блокування» (п. 201.16 ПК);
- за умови доведення існування обставин непереборної сили (форс-мажору) (пп. 112.8.9 ПК) [2].

Порядок реєстрації податкових накладних 2023 такий:

- заповнюємо накладну в електронці;
- накладаємо кваліфікований електронний підпис уповноваженої особи та електронну печатку (у разі наявності). Це може бути підпис головного бухгалтера (бухгалтера) або керівника (у разі відсутності посади бухгалтера). Однак керівник може призначити іншу особу, тобто не себе і не головного бухгалтера, скласти та підписувати податкові накладні. Якщо податкова накладна складається фізособою-підприємцем, то накладається підпис

підприємця надсилаємо її ДПС через СЕА ПДВ;

- накладна проходить перевірку та моніторинг на ризиковість з боку системи;

- якщо все добре, то приходять електронна квитанція з датою і часом включення податкової накладної до ЄРПН (реєстрації). Вона має надійти протягом операційного дня. Однак може надійти й наступного, якщо реєстрація відбувається наприкінці операційного дня;

- якщо податкова накладна не прийнята, зупинена у реєстрації, то теж надходить відповідна електронна квитанція. В останньому випадку її отримують і покупець і постачальник [2].

За допомогою програми «М.Е.Дос» можна реєструвати Податкові накладні у ЄРПН. Для цього виконайте наступні дії:

1. Увійти до головного меню в «Первинні документи - Реєстр електронних документів».

2. Створити податкову накладну натиснувши «Файл – Створити – Податкову накладну».

3. Заповнити податкову накладну.

4. Перевірити її через «Наступні дії – Перевірити документ»

5. Підписати, натиснувши «Підписати» (У стандартному вікні підписання введіть пароль секретного ключа).

6. Відправити на реєстрацію, обравши «Відправити в ДФС».

7. Дочекатися квитанції про прийняття документу.

Реєстрація податкових накладних та розрахунків коригування до них можлива через Електронний кабінет. Користувачі електронного кабінету отримують доступ до двох режимів:

1. Видані ПН/РК;

2. Отримані ПН/РК.

У вікні «Видані ПН/РК» користувачі електронного кабінету отримують перелік всіх накладних і розрахунків коригування, поданих через електронний кабінет у відповідному звітному періоді, та мають можливість створювати, редагувати, підписувати і направляти їх до ДПС. Звітний період (місяць, квартал чи рік) визначається двома параметрами - роком та місяцем:

Податкові накладні та розрахунки коригування можна вводити у відповідному шаблоні, перехід до якого забезпечується натисненням кнопки «Створити». Крім цього, забезпечується імпорт попередньо створених документів в інших системах. Для імпорту попередньо створених документів оберіть «Завантажити».

Створені чи завантажені податкові накладні можна вилучити, редагувати, підписати чи відправити за допомогою відповідних кнопок в панелі навігаційного меню. Всі зазначені операції, крім редагувати, можна виконувати пакетом, для цього необхідно відмітити групу документів у чек-боксах в лівій колонці вікна «Видані ПН/РК»:

У вікні «Отримані ПН/РК» користувачі електронного кабінету отримують

список від'ємних розрахунків коригувань до податкових накладних, що надійшли їм на підпис від контрагентів.

Отримувач від'ємних розрахунків коригувань до податкових накладних в цьому режимі має можливість переглянути, підписати та відправити зазначений документ на реєстрацію до Єдиного реєстру податкових накладних ДПС (Державної податкової служби України).

Література:

1. Податковий кодекс України, від 02.12.2010 р. №2755-VI
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 06.05.2023).

2. Реєстрація податкових накладних під час воєнного стану. Головбух.
URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7217-restratsya-podatkovih-nakladnih>
(дата звернення 05.03.2023).

СТАН ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ДОХОДАХ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

К. Годованюк, здобувачка ОПС-1-22

*Науковий керівник: А. В. Мінковська, к.е.н, доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Місцеві бюджети за змістом є важливим важелем системи управління, основою фінансового забезпечення як окремих органів місцевого самоврядування, так і регіону в цілому. За допомогою місцевих бюджетів вирішуються найважливіші проблеми економічного розвитку як країни, так і країн-об'єднань. На жаль, у нашій державі фінансова самостійність місцевих бюджетів зведена до мінімуму, що, безперечно, відбивається на темпах економічного розвитку суспільства.

На сьогодні через ряд об'єктивних і суб'єктивних причин місцеві бюджети не забезпечують повною мірою виконання місцевими адміністраціями покладених на них функцій і завдань. По-перше, це поєднано з недосконалістю фінансового забезпечення функціонування місцевих бюджетів, що призводить до постійних змін умови формування дохідної та видаткової частин місцевих бюджетів. По-друге, система організації бюджетної автономії має епархіальну структуру з підпорядкуванням фінансових потоків і бюджетів від нижчих до вищих рівнів, тобто бюджетам районним і обласним. Це призводить до значної залежності бюджетів нижчого рівня від бюджетів вищого рівня. По-третє, бюджети автономних адміністрацій характеризуються високою дотаційністю, і тенденція до збільшення частки дотацій продовжується. По-четверте, органи місцевого самоврядування обмежені в регулюванні податкових надходжень від

діяльності підвідомчих персон хазяйства та не зацікавлені в результатах їх господарської діяльності.

Питання співвідношення ступеню децентралізації місцевих бюджетів є досить складним і має реалізовуватися на основі ієрархії загальнонаціональних пріоритетів розвитку, які в нашій державі досить розмиті [2].

Податок з доходів фізичних осіб є єдиним з бюджетоутворюючих податків на муніципальному рівні. Проте наразі порядок його функціонування викликає ряд проблем, зумовлених зміною підходів до формування дії оподаткування капіталу населення.

Однією з функцій характерних ПДФО є утворення дохідного елементу бюджету. Реалізація цієї функції має ґрунтуватися на принципі фіскальної ефективності, до основних ознак якого слід віднести: - достатність доходів, мінімізацію адміністративних витрат; запобігання ухиленням від оплати податків, гнучкість податкового механізму; однаковий розподіл між різними суспільними гуртами платників податків. У полі зору науковців – підвищення ефективності оподаткування.

Протягом останніх років спостерігається тенденція до зростання надходжень податку з доходів фізичних осіб до місцевих бюджетів, причому темпи зростання за останні три роки значно перевищують темпи збільшення надходжень від справляння інших податків та податкової плати. Це сприяло тому, що податок з доходів фізичних осіб займає лівову частку в сукупних доходах усіх видів місцевих бюджетів і становить від 45 до 97% залежно від типу місцевого бюджету.[2]

Податок з доходів фізичних осіб в Україні нині становить дві третини прибутків місцевих бюджетів. Він залишається найбільш зростаючим податком з усіх місцевих бюджетів, які вони наповнюють. Темпи зростання цих податкових надходжень в останні роки в основному зумовлені зростанням реальний достаток жителів або рівнем інфляції. При цьому механізм оплати не ідеальний. Тому подальше збільшення надходжень цього податку як по всій Україні, так і в східних областях пов'язане з процесом демаскації фонду оплати праці, який не відбувся повністю через перехід на єдину шкалу оподаткування. Невід'ємною частиною найближчого майбутнього є підвищення фіскального результату податку з доходів фізичних осіб або забезпечення самодостатності бюджетів місцевого самоуправління, що дозволить фінансувати заходи щодо надання соціальних послуг.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.

2. Корочкин І.В. Роль податку з доходів фізичних осіб // за ред. І.В.Корочкин. Львів. Національний університет Львівська політехніка. 2019. С. 236-287.

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ДЕРЖАВНОЇ УСТАНОВИ

С. Драницька, здобувач ОП-3-20

Науковий керівник: О.Чернецька, к.е.н., доцент

*Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Закупівля товару, роботи, послуги для забезпечення державних або муніципальних потреб – сукупність дій, що здійснюються в установленому законом порядку замовником і спрямованих на забезпечення державних або муніципальних потреб. Безпосередньо процедура закупівлі починається з визначення постачальника (підрядника, виконавця) і закінчується виконанням сторонами своїх зобов'язань за контрактом. В Україні на сьогоднішній день закупівлі бюджетів всіх рівнів віднесені до сфери контрактної системи і регулюються Законом України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII [1].

Усі господарські відносини з постачальниками товарів, робіт та послуг, покупцями, замовниками оформляються договорами. Договори укладаються з урахуванням вимог Господарського кодексу України (зі змінами), Цивільного кодексу України (зі змінами), Бюджетного Кодексу України (зі змінами), Закону України «Про здійснення державних закупівель» від 10.04.2014 року № 1197-VII та інших законодавчих актів.

Договори укладаються (крім довгострокових) виключно в межах бюджетних асигнувань, затверджених кошторисом на відповідний рік (з урахуванням змін).

Розрахунки з юридичними та фізичними особами (крім розрахунків з підзвітними особами) за товари, роботи і послуги здійснюються після їх отримання. Попередня оплата товарів робіт та послуг дозволяється виключно у випадках та на умовах, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 23.04.2014 року № 117 «Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти» (зі змінами).

Аналітичний облік розрахунків з усіма дебіторами та кредиторами ведеться в меморіальному ордері № 4, № 6 по кожному КФКВ, КПКВ у розрізі КЕКВ та окремо по постачальникам або замовникам товарів, робіт і послуг.

Інвентаризацію розрахунків з дебіторами та кредиторами проводиться щокварталу.

З впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у сферу закупівель, активним оснащенням замовників сучасними комп'ютерами, бездротовим зв'язком, супутниковим зв'язком по закритих каналах, закупівлі практично в повному обсязі переходять у площину електронного документообігу [2]. Документарними залишаються лише процедури, відомості про які становлять державну таємницю. Електронний документообіг дозволяє розширити можливості всіх учасників контрактної системи. Розміщення інформації про закупівлю в мережі Інтернет взаємовигідно для замовника і

учасника, так як збільшення конкуренції знижує ціни, а відкриття доступу до закупівель в інших регіонах сприяє розвитку бізнесу.

Література:

1. Закон України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25 грудня 2015 року (поточна редакція від 01.01.2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>

2. Малолітнева В. Інноваційне партнерство як спеціальна процедура публічних закупівель у Європейському Союзі та засіб розвитку інновацій. Господарське право і процес. 2019. № 11. С. 90–97.

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ В ПОДАТКУВАННІ: ОСОБЛИВОСТІ М.Е.ДОС.

Д. Красько, здобувач ОП-2-21

*Науковий керівник: А. В. Мінковська, к.е.н, доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

На сьогоднішній день використання програмного забезпечення (ПЗ) в житті кожного підприємства - необхідна умова і важливий інструмент для розвитку.

Крім здійснення господарської діяльності, дуже важливим завданням будь-якого підприємства є підготовка і здача бухгалтерської звітності. Сучасні розробники пропонують бухгалтерські програми різного рівня.

Є прості програми для бухгалтерів, для звітності в малих підприємствах, а також складні бухгалтерські програми, розраховані на широку сферу діяльності, складну структуру і пристойний масштаб.

Для вдалого обрання та застосування бухгалтерських програм, суб'єкту господарювання необхідно ознайомитися з їх особливостями застосування.

Незалежно від форми власності, системи оподаткування та кількості працівників, суб'єкту господарювання необхідно вчасно звітувати перед контролюючими органами. В умовах динамічного законодавства, досить важко відстежити і врахувати всі нюанси, тому від бухгалтерських програм їх користувачі чекають:

— можливість мобільного поновлення, а також доповнення або розширення ПО;

— зручної навігації, зрозумілий інтерфейс, просте управління інформаційними потоками;

— вартість, адекватна наповненню.

Сучасні програми України значно полегшують ведення бухгалтерського обліку - це проведення математичних розрахунків, створення, перевірка і друк

первинних документів, архів документації за минулі роки. Демонстраційні версії програм бухгалтерського обліку можна скачати безкоштовно на сайтах розробників. Що дозволяє підібрати оптимальний софт суб'єкту господарювання для обліку і оподаткування.

Розглянемо на прикладі застосування в оподаткування суб'єктів господарювання автоматизованої програми М.Е.Дос.

Комп'ютерна програма М.Е.Дос є поширеним українським програмним забезпеченням для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді. У середині 2017 року програмою користувалася переважна більшість компаній в Україні.

Програма М.Е.Дос призначена для подачі звітності в усі контролюючі органи України (ДФСУ, ДССУ, ПФУ, ФСС з ТВП, ДКСУ, міністерства і відомства), для реєстрації податкових накладних та юридично значущого електронного документообігу. Крім того, програма надає модулі для нарахування зарплати, звітності великих компаній з розгалуженою структурою підрозділів і роботи банків.

М.Е.Дос містить усі актуальні форми звітності, які оперативно оновлюються відповідно до законодавства. Програма підтримує роботу з ЕЦП найбільш використовуваних центрів сертифікації, а також із захищеними носіями ключів SecureToken.

Над програмою працює численний штат розробників, аналітиків, тестувальників, фахівців техпідтримки та інших напрямків. М.Е.Дос отримав позитивний експертний висновок у сфері технічного захисту інформації рівня ГЗ від Держспецзв'язку, що свідчить про високий рівень безпеки і захищеності програми.

Програма підтримує роботу з захищеними носіями для ЕЦП. У Програмі М.Е.Дос також реалізовано автоматичне продовження сертифікатів цифрових підписів. Розробник програми надає код доступу кожному підприємству. Якщо в програму не введений код доступу, вона буде працювати в демонстраційній версії, яка дозволяє ознайомитися з функціональними можливостями програми, але функції експорту, надсилання електронною поштою й друку документів будуть недоступні.

СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПОДАТКОМ НА ПРИБУТОК

*О. А. Літвинчук, магістр,
Науковий керівник: О. П. Атамас, к.е.н, доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Оподаткування податком на прибуток суб'єктів підприємницької діяльності є одним з основних джерел доходів держави, яке регулюється Податковим кодексом України. Аграрні підприємства в складний військовий час мають значний вплив на економіку країни, тому оподаткування їх діяльності є важливим питанням для держави.

Податок на прибуток - це податок, який стягується з прибутку підприємства. Він є одним з головних видів оподаткування підприємств в Україні. Законодавство передбачає базову ставку податку на прибуток в розмірі 18% [1].

Аграрні підприємства, як і будь-які інші, повинні сплачувати податок на прибуток згідно з встановленою законодавством ставкою. Однак, є кілька особливостей оподаткування аграрних підприємств.

Аграрні підприємства можуть здійснювати свою діяльність у формі фермерських господарств, сільськогосподарських товаровиробників, кооперативів тощо. Кожна з цих форм має свої особливості оподаткування.

Агрохолдинги та кооперативи сплачують податок на прибуток згідно з встановленою базовою (основною) ставкою. Такі підприємства сплачують податки на загальній системі оподаткування. Вона передбачає сплату прямого податку на прибуток та інших непрямих податків, таких як ПДВ, акцизний податок.[2]

Фермерські господарства мають право сплачувати єдиний податок, який розраховується в залежності від кількості зайнятих працівників, отриманого прибутку та розміру земельної площі. Платників єдиного податку поділяються на чотири групи, кожна з яких має свої критерії для відповідності до такої. Сільськогосподарські підприємства можуть віднести себе до четвертої групи, якщо вони проводять діяльність лише в сфері фермерського господарства, не використовують працю найманих осіб та мають частку сільськогосподарського товаро виробництва більше ніж три четверті від загального обсягу. До третьої групи можуть відноситися фізичні особи підприємці та юридичні особи, які не мають обмежень щодо кількості найманих працівників, але повинні дотримуватися ліміту доходу на один звітний податковий період в 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, станом на 1 січня звітного року.

Крім того, аграрні підприємства мають право на пільги та знижки при сплаті податку на прибуток. Наприклад, згідно з законодавством, вони можуть отримати пільгові ставки податку на прибуток, якщо вони займаються виробництвом тваринницької продукції.

Згідно з діючим законодавством України, рівень оподаткування для сільськогосподарських підприємств на загальній системі оподаткування становить 18%. Однак, в наш час, незважаючи на пільги, які надаються аграрним підприємствам, існують проблеми, пов'язані з високим рівнем оподаткування та складнощами у адмініструванні податків.

Основна проблема полягає у тому, що багато сільськогосподарських підприємств працюють в умовах низької рентабельності та не мають достатніх фінансових ресурсів для виконання своїх фінансових зобов'язань перед державою. Це призводить до того, що держава не отримує достатньо коштів від сплати податків з боку сільськогосподарських підприємств.

Також існує проблема зі збором податків, оскільки багато аграрних підприємств працюють в тіньовому секторі. Держава забезпечує контроль за оподаткуванням аграрних підприємств, але це вимагає значних зусиль та ресурсів.

Можливі кілька шляхів вирішення проблем з оподаткуванням для аграрних підприємств. Одним із можливих рішень є спрощення оподаткування для великих вітчизняних агрохолдингів у вигляді зменшення податкових ставок. Це може бути досягнуто шляхом встановлення спеціальних податкових режимів для аграрних підприємств.

Оподаткування сільгоспвиробників - це питання, яке потребує ретельного вивчення та, зважаючи на специфіку економіки України, має високий потенціал розвитку, який не завершується лише частковими змінами податкової системи, а й може стати причиною для її реформування. Маючи значний вплив на формування державного бюджету, система оподаткування аграрних підприємств, потребує удосконалення, яке повинно враховувати їх специфіку, структуру та види діяльності.

Література

1. Податковий кодекс України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Податок на прибуток для сільгоспвиробників 2023. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/8409-podatok-na-pributok-dlya-slgospvirobnikv-2020>

МЕХАНІЗМ МІНІМАЛЬНОГО ПОДАТКОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТА КЛЮЧОВІ ЕЛЕМЕНТИ

*О. А. Магопець, к.е.н., доцент,
О. В. Фефелов, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Центральноукраїнський національний
технічний університет, м. Кропивницький*

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (далі – ПКУ) та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» від 30.11.2021 № 1914-IX [1], для суб'єктів аграрного бізнесу було запроваджено мінімальне податкове зобов'язання (далі – МПЗ).

Відповідно до підпункту 14.1.114² Податкового кодексу України МПЗ – це «мінімальна величина податкового зобов'язання із сплати податків, зборів, платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, пов'язаних з виробництвом та реалізацією власної сільськогосподарської продукції та/або з власністю та/або користуванням (орендою, суборендою, емфітевзисом, постійним користуванням) земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь, розрахована відповідно до ПКУ. Сума мінімальних податкових зобов'язань, визначених щодо кожної із земельних ділянок, право користування якими належить одній юридичній або фізичній особі, у тому числі фізичній особі – підприємцю, є загальним мінімальним податковим зобов'язанням [2]. Виходячи із даного визначення очевидно, що сплата МПЗ є обов'язковою як для юридичних, так і для фізичних осіб, які є суб'єктами аграрного бізнесу та провадять діяльність на власних або тимчасово використовуваних землях сільськогосподарського призначення.

Необхідність введення МПЗ була зумовлена потребою виведення земель сільськогосподарського призначення з тіньового обігору задля зменшення втрат місцевих бюджетів через ухилення суб'єктів аграрного бізнесу від оподаткування на основі детінізації аграрної діяльності. Таким чином, кошти, які будуть сплачені у межах МПЗ, надходитимуть до місцевих бюджетів за місцем розташування земельної ділянки.

При цьому сума всіх сплачених суб'єктом аграрного бізнесу податків не може бути менше ніж МПЗ. Проте, до бюджету перераховуватиметься не вся сума МПЗ, а зменшена на величину сплачених податків, зборів, платежів та витрати, пов'язані із орендою земельних ділянок. Тому, у випадку, якщо обчислена контролюючим органом сума МПЗ більша за суму всіх сплачених платником податків, до бюджету сплачується позитивна різниця між МПЗ та величиною сплачених податків. Якщо сума МПЗ менша за суму всіх сплачених податків, платник податків до бюджету додатково нічого не сплачує.

МПЗ обчислюється контролюючим органом базуючись на даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, Державного земельного

кадастру та/або на підставі оригіналів чи належним чином засвідчених копій відповідних документів платника податків, що підтверджують право власності чи/або користування земельною ділянкою сільськогосподарського призначення (підпункт 170.14.3 ПКУ) [2].

ПКУ визначено два варіанти розрахунку МПЗ: для земельних ділянок, нормативна грошова оцінка (далі – НГО) яких проведена та для земельних ділянок НГО яких не проведена.

Відповідно до 38¹.1.1, розрахунок МПЗ у разі проведення НГО земельних ділянок здійснюється за формулою:

$$\text{МПЗ} = \text{НГО}_д \times K \times M/12, \text{ де}$$

НГО_д – нормативна грошова оцінка відповідної земельної ділянки з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку, встановленого ПКУ для справляння плати за землю;

K – коефіцієнт, який становить 0,05;

M – кількість календарних місяців, протягом яких земельна ділянка перебуває у власності, оренді, користуванні на інших умовах (в тому числі на умовах емфітевзису) платника податків [2].

Розрахунок МПЗ у разі якщо НГО земельних ділянок не проведена здійснюється за формулою (відповідно 38¹.1.2 ПКУ):

$$\text{МПЗ} = \text{НГО} \times S \times K \times M/12, \text{ де}$$

НГО – нормативна грошова оцінка 1 гектара ріллі по області з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку, встановленого ПКУ для справляння плати за землю;

S – площа земельної ділянки, у гектарах;

K – коефіцієнт, що становить 0,05;

M – кількість календарних місяців, протягом яких земельна ділянка перебуває у власності, оренді, користуванні на інших умовах (в тому числі на умовах емфітевзису) платника податків [2].

Першим роком, у якому, відповідно до ПКУ (п. 64 – 66 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ), визначається МПЗ є 2022 р., а сплата його має здійснюватися у 2023 році, після здачі усіх річних декларацій та вирахування відповідної різниці. Проте, ПКУ передбачає певні особливості розрахунку МПЗ за 2022 та 2023 звітні роки, які визначені у п. 67 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» ПКУ [2]. Так, для розрахунку МПЗ за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки коефіцієнт «K», визначений у підпунктах 38¹.1.1 і 38¹.1.2 ПКУ, застосовується із значенням 0,04, або 4% нормативно грошової оцінки.

Для фізичних осіб підприємців четвертої групи, що провадять свою діяльність виключно в межах зареєстрованого фермерського господарства, коефіцієнт МПЗ у 2022-2023 рр. становить 0,02, а з 2024 року становитиме 0,025.

Особливості застосування механізму МПЗ та його ключові елементи наведено у таблиці 1.

В період 2022-2023 рр. тимчасово передбачено звільнення від сплати МПЗ за земельні ділянки, які розташовані на територіях: де ведуться (велися) бойові дії; які тимчасово окуповані збройними формуваннями російської федерації; які засмічені вибухонебезпечними предметами; на яких наявні фортифікаційні споруди [3; 4].

Таблиця 1

Ключові елементи механізму МПЗ

Елементи МПЗ	Характеристика
Платники МПЗ	Резиденти, які володіють та/або користуються (орендують (суборендують), на умовах емфітевзису, постійно користуються) земельними ділянками, віднесеними до сільськогосподарських угідь, які розташовані за межами населених пунктів, а також у їхніх межах, якщо розмір ділянки становить 0,5 га та більше
Період, впродовж якого визначається МПЗ	Період володіння (користування) земельною ділянкою, який припадає на відповідний податковий (звітний) рік
Звільняються від сплати МПЗ	Власники або користувачі: земельних ділянок, що використовуються дачними та садівничими кооперативами; земель запасу; невитребуваних земельних часток (паїв); земельних ділянок, які розміщені у Чорнобильській зоні; земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь, які належать фізичним особам на праві власності та/або на праві користування та станом на 1 січня 2022 року знаходилися у межах населених пунктів
Податки, збори, платежі та витрати, які включаються у рахунок сплати МПЗ	Податок на прибуток або Єдиний податок ПДФО та військовий збір з доходів фізичних осіб, які перебувають з платником податку у трудових або цивільно-правових відносинах (крім доходів, сплачених за придбання товарів у фізичних осіб) ПДФО та військовий збір з доходів за договорами оренди, суборенди, емфітевзису земельних ділянок с/г призначення ПДФО і військовий збір з доходів від продажу власної сільгосппродукції (для фізичних осіб) Рентна плата за спеціальне використання води Земельний податок за земельні ділянки, віднесені до с/г угідь 20% витрат на сплату орендної плати за землі віднесені до с/г угідь, орендодавцями яких є юридичні особи, та/або які перебувають у державній чи комунальній власності
Звітність за МПЗ	подається як додаток з розрахунком загального МПЗ за рік у складі податкової декларації за рік
Відповідальність	Окремо не встановлено. У разі несплати або несвоєчасної сплати МПЗ будуть застосовуватись штрафні санкції, передбачені ст. 123 та ст. 124 Податкового кодексу України

Впровадження МПЗ забезпечить легалізацію усіх сільськогосподарських угідь, які до 2022 р перебували у «сірій оренді» та надасть можливість отримання органами місцевого самоврядування додаткових доходів до місцевих бюджетів.

Література:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: Закон України від 30 лист. 2021 № 1914-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 03.05.2023).

3. Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією: Постанова Кабінету Міністрів України від 06 груд. 2022 р. № 1364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1364-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.05.2023).

4. Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією: наказ Мінінтеграції від 22 груд. 2022 р. № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text> (дата звернення: 05.05.2023).

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ДОХОДНО-МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ У КОНТЕКСТІ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

А. Маменко, здобувачка ОП-2-21

Науковий керівник: А. В. Міньковська, к.е.н, доцент

*Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

До складу прямих податків, які істотно впливають на розвиток підприємницького сектора, потрібно віднести податок на прибуток підприємств, податки на власність – плата за землю, податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, ресурсні платежі.

Проаналізуємо детальніше найважливіші, на нашу думку, проблемні аспекти обчислення та сплати податку на прибуток підприємств на сучасному етапі.

Найбільш дискусійним питанням в обліку податку на прибуток є ставки, оскільки від них значною мірою залежить обсяг бюджетних надходжень, а також підприємницька активність суб'єктів господарювання. Досвід розвинених зарубіжних країн свідчить про різні підходи та оцінки цієї проблеми. Ставки податків у цих державах змінювалися доволі часто залежно від загального економічного стану, фінансової політики, потреб розвитку суспільного виробництва та низки інших чинників. Особливо бурхливо відбувався цей

процес у 80-ті роки, коли в багатьох країнах здійснювалися податкові реформи. Головний напрям таких реформ – зменшення прямого втручання в економічну діяльність підприємств, що проявлялося у зменшенні ставок податку за одночасного скорочення кількості пільг і знижок.

На сьогодні в Україні загальну ставку податку на прибуток встановлено в розмірі 18% [1]. На нашу думку, пропорційне оподаткування прибутку в умовах перехідної економіки є найбільш оптимальним і не чинить деструктивної дії на процес нагромадження капіталу.

Невід'ємним елементом системи податків є пільги, за допомогою яких можна регулювати важливі економічні пропорції. Фіскальний досвід зарубіжних країн показує, що ефективність податкових пільг і податкових кредитів значною мірою залежить від правового й економічного механізму їхнього застосування. Аналіз різних поглядів щодо цього питання дає підстави зробити такі висновки: по-перше, склад і величина наданих пільг підлягають обов'язковому законодавчому оформленню; по-друге, єдиною умовою їхнього впровадження має бути фактичне виконання робіт відповідно до поставлених вимог.

На сьогодні в Україні діє широка система пільг щодо оподаткування прибутку юридичних осіб, які можна згрупувати за такими критеріями:

- пільги, що діють з боку суб'єкта податку (підприємства громадських організацій інвалідів; підприємства, що реалізують товари дитячого харчування);
- вилучення з валового доходу певних сум (непрямі податки; отримані доходи від корпоративних прав; інвестиції в статутний капітал платника тощо);
- врахування в складі валових витрат певних показників (витрати на утримання об'єктів соціальної інфраструктури; податки, які відносять на собівартість; перерахування на благодійні цілі в межах 2-5 % від прибутку до оподаткування попереднього року);
- зменшення об'єкта оподаткування (проіндексовані збитки минулих років);
- зменшення величини нарахованого податку (плата за торгові патенти).

На нашу думку, широкий спектр податкових пільг необхідно оптимізувати, виклавши їх у Законі в двох статтях: "Пільги, що діють зі сторони об'єкта оподаткування" та "Пільги, що діють зі сторони суб'єкта податку". Доцільніше також більш широко використовувати прискорене списання витрат необігових активів.

Підсумовуючи аналіз системи пільг, що діють в нарахуванні податку на прибуток підприємств, необхідно наголосити, що сама їх кількість не має вирішального значення. Важливішими є принципи, покладені в основу функціонування пільгового механізму. Вони впливають із фіскальної та регулюючої функцій податків. Суть першого полягає в тому, що держава

звільняє від оподаткування підприємства за умови, що останні своєю діяльністю

сприяють зменшенню бюджетних витрат, фінансуючи соціальні заходи, які в іншому випадку довелося б забезпечувати асигнуваннями з бюджету. Другий передбачає використання широкого кола пільг, що дають можливість регулювати державі процес розширеного відтворення, координувати дії підприємств і фірм у бажаному для суспільства напрямі.

Значний інтерес зумовлюють проблеми перерахування податку на прибуток до бюджету. На нашу думку, сплата податку може здійснюватися за однією із трьох форм.

Перша форма: умови сплати податку встановлює відповідний податковий орган самостійно на основі чинного податкового законодавства. За незгоди платник може поставити питання перед податковою інспекцією про перегляд порядку сплати. Ця форма є найбільш прийнятною для масово-однорідних підприємств з відносно нескладним виробничим циклом, стабільними доходами, які легко обчислюються.

Друга форма: суб'єкт підприємництва подає в податковий орган податкову декларацію. Встановлення податку таким чином має поєднуватися із подальшим контролем податкового апарату. Вказана форма має застосовуватися щодо основної маси комерційних структур. Такий порядок сплати податку забезпечує контроль за правильністю, повнотою, своєчасністю перерахування коштів до бюджету стосовно до можливостей податкової служби.

Третя форма: декларацію подає платник, а внесення податку здійснює третя особа – його дебітор. Широке застосування механізму сплати податку через третю особу може знайти в розрахунках з цільових податків. Використання такої методики прискорює надходження коштів до бюджету, обмежує фінансові зловживання. Сплата податку дебітором є перспективною, її розвиток має здійснюватися в міру вдосконалення фінансового обліку та звітності, розрахунків і поліпшення на цій основі інформованості державних фінансових служб щодо доходів суб'єктів підприємництва.

Невід'ємним складником податкових систем у розвинених країнах є майнові податки. Введення податку на майно сприяє вирішенню двох важливих проблем. По-перше, спонукає платників до більш раціонального та ефективного використання рухомого й нерухомого майна. По-друге, зміцнює фінансову базу держави на фоні відносного скорочення надходжень від податку на прибуток.

Об'єктом оподаткування доцільно встановити майно (рухоме і нерухоме) у його вартісному вираженні, що перебуває на балансі платника. Нарахування податку необхідно виконувати, виходячи з фактичної вартості об'єкта оподаткування за звітний квартал, встановивши як податковий період квартал. Це обґрунтовується тим, що момент визначення податку та джерела його сплати – прибутку, співпадатимуть у часі.

Таким чином, система прямого оподаткування юридичних осіб потребує подальшого вдосконалення в напрямі її переорієнтації на розвиток ринкових відносин. Основні зміни в податковому законодавстві мають бути спрямовані на зниження рівня фіскального навантаження, оптимізацію системи пільг, розширення бази оподаткування. Це, водночас, певним чином обмежить пряме державне втручання в економічні процеси, прискорить економічний розвиток, підвищить зацікавленість підприємницьких структур у вирішенні виробничих завдань на вищому технологічному рівні.

Такі реалії вимагають подальших досліджень з оцінювання фіскального навантаження на розвиток підприємництва.

Література:

1. Податковий кодекс України : Закон від 02.12.2010 № 2755-VI.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПДФО

А. Моїсеєнко, здобувачка ОП-2-21

*Науковий керівник: А. В. Мінковська, к.е.н, доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – загальнодержавний податок, розмір якого перебуває у прямій залежності від величини оподатковуваного доходу фізичних осіб (як резидентів, так і нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні). Даний вид податку на відміну від тих, що стягуються у фіксованій сумі, досить швидко реагує на зміни, що відбуваються в економіці, особливо це стосується кризових явищ. Якщо фізична особа не буде отримувати дохід або його обсяг різко зменшиться, то й коштів до бюджету надійде значно менше.

Платниками податку з доходів найманих працівників є податковий агент - це юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), самозайнята особа, представництво нерезидента - юридичної особи, які незалежно від організаційно- правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений ПКУ, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам та нести відповідальність за порушення його норм в порядку.

Об'єктом оподаткування є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання) [1].

Базою оподаткування ПДФО є загальний оподатковуваний дохід, який залежить від отриманих доходів.

Під час нарахування доходів, отриманих у вигляді валютних цінностей або інших активів (вартість яких виражена в іноземній валюті або міжнародних розрахункових одиницях), такі доходи перераховуються у гривні за валютним курсом НБУ, що діє на момент нарахування (отримання) таких доходів.

Під час нарахування доходів у будь-якій негрошовій формі або при оподаткуванні коштів, надміру витрачених платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановлені законодавством строки, базою оподаткування є вартість такого доходу, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за формулою:

$$K = 100 : (100 - Sp), \quad (1)$$

де K – коефіцієнт;

Sp – ставка податку, встановлена для таких доходів на момент їх нарахування.

У разі використання права на податкову знижку базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається за формулою:

$$D_{ч.р.} = D_z - Z_p, \quad (2)$$

де $D_{ч.р.}$ - чистий річний оподатковуваний дохід;

D_z - загальний оподатковуваний дохід;

Z_p – податкова знижка такого звітного року.

Під час нарахування доходів у формі заробітної плати:

$$\text{База оподаткування} = Nzp - \text{Внески} - \text{ПСП (за наявності)}, \quad (3)$$

де Nzp – нарахована заробітна плата;

Внески – Сума ЄСВ, інші страхові внески за нормами ПКУ;

ПСП – податкова соціальна пільга

При нарахуванні доходів у вигляді винагороди за цивільно-правовими договорами за виконання робіт (надання послуг)

$$\text{База оподаткування} = B - \text{ЄСВ}, \quad (4)$$

де B – нарахована сума винагороди,

ЄСВ – сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Ставка ПДФО складає 18 % бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) у формі: заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами [1].

Податок сплачується (перераховується) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом. Банки приймають

платіжні документи на виплату доходу лише за умови одночасного подання розрахункового документу на перерахування цього податку до бюджету.

Література:

1. Податковий кодекс України : Закон від 02.12.2010 № 2755-VI.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

**РЕЄСТРАЦІЯ ФОП ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЄДИННИМ
ПОДАТКОМ**

*М. О. Посипай, здобувач гр.ОП-1-20,
Науковий керівник: Т. М. Саванчук, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

З кожним роком в Україні з'являється все більше фізичних осіб, які прагнуть працювати на себе і робити це згідно з законодавством України. Як результат, починає з'являтися ще більше ФОПів.

ФОП – це фізична особа підприємець, тобто фізична особа, як впроваджує самостійну підприємницьку діяльність. Для створення ФОП не потрібно реєструвати юридичну особу, як вважають деякі люди. Окрім того, для реєстрації також не потрібно витратити багато часу, чого також багато людей не знає. У цьому плані Україна є однією з провідних держав у цій сфері : реєстрація не займає тижні, не потребує великої ерудиції в бухгалтерії.

Є три варіанти реєстрації ФОП : онлайн через портал Дія або через ЦНАП чи державний реєстратор, а також через посередника . Щодо ругого варіанту : потрібно заповнити реєстраційну заявку на створення фізичної особи-підприємця і записатись у ЦНАП/державний реєстратор, після цього пострібно буде взяти з собою документи (паспорт, оригінал ІПН і, при бажанні, заявку на перехід на спрощену систему оподаткування). Найцікавіше – реєстрація через Дію, яка займає до 10 хвилин (рис. 1).

Під час реєстрації фізична особа, що було написано вище, обирає систему оподаткування: загальна або спрощена.

Спрощена система оподаткування - це спрощена процедура розрахунку та сплати податків, яка передбачає сплату єдиного податку замість розрахунку податків за кожним видом діяльності окремо. Ця система дозволяє підприємцям зменшити витрати на бухгалтерську звітність та зосередитися на розвитку свого бізнесу. Спрощена система оподаткування встановлюється для ФОП, які мають доходи від підприємницької діяльності та не є платниками податку на прибуток.

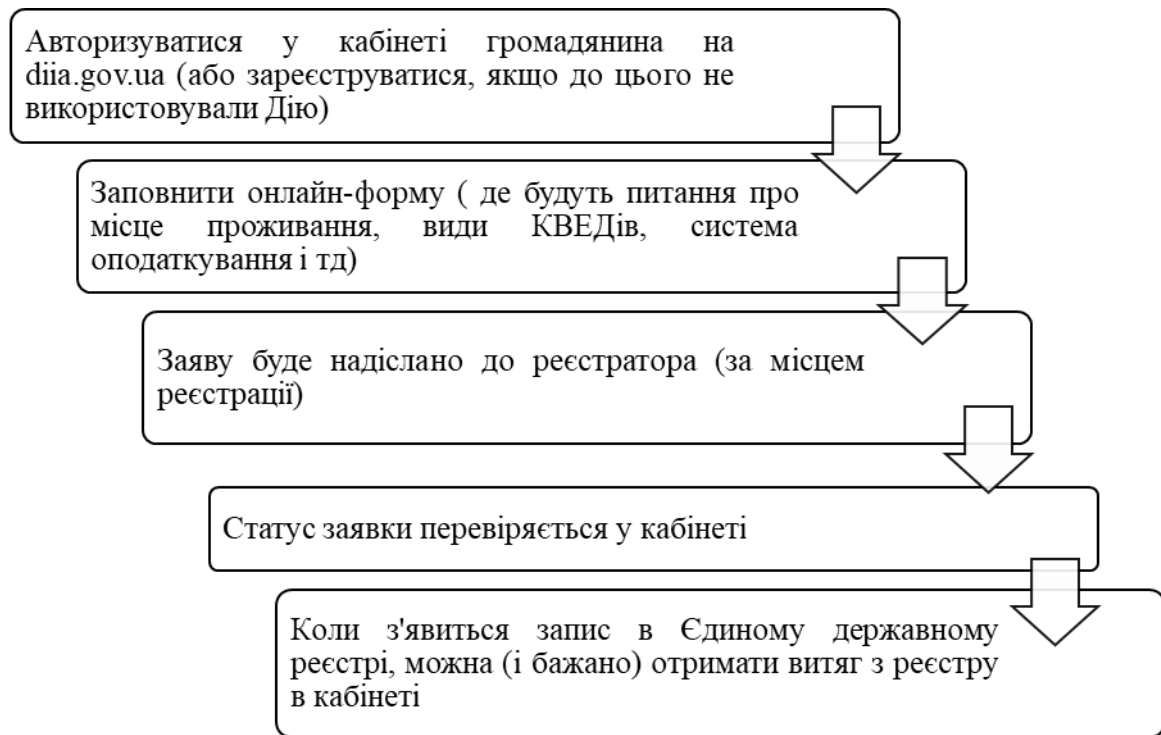

Рис. 1. Схема реєстрації ФОП через портал «Дія»

Згідно з ПКУ існує 4 групи ФОП, які можуть перебувати на спрощеній системі оподаткування [1]:

Перша група – ФОП, які «не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню». Обсяг доходу протягом календарного не повинен перевищувати 167 розмірів мінімальної зарплати і обсяг доходу яких протягом календарного року.

Друга група – ФОП, які «здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства» при цьому протягом календарного року повинні бути дотримані такі умови : ФОП не має найманих працівників або їх кількість не перевищує 10 осіб, обсяг доходу не перевищує 834 розміри мінімальної зарплати.

Третя група – ФОП, можуть здійснювати будь-яку господарські діяльність, окрім тих, що зазначені у ст.291.5. ПКУ, не використовують працю найманих осіб або кількість не обмежена, обсяг доходу протягом календарного року не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати.

Четверта група – ФОП, які «провадять діяльність виключно в межах фермерського господарства», «здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж», які провадять свою господарську діяльність за місцем податкової адреси, не мають найманих

працівників, члени фермерського господарства – слени сім'ї фізичної особи, а також площа сільгосподарських угідь становить не менше 0,5 гектара та не перевищує 20 гектарів.

Ставки єдиного податку, як і умови перебування, також відрізняються :

Не більше 10 відсотків від розміру прожиткового мінімуму – для першої групи;

Не більше 20% від розміру мінімальної заробітної плати – для другої групи;

3 відсотки від доходу (у разі сплати одатку на додану вартість (ПДВ)), 5 відсотків від доходу (у разі включення ПДВ до складу єдиного податку) та до 01.07.2023 2 відсотки (було схвалено кабінетом міністрів на час воєнного стану) – для третьої групи;

ФОП 4 групи мають особливу систему розрахунку єдиного податку : його розраховують від нормативної грошової оцінки землі. Отдже, ставка податку з одного гектару складає : для ріллі, сіножатей і пасовищ — 0,95%, для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях — 0,57%, для багаторічних насаджень — 0,57%, для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях — 0,19%, для земель водного фонду — 2,43%, для ріллі, сіножатей і пасовищ, де аграрії займаються рослинництвом на закритому ґрунті — 6,33%.

ФОПи першої-другої групи повинні сплачувати єдиний податок щомісяця, авансовим платежем (не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця). Третьої групи – щоквартально (протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за звітній квартал). Четвертої – щоквартально (протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу) у таких розмірах : у першому кварталі – 10 відсотків, другому – 10 відсотків, третьому – 50 відсотків, четвертому 30 відсотків.

Отдже реєстрація та оподаткування ФОПів не така страшна річ, якої її уявляють більшість людей. Реєстрація – швидка і проста для звичайної людини. Спрощена система оподаткування – дуже вигідна для ФОПів, адже не потібно сплачувати багато податків, вести більш складний облік.

Література:

1. Податковий кодекс України : Кодекс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#Text>

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*М. Г. Світенко, здобувач вищої освіти групи МгОП-1-22
Науковий керівник: Т. М. Саванчук, к.е.н., доцент
Дніпровського державного аграрно-економічний університет*

В аграрних підприємствах внутрішньогосподарський контроль здійснюється агрономічним персоналом і керівниками господарств, фермерами та іншими аграрними господарствами. Кожне підприємство повинно гарантувати відповідність сортових і посівних якостей насіння показникам, зазначеним у документах. Документи оформляються за єдиним зразком, згідно з вимогами чинних інструкцій та стандартів, під методичним керівництвом і контролем спеціалістів відділу. Але на малих та приватних підприємствах внутрішньогосподарському контролю приділяли невелику увагу [1].

З 2021-р. (через розповсюдження COVID-19), та 2022-р. (введення воєнного стану на території України), через стихійне скорочення населення та обмеження посівних земель й техніки, для підприємств відчутною проблемою організації системи внутрішньогосподарського контролю стала відсутність єдиного методологічного підходу до спостереженням за всіма виробничими процесами.

Через складне становище організацію контролю проводять з огляду на історичний досвід. На підставі звірки агрономів після світової війни та сучасної практики організації системи внутрішньогосподарського контролю можна доречно будувати на симбіозі 3-х форм контролю:

1. внутрішньовідомчий фінансовий контроль;
2. внутрішній контроль аграрного підприємства;
3. діяльність ревізійних комісій (ревізії).

Внутрішньовідомчий фінансовий контроль – це контроль вищого органу по щодо підпорядкованих організацій (як приклад такими виступають бюджетні установи та підприємства з державним фінансуванням). Основними завданнями відомчого контролю повинні стати: здійснення контролю за виконанням планових завдань, економним використанням матеріальних і фінансових ресурсів, збереженням державної власності, правильністю постановки бухгалтерського обліку, станом контрольно-ревізійної роботи.

Внутрішній контроль більш складний в побудові. На початковому етапі внутрішній контроль зосереджує свої зусилля на детальних перевірках (типу колишніх ревізій збереження основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, готової продукції, недопущення непродуктивних витрат, збитків, зловживань і т. д.). за активними системами і їх відповідність дії встановленим процедурам.

Сам прогрес внутрішнього контролю активно проникає в організаційну діяльність аграрних підприємств, де від нього чекають не тільки інформації про якість управлінської діяльності, але й пропозицій щодо її удосконалення з

оглядом на зовнішні фактори.

Ревізійні комісії, своєю чергу, можуть створюватися в багатьох комерційних структурах та приватних підприємствах: товариствах з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерних товариствах, асоціаціях і союзах. Статут ревізійної комісії визначається у статуті суб'єкта господарювання, але для акціонерних товариств питання створення і повноважень ревізійної комісії вирішені законодавчо [3, с. 38-41]. Вона надає результати проведених нею перевірок керівникам, які, без висновку ревізійної комісії по річних звітах та балансах, не зможуть приймати грамотні рішення та актуально реагувати на складне становище.

Ці три форми контролю у взаємозв'язку повинні забезпечувати: запобігання, виявлення та виправлення суттєвих помилок та викривлень облікової інформації при підготовці бухгалтерської звітності; проведення комплексного аналізу господарської та фінансової діяльності аграрного суб'єкта з метою визначення шляхів найбільш ефективного розвитку і виявлення резервів підприємства і його основних підрозділів, а також відділення оперативної роботи бухгалтерської служби від методологічної та стратегічної діяльності спеціальних підрозділів, які виконують функцію внутрішнього контролю.

Одразу варто зазначити, що організаційно служба внутрішньогосподарського контролю на підприємстві повинна бути відокремленою. Тобто її місце в організаційно-управлінській структурі підприємства полягає в тому, що це самостійний підрозділ, який підпорядковується виключно власнику (власникам) або вищому керівництву. Оскільки саме незалежність підрозділів внутрішньогосподарського контролю дає можливість об'єктивно оцінити стан контрольованої системи в цілому, окремих підрозділів та виявити причини негативних наслідків прийнятих управлінських рішень

З оглядом на це робимо висновок, що система внутрішньогосподарського контролю, яка існує сьогодні в аграрних підприємствах, суттєвого не підвищує ефективність їх господарювання. Її потрібно реформувати й удосконалювати, оскільки процес організації внутрішньогосподарського контролю передбачає цілеспрямоване створення та постійне впорядкування системи контролю на підприємстві з метою відповідності потребам і вимогам управління.

Література:

- 1 Глобальні принципи управлінського обліку. *Американський інститут сертифікованих публічних бухгалтерів; Інститут привілейованих управлінських бухгалтерів.* URL: <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports/downloadable-documents/ukranian-full-gmapsdocument.pdf>
2. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку : [підручник] / Ф. Ф. Бутинець, О. П. Войналович, І. Л. Томашевська. — Житомир: ПП «Рута», 2006. - 528 с.
3. Бурцев В.В. Основные аспекты организации внутрихозяйственного контроля в акционерном обществе / В. В. Бурцев // Аудитор. - 2002. - № 4. - С. 38-41.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУТУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Анастасія ВЕРХОГЛЯД,

Анастасія ОВЕЧКО

здобувачки вищої освіти групи МгОПз-1-22

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Особливої уваги під час проведення аудиту нематеріальних активів заслуговує оцінка системи внутрішнього контролю, що має безпосередній вплив як на якість облікової інформації, так і на результат проведеної аудиторської перевірки. Згідно МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», внутрішній контроль – процес, розроблений, запроваджений і підтримуваний тими, кого наділено найвищими повноваженнями, управлінським персоналом, а також іншим працівникам, для забезпечення обґрунтованої впевненості досягненні цілей суб'єкта господарювання стосовно достовірної фінансової звітності, ефективності і результативності діяльності, а також дотриманні застосованих законів і нормативних актів. Тобто, метою системи внутрішнього контролю є здійснення контрольної діяльності з метою завчасного виявлення та виправлення помилок у процесі здійснення господарських операцій з нематеріальними активами. Система внутрішнього контролю направлена здійснювати оцінку ефективності функціонування системи бухгалтерського обліку, порядку відображення результатів у звітності, дотримання законодавства щодо складання фінансової звітності тощо [2].

На основі контрольної інформації визначаються резерви ефективного використання необоротних активів – зниження потреб в них за рахунок підвищення коефіцієнтів їхнього використання в часі і по потужності, оскільки між цими двома показниками існує зворотна залежність. Критеріями ефективності використання необоротних активів є: рентабельність та фондоддача. Великим резервом збільшення продуктивної роботи виробничого устаткування є максимально можливе скорочення його простоїв. Вирішальне значення для підвищення рівня інтенсивного використання основних фондів має своєчасна заміна та модернізація фізично спрацьованого й технічно застарілого устаткування. До важливих факторів, що зумовлюють зростання продуктивності устаткування за одиницю часу, належать також запровадження нових технологій та інтенсифікація виробничих процесів [3].

Однак, за відсутності системи внутрішнього контролю, при проведенні аудиту, на підприємстві зростає аудиторський ризик, тобто ризик не виявлення помилки. Тому на великих підприємствах необхідно розрахувати рентабельність системи внутрішнього контролю, адже витрати на її утримання

є досить значними, та створити оптимальну систему внутрішнього контролю.

Внутрішній контроль на досліджуваному господарстві налагоджений належним чином і виконує контрольною функцію на підприємстві, щокварталу проводиться інвентаризація матеріальних цінностей, яка відповідає вимогам інструкції № 69 щодо проведення інвентаризації. Однак, ми пропонуємо для уникнення помилок та виникнення штрафних санкцій з боку контролюючих органів проводити незалежну зовнішню аудиторську перевірку фінансового стану підприємства.

Основними показниками діяльності підприємства є інформація фінансового характеру про ресурси підприємства, що мають інтелектуальну природу. Це є передумовою створення і використання на підприємстві нематеріальних активів.

Особливості аудиту, як і обліку, амортизації основних засобів визначаються специфікою їх об'єкта, зумовленою відсутністю нематеріальної форми.

Особливістю аудиту амортизації основних засобів є перевірка об'єктів і аналіз прав, що з них випливають. Це зумовлює потребу у дослідженні юридичної форми документів, що може бути здійсненим за умови залучення до аудиту консультантів і експертів, які спеціалізуються з цих питань.

Метою аудиту амортизації основних засобів є формування професійної думки аудитора щодо достовірності первинних даних про факти господарського життя, повноти та своєчасності відображення цих даних в обліку, правильності ведення обліку та відображення у фінансовій звітності прав підприємства на користування природними надрами, майном, землею, авторським правом, об'єктами промислової власності та інших видів нематеріальних активів [1].

Процедури аналізу наявності, руху та ефективності використання активів є досить трудомісткими, а методика ефективності використання нематеріальних активів не є достатньо розробленою.

Виконання аналітичних процедур у процесі аудиту підприємств має формальний характер і не документується, що зумовлює проблеми, пов'язані з витратами часу на проведення аналізу та відсутністю договірної ціни результатів здійсненого аналізу. Крім того, це спричинює питання похідного характеру щодо мети, завдань та джерел інформації аналізу використання нематеріальних активів.

У межах укладеного договору на проведення аудиту необхідно розробляти план аудиторської перевірки, оскільки методика виконання аналітичних процедур та обсяг їх застосування є предметом професійного судження аудитора.

Одним з перспективних напрямів обліку і аудиту нематеріальних активів є його проведення в умовах використання комп'ютерних технологій. Користувачі програмних продуктів ведуть їх облік аналогічно до обліку інших необоротних активів, не враховуючи специфіки об'єкта обліку. Зважаючи на це,

удосконалено порядок обліку нематеріальних активів у найпоширеніших класах програмних продуктів: у програмах типу конструктор; у програмах модульного типу [4].

Перевірку правильності нарахування амортизації по основних засобах пропонуємо вести по двох напрямках (табл. 1).

Таблиця 1

Перевірка правильності нарахування амортизації по основних засобах

Напрямок аудиту	Аудиторські процедури
Повнота нарахування амортизації по нематеріальних активах	Перевірка: - наявності первинних документів на надходження нематеріальних активів і відображення терміну їх корисного використання - правильності розрахунку початку та закінчення амортизації - правильності застосування порядку нарахування амортизації протягом періоду корисного використання
Відображення результатів нарахування на рахунках бухгалтерського обліку і в балансі	Перевірка: - правильності розрахунків щодо нарахування амортизації в бухгалтерських довідках - правильності відображення нарахованої сум амортизації на рахунок 13 «Амортизаційні відрахування» і на рахунках витрат виробництва та обігу - правильності відображення сум по об'єктах нематеріальних активів, які використовують у невиробничій сфері

Наступною, більш практичною проблемою є нецільове використання сум амортизаційних відрахувань. Незважаючи на стрімке зростання інвестицій в основний капітал, в Україні упродовж останніх років спостерігається тенденція до збільшення ступеня зношування основних засобів. Головна причина, на нашу думку, полягає у неефективній амортизаційній політиці, яка не створює мотивації до швидкого оновлення основних засобів та утворення необхідних для відтворення основних засобів фінансових ресурсів. При цьому, ніяких регулюючих законів чи нормативних актів, які говорять про те, що підприємства повинні витратити частину прибутку на відновлення основних засобів ні в нашій країні, а ні в інших країнах не існує, а суми амортизаційних відрахувань є лише розрахунковими, тобто фіктивними.

Література:

1. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів/ Ф.Ф.Бутинець. – 2-е вид., перероб. та доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.
2. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: навч. посіб./ Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.

3. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов./ М.Ф.Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагуліна. – К.: Алерта, 2012. – 664с.

4. Усач Б.Ф. Організація і методика аудиту: Підручник/ Б.Ф. Усач, З.О. Душко, М.М. Колос. – К.: Знання, 2006. – 295 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

*Галина ПАВЛОВА,
д.е.н., професорка кафедри обліку, оподаткування
та управління фінансово-економічною безпекою
Дарія Чернецька,
здовувачка вищої освіти групи МгОП-1-22
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Аудит наявності основних засобів доцільно починати з їх інвентаризації. Спеціально створена та затверджена наказом керівника підприємства комісія перевіряє наявність основних засобів і відображає їх результати в інвентаризаційних описах. Під час перевірки звертається увага на наявність технічних паспортів та Іншої технічної документації [4].

Аудитор повинен стежити за ходом інвентаризації основних засобів, оцінити правильність її методики, документальне оформлення, відображення результатів інвентаризації в бухгалтерському обліку. По результатам аудиту може бути оформлено робочий документ (табл. 1)

Таблиця 1

Перевірка результатів інвентаризації

№ п/п	Матеріально-відповідальна особа	Залишок за даними інвентаризації	Залишок за даними обліку	Відхилення, грн		Відображено в обліку			Інвентарний номер, назва
				нестача	надлишок	Дт	Кт	Сума	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Розглянемо інші аспекти методики аудиту основних засобів. Так, достовірність даних про наявність і рух основних засобів перевіряють зіставленням суми за інвентарною карткою (якщо вона ведеться) із сумою в описі інвентарних карток. Також встановлюють відповідність даних аналітичного обліку основних засобів їх залишку на рахунку 10 «Основні засоби» на відповідні дати; відповідність залишків у Головній книзі з даними Балансу. Результати перевірки доцільно показувати у робочому документі (табл. 2)

Таблиця 2

Перевірка відповідності даних синтетичного і аналітичного обліку
основних засобів

№ п/п	Показник	31 березня	30 червня	30 вересня	31 грудня
1	Залишок у регістрах аналітичного обліку				
2	Залишок у регістрах синтетичного обліку				
3	Залишок у Головній книзі				
4	Залишок у Балансі				

При проведенні аудиту основних засобів важливе місце займає перевірка правильності оцінки об'єктів за первісною вартістю [3]. Аудитор повинен встановити законність віднесення тих чи інших витрат до складу первісної вартості основних засобів, керуючись при цьому нормами П (С)БО 7 «Основні засоби», за результатами проведеної перевірки можна скласти такий робочий документ (табл. 3).

Таблиця 3

Перевірка правильності формування первісної вартості побудованих
основних засобів

№	Об'єкт капітального будівництва	Сума по кошторису	За даними аудиту					За даними обліку	Відхилення
			Вартість послуг	Будівельні матеріали	Обладнання	Інші витрати	Разом		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Повноту і своєчасність оприбуткування перевіряють шляхом порівняння дати оприбуткування за рахунком 10 "Основні засоби" з датами, вказаними в первинних документах.

Крім того, методика аудиту основних засобів передбачає здійснення процедур, наведених нижче.

1) перевірка наявності первинної документації за всіма господарськими операціями з основними засобами;

2) перевірка наявності документів на придбання (виготовлення), продаж (передачу) основних засобів;

3) перевірка санкціонування операцій з основними засобами;

4) перевірка обґрунтованості і достовірності відображення в обліку витрат на проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів;

5) перевірка правильності розрахунку індексу переоцінки основних засобів, а також документального оформлення та відображення в обліку результатів переоцінок основних засобів;

6) перевірка правильності нарахування амортизації основних засобів та її віднесення на відповідні рахунки витрат;

7) виявлення об'єктів основних засобів, за якими не нараховується амортизація, а також повністю амортизованих об'єктів основних засобів, які є в експлуатації, але амортизація на них не нараховується; які не експлуатуються, але амортизація на них продовжує нараховуватись;

8) перевірка ліквідації основних засобів у зв'язку з їх повним зносом або непридатністю для подальшої експлуатації;

9) перевірка своєчасності відображення в обліку вибуття основних засобів;

10) перевірка правильності відображення в обліку операцій з основними засобами, які мають нульову вартість і можуть принести економічну вигоду;

11) контроль за відображенням в обліку результатів надзвичайних подій, пов'язаних з основними засобами [6].

Перевірка правильності проведення переоцінки може бути оформлена робочим документом наступного виду (табл. 4).

Таблиця 4

Розрахунок і розподілення сум переоцінки об'єкта основних засобів

№ п/п	Інвентарний номер	Об'єкт, що підлягає переоцінці	Первісна вартість, грн	Знос, грн	Коефіцієнт переоцінки, грн	Результат переоцінки		
						Первісна вартість	Залишкова вартість	Знос
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Варто зазначити, що всі результати здійснення аудиторських процедур повинні знаходити відображення в робочих документах аудитора.

Заключним етапом аудиту є узагальнення результатів перевірки, встановлення у відповідності до МСА 320 «Суттєвість в аудиті» суттєвості виявлених помилок і порушень; а також формулювання відповідного висновку [2].

Отже, в ході дослідження розглянуто мету, завдання та об'єкти аудиту основних засобів. Систематизована послідовність здійснення аудиторської перевірки основних засобів. Надано рекомендації щодо оформлення робочої документації аудитора. Це надасть змогу підвищити якість та системність проведення аудиту основних засобів.

Література:

1. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 р. № 3126-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Бутинець Ф.Ф. Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів/ Ф.Ф.Бутинець. – 2-е вид., перероб. та доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.

3. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: навч. посіб./ Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2004. – 568 с.

4. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов./ М.Ф.Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагуліна. – К.: Алерта, 2012. – 664с.

5. Усач Б.Ф. Організація і методика аудиту: Підручник/ Б.Ф. Усач, З.О. Душко, М.М. Колос. – К.: Знання, 2006. – 295 с.

6. Утенкова К.О. Аудит: Навчальний посібник/ К.О. Утенкова. – К.: Алерта, 2011. – 408 с.

СУЧАСНИЙ СТАН АУДИТУ В УКРАЇНІ

Н. В. Роздайбіда, здобувачка гр. МгОПз-1-22

О. С. Ткаченко, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В сучасних умовах значний вплив на економіку України мають інтеграційні та глобалізаційні процеси. Підписавши Угоду про асоціацію з ЄС у 2015 році, Україна взяла на себе зобов'язання гармонізувати своє законодавство з метою адаптації його до загальноєвропейських норм, перш за все це стосується законодавства у сфері бізнесу, що включає сферу фінансової звітності та аудиту. Єдиним методом, що може забезпечити впевненість у достовірності інформації, яка представлена в фінансовій звітності, її користувачам є аудиторська діяльність.

Офіційне визнання аудиту відбулося в 1993 році після прийняття закону «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року [3].

Так, ухвалення в квітні 1993 Закону України «Про аудиторську діяльність» надало легітимності цій формі незалежного фінансового контролю і стало імпульсом її інтенсивного розвитку. За цей період в Україні сформовано систему незалежного аудиту, подібну тим, що існують в країнах з ринковою економікою.

За період існування аудиторської діяльності на Україні вона підтверджує важливість обов'язкового аудиту. До сфери аудиту належать перевірки, які здійснюються на основі підтвердження достовірності та повноти звітності з метою забезпечення суспільної контрольованості підприємницької діяльності, з'ясування фінансового стану господарюючих суб'єктів, процесів емісії цінних паперів, здачі в оренду цілісних майнових комплексів, приватизації, корпоратизації та інших змін власності, порушення питань щодо визнання господарюючих суб'єктів неплатоспроможними або банкрутами.

Існуючі потреби господарюючих суб'єктів в отриманні допомоги аудиторів обумовлюють розвиток ініціативного аудиту. Його надають у формі аудиторських послуг, обсяги і спектр яких збільшуються та урізноманітнюються. Це тематичні та вибіркові аудиторські перевірки актуальних питань підприємницької діяльності, економіко-правовий аналіз установчих документів і бізнес-планів, фінансовий аналіз бухгалтерської звітності, консультації.

Поряд з ініціативним аудитом дістав подальшого розвитку внутрішній аудит. Який має велике значення у вдосконаленні корпоративного менеджменту. На мікроекономічному рівні, особливо в акціонерних товариствах, холдингових компаніях, інвестиційних фондах, його становлення супроводжується запровадженням діагностичного, профілактичного, санаційного та інших новітніх видів аудиту.

Незалежним органом, покликаним врегульовувати системне забезпечення та процес здійснення аудиту, є Аудиторська палата України. Вона об'єднує професійних аудиторів і представників державних органів. Поряд із представниками, делегованими аудиторським загалом, до складу Аудиторської палати сьогодні входять представники Міністерства фінансів, Міністерства юстиції, Міністерства економіки, Державної податкової адміністрації, Національного банку, Державного комітету статистики, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, Рахункової палати та Державної контрольно-ревізійної служби України.

Згідно з Законом України від 21.12.2017 р. «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» органом, що контролює ведення аудиторської діяльності у суспільстві, є не тільки Аудиторська палата України, а й Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Який складається з двох відділів – з Ради нагляду над аудиторською діяльністю та Інспекції із забезпечення якості. Остання здійснює контроль за якістю аудиторських послуг, які надаються підприємствам, що мають суспільний інтерес [2].

Для сучасного аудиту як професійної діяльності властива така характерна риса, як відповідальність перед громадськістю. Саме ця риса визначає основну мету аудиторської діяльності – це задоволення чотирьох основних потреб, які очікує реалізувати громадськість: довіра, професіоналізм, якість послуг, конфіденційність [4].

Аналіз результатів аудиторської діяльності та стану ринку аудиторських послуг в Україні свідчить про те, що аудиторський ринок функціонує і трансформується внаслідок дії низки факторів, також тих які стримують розвиток аудиту, зокрема: кризові явища у суспільстві; посилення вимог до аудиторської професії з боку регуляторів; недосконалість законодавчої бази; відсутність довіри користувачів до якості і достовірності аудиторських послуг; відсутність механізму формування цін на аудиторські послуги; відсутність покарань за недостовірну інформацію у звітах аудиторів; недостатня кількість

висококваліфікованих аудиторів; зниження платоспроможності замовників аудиту.

Можна стверджувати, що подальше зростання ринку аудиторських послуг розпочнеться: з поліпшенням загальних економічних умов і, як наслідок цього, зі збільшенням кількості і вартості операцій; імплементації провідного досвіду європейських країн у сфері аудиторської діяльності та поглиблення співпраці; функціонування створеного Органу громадського нагляду за аудиторською діяльністю; розробки механізму ціноутворення, методики аудиту та робочої документації на надання аудиторських послуг; забезпечення довіри до аудиторів, та складених ними звітів і підвищення престижу професії аудитора; розробки та впровадження спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення для комплексної автоматизації аудиторської діяльності; підготовки висококваліфікованих кадрів у сфері аудиту вищими навчальними закладами та адаптації їх знань до практичних проблем.

Основна проблема українського аудиту – його якість. Швидше, не сама якість, а контроль за нею. Недотримання вимог щодо забезпечення незалежності аудитора під час надання професійних послуг – також є відкритим питанням. У своїй практичній діяльності аудитор стикається із загрозами, відповідно до фундаментальних принципів професійної діяльності: власного інтересу, власної оцінки, захисту, особистим і сімейним стосункам, тиску.

Отже, для підвищення цінності аудиту, впровадження та функціонування системи забезпечення якості аудиторських послуг, удосконалення професійних знань практикуючих бухгалтерів, зростання ринку аудиторських послуг та забезпечення визнання важливої ролі аудиторської професії в нашому суспільстві необхідні постійний моніторинг та розробка рішень щодо питань, пов'язаних із функціонуванням системи аудиту в Україні. Також необхідно надавати аудиторські послуги замовнику, з врахуванням вимог законодавства Європейського Союзу, міжнародних стандартів, застосуванням кращого досвіду з питань проведення аудиту та специфіки функціонування замовника, що підвищить зацікавленість до аудиторської діяльності [1].

Аналіз стану аудиторської діяльності в Україні дозволив виявити значне зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності та значне зростання доходу на одного суб'єкта аудиторської діяльності. Спостерігається тенденція структурних змін, а саме зменшення питомої ваги завдань з надання впевненості та збільшення інших професійних послуг, які надають суб'єкти аудиторської діяльності. Відбулося укрупнення суб'єктів для здійснення аудиторської діяльності. Виявлено, що потребує вдосконалення національне законодавство аудиторської діяльності, і приведення його у відповідність до вимог ЄС, що дозволить підвищити якість надання аудиторських послуг, покращити інвестиційний клімат, підвищити міжнародний авторитет України, а також відкрити доступ українським аудиторським фірмам на європейські ринки. На сьогодні громадськість сприймає професію аудитора як саморегулюючу, якій притаманний серйозний ризик конфліктів інтересів

завдяки браку довіри. Суспільний нагляд має стати надійним і необхідним елементом професійної діяльності аудитора, посилити довіру до діяльності аудиторів з боку громадськості, що й закладено в Директивах ЄС. Подальшого дослідження потребують питання контролю якості аудиторських послуг по відношенню до суб'єктів суспільного інтересу [5].

Література:

1. Жукова Т.А. Аналіз ринку аудиторських послуг в Україні. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019 № 2. С. 63-69.
2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19?find=1&text> (Дата звернення 01.05.2023).
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12#Text> (Дата звернення 01.05.2023).
4. Слюсаренко В.Є. Аудит: сучасний стан та перспективи розвитку на Україні. Монографія. Ужгород; «УжНУ», 2014. 200 с.
5. Сиротюк Г. Ринок аудиторських послуг України: стан та перспективи в умовах євроінтеграції. *Міжнародний науковий журнал*. 2016. Випуск 3. С 97-104.

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ВИТРАТ ЯК ЗАСІБ КОНТРОЛЮ ЗА ПРАВОМІРНІСТЮ ТА ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ

*Т. М. Саванчук, к.е.н., доцент,
О. В. Френкель, здобувачка гр.МгОП-1-22,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В сучасних умовах господарювання з урахуванням існуючих організаційно-правових форм підприємницької діяльності, питання організації внутрішнього контролю є надзвичайно актуальним. При цьому дієвість контролю підвищується завдяки вмілому поєднанню різних методів, способів і прийомів здійснення контролю.

Традиційно, серед основних методів контролю, виділяють внутрішній аудит, який є одним із засобів контролю за правомірністю та ефективністю діяльності підприємства.

Взагалі внутрішній аудит являє собою важливу функцію управління, яка охоплює облік, фінансовий аналіз та контроль, порівнює та оцінює фактично досягнутий результат з поставленими цілями та завданнями підприємства. Внутрішній аудит систематично контролює діяльність всіх об'єктів управління, виявляє причини відступу від стандартів, відхилення від цілей, поставлених перед конкретним об'єктом, що сприяє оперативному усуненню виявлених

порушень. Організація внутрішнього аудиту як функції управління підприємством передбачає сувору регламентацію своєї діяльності, визначення прав, обов'язків та відповідальності спеціалістів, кваліфікаційні вимоги та взаємовідносини з підрозділами та персоналом підприємства.

Важливе місце при перевірці стану бухгалтерського обліку та звітності займає аудит витрат, особливо на підприємствах з матеріаломістким виробництвом, де потрібно контролювати витрачання ресурсів та оцінювати ефективність їх витрачання.

Внутрішній аудит витрат підприємства застосовується для виявлення резервів зниження витрат. Недогляд в організації обліку приводить до створення умов для розкрадання матеріальних цінностей та інших зловживань, збільшення витрат на виробництво продукції.

При здійсненні внутрішнього аудиту витрат доцільно застосовувати такі види перевірок:

- нормативні перевірки, які являють собою вивчення вмісту відображеної в документі операції з точки зору її відповідності до чинних норм, правил та інструкцій;

- арифметичну перевірку, яка полягає в контролі за правильністю підрахунків, зроблених при складанні конкретного бухгалтерського документа.

Основні завдання аудиту витрат підприємства є:

- аудитор повинен оцінювати зміни суми витрат порівняно з планом та витратами відповідного періоду минулого року;

- аналізувати зміни у структурі витрат;

- визначати причини, що викликали зміни в сумах витрат підприємства;

- визначати кількісний вимір впливу чинників на розмір витрат;

- розробляти заходи для скорочення витрат.

В ході проведення аудиту аудитор повинен визначити правильність включення до складу виробничої собівартості та порядку ведення бухгалтерського обліку сировини і допоміжних матеріалів, який передбачає наявність на підприємстві норм використання сировини та матеріалів, порядок затвердження норм і їхньої зміни, методи списання запасів на собівартість продукції, їх відповідність чинному законодавству та наказу про облікову політику підприємства, оцінка їх впливу на собівартість .

Також аудитором перевіряється правильність включення до складу виробничої собівартості та порядку ведення бухгалтерського обліку витрат на оплату праці – перевірці підлягає існуюча на підприємстві система нарахування заробітної плати, її взаємозв'язок з галузевими інструкціями та відповідність трудовому договору.

Аудит витрат передбачає і аудит правильності включення до складу виробничої собівартості та порядку ведення бухгалтерського обліку витрат, які пов'язані з обліком основних засобів та нарахування амортизації, і аудит правильності включення до складу виробничої собівартості та порядку ведення бухгалтерського обліку витрат допоміжних виробництв. Крім цього

здійснюється аудит правильності включення до складу виробничої собівартості та порядку ведення бухгалтерського обліку загальновиробничих витрат підприємства.

Особливу увагу потрібно звертати на перевірку витрат, пов'язаних і з управлінням виробництвом. При цьому необхідно враховувати той факт, що адміністративні витрати та витрати на збут не повинні розподілятися між окремими видами продукції, а відноситись на фінансові результати підприємства.

Таким чином, створення на виробничих підприємствах служби внутрішнього аудиту дозволить керівництву підприємства налагодити ефективний контроль за його підрозділами: виявити резерви і найбільш перспективні напрямки розвитку виробництва; підвищити кваліфікаційний рівень бухгалтерської та інших відділень підприємства. Саме проведення внутрішнього аудиту на підприємстві допоможе виявити всі недоліки і слабкі місця обліку доходів і витрат та відображення результатів у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності. Аудит забезпечує не тільки перевірку достовірності інформації, а й розробку пропозицій за допомогою яких облік і раціональне використання ресурсів дає можливість оптимізувати господарську діяльність підприємства.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУТУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Н. Ш. Хачатрян, здобувачка групи ОП-2-20

*Науковий керівник: О. М. Губарик, к.е.н., доцент;
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Для вирішення непорозумінь між податковими органами і керівними структурами, що представляють інтереси власників щодо підвищення ефективності виробництва, державного контролю уже було недостатньо, адже він захищав лише інтереси держави. Це стало поштовхом до виникнення незалежного контролю, який дістав назву аудиту, тобто такого, що вислуховує звіти посадових осіб.

Аудит є незалежною експертизою фінансової звітності комерційних підприємств уповноваженими на те особами (аудиторами) з метою підтвердження її достовірності для державних податкових органів і власників. Іншими словами, аудит — це надання практичної допомоги керівництву й економічним службам підприємства щодо ведення справ і управління його фінансами, а також щодо налагодження бухгалтерського фінансового і управлінського обліку, надання різних консультацій. Аудит також дає змогу дати оцінку майна під час приватизації і при акціонуванні підприємств різних

форм власності. Аудит, крім того, охоплює такими основними питаннями: перевірка комерційної і господарсько-фінансової діяльності суб'єктів господарювання, фінансової звітності з погляду правильності складання і реальності оголошення оподаткованого прибутку, а також дотримання ними чинного законодавства.

Інститут аудиту в Україні - це професійне об'єднання аудиторів та аудиторських фірм, яке здійснює незалежний контроль якості фінансової звітності підприємств, організацій та установ. Інститут аудиту в Україні був створений у 1997 році і належить до міжнародної мережі аудиторських фірм IFAC (International Federation of Accountants).

Стан інституту аудиту в Україні на сьогоднішній день високий, за що свідчить значна кількість аудиторських фірм, сертифікованих аудиторів та професійних аудиторських організацій. В Україні тільки останній рік охоплюється понад 3000 фірм та більше 13000 аудиторів.

Інститут аудиту в Україні є одним з найбільш розвинених в регіоні Центральної і Східної Європи. Операційна регламентація аудиту здійснюється Національною радою з питань аудиту, що контролює і регулює діяльність аудиторських фірм та аудиторів в Україні.

Водночас, інститут аудиту в Україні знаходиться в постійному процесі розвитку та модернізації. Наприклад, Національна рада з питань аудиту встановлює нові вимоги щодо кваліфікації та підвищення рівня професійних навичок аудиторів. Також, виникає все більше запитів на послуги аудиторів з використанням сучасних технологій та їх інтегрованим впровадженням в аудиторські процедури.

Однією з основних проблем інституту аудиту в Україні є низький рівень довіри суспільства до аудиторів та аудиторських компаній. Багато бізнесменів не вважають, що аудитори насправді здатні захистити їхні інтереси та виконати свої обов'язки з належною сумлінністю.

Але незважаючи на ці проблеми, інститут аудиту в Україні продовжує розвиватися та покращуватись. В даний час ринок аудиторських послуг став більш привабливим для іноземних гравців, що може сприяти покращенню якості послуг та підвищенню довіри суспільства до аудиторів загалом.

Щодо перспектив, спостерігається зростання ринку інвестицій в країні, а також посилення запиту на якісний аудит українських підприємств з боку іноземних інвесторів. Це стимулює розвиток аудиторської індустрії та збільшення числа молодих фахівців, які обирають кар'єру в цій галузі.

Обов'язки аудиторів змінюються залежно від законодавчих актів, тому залишається актуальним постійне підвищення рівня знань і навичок в аудиторській індустрії. Також, попит на послуги аудиторів зі збільшенням обсягів даних зростає, тому однією з найважливіших перспектив є використання сучасних технологій у проведенні аудиторських процедур, таких, як аналіз даних, big data та інші.

На даний момент, інститут аудиту в Україні залишається динамічною та

важливою галуззю, яка забезпечує фінансову стійкість та впевненість діяльності бізнесу в країні.

В загальному, стан інституту аудиту в Україні є позитивним та перспективним як для розвитку самої галузі, так і для забезпечення якісного контролю та фінансової дисципліни в бізнесі.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ КОНТРОЛЮВАННЯ Й МОНІТОРИНГУ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*М. В. Бардадим, к.е.н., доцентка
Д. О. Левченко, здобувачка вищої освіти другого
(магістерського рівня), групи МгУФЕБ-1-22
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Оскільки метою визначення рівня економічної безпеки підприємства є формування стратегії його сталого безпечного розвитку, яка характеризується стабільним рівнем розвитку, тому підприємство має здійснювати своє функціонування за «прийнятною траєкторією розвитку» – у рамках розробленої стратегії. При цьому важливо продовжувати безперервно здійснювати оцінку (моніторинг) стратегічної економічної безпеки підприємства за ключовими детермінантами. Якщо ж з'являться ознаки падіння рівня економічної безпеки, слід змінювати стратегічно перспективи підприємства, під якими розуміється можливість підприємства зберігати та підвищувати рівень економічної безпеки своїх систем за рахунок внутрішніх резервів, тобто забезпечувати перехід від нижчого рівня економічної безпеки до вищого [1].

Успіх захисту підприємства від загроз економічної безпеки залежить від системного підходу до проблеми, що передбачає участь різних служб, раннє попередження небезпеки, контроль ситуації. Доданками системи безпеки має стати: аналіз та оцінка загроз, планування заходів з локалізації загроз, здійснення заходів щодо протидії загрозам. У міру значущості пропонуємо виділити такі напрями постійного моніторингу загроз впливу на рівень економічної безпеки, представлені на рис. 1:

– фізична безпека – безпека об'єктів підприємницької діяльності: будівель, споруд, машин, механізмів, товарних запасів, сировини, фінансових ресурсів;

– інформаційна безпека – захист інформаційних мереж, ресурсів, програмних засобів, а також об'єктів інтелектуальної власності та інших нематеріальних активів, включаючи майнові інтереси учасників підприємницької діяльності;

– юридична безпека – грамотне та коректне оформлення прав, порядку та умов провадження діяльності (статуту, реєстраційних документів, прав власності на майно, патентів, ліцензій, орендних та контрагентських договорів, угод, бухгалтерської документації та ін.) [2];

– кадрова безпека – безпека персоналу (техніка безпеки, особиста безпека підприємця, топ-менеджменту, безпека ділових відносин).

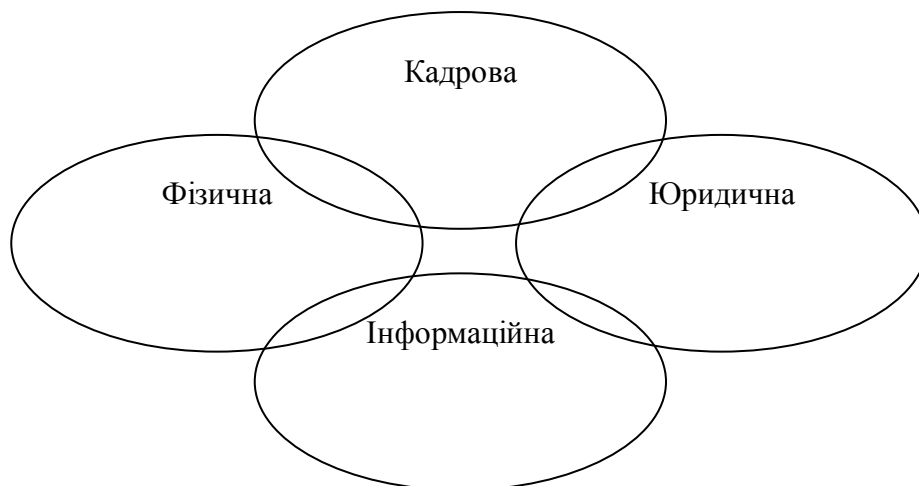

Рис. 1. Напрями економічної безпеки, що підлягають постійному моніторингу загроз впливу.

При формулюванні критеріїв економічної безпеки підприємства необхідно сформулювати концепцію безпеки, основні параметри безпечної роботи, визначити коло заходів, які забезпечують реалізацію концепції. Складовими системи безпеки підприємства має стати: аналіз та оцінка загроз, планування заходів щодо локалізації загроз, здійснення заходів щодо протидії загрозам.

Література:

1. Ляшенко О.М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. Київ: НІСД, 2015. 348 с.
2. Мельник С.І. Формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2019. Вип. 2 (51). С.84-87.

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

*Ольга Вакульчик,
здобувачка вищої освіти групи МгУФЕБз-1-22,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Сьогодні в економіці України обсяг невиконання платіжних зобов'язань почав зростати у такому масштабі, що не можна більше вести мову про нормальну ситуацію. Масовим явищем стала наявність значних обсягів

дебіторської заборгованості в структурі обігових активів підприємств. Тому для підприємства досить важливим питанням є управління дебіторською заборгованістю як на стадії формування дебіторської заборгованості, так і на стадії її інкасації. Система управління дебіторською заборгованістю являє собою частину загального управління оборотними активами та маркетингової політики підприємства, що спрямована на розширення обсягу реалізації продукції та полягає в оптимізації розміру цієї заборгованості та забезпеченні своєчасної її оплати [1].

Аналіз основних проблем управління дебіторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки, з якими стикаються підприємства, показав, що їх можна систематизувати таким чином:

- відсутність чіткої інформації щодо термінів погашення зобов'язань підприємствами-дебіторами;
- не розроблений регламент та методика роботи з простроченою дебіторською заборгованістю;
- не здійснюється оцінка фінансового стану дебіторів і ефективність надання відстрочок платежів.

Ефективність діяльності підприємства безпосередньо залежить від правильності рішень, які приймаються менеджерами підприємств, адже забезпечення оптимального обсягу дебіторської заборгованості та її частки у структурі оборотних активів підприємства є актуальною проблемою для усіх підприємств, незалежно від форм власності, від їх величини тощо. Через управління дебіторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки можна впливати на обсяг прибутку підприємства, його ліквідність і платоспроможність, а відповідно і на ризики, що з ними пов'язані. Основною функцією, на якій базується процес управління дебіторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки, є жорсткий контроль за фінансовими потоками підприємства. Процес управління повинен бути спрямований на вирішення таких основних завдань:

- мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних з можливістю збитків від списання безнадійних боргів та мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних з дефіцитом грошових коштів;
- мінімізація втрат від інфляційного знецінення суми заборгованості;
- мінімізація недоотриманого доходу в зв'язку з неможливістю активного комерційного використання коштів, інвестованих у дебіторську заборгованість;
- перебудова управління за допомогою маркетингу в умовах неплатежів.

У сучасних умовах господарювання розроблення ефективного управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових завдань у вирішенні завдань підприємства з позиції забезпечення належного рівня фінансової безпеки та досягнення позитивних результатів у фінансовому оздоровленні [2].

Виходячи зі стратегічно важливого значення стану дебіторської заборгованості на підприємстві для забезпечення нормальної фінансово - господарської діяльності, кожне підприємство має систематично проводити

заходи щодо оптимізації процесу управління дебіторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки. Для цього можуть застосовуватися різні методи, спрямовані на зниження ризиків і підвищення поточної ліквідності боргів.

З метою удосконалення управління дебіторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки пріоритетними є наступні заходи:

- запровадження кредитної політики. Для управління дебіторською заборгованістю підприємство має сформувати кредитну політику, що дає змогу максимально ефективно використовувати дебіторську заборгованість як інструмент збільшення продаж, і комплекс заходів, які спрямовані на зниження ризику виникнення простроченої або безнадійної дебіторської заборгованості. Перший блок (кредитна політика) за своєю суттю передбачає обґрунтований вибір типу кредитної політики підприємства щодо покупців продукції. Кредитну політику потрібно розглядати як стандартний набір процедур для того, щоб прийняти рішення, які з клієнтів повинні отримати кредит і на яких умовах, забезпечити дотримання умов кредиту та визначення умов надання знижки [1]. В цілях ефективного управління дебіторською заборгованістю на підприємствах повинна розроблятися та здійснюватися особлива фінансова політика управління дебіторською заборгованістю або його кредитна політика по відношенню до покупців продукції [2];

- запровадження системи надання знижок при достроковій оплаті. Для активізації виплати покупцями заборгованості можна запропонувати призначити знижку своїм постійним контрагентам за умови оплати у встановлений термін.

Таким чином, з метою отримання повної й оперативної інформації про фактичний на даний момент стан та перспективу погашення дебіторської заборгованості з боку контрагентів доцільно:

– систематизувати інформацію щодо термінів погашення зобов'язань підприємствами-дебіторами з метою організації внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємстві;

– проводити моніторинг фінансового стану дебіторів і ефективність надання відстрочок платежів;

– створювати резерв сумнівних боргів та зазначити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства; Реалізація ефективної політики управління дебіторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки підприємства повинна призвести до збільшення обсягів реалізації продукції, встановлення довготривалих господарських зв'язків, максимізації прибутку під час збереження ліквідності та платоспроможності підприємства, зниження рівня ризику і підвищення фінансової безпеки.

За умови впровадження ефективної системи управління дебіторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки підприємство на основі якісно сформованої облікової інформації підприємства спроможні досягти відповідного підвищення загальної ефективності господарювання та

зростання прибутковості виробничо-господарської діяльності.

Література:

1. Момот Т.В. Фінансовий менеджмент / Т.В. Момот – К. : ЦУЛ, 2011. – 712 с.

2. Ружицький А.В. Використання сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості для підвищення рівня економічної безпеки підприємства / А.В. Ружицький, О.О. Томчишин // Науковий вісник «Львівської політехніки». – 2021. – №4. – С. 411-415.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ ВНУТРІШНІМ І ЗОВНІШНІМ ЗАГРОЗАМ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Л. В. Волчанська, к.е.н., доцентка

А. О. Леценко, здобувачка вищої освіти другого (магістерського рівня), групи МгУФЕБ-1-22

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

При формулюванні критеріїв економічної безпеки необхідно сформулювати концепцію безпеки, основні параметри безпечної роботи, визначити коло заходів, які забезпечують реалізацію концепції. Критерії економічної безпеки конкретизовано у відповідній групі показників. Досить відомі показники, що характеризують результати господарської діяльності, фінансової стійкості та платоспроможності. Тут використовуються стандартні методики, які у процесі аналізу фінансової та господарської діяльності підприємства, зокрема, - показники оперативного обліку, кадрова, юридична, інформаційна, фізична складові [1].

Рівень економічної безпеки підприємства залежить від ефективності його керівництва та того, наскільки фахівці зможуть уникнути можливих загроз у знищенні шкідливих наслідків окремих негативних складових зовнішнього та внутрішнього середовища. Тому моніторинг загроз для економічної безпеки підприємства є спільною роботою всіх зацікавлених співробітників (відділів) підприємства. Заходи та механізми економічної політики (рис. 1.), що розробляються та реалізуються, повинні бути спрямовані на запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам економічній безпеці підприємства передбачати наступні дії:

1. Моніторинг факторів, що визначають загрози економічній безпеці підприємства.

Найважливішими елементами механізму забезпечення економічної безпеки підприємства є моніторинг та прогнозування факторів, що визначають загрози економічній безпеці. Моніторинг як оперативна інформаційно-аналітична система спостережень за динамікою показників безпеки економіки

має велике значення для сучасного стану економіки за наявності серйозних проблем, викликаних військовою агресією РФ проти України. Це обумовлює зростання вимог до статистики щодо комплексності, глибини та форм охоплення об'єктів статистичного спостереження, якості та оперативності інформації. Об'єктивний і всебічний моніторинг має проводитися з урахуванням аналізу конкретних кількісних значень індикаторів економічної безпеки. Для здійснення моніторингу факторів, що визначають внутрішні та зовнішні загрози економічним інтересам підприємства, першочерговим завданням є створення організаційно-інформаційної бази.

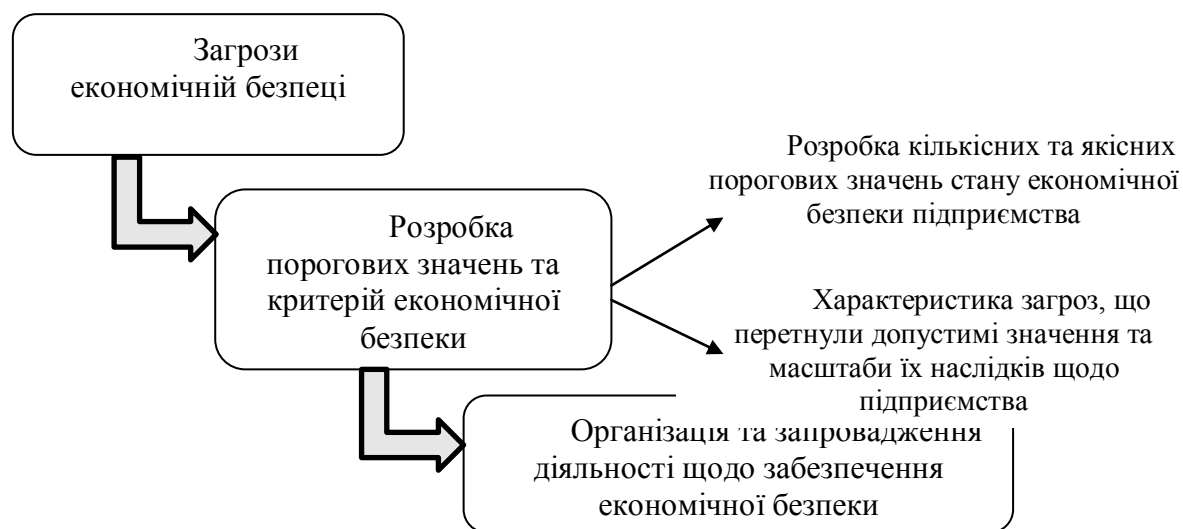

Рис. 1. Запропоновані заходи запровадження механізму запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам економічній безпеці підприємства

2. Розробка критеріїв та параметрів (порогових значень) економічної безпеки підприємства.

Для реалізації стратегії повинні бути розроблені кількісні та якісні параметри (порогові значення) стану економічної безпеки підприємств в умовах військової агресії РФ (тобто критерії варто відкоригувати), вихід за межі яких викликає загрозу економічній безпеці, що характеризують:

- динаміку та структуру виробництва та реалізації продукції;
- показники обсягів та темпів виробництва;
- обсяги та динаміка продажів, виручки та чистого прибутку;
- стан ресурсного, виробничого та науково-технічного потенціалу підприємства;
- здатність господарського механізму адаптуватися до мінливих внутрішніх та зовнішніх факторів (темпи інфляції, дефіцит державного бюджету, вплив зовнішньоекономічних факторів, нестабільність національної валюти, заборгованість тощо);
- стан фінансово-бюджетної та кредитної систем;

– якість життя населення (валовий внутрішній продукт на душу населення), рівень безробіття та диференціації доходів, забезпеченість основних груп населення матеріальними благами та послугами, стан довкілля тощо [2].

Кількісні параметри мають бути розроблені як для підприємства загалом, так і для кожного структурного підрозділу. При цьому склад критеріїв та показників економічної безпеки має кореспондувати з відповідним складом критеріїв та параметрів у частині, що стосується економіки та національних інтересів України та її промислового сектору загалом.

3. Діяльність підприємства щодо забезпечення економічної безпеки.

Діяльність щодо забезпечення економічної безпеки має здійснюватися за такими основними напрямками:

– виявлення випадків, коли фактичні або прогнозовані параметри економічного розвитку відхиляються від порогових значень економічної безпеки, та розробка комплексних державних заходів щодо виходу підприємства із зони небезпеки. Заходи та механізми, що забезпечують економічну безпеку підприємства, повинні розроблятися одночасно з прогнозами його соціально-економічного розвитку;

– організація роботи з метою реалізації комплексу заходів щодо подолання або недопущення виникнення загроз економічній безпеці підприємства. У ході цієї роботи керівництво підприємства повинне планувати свій бюджет з точки зору забезпечення економічної безпеки;

– внутрішня експертиза прийнятих рішень з фінансових та господарських питань з позиції економічної безпеки підприємства. Законодавчі та інші нормативні правові акти за її підготовки обов'язково повинні проходити експертизу щодо економічної безпеки. Система контролю має враховувати правничий та відповідальність власника. Розробка системи економічної безпеки підприємства є необхідним елементом підтримки рентабельності діяльності.

Для нівелювання наявних проблем служба економічної безпеки підприємства, яка складається з працівників різних структурних підрозділів, розробила напрями їх подолання, проте кожний етап війни приносить нові проблеми: від скорочення ринку збуту до проблем в енергетичній інфраструктурі. Для розроблення напрямів подолання наявних проблем першочергово варто змінити методику оцінки ймовірних ризиків економічній безпеці підприємства.

Література:

1. Оніщенко М.Л., Дутченко О.О., Шпіцглюз С.О. Економічна безпека як умова ефективного функціонування підприємства. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 1. С.36-42.

2. Пригунов П.Я. Особливості використання сучасних концепцій управління в системі забезпечення економічної безпеки підприємств. Європейські перспективи. 2013. № 11. С.103-108.

КЛАСТЕРИЗАЦІЯ АГРОСЕКТОРУ ЯК СКЛАДОВА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Іулітта ГОНЧАРЕНКО, МгУФЕБз-1-22

Сергій ЮРЧЕНКО, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В сучасних умовах задля сталого розвитку агропромислового виробництва виникає необхідність застосування інноваційних фінансово-організаційних механізмів, що спроможні забезпечити підвищення ефективності використання наявного ресурсного потенціалу на основі збільшення частки високотехнологічних та наукоємних виробництв, а також зростання інвестиційно-інноваційної активності аграрних підприємств та створення замкнених, орієнтованих на створення готової до споживання продукції, ланцюгів виробництва.

Найбільш ефективним шляхом досягнення цієї мети є зміна організаційно-структурного каркасу формування й використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств на засадах як застосування кластерного підходу організації агропромислового виробництва, який «...дозволяє поєднати науково-технологічний, інноваційний та виробничий потенціали аграрних підприємств, сприяє створенню принципово нового класу виробничих систем, що об'єднуюватимуть ресурси та компетенції, недоступні для окремих підприємств», так удосконалення форм і методів реалізації інвестиційної політики шляхом створення потужних інвестиційних хабів (вузлів, центрів) в межах новостворених територіальних громад, в т.ч. шляхом залучення внутрішніх інвестиційних ресурсів.

Останнім часом у розвинених країнах світу усвідомлюється необхідність формування нової агропромислової політики, заснованої на поєднанні активної ролі держави та ринкових механізмів, а також пошуку найбільш ефективних інструментів та механізмів державного впливу на розвиток агропромислового комплексу.

На сьогодні однією з ефективних інноваційних форм реалізації державної політики сталого розвитку аграрного сектору економіки є застосування кластерного підходу, суттєвою перевагою якого перед традиційним секторальним підходом є його комплексність. Кластеризація дозволяє досягати цілей не лише у сфері формування та розвитку агропромислових кластерів, але й цілей інших видів державної політики - інвестиційної, інноваційної, соціальної, забезпечуючи досягнення найбільшого синергетичного ефекту у стимулюванні економічного зростання.

Також зауважимо, що на відміну від загальноприйнятого визначення агропромислового кластеру як «...мережі географічно локалізованих взаємопов'язаних агропромислових підприємств, обслуговуючих галузей та органів державного управління, що координують їхню діяльність, об'єднаних в

єдину самоорганізовану виробничу систему, що формують замкнений виробничий ланцюг, у рамках якого створюється додана вартість та кінцева агропромислова продукція». Ми ж більше схилиємося до визначення, що «агропромисловий кластер» є системою взаємопов'язаних та взаємозалежних аграрних, переробних, обслуговуючих, науково-навчальних, управлінсько-дорадчих та інших підприємств, установ та організацій, які розміщені на певній території (область, район, територіальна громада) та функціонують з метою забезпечення сталого соціально-економічного розвитку цієї території й підвищення рівня життя її населення. При цьому справедливим є твердження дослідників й прихильників кластеризації економіки, що така форма організації соціально-виробничих відносин здатна забезпечити синергетичний ефект: коли спільні зусилля усіх учасників кластеру дають набагато кращих результат, аніж сума результатів, що отримані кожним підприємством чи організацією, якщо вони діють розрізнено.

Також, вважаємо, що кластеризація має відбуватися шляхом як горизонтальної, так і вертикальної інтеграції з утворенням кластерних об'єднань різного рівня, що можна поділити за територіальною ознакою на кластер у межах територіальної громади – територіальний кластер; кластер у межах адміністративного району – районний кластер; кластер у межах адміністративної області – регіональний кластер; за галузевою ознакою: агропромисловий кластер; промислових кластер; будівельний кластер тощо. З метою забезпечення рівних можливостей ефективної взаємодії всіх учасників кластеру не залежно від територіального рівня вони мають бути вертикально інтегровані в межах своєї галузевої приналежності.

Таким чином агропромисловий кластер територіальної громади буде вписаний як підсистема в систему агропромислового кластеру регіону й матиме можливість у повній мірі взаємодіяти з обслуговуючими, управлінсько-дорадчими, інноваційними та іншими підприємствами, установами та організаціями.

Література:

1. Носенко Ю.М., Нечипоренко О.М., Сінельник Л.М. Інноваційні агрокластери як форма інтеграції науково-освітньої діяльності та бізнесу. Економіка АПК. 2020. № 5. С. 77-86. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202005077>

2. Одінец О.М. Формування інституціональних передумов кластерної організації агропромислового комплексу: монографія. Черкаси: Вертикаль, 2014. 400 с.

3. Підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості агропромислового виробництва на основі розвитку кластерних систем / Лупенко Ю.О., Кропивко М.Ф., Малік М.Й. та ін.; за ред. М.Ф. Кропивка. К.: ННЦ ІАЕ, 2013. 50 с.

4. Пріоритети державної політики розвитку промислових кластерів в

Україні: аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень.
URL: www.niss.gov.ua/content/articles/files/rlasteru-daf36.pdf

5. Сидоров Я. Державна політика розвитку кластерів як складова частина формування інноваційної моделі сільського господарства: аграрно-правовий погляд // Підприємництво, господарство і право. 2017. №2 С.115-120.URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/index.php/archive-2-2017>

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

*О. М. Губарик, к.е.н., доцент
Н. Геркіял, здобувач другого рівня вищої освіти
гр. МгМТ(УФЕБ)-1-22
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Кредиторська заборгованість є одним із джерел формування засобів для підприємств, а тому і виступає складовою частиною господарських операцій економічних суб'єктів, з точки зору їх фінансової стабільності.

На величину кредиторської заборгованості підприємства впливають: загальний обсяг купівель і частка у ньому придбання за умов наступної оплати, умови договорів із контрагентами; умови розрахунків із постачальниками і підрядниками; ступінь насиченості ринку даною продукцією; політика погашення кредиторської заборгованості, якість аналізу кредиторської заборгованості і послідовність використання її результатів, прийнята для підприємства система розрахунків.

При збільшенні безготівкових розрахунків оборотність і якість кредиторської заборгованості збільшується, а розмір зменшується, отже, платоспроможність і стійкість підприємства підвищується.

Система обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю подана на рис.1.

Ефективність управління кредиторською заборгованістю залежить від якості відображення інформації про розрахунки з кредиторами на всіх етапах облікового процесу:

- *первинний облік розрахунків з постачальниками і підрядниками*, який полягає у спостереженні за господарськими фактами, їх вимірюванні та фіксації отриманих результатів в бухгалтерських документах;
- *поточний облік розрахунків з постачальниками і підрядниками*, який являє собою процес реєстрації раніше отриманої інформації в системі рахунків – облікових регістрах;
- *підсумковий облік розрахунків з постачальниками і підрядниками*, який передбачає формування результативних показників, що дозволяють

узагальнити та оцінити облікову інформацію за певний період: місяць, квартал, півріччя, рік [1].

Рис. 1. Система обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю

Управління рухом кредиторської заборгованості - це встановлення таких договірних взаємовідносин з постачальниками, які ставлять терміни та розміри платежів підприємства останнім в залежність від надходження грошових коштів від покупців.

Алгоритм управління розрахунками з постачальниками, підрядниками та іншими кредиторами:

- аналіз складу та динаміки кредиторської заборгованості за попередні періоди;
- визначення кола потенційних контрагентів та чітке планування кредиторської заборгованості підприємства на майбутні періоди;
- визначення основних принципів організації розрахунків;
- оптимізація та мінімізація кредиторської заборгованості;
- організація повного та достовірного бухгалтерсько-управлінського обліку і контролю за станом розрахунків;

- визначення критичних строків виконання зобов'язань;
- використання правових механізмів для ефективного управління борговими зобов'язаннями;
- оцінка ефективності управління заборгованістю [2].

Отже, основними завданнями управління кредиторською заборгованістю є зниження рівня дебіторської заборгованості до розміру, що не перевищує рівня кредиторської заборгованості; постійний контроль за рухом кредиторської заборгованості та своєчасне погашення боргів, не допускаючи прострочень і штрафних санкцій.

Література

1. Зеленко С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги / С.В. Зеленко, О.О. Горбатюк // Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. – 2014. – Вип. 11(1). – С. 65 – 71
2. Шишкова Н.Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління розрахунками з контрагентами підприємства / Н.Л. Шишкова // Ефективна економіка. – 2014. – № 3. – С. 20-28.

ВНУТРІШНІ ЧИННИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

*Д. С. Дегтярьова, здобувачка вищої освіти
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Загальноприйнятим у науковій літературі є виділення ряду факторів, які впливають на фінансову стійкість туристичного підприємства. Їх класифікують за такими ознаками:

- за місцем виникнення (зовнішні, внутрішні);
- за важливістю результату (основні, другорядні);
- за структурою (прості, складні);
- за часом дії (постійні, тимчасові).

Деталізуючи внутрішні чинники впливу на фінансову стійкість індустрії туризму, насамперед слід виділити наступні:

- галузева незалежність;
- стан майна і фінансових ресурсів;
- структура послуг, їх частка у загальному платоспроможному попиті;
- розмір статутного капіталу;
- структура та динаміка витрат.

Також до внутрішніх чинників слід віднести контроль якості продукції та стадію життєвого циклу підприємства. Вони є основоположними чинником при визначенні загальноекономічної мети діяльності підприємства, для досягнення якої будуть спрямовані всі інші його стратегії.

Найбільш значущими внутрішніми факторами є оптимізація складу і структури активів підприємства та джерел їх фінансування. При зменшенні виробничих запасів та зростанні ліквідних активів підприємство може отримувати більший обсяг прибутку, що збільшить потенційні можливості підприємства [1, с. 74].

Наразі економічна безпека кожного підприємства індустрії туризму є індивідуальною, її повнота і дієвість залежать від багатьох факторів, а саме:

- важливий вплив здійснює державна нормативно-законодавча база;
- загальний обсяг матеріально-технічних і фінансових ресурсів, які виділяють керівники підприємств;
- розуміння кожним із працівників важливості гарантування економічної безпеки;
- використання практичного досвіду роботи керівників служб безпеки підприємств.

Вітчизняні туристичні підприємства знаходяться в умовах безперервної зміни зовнішнього середовища. Ця нестабільність вимагає від них постійної адаптації, зокрема, пошуку нових і вдосконалення вже існуючих засобів забезпечення системи економічної безпеки задля досягнення економічних і соціальних цілей діяльності. Сьогодні актуальність цієї проблеми постає з новою силою через вихід глобалізаційних процесів на новий рівень, що унеможливорює виокремлення одного туристичного підприємства від світового впливу. Все це вимагає перегляду концепцій економічної безпеки туристичних підприємств і всебічного їх удосконалення через ускладнення зовнішніх умов виживання [2].

Рівень економічної безпеки туристичних підприємств залежить від того, наскільки ефективно підприємство запобігає внутрішніх та зовнішніх загроз та усуває наслідки їх негативного впливу на функціонування підприємства. Для забезпечення економічної безпеки підприємств туристичної галузі необхідно здійснити низку наступних заходів:

- підвищення конкурентоспроможності вітчизняних туристичних продуктів на внутрішньому і міжнародному ринках шляхом: використання новітніх інформаційних та телекомунікаційних технологій; поліпшення якості обслуговування туристів; умов праці та соціального захисту персоналу підприємств туристичної сфери, підвищення професіоналізму та кваліфікації кадрів туристичної сфери;
- підвищення рівня особистої безпеки туристів та туристичних маршрутів, розробка стандартів безпеки туристичних послуг;

- диверсифікація фінансових та ін. економічних ризиків, пов'язаних з діяльністю туристичного підприємства, робота за франчайзингом, страхування;
- удосконалення менеджменту туристичних підприємств;
- збереження природної та культурної спадщини, забезпечення сприятливих екологічних умов для відпочинку туристів, зменшення навантаження на природні ресурси від туристичної діяльності [3].

Отже, ефективна економічна безпека індустрії туризму можлива лише за комплексного і системного підходу до її організації. Економічна безпека надає можливість оцінити перспективні сторони підприємства, розробити тактовну і стратегічну систему розвитку, зменшити наслідки фінансових криз і негативного впливу можливих нових загроз тощо.

Література:

1. В.О.Матросова, А.В. Косенко, І.В. Долина, О.М. Проскурня. Оцінка фінансової стійкості та інноваційних перспектив туристичного підприємства. Вісник НТУ «ХП».2019. № 24. С. 72-76.
2. Яшук В.І. Забезпечення економічної безпеки підприємств туристичної індустрії як запорука сталого розвитку туризму. Матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. «Сталий розвиток туризму на засадах партнерства: освіта, наука, практика» (м. Львів, 31 жовтня - 1 листопада 2018 р.) Львів: ЛТЕУ, 2018. 342 с. 333-337.
3. Кальченко О.М. Економічна безпека підприємств туристичної сфери. Вісник ЧДІЕУ. 2013. №1 (64). С.136-143.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВУ У ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

*В. А. Ємельянов, прокурор відділу
Дніпропетровська обласна прокуратура*

Нормативно-правове регулювання забезпечення виявлення та запобігання шахрайству у економічній діяльності суб'єктів господарювання направлене на впорядкування суспільних відносин щодо запобігання та усунення можливих негативних наслідків від шахрайства у відповідній сфері правовідносин. За допомогою системи специфічних правових засобів, зокрема норм фінансового та кримінального законодавства, відбувається цілеспрямований вплив з метою регулювання відповідних суспільних відносин.

У зв'язку із цим варто проаналізувати основні нормативно-правові положення, які можуть застосовуватись у цій сфері.

Нормативно-правове регулювання виявлення та запобігання шахрайству у економічній діяльності суб'єктів господарювання в Україні забезпечується

національним законодавством, тобто системою фінансових та кримінальних норм права, які містяться у нормативно-правових актах, розроблених і затверджених державою, зокрема: Конституцією України, кодексами, законами, підзаконними актами, стандартами та методичними рекомендаціями, а також нормами міжнародного права, визнаними Україною.

Так, на даний час у національному законодавстві відсутній спеціалізований нормативно правовий акт який є основним доктринальним документом щодо виявлення та запобігання шахрайству у фінансово сфері.

Основним нормативно правовим актом в якому зазначені правові положення щодо протидії шахрайству є Кримінальний кодекс України.

Так, у ст. 190 Кримінального кодексу України поняття "шахрайство" подається в контексті заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (при цьому необхідно зважити на те, що під майном в національному законодавстві розуміються і кошти).

Згідно зі статтею 222 КК України до поняття "шахрайство з фінансовими ресурсами" віднесено надання громадянином підприємцем або громадянином — засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності неправдивої інформації органам державної влади, органам влади АР Крим чи органам місцевого самоврядування, банкам або іншим кредиторам з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг по сплаті податків.

У той же час шахрайство персоналу суб'єктів господарювання підпадає під ознаки статті 191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем». Цей склад злочину передбачає, що привласнення чи розтрата стосується чужого майна, яке було ввірено винуватому чи перебувало в його віданні.

Натомість склад злочину «шахрайство», викладений у ст. 190 ККУ, стосується заволодіння чужим майном, яке не було ввірено винуватому і не перебувало в його віданні. Внаслідок цього виникають суттєві розбіжності між вітчизняним законодавством і законодавством інших країн стосовно тлумачення терміна «шахрайство».

Характерно, що шахрайство логічно розглядати як цілу низку злочинів управлінського персоналу. Передусім це стосується ст. 212 «Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів», статті 218 «Фіктивне банкрутство», статті 220 «Приховування стійкої фінансової неспроможності», статті 222 «Шахрайство з фінансовими ресурсами», статті 223 «Порушення порядку випуску (емісії) та обігу цінних паперів», а також інших складів злочинів. Подібного змісту юридичні делікти містяться також у Кодексі України про адміністративні правопорушення.

Таким чином, суб'єкт для запобігання та виявлення шахрайств в обов'язковому порядку має керуватися відповідними правовими нормами.

Євроінтеграційний напрям розвитку та реформування економіки України зумовлює трансформацію суспільних відносин, імплементацію відповідних міжнародних вимог у національну систему законодавчого регулювання.

Принципового значення набувають положення ч. 1 ст. 51 Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами (Європейським Союзом) та їх державами-членами, в яких зазначається, що Сторони визнають важливою умовою для зміцнення економічних зв'язків між Україною та Співтовариством (далі – ЄС) зближення існуючого і майбутнього законодавства України із законодавством Співтовариства» [2, с. 62].

Так, базовим нормативно-правовим актом на теренах Європейського Союзу щодо протидії шахрайствам у фінансовій сфері, яка у той же час є одним з додатків XLIV Угоди, є Директива Європейських Парламенту і Ради «Про боротьбу проти шахрайства стосовно фінансових інтересів Союзу за допомогою засобів кримінального права» 2017/1371 від 5 липня 2017 року [3].

Директива № 2017/1371 з 6 липня 2019 року замінила собою Конвенцію щодо захисту фінансових інтересів Європейських Співтовариств (95/С 316/03) від 26 липня 1995 включаючи протоколи до неї.

Так, Директива № 2017/1371 визначає поняття «фінансові інтереси Союзу» під яким розуміються всі доходи, витрати та активи які поширюються, набуваються через або за рахунок бюджету ЄС, бюджетів установ, органів та агентств Союзу, затверджених згідно з установчими договорами, або бюджетами, щодо яких відповідні структури безпосередньо або опосередковано здійснюють управління чи моніторинг. У Директиві також зазначається, що вона застосовується і відносно доходів, отриманих за рахунок власних засобів ПДВ, але лише у випадках серйозних правопорушень, які визначаються як правопорушення, пов'язані з територією двох або більш держав-членів і що передбачають загальний збиток не менше 10.000.000 Євро.

Так, у ст. 3 Директиви № 2017/1371 зазначається, що шахрайством яке завдає шкоди фінансовим інтересам Союзу вважається:

1) стосовно видатків, не пов'язаних з проведенням закупівель – будь-яка дія чи бездіяльність щодо: - використання або надання неправдивих, невірних або неповних тверджень чи документів, наслідком чого є незаконне привласнення або неправомірне утримання коштів або активів з бюджету ЄС або з бюджетів, управління якими здійснюється Союзом або від його імені;

- нерозголошення інформації в порушення конкретного зобов'язання, що призводить до таких самих наслідків;

- неправомірне використання таких коштів або активів, тобто витрачання на інші цілі, ніж це було обумовлено цільовим призначенням;

- стосовно видатків, пов'язаних з проведенням закупівель, щонайменше коли це вчиняється задля одержання неправомірної вигоди для порушника або іншої особи шляхом завдання збитків для фінансових інтересів Союзу – будь-яка дія чи бездіяльність щодо:

- використання або надання неправдивих, невірних або неповних тверджень чи документів, наслідком чого є незаконне привласнення або неправомірне утримання коштів або активів з бюджету ЄС або з бюджетів, управління якими здійснюється Союзом або від його імені;

- не розкриття інформації в порушення конкретного зобов'язання, що призводить до таких самих наслідків; або

- неправомірне використання таких коштів або активів, тобто витрачання на інші цілі, ніж це було обумовлено цільовим призначенням, що завдає шкоди фінансовим інтересам Союзу;

2) стосовно доходів, крім тих, що формуються за рахунок власних ресурсів ПДВ, зазначених у пункті (d) – будь-яка дія чи бездіяльність щодо: - використання або надання неправдивих, невірних або неповних тверджень чи документів, наслідком чого є незаконне зменшення ресурсів бюджету ЄС або бюджетів, управління якими здійснюється Союзом або від його імені;

- не розкриття інформації в порушення конкретного зобов'язання, що призводить до таких самих наслідків; або

- неправомірне використання законно отриманої вигоди, що призводить до таких самих наслідків;

- стосовно доходів, що формуються за рахунок власних ресурсів ПДВ – будь-яка дія чи бездіяльність, учинені за допомогою транскордонних шахрайських схем щодо:

- використання або надання неправдивих, невірних або неповних звітів чи документів щодо ПДВ, наслідком чого є зменшення ресурсів бюджету ЄС;

- не розкриття інформації про ПДВ у порушення конкретного зобов'язання, що призводить до таких самих наслідків; або

- надання вірних звітів щодо ПДВ з метою шахрайського приховування несплати або неправомірного створення прав на відшкодування ПДВ.

Окрім визначення переліку діянь які підпадають під шахрайство у Директиві визначено поняття інші кримінальні правопорушення, що завдають шкоди фінансовим інтересам Союзу, якими є відмивання грошей, корупція, нецільове використання грошових коштів.

Зважаючи на викладене можна зробити висновок, що гармонізація національного законодавства з законодавством ЄС, сприятиме більш ефективному попередженню та протидії шахрайським діянням у фінансово-економічній сфері України.

Окреме місце щодо нормативних актів відносно виявлення та запобігання шахрайству у фінансово-економічній діяльності суб'єктів господарювання є Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності», що розглядає відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності. Зокрема, в ньому йдеться про те, як слід застосовувати МСА 315 (переглянутий) та МСА 330 стосовно ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства.

Надається характеристика шахрайства, відповідальність за запобігання й виявлення шахрайства. Визначаються цілі аудитора при проведенні аудиту та вимоги до його проведення, надаються відповідні матеріали для застосування та інші пояснювальні матеріали.

Зважаючи на фактичну відсутність у національному законодавстві спеціалізованих нормативних актів щодо виявлення та протидії шахрайству у фінансовій сфері МСА 240 мають досить важливе методичне значення у відповідній сфері.

Зважаючи на викладене, можна зробити висновок, що у національному законодавстві відсутні спеціалізовані нормативні акти щодо протидії шахрайству у фінансовій сфері, що безумовно зумовлює необхідність впровадження та гармонізацію українського законодавства з міжнародними нормативними актами у відповідній сфері правозастосування.

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16 вересня 2014 року. Офіційний вісник України. 2014. № 75. С. 83.

3. Directive (EU) 2017/1371 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2017 on the fight against fraud to the Union's financial interests by means of criminal law. URL: http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2017.198.01.0029.01.ENG.

4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016-2017. Міжнародна Федерація Бухгалтерів, Аудиторська Палата України. URL: http://www.apu.com.ua/files/temp/Audit_2018_1.pdf

ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Максим Іжболдін, здобувач гр.МгУФЕБ-22

Леся Васільєва, д.держ.упр., професорка

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Інформаційна безпека - це комплекс заходів та процедур, що забезпечують захист інформації від несанкціонованого доступу, використання, розголошення, зміни або втрати. Інформаційна безпека є дуже важливою для захисту конфіденційної, особистої, комерційної та іншої цінної інформації, яка може бути використана для незаконних цілей, таких як крадіжка

ідентифікаційних даних, фінансових маніпуляцій, шантажу та інших злочинів.

Кажуть, що загроза є потенційною причиною небажаного інциденту, який може завдати шкоди системі або підприємству (ISO/IEC 27002, 2013). Тоді як уразливість - це слабкість інформаційного ресурсу або засобу керування, яка може бути використана однією або кількома загрозами (ISO/IEC 27001:2022). Нарешті, випадки, коли ці вразливості використовуються загрозами, можуть мати небезпечні наслідки для підприємства. Таким чином, при вирішенні проблем інформаційної безпеки також необхідно ретельно враховувати вплив таких інцидентів.

Ці фактори, вразливі місця, загрози та вплив інцидентів інформаційної безпеки, по суті, становлять ризик інформаційної безпеки [1]. Ці ризики необхідно розглядати задовільно, щоб захистити інформацію. Таким чином, засоби контролю інформаційної безпеки служать цій меті та впроваджуються для зменшення ймовірності виникнення таких інцидентів та/або зменшення наслідків такого інциденту, які також називають впливом, до прийняттого рівня. Таким чином, засоби контролю або захисту інформації вводяться як лікування пов'язаних ризиків безпеки.

Засоби контролю інформаційної безпеки можуть бути різноманітними і залежать від конкретних потреб та можливостей організації. Однак, деякі з найбільш поширених засобів контролю інформаційної безпеки включають:

1. Антивірусне програмне забезпечення: дозволяє виявляти та блокувати віруси та інші шкідливі програми, які можуть зашкодити комп'ютерній системі.

2. Файрвол: програма, що контролює мережевий трафік, дозволяє блокувати небажані підключення та захищає мережу від зовнішніх загроз.

3. Криптографічні засоби захисту: дозволяють зашифрувати чутливу інформацію, що зберігається на комп'ютері чи передається по мережі, щоб забезпечити конфіденційність та захист від несанкціонованого доступу.

4. Моніторинг безпеки: система, що дозволяє контролювати активність на мережі, виявляти та реагувати на можливі загрози.

5. Безпечні паролі та політика щодо керування паролями: дозволяє забезпечити захист від несанкціонованого доступу до системи та інформації, що зберігається в ній.

6. Резервне копіювання даних: дозволяє зберігати копії важливої інформації та відновлювати її у разі втрати чи пошкодження основної копії.

7. Політика безпеки інформації: детально розроблена система правил та процедур, що дозволяють забезпечити захист від несанкціонованого доступу та зловживань з інформацією.

Всі ці засоби контролю інформаційної безпеки допомагають забезпечити захист від різноманітних загроз, що можуть виникнути при обробці, передачі та зберіганні інформації [2]. Для ефективного застосування цих засобів необхідно мати цілісну стратегію інформаційної безпеки, включаючи політику безпеки, процедури та відповідальність за їх дотримання.

Застосування цих засобів дозволяє зменшити ризики втрати,

розголошення, викриття та порушення цілісності інформації, а також допомагає зберегти репутацію підприємства та уникнути фінансових втрат, пов'язаних з порушенням інформаційної безпеки.

Окрім того, застосування цих засобів контролю інформаційної безпеки дозволяє відповідати вимогам законодавства, що регулює обробку та захист інформації, а також забезпечити взаємодію з іншими компаніями та партнерами, які вимагають дотримання вимог щодо захисту їх інформації.

Література:

1. Політанський В.С. Світові моделі та фундаментальні принципи інформаційного суспільства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». Випуск 43. Том 1. 2017. С. 34–39.

2. Прозоров А.Ю. Ціннісні основи інформаційної безпеки особи, суспільства та держави. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2016. № 1 (20). С. 29–37.

БЕЗПЕКОВІ ОЗНАКИ ЗГЛАЖУВАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ТУРИЗМУ

*А. Р. Качанова, здобувачка вищої освіти I курсу
Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»
Науковий керівник: Наталія Вікторівна Рунчева, д.е.н., доцент
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

Стратегія розвитку туризму та курортів в Україні на період до 2026 року [1] передбачає забезпечення безпеки туристів та захист їх законних прав та інтересів, що сприятиме підвищенню якості наданих туристичних послуг шляхом такого:

- 1) надання невідкладної допомоги туристам, які опинилися у надзвичайній ситуації та/або постраждали під час подорожі;
- 2) проведення моніторингу надзвичайних подій, що трапляються з туристами в регіонах;
- 3) посилення відповідальності суб'єктів туристичної діяльності перед споживачами туристичних послуг тощо.

Наразі система взаємозалежних зв'язків у сфері туризму характеризується впливом економіко-соціальних функцій на них.

Економічні чинники багато в чому визначають ступінь розвитку туризму в регіоні або в країні, але, водночас, і сам туризм безпосередньо впливає на темпи економічного розвитку, забезпечуючи надходження валютних засобів в економічну систему, вирішуючи проблеми зайнятості населення, згладжування відмінностей в економічному розвитку регіонів.

Виокремлюють п'ять основних економічних функцій туризму:

- виробнича функція;
- забезпечення зайнятості населення;
- функція створення доходу;
- функція згладжування;
- функція нівеляції платіжного балансу.

Зокрема функція згладжування виявляється у тому, що туризм сприяє економічному розвитку слабких у структурному відношенні регіонів. Туристів, як правило, цікавлять регіони із слабо розвинутою промисловістю, місця, що мають первозданний ландшафт і навколишнє середовище в стані повної отдавати. Найчастіше це сільськогосподарські регіони. Для місцевих жителів таких регіонів туризм є важливим джерелом додаткового доходу, він сприяє вирівнюванню їхніх доходів, оскільки вони найчастіше нижчі, ніж у місцях з розвиненим промисловим виробництвом. Функція згладжування в туризмі має також міжнародне значення. Для всього світу туризм є інструментом перерозподілу доходів країн з індустріальним (і постіндустріальним) і сільськогосподарським виробництвом.

На відміну від інших галузей господарства, продукцію яких транспортують до споживача, туризм зумовлює міграції людей до місць зосередження туристично-рекреаційних ресурсів, об'єктів туризму. Споживання туристичного продукту в основній своїй частині відбувається у визначеному туристом місці, тобто обмежене територіально. У період масового зростання та переходу до сталого розвитку потоки туристів змінюють свій напрям до місцевостей з переважним розвитком сільського господарства, чистою екологією і природною ландшафтною архітектурою. Складовою регіонального господарського комплексу таких місцевостей є туристична індустрія. Формування доходів підприємств приймаючої сторони завдяки витратам туристів з економічно розвинених регіонів сприяє перерозподілу доходів у регіональному аспекті, здійснюється згладжування рівня розвитку недостатньо економічно розвинених регіонів (депресивних регіонів) порівняно з економічно розвиненими, реально проявляється згладжувальна субфункція туризму. Цю субфункцію можна одночасно розглядати у складі економічної та соціальної функцій [2].

У цьому контексті, розглядаючи Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [1], котра установлює вимогу щодо забезпечення ефективної взаємодії правового, організаційного, економічного та фінансового механізмів державного регулювання розвитку сфери туризму та курортів, відзначаємо організаційний механізм, який виконує роль єдального чинника, що дозволяє запустити в дію статичну систему державного управління.

Основними складовими організаційного механізму є такі:

- план заходів з реалізації стратегії, який дасть змогу із застосуванням установлених показників розвитку провести оцінку досягнення цілей стратегії шляхом проведення моніторингу та визначення ефективності впливу заходів, що здійснюються на державному, регіональному та місцевому рівні;

- цільові та регіональні програми розвитку сфери туризму та курортів;
- договори, що укладаються, в тому числі на засадах державно-приватного партнерства [3, с. 210].

Говорячи про безпеку процесу згладження у туризмі, пріоритетним можна виокремити розвиток внутрішнього та соціально орієнтованого туризму (медичного, оздоровчого, сільського зеленого, екологічного, релігійного, пізнавального, гірськолижного та іншого спортивного туризму).

Наслідки воєнного стану, безперечно, внесли деструктив у сферу в цілому, однак туризм в Україні не зник. Наразі прослідковуються тенденції стійкого єднання, взаємодопомоги та співпраці як усередені галузі, так і міжгалузеві і міжнародні.

Література:

1. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
2. Рахуба Є.С. Соціокультурне значення туризму. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2010. Випуск 16. Том II. С. 27-35.
3. Домбровська С. М., Помаза-Пономаренко А. Л., Рибальченко Н. П. Туризм і право на нього в контексті гарантування безпеки : монографія. Харків: «Діса плюс», 2022. - 272 с.

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ У СЕКТОРІ ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЇ КРАЇН ЄС: ДОСВІД ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ВІЙНИ

*М. В. Кічурчак, д.е.н., професор
Львівський національний університет
імені Івана Франка*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1927-5704>

Через існування прямих і непрямих ефектів сектор інформації та комунікації (СІК) сприяє формуванню інформаційного суспільства та структурній перебудові національної економіки, прискорює цифровізацію домогосподарств, фірм і держави, посилює відкритість країни та стимулює появу нових ринків. Через це СІК впливає на забезпечення економічної безпеки, трансформуючи наявні і формуючи нові види економічної діяльності.

З'ясування теоретико-методологічних і прикладних засад функціонування СІК в контексті структурної трансформації економіки має дискусійний характер. Зокрема, проаналізовано та оцінено структурні зміни у СІК в умовах формування креативної економіки країн ЄС та визначено головні напрями

адаптації цього досвіду до соціально-економічної ситуації в Україні [1; 2]. Доцільно з'ясувати особливості структурних змін у СІК у країнах ЄС і врахувати цей досвід для забезпечення економічної безпеки України після завершення війни.

Оцінювати економічний розвиток СІК у країнах ЄС у 2008–2020 рр. пропонуємо на підставі динаміки показників варіації (табл. 1). У ці роки фіксуємо зростання значень розмаху варіації, дисперсії та середньоквадратичного коефіцієнта варіації для ВДВ у СІК. Якщо до 2017 р. величина середньоквадратичного коефіцієнта варіації була меншою, ніж 33,3 % (що свідчило про однорідність сукупності), то у 2018–2020 рр. – вже вища. Це свідчить про те, що у країнах ЄС зміни у цьому секторі були пов'язані із поточними соціально-економічними умовами розвитку країн, швидкістю впровадження інновацій, які ґрунтуються на використанні ІКТ, якістю надання інформаційно-комунікаційних послуг та формування цифрових компетенцій споживачів.

Посилення структурних відмінностей у країнах ЄС за показником ВДВ у СІКТ (% до ВВП) ставить собі за мету поліпшити конкурентні позиції країн, підвищити ефективність використання економічних ресурсів та трансформувати середовище взаємодії держави, фірм і домогосподарств. Для досягнення позитивних структурних зрушень в контексті економічної безпеки і пост-воєнної відбудови України доцільно не лише поліпшувати інвестиційний клімат та створювати сприятливі умови для активізації бізнес-процесів у СІК, але й стимулювати попит на продукцію цього сектору. Це зміцнить й трансекторальний потенціал цього сектору та українських креативних індустрій через розширення можливостей для розвитку креативного підприємництва та партнерських відносин із державою.

Аналіз показників варіації за структурою зайнятості у СІК в країнах ЄС виявив тренд до згладжування просторових відмінностей у 2008–2020 рр. (табл. 1), досліджувана сукупність ставала одноріднішою. Ситуація на ринку праці для СІК свідчить про подібність процесів його еволюції, спричинених зростанням попиту на фахівців з ІКТ в країнах ЄС, розширенням можливостей використання нестандартних форм зайнятості і мобільності персоналу. Дані тенденції є своєрідним індикатором того, що ринок праці СІК у розрізі країн ЄС є висококонкурентним.. На підставі досвіду структурних трансформацій ринку праці СІК у країнах ЄС можна стверджувати, що і в Україні змінюватиметься конфігурація зайнятості для креативних індустрій після війни. Важливим для економічної безпеки в умовах пост-воєнної відбудови є створення сприятливих для повернення вимушених мігрантів в нашу країну, розбудова системи підготовки фахівців та формування сприятливого інвестиційного клімату.

У 2008–2020 рр. існувала тенденція до посилення неоднорідності аналізованої сукупності за такими складовими СІК як структура випуску продукції (% загального обсягу) і нагромадження капіталу (% загального обсягу) в країнах ЄС, підґрунтям чого є висхідна динаміка показників варіації

(табл. 1). Це свідчить про просторову диференційованість підходів до впровадження ІКТ в різні галузі національної економіки, існування відмінностей щодо активізації діяльності у СІК та адаптації до змін. Закладено основи для посилення асиметричності структурних змін у СІК. Згідно з досвідом країн ЄС однією з функцій СІК України стане заміна та адаптація існуючих технологічних укладів у креативних індустріях та активізація участі в структурній модернізації економіки після завершення війни.

Таблиця 1

Показники варіації головних тенденцій розвитку СІКТ у країнах ЄС

Назва показника	Індикатори варіації	2008	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ВДВ* інформації та комунікацій, % ВВП	Розмах варіації	3,9	4,6	5,4	6,1	6,7	7,4	6,2	6,6	7,9	9,4	11,6	13,2
	Дисперсія	0,8066	0,9706	1,3006	1,4965	1,5881	1,8383	1,5198	1,6553	2,1962	3,0374	4,4990	6,2527
	Середньоквадратичний коефіцієнт варіації	21,615	22,775	26,803	28,599	29,197	31,296	28,288	28,756	32,285	36,954	42,394	46,478
Зайнятість у секторі інформації та комунікацій, % загальної кількості	Розмах варіації	3,2	3,1	3,0	2,80	2,7	2,7	2,5	2,5	2,8	2,3	2,7	2,5
	Дисперсія	0,6338	0,6380	0,5487	0,5312	0,5260	0,5426	0,5435	0,5473	0,5805	0,4834	0,4703	0,4582
	Середньоквадратичний коефіцієнт варіації	29,952	29,303	26,454	25,617	25,064	24,928	24,338	23,914	24,273	21,618	20,903	20,105
Випуск продукції сектору інформації та комунікацій, % загального обсягу	Розмах варіації	7,2	8,0	10,7	13,8	15,6	15,8	13,6	11,7	13,0	14,8	15,0	17,4
	Дисперсія	1,8041	2,3404	3,2812	5,4311	7,0536	7,4200	5,7686	4,7115	5,8275	7,6080	8,6055	12,8523
	Середньоквадратичний коефіцієнт варіації	30,814	32,321	39,767	49,744	55,229	56,055	48,945	43,114	47,106	52,309	53,635	59,851
Нагромадження ОК сектору ІКТ, % загальної вартості	Розмах варіації	5,6	4,9	6,0	6,0	5,2	5,3	7,5	6,8	7,5	10,0	9,5	11,7
	Дисперсія	2,3001	2,0132	2,5546	2,2522	1,9323	2,2492	2,8804	2,8424	2,4575	3,2916	4,0527	5,8496
	Середньоквадратичний коефіцієнт варіації	33,276	32,446	34,372	33,724	31,510	33,130	38,538	39,384	38,164	43,157	50,028	61,193
КСВД на комунікації, % до загального обсягу	Розмах варіації	3,8	3,9	3,7	3,7	3,9	3,4	3,2	3,2	3,3	3,3	3,3	4,1
	Дисперсія	0,5456	0,6139	0,5499	0,5460	0,6072	0,4851	0,4779	0,5106	0,4982	0,4772	0,4490	0,7704
	Середньоквадратичний коефіцієнт варіації	24,889	25,676	25,151	25,422	27,358	25,224	25,094	25,968	26,237	26,116	25,804	29,840
КСВД на комунікації, у поточних цінах на 1 особу, євро	Розмах варіації	580,0	560,0	640,0	650,0	680,0	710,0	810,0	800,0	770,0	730,0	780,0	600,0
	Дисперсія	23545,8	24013,1	25784,5	25698,2	24934,6	25269,5	29043,2	27216,1	26715,9	25095,9	28433,9	19360,8
	Середньоквадратичний коефіцієнт варіації	39,840	41,591	41,586	41,241	41,239	42,047	43,662	41,444	40,182	38,337	39,995	34,283

* п.р. – попереднього року, ВДВ – валова додана вартість, ВЗБ – видатків загального бюджету, ОК – основний капітал; ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології; КСВД – кінцеві споживчі видатки домогосподарств.

Джерело: Складено і розраховано на підставі [3].

В аналізований період структура КСВД на комунікацію у країнах ЄС свідчила про незначне посилення відмінностей у поведінці домогосподарств за величиною розмаху варіації та дисперсії, значення квадратичного коефіцієнта варіації збільшувалося, але досліджувана сукупність залишалась однорідною (табл. 1). У 2008–2020 рр. динаміка показників варіації для КСВД на комунікації у поточних цінах на 1 особу мала коливний характер, демонструючи неоднорідність досліджуваної сукупності. Ці тренди вказують на те, що в країнах ЄС відбуваються зміни купівельних уподобань споживачів на ринку ІКТ послуг, підґрунтям чого є поліпшення соціально-економічної ситуації в окремих національних економіках, розвиток систем мережевої взаємодії інститутів держави, фірм і домогосподарства і підвищення рівня

цифрової грамотності. Подібні тренди, пов'язані із зміною видатків домогосподарств на комунікації, притаманні й для України, вони опосередковано посилюють попит на продукцію креативних індустрій на – національному ринку.

Отже, аналіз варіації головних показників діяльності СІК в країнах ЄС виявив існування просторової диференціації у виробництві продукції, нагромадженні основного капіталу, кінцевих споживчих видатках домогосподарств на комунікацію, відносну однорідність у сфері зайнятості. З огляду на досвід країн ЄС посилення впливу СІК на структурні зміни та забезпечення економічної безпеки в Україні після завершення війни пов'язане із заходами держави із стимулювання його розвитку, подоланням демографічної кризи та зростанням попиту домогосподарств на інформаційно-комунікаційні послуги. Хоча війна в Україні негативно впливає на СІК, але після війни він зберігатиме свої провідні позиції в її структурі й надалі.

Література:

1. Кічурчак М. Структурні зміни у секторі інформації та комунікації в системі креативної економіки країн ЄС: досвід для України. *Економіка і прогнозування*. 2022. № 3. С. 115–130. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2022.03.115>.

2. Kichurchak M. Information and Communication technologies development as a factor of forming creative industries in the European Union countries: experience of the structural transformation for Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 1 (48). P. 399–408. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3934>.

3. Eurostat: official site. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database> (дата звернення 27.04.2023 р.).

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Дмитро КОВАЛЬОВ,
здобувач вищої освіти групи МгУФЕБ-1-22,
Науковий керівник: Л. В. Волчанська, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В умовах нестабільного економічного середовища діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання здійснюється під впливом ризиків та загроз, пов'язаних із негативною дією зовнішніх та внутрішніх факторів. Зростання рівня ризикованості господарської діяльності підприємств призводить до значного недоотримання доходів та прибутків, втрати ліквідності,

платоспроможності та фінансової незалежності, спричиняє погіршення платіжних можливостей, нарощення необґрунтованих обсягів дебіторської та кредиторської заборгованостей, і, як наслідок, виникнення кризової ситуації. Тому досить важливого теоретичного та практичного значення набуває розробка та реалізація дієвої системи фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання, пріоритетними цілями якої є своєчасне виявлення та нівелювання непередбачуваних обставин, що зумовлюють фінансову дестабілізацію на підприємствах [1].

Наявність різноманітної системи фінансових відносин призводить до необхідності обґрунтування системи захисту відповідних фінансових інтересів від реальних та потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, що відображається у підходах до визначення поняття «фінансова безпека підприємства». Слід зазначити, що науковці, які здійснюють дослідження в сфері фінансової безпеки підприємства, виділяють статичну, ресурсну, функціональну та комплексну ознаки щодо трактування поняття «фінансова безпека підприємства».

Фінансово-економічна безпека підприємства – це такий фінансово-економічний стан, який сприяє забезпеченню захищеності його фінансово-економічних інтересів від негативних чинників внутрішнього і зовнішнього середовища та створення необхідних фінансово-економічних умов для безперервної успішної діяльності та стійкого розвитку підприємства [3].

Метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є досягнення найвищої ефективності та стабільності його функціонування і створення передумов для подальшого розвитку шляхом своєчасного виявлення та запобігання зовнішніх і внутрішніх небезпек та загроз.

Необхідно відмітити, що фінансово-економічна безпека підприємства є динамічною ознакою, що змінюється під впливом чинників і загроз внутрішнього та зовнішнього середовища.

Фінансова безпека підприємства поділяється на:

- бюджетну, що охоплює взаємовідносини підприємства з бюджетами різних рівнів з приводу сплати податків, зборів та обов'язкових платежів, здійснення бюджетного фінансування, отримання податкового кредиту, відшкодування податку на додану вартість тощо;

- банківську – направлену на взаємовідносини підприємства з банками щодо організації кредитних та депозитних операцій, відкриття поточних рахунків, здійснення безготівкових розрахунків тощо;

- страхову, що полягає у організації взаємовідносин підприємства з страховими компаніями з приводу захисту його майнових, фінансових чи підприємницьких інтересів;

- інвестиційну, яка показує можливість залучення, вкладення й використання інвестиційних ресурсів у розвиток діяльності підприємства;

– фондову, що характеризує ринкову привабливість цінних паперів підприємства, можливість його виходу на фінансовий ринок з метою вкладення коштів у фінансові активи;

– грошово-кредитну – щодо дотримання розрахунково-платіжної та кредитної дисциплін на підприємстві;

– валютну, що показує захищеність валютних операцій під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності підприємства [2].

Таким чином, фінансово-економічна безпека є однією із важливих характеристик забезпечення захисту діяльності підприємства від впливу негативних факторів зовнішнього та внутрішнього оточення і відображає рівень ефективності та стабільності функціонування суб'єкта господарювання в поточній та довгостроковій перспективі.

Здійснений порівняльний аналіз існуючих підходів до визначення понять економічної та фінансової безпеки підприємства дозволив виділити їх характерні ознаки та довів доцільність використання комплексного поняття «фінансово-економічна безпека підприємства». Узагальнення сучасних науково-методичних поглядів на трактування сутності фінансово-економічної безпеки підприємства сприяло виокремленню трьох категоріальних параметрів (функціональний, статичний, ресурсний) та обґрунтуванню авторської точки зору щодо даного поняття.

На нашу думку, фінансово-економічна безпека підприємства – це такий фінансово-економічний стан, який сприяє забезпеченню захищеності його фінансово-економічних інтересів від негативних чинників внутрішнього і зовнішнього середовища та створення необхідних фінансово-економічних умов для безперервної успішної діяльності та стійкого розвитку підприємства.

Забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки на підприємстві сприятиме досягненню стратегічних та тактичних цілей та завдань діяльності підприємства, доступу до економічних та фінансових ресурсів та ринків та створить умови своєчасного виявлення та подолання загроз та небезпек функціонуванню підприємства зовнішнього та внутрішнього походження.

Встановлено, що підтримка фінансово-економічної безпеки підприємства можлива лише за умови реалізації на підприємстві дієвого механізму її забезпечення та управління. Обґрунтований в науковому дослідженні механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства сприятиме досягненню належного рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання, своєчасному виявленню та розробці заходів з нейтралізації зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпеченню стабільного ефективного функціонування вітчизняних підприємств в кризових умовах економічного розвитку.

Література:

1. Костюк Ж. С. Функціональні складові економічної безпеки підприємств залізничного транспорту / Ж. С. Костюк // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 42. – 2019. – С. 308-311.
2. Нікіфоров П. О. Сутність і значення фінансової безпеки страхової компанії / П. О. Нікіфоров, С. С. Куперівська // Фінанси України. – 2020. – № 5. – С. 86–94.
3. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О. І. Судакова // Економічний простір. – 2021. – № 9. – С. 140–148.

ФІНАНСОВА -ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТЕРИТОРІАЛЬНО-ВИБРОБНИЧИХ СИСТЕМ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

М.В. Кравченко

*доктор економічних наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В умовах сьогодення, зумовлених урбанізацією, глобалізацією, диверсифікацією раціону, концентрацією та розширенням продовольчих ринків та торгівлі, серед інших основних тенденцій, територіально-галузеві виробничі системи (ТГВС) зазнають значних перетворень. Для подолання трансформаційних викликів необхідно застосовувати більш холістичний, системний підхід, який передбачає проектування агропродовольчих ланцюгів доданої вартості (АЛДВ), координацію дій та формування інституційного середовища їх функціонування. Зміни необхідно впроваджувати з урахуванням особливостей розвитку АС.

Аграрний сектор, який включає усі виробничі операції забезпечуючи просування сільськогосподарської продукції «від лану до столу», є основним генератором зайнятості та формування доходів в АС, що сприяє зміцненню економічної та продовольчої безпеки. Він охоплює увесь ланцюг створення доданої вартості, включаючи постачання, виробництво, переробку сільськогосподарської продукції та її розподіл [1, с. 7-10].

Для зміцнення ФЕБ аграрного сектору ФАО розроблено низку інструментів стимулювання розвитку агропродовольчого сектора, як однієї із найбільш потужних територіально-галузових виробничих систем, які передбачають формування політики сприяння впровадженню екологічних аспектів та розвитку інституційних спроможностей державних органів щодо ефективної взаємодії з партнерами з приватного сектору, особливо це стосується інтеграції дрібних фермерів та представників МСАБ до АЛДВ,

стимулювання інвестиційної діяльності та підвищення ефективності в процесі трансформування агропродовольчих систем у країнах, що розвиваються, до яких відноситься і Україна. Основні напрямки політики ФАО включають:

– Відповідальне *контрактне сільське господарство* для інклюзивного доступу до ринку, що забезпечує нарощування потенціалу, технічну та юридичну підтримку пілотних проектів, адвокацію та поширення знань.

– Проектування *сталих агропродовольчих ланцюгів доданої вартості* (САЛДВ) за рахунок впровадження цілісного підходу до структурних перетворень, інтегрування багатовимірних концепцій доданої вартості та сталості та застосування їх у оцінці, аналізі та удосконаленні функціонування територіально-галузевих виробничих систем.

– *Державно-приватне партнерство*, яке фактично представляє собою форму інноваційного партнерства, що об'єднує виробників, агробізнес, органи державної влади та суб'єктів громадянського суспільства. Таку співпрацю все частіше застосовують у якості механізму залучення інвестицій, одночасно пом'якшуючи специфічні ризики АС.

– Сприяння впровадженню *територіального підходу* у якості засобу залучення трансформаційних інвестицій АС та координації міжгалузевих цілей. Особлива увага приділяється агропромисловим паркам та кластерам на базі агропромислового територіально-виробничого комплексу, економічним коридорам та спеціальним економічним зонам.

– Стимулювання розвитку малого та середнього аграрного бізнесу (МСАБ), підприємництва, стартап-проектів та інновацій через *інклюзивні бізнес-моделі та агробізнес-інкубатори*.

– Удосконалення механізмів та програм державних закупівель, за допомогою яких уряди проводять тендери не лише для задоволення потреб, а й для одночасного вирішення соціальних, екологічних та економічних проблем.

Щоб уникнути неузгодженості основних елементів системи логістики на підприємстві, доцільно доповнити внутрішню інтеграцію внутрішньогалузевою та міжгалузевую логістичною інтеграцією з використанням трьох можливих напрямів [2, с. 13-21]:

1) горизонтальної інтеграції, що означає галузеву єдність підприємств, операційна діяльність яких характеризується спільною технологією і однорідністю виготовленої продукції;

2) вертикальної інтеграції, що означає виробничу кооперацію підприємств однієї галузі або близьких за характером галузей промисловості, які спеціалізуються на виготовленні вузлів, деталей, комплектування та інших виробів, необхідних для кінцевого продукту;

3) комбінованої інтеграції, що поєднує вигоди двох попередніх форм інтеграції.

Невеликі обсяги виробництва та високий рівень трансакційних витрат, які виникають при укладанні індивідуальні угод суттєво обмежують

конкурентоздатність МСАБ на ринку. Горизонтальна координація між представниками МСАБ дає можливість забезпечити координацію та узгодженість дій на ринку, формування експортних партій та виходу на міжнародні ринки. Адже за рахунок кооперування та співпраці в рамках фермерських кооперативів виникає так званий ефект масштабу, за рахунок зменшення трансакційних витрат та зміцнення переговорних позицій фермерів. Незважаючи на неоднозначні результати щодо ефективності співпраці в рамках сільськогосподарської кооперації, існує широкий науковий консенсус щодо того, що координація колективних дій є важливою для зміцнення позицій представників МСАБ на ринку за рахунок формування інклюзивних агропродовольчих ланцюгів доданої вартості. На шляху до впровадження ефективної горизонтальної інтеграції в АС необхідно вирішити ряд проблем, що стосуються:

- низького рівня співпраці та виробничих потужностей серед представників МСАБ, що перешкоджає мобілізації економії від масштабу для ефективного доступу до ринків збуту;
- відсутності взаємної довіри, лояльності та взаємодії між представниками МСАБ в процесі неформальної співпраці, що може призвести до опортуністичної поведінки (наприклад, порушення визначених правил поведінки, порушення термінів розрахунків та відвантаження продукції, порушення умов договорів та ін.);
- різноманітності інтересів членів кооперації, що обмежує ефективну організацію;
- блокування доступу до ринків деяких представників МСАБ;
- опортуністичної поведінки суб'єктів ринку, непослідовності та непередбачуваності, притаманної для МСАБ [3, с. 34-39].

До проблем вертикальної координації, з якими зіштовхується МСАБ відноситься відсутність дієвого механізму управління бізнес-процесами між фермерами та іншими суб'єктами АЛДВ. Більшість наукових досліджень, що стосуються ефективності вертикальної інтеграції в ЛДВ теоретичним підґрунтям визнають перспективу зменшення трансакційних витрат.

Удосконалення процесів вертикальної інтеграції в контексті МСАБ передбачає вирішення таких проблем як:

- відсутність надійних джерел постачання засобів виробництва та інформаційно-консультативних послуг;
- нерівноправність відносин між МСАБ та постачальниками (наприклад, у веденні перемовин стосовно ціни та умов виконання контрактів, доступу до інформації щодо стандартів якості та ін.);
- відсутність доступу до супутніх сервісних (в тому числі фінансових) послуг;
- відсутність прозорості та довіри між дрібними фермерами та іншими учасниками ринку через різні опортуністичні заходи (наприклад, фіксування

цін трейдерами, невідповідність якості фермерської продукції, відсутність нормативних вказівок щодо ваг);

– ринкові та політичні вимоги по впровадженню сталої інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Такі вимоги не завжди адекватно враховують вплив запровадження такої моделі на стійкість МСАБ, рентабельність інвестицій та проблеми сталого розвитку.

Література:

1. Акмаєв А.І. Удосконалення оцінки конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації. Культура народів Причорномор'я. 2007. Вип. 99. С. 7–10.

2. Александрова О.В. Економічна стійкість сільськогосподарського виробництва як основний чинник його конкурентоспроможності. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. 2012. № 2.Т. 3. С. 13–21.

3. Бугай В.З., Омельченко В.М. Analysis and evaluation of financial stability of the enterprise. Держава та регіони. 2008. № 1. С. 34–39.

СТРАТЕГІЧНА МОДЕЛЬ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УПРАВЛІННІ

М. В. Кравченко, д.е.н., професор

*В. В. Карпенко, здобувач вищої освіти другого
(магістерського рівня), групи МгУФЕБ-1-22*

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Основне призначення стратегії забезпечення економічної безпеки компанії полягає у формуванні та реалізації цілей, завдань, методів, умов та пріоритетів, що забезпечують підвищення вартості та ефективності діяльності компанії, її стабільне та стійке зростання в умовах конкуренції та впливу зовнішніх та внутрішніх загроз.

Політика економічної безпеки в управлінні потребує комплексного підходу, здійснення якого є досить складним, хоча й дуже важливим в умовах інтеграції та глобалізації[1].

Політика економічної безпеки спрямована на стабільний та динамічний розвиток, постійне збалансування діяльності, що досягається з використанням абсолютно всіх типів ресурсів та можливостей, що гарантують раціональне використання, спрямоване на стійке зростання та прорив інноваційного та соціального розвитку, запобігання внутрішнім ризикам[2].

Важливим завданням стратегічного аналізу політики економічної безпеки є оцінка ефективності стратегії компанії: чи правильно обрана стратегія,

оскільки вона повинна визначати цільові установки компанії та відповідати умовам зовнішнього та внутрішнього середовища.

На нашу думку, головна суть запропонованого інструменту те, що визначає можливості компанії:

- сформулювати та визначити завдання стратегії;
- досягти якнайшвидшого виконання поточних цілей;
- сформулювати кількісні показники, що дозволяють включитися кожному члену колективу у завдання;
- посилити взаємозв'язки різних структур;
- розробити систему стимулювання та мотивації персоналу;
- коригувати стратегію у відповідність змінних завдань.

Рис. 1. Стратегічна модель політики економічної безпеки в управлінні підприємством

Сутнісний зміст економічної безпеки компанії, знання механізмів її забезпечення стає головним аспектом розробки концепції політики економічної безпеки в управлінні, відправною точкою дослідження у сфері створення механізмів оцінки та моніторингу економічної безпеки та заходів, що її зберігають.

Система безпеки підприємства відповідно до даної концепції відповідає наступним вимогам: комплексності, безперервності, законності, плановості, економності, взаємодії, конфіденційності, компетентності. Одним з основних елементів системи безпеки підприємства пропонується аналіз та управління виробничими ризиками та загрозами економічній безпеці. Нами пропонується розроблена стратегічна модель політики економічної безпеки в управлінні (рис. 1).

Розроблена стратегічна модель політики економічної безпеки в управлінні включає ризик-орієнтованість всіх бізнес-процесів підприємства. Ця модель має функціонувати та реалізовуватися через взаємопов'язані процеси комплексної системи управління ризиками, інтегрованими у бізнес-процеси управління підприємством. Стратегічна модель політики економічної безпеки в управлінні заснована на постановці цілей, ідентифікації ризиків/ризик-факторів, оцінці та аналізі ризиків/ризик-факторів, управлінні ризиками, моніторингу та звітності, інформації та комунікаціях, внутрішньому середовищі.

Пропонована стратегічна модель політики економічної безпеки в управлінні підприємством дозволить забезпечити стале зростання компанії та реалізувати всі основні завдання стратегії розвитку.

Відмітимо, що у посткризових умовах ринкової економіки велике значення для забезпечення та підтримки необхідного рівня економічної безпеки підприємства має стратегічне керування системою економічної безпеки.

Література:

1. Денисенко М. П. Інноваційні засади забезпечення економічної безпеки малого та середнього підприємництва. *Економіка та держава*. 2022. №1. С. 4-12.
2. Костюк В. Стратегія формування конкурентних переваг підприємства в сучасних умовах ринку. *Галицький економічний вісник*. 2019. - Том 58. № 3. С. 115–120.

CLASSIFICATION OF ECONOMIC RISKS IN THEIR MANAGEMENT SYSTEM

*S. Makarenko, graduate of higher education, M2MFES-1-22
L. Vasilieva, doctor of science in public administration, professor
Dnipro State Agrarian and Economic University*

Risk management at a modern enterprise should not be carried out in a fragmented way, but should be comprehensive. For this, a comprehensive risk management system should be created.

It is possible to choose a classification method as one of the risk research tools. The classification of economic risks is based on the principles of the market economy, in which the dependence of the final economic result on the level of uncertainty can be traced:

- freedom of consumer choice and behavior (consumer risks);
- freedom of choice of professional activity (risks of professional activity);
- freedom of entrepreneurship (entrepreneurial risks);
- rational behavior of all market participants, i.e. their desire to optimize their profit;
- mandatory periodic diversification. Business entities that ignore this principle will necessarily at a certain point in time be faced with a choice: go bankrupt and leave the business or try to sacrifice part of it so as not to lose everything;
- careful attitude to the environment, introduction of new conservation technologies, and effective use of available resources in conditions of ever-increasing deficit - limitation and availability without causing significant damage to third parties, while maintaining a positive economic effect.

Economic risks can be classified in different ways depending on the criteria used for classification. One way to classify economic risks is based on the source of the risk, which can include:

1. Internal risks: These are risks that originate from within the organization, such as poor financial management, inadequate human resources management, or lack of proper control systems.
2. External risks: These are risks that originate from external factors, such as changes in the economic environment, political instability, natural disasters, or changes in regulations or policies.
3. Market risks: These are risks associated with changes in market conditions, such as fluctuations in demand, changes in prices, or increased competition.
4. Credit risks: These are risks associated with the potential for non-payment by customers or counterparties.
5. Risk monitoring: Continuously monitoring and evaluating the effectiveness of the implemented risk management strategies, and making adjustments as needed.

Overall, effective management of economic risks is critical for the success and sustainability of any organization. By classifying and managing economic risks, organizations can minimize potential negative impacts and position themselves for long-term success.

ПЛАНУВАННЯ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Антон Молчанов, здобувач гр.МгУФЕБ-22

Альона Мінковська, к.е.н., доцентка

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Здатність підприємства до стабільного стійкого розвитку визначається ступенем захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз, який дозволяє адекватно реагувати на зміни у середовищі функціонування, характеризуючи рівень його фінансової захищеності. Отже, стійкий розвиток підприємства неможливий без наявності надійної системи управління витратами.

В сучасних умовах нестабільності економічної системи кожне підприємство повинно створювати сприятливі умови для забезпечення належного рівня своєї фінансової безпеки, що дає можливість розробляти та впроваджувати самостійну фінансову стратегію, підтримувати достатній рівень конкурентоспроможності у ринкових умовах.

Важливе значення при цьому набуває забезпечення економічної безпеки з управління витратами.

Планування витрат - це процес визначення та розподілу ресурсів підприємства з метою забезпечення ефективного використання коштів та досягнення стратегічних цілей. Планування витрат є важливою функцією управління витратами, яка допомагає забезпечити економічну безпеку підприємства [2].

Основне значення планування витрат полягає у забезпеченні контролю за витратами та їх оптимізації. Планування дозволяє підприємству передбачити майбутні витрати, розподілити їх на окремі складові та визначити терміни їх реалізації. Це допомагає уникнути необґрунтованих витрат та зменшити ризики втрати коштів.

Планування витрат також є важливим елементом стратегічного планування підприємства. Воно дозволяє підприємству визначити стратегічні цілі та завдання, що потребують фінансування, та визначити оптимальний розподіл ресурсів для їх досягнення [1].

З метою забезпечення економічної безпеки підприємства, планування витрат повинне бути зроблено відповідно до стратегії підприємства та поточних потреб. Крім того, воно повинне бути постійно оновлюваним та коригуватися в разі зміни умов внутрішнього та зовнішнього середовища.

Отже, планування витрат є важливою функцією управління витратами, яка допомагає забезпечити ефективне використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей підприємства, а також забезпечує його економічну безпеку шляхом контролю та оптимізації витрат. Планування витрат дозволяє підприємству ефективно використовувати свої ресурси, раціонально розподіляти бюджет та уникнути зайвих витрат.

Крім того, планування витрат дозволяє підприємству забезпечити свою фінансову стійкість та стабільність, що є важливим елементом економічної безпеки. Коли підприємство володіє точним планом витрат, воно може легко контролювати свої фінансові потоки та вчасно реагувати на будь-які негативні зміни у ринкових умовах.

Завдяки плануванню витрат підприємство може ефективно вести свою бізнес-стратегію, виконувати свої завдання та досягати своїх цілей. Крім того, планування витрат допомагає забезпечити максимальну рентабельність підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Отже, планування витрат є важливою функцією управління витратами, яка забезпечує ефективне використання ресурсів, фінансову стійкість та досягнення стратегічних цілей підприємства, що є важливим елементом його економічної безпеки.

Література:

1. Чорна М.В. Смірнова П.В., Бугріменко Р.М. Управління витратами: навч. посіб. Харків, 2017. 166 с.
2. Ющишина Л. О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.

СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*В. В. Назаренко, здобувач групи М2УФЕБ-22
Науковий керівник: Т. М. Саванчук, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Сільськогосподарські підприємства відіграють важливу роль у розвитку сільської місцевості. Для більшості сіл вони є основним джерелом зайнятості та соціального відтворення. Саме тому управління економічною безпекою сільськогосподарських підприємств має не лише економічний характер, а й глибокий соціальний аспект. Економічна безпека сільськогосподарського підприємства – це такий стан його господарських ресурсів, що забезпечує раціональну галузево-організаційну структуру підприємства, враховуючи географічне розташування та природно-кліматичні умови, за якого воно здатне ефективно протидіяти потенційним зовнішнім і внутрішнім загрозам, а також

досягати поставлених цілей і завдань на основі втілення обраної ним стратегії розвитку [1]. Економічна безпека аграрного підприємства у вузькому розумінні – це його здатність функціонувати в якості суб'єкта господарювання за існуючого рівня ресурсного забезпечення та обраної спеціалізації виробництва. Економічна безпека аграрного підприємства у широкому розумінні – це його здатність конкурувати за будь-якого ступеня впливу можливих ризиків і загроз.

Основа мета економічної безпеки сільськогосподарського підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування в даний час і високий потенціал розвитку в майбутньому. Економічна безпека підприємства досягається в тих випадках, коли воно має фінансову стійкість, здатне запобігати негативному впливу внутрішніх та зовнішніх ризиків, а його ресурсний потенціал, організаційна та управлінська структури відповідають цілям і завданням статутної діяльності. Економічна безпека сільськогосподарських підприємств є критерієм надійності їх партнерства у бізнесі та спроможності забезпечувати переробні підприємства сировиною, а населення продуктами харчування.

В сучасних економічних умовах виробникам сільськогосподарської сировини необхідно враховувати можливість невизначеності умов господарювання, наявності ризиків та загроз їх економічній безпеці. Для оцінки рівня ризику та можливих загроз на підприємстві повинні розробити комплекс заходів, спрямованих на мінімізацію можливих ризиків та протидію загрозам і підвищення рівня економічної безпеки підприємства.

Фінансова безпека є основним елементом та умовою системи його економічної безпеки, але поняття фінансової безпеки як самостійного об'єкту управління в літературі наразі не отримало гідного вивчення. Найповнішим визначенням фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств є твердження, що це діяльність з управління ризиками та захисту інтересів аграрного підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва та росту власного капіталу в поточній та стратегічній перспективі [2].

Підвищення економічної безпеки сільськогосподарських підприємств потребує розробки дієвого організаційно-економічного механізму, що передбачає реалізацію цілеспрямованих дій на усіх стадіях формування безпеки підприємства, включаючи моніторинг, заходи щодо підвищення її рівня в межах стратегічних орієнтирів, а також контроль за ефективністю впроваджуваних заходів.

З метою мінімізації загроз економічній безпеці підприємству потрібно запроваджувати заходи щодо удосконалення основних напрямків своєї діяльності. Економічна безпека забезпечується доцільністю нормативних, матеріальних та організаційних гарантій. Для подальшого ефективного функціонування підприємства необхідне зміцнення економічної безпеки підприємства та розроблення заходів запобігання загрозам та реагування на ті загрози, що виникли.

Є такі шляхи зміцнення економічної безпеки підприємства:

– забезпечення високої результативності роботи та стійкості фінансових показників. Якщо фінансова стійкість поліпшиться, то підприємство буде більш ефективно розподіляти грошові кошти, та використовувати їх для безперервного процесу виробничо – торгівельної діяльності;

– досягнення високої конкурентоспроможності підприємства. З поліпшенням стану конкурентоспроможності забезпечується кращі можливості збуту своєї продукції, та задоволення різноманітних потреб покупців;

– досягнення відповідного рівня кваліфікації робітників, і як правило, збільшення продуктивності праці. Тому що від їх професійного рівня залежить збільшення обсягів виробництва, стабільність економічного розвитку та досягнення головних цілей;

– удосконалення системи розрахунків. Завдяки цьому забезпечиться стійкість руху фінансових потоків. Зазначене дозволить поліпшити рівень оптимізації потенціалів підприємства;

– збільшення інвестицій у ресурсозбереження. Ресурсозбереження дозволить застосовувати з економією природні запаси та збільшити виробництво продукції у тому ж розмірі використаних матеріалів.

Також можливо запропонувати удосконалити систему захисту прав власності, підвищити якість системи управління, наблизити рівень заробітної плати до показників розвинутих європейських країн, закрити збиткові та не рентабельні підприємства, збільшити захищеність цехів, приміщень.

Література:

1. Амбросов В. Я. Трансформаційні зміни і їх підтримка в агропромисловому комплексі. *Основні напрями високоефективного розвитку пореформованого та агропромислового виробництва в Україні на інноваційній основі*. Київ: ІАЕ УААН, 2002. С. 224.

2. Фролова Л.В., Бугенко К.А., Зміцнення економічної безпеки на підприємстві. *Ефективна економіка*. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6034>.

АСПЕКТИ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

С. А. Нужна, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Оцінювання рівня економічної безпеки сучасних підприємств є однією з найважливіших задач економічної науки і практики, що викликає необхідність її комплексного вирішення або окремих задач, враховуючи сучасні тенденції розвитку підприємств, використання новітніх технологій та проблем, що

викликані кризовими станами, які наразі існують. Оцінка економічної безпеки дає можливість швидко реагувати та усунути різноманітні загрози, або пристосуватися до наявних умов, що забезпечують стабільну діяльність як окремих ланок так і підприємства в цілому. Забезпечуючи надійний рівень економічної безпеки, підприємство розширюватиме ринки збуту, залучатиме нових інвесторів, покращуватиме власний «імідж», що позитивно впливатиме на прибутковість, конкурентоспроможність та фінансові результати.

Особливої уваги при оцінюванні рівня економічної безпеки будь-якого підприємства є застосування математичних методів дослідження, серед яких економіко-математичні і економіко-статистичні. В сучасних умовах господарювання економіко-математичні методи стають важливим інструментом отримання більш глибоких і повних знань про кількісні та якісні сторони рівня економічної безпеки підприємства. Не можна визначити рівень і характер розвитку економічного процесу підприємства через механізм додаванням різних складових одного і того ж явища, якщо характер і темпи зміни частин розраховані за допомогою різних методів. Кожна частина процесу взаємопов'язана одна з іншою причинно-наслідковим зв'язком. Дослідження різного рівня слід вести таким чином, щоб на його базі можна було б приймати науково-обґрунтовані рішення. Все це можна робити тільки з використанням методів та моделей економіко-математичного моделювання.

Частіше усього на підприємстві виникають проблеми формування системи управління та встановлення максимального рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання за умови обмеженості ресурсів. Як наслідок, необхідно розробити та використати оптимізаційну модель, за допомогою якої з'явиться можливість визначити оптимальні рівні складових економічної безпеки підприємства та максимізувати узагальнюючий інтегральний показник. Моделювання економічної безпеки також дає можливість виявити, який із ресурсів є дефіцитним; оцінити рівень ризику підвищення витрат ресурсів, необхідних для формування економічної безпеки в цілому та її складових. Такі задачі – є задачами лінійної оптимізації.

Задача лінійної оптимізації, яка враховує в межах підприємства такі ресурси як праця та капітал, матиме вигляд: $Z = \sum_{i=1}^n c_i \cdot x_i \rightarrow \max$,

за виконання таких обмежень:

1. обмеження щодо наявного капіталу: $\sum_{i=1}^n a_i \cdot x_i \leq A$

2. обмеження щодо наявних ресурсів праці: $\sum_{i=1}^n b_i \cdot x_i \leq B$

3. приналежність шуканих значень складових економічної безпеки підприємства інтервалу $[0;1]$: $0 \leq x_i \leq 1$, де x_i – шукане значення оптимального рівня i -ї складової економічної безпеки; c_i – ваговий коефіцієнт i -ї складової економічної безпеки; a_i – затрати ресурсу капіталу, необхідного для

забезпечення i -ї складової для досягнення інтегральним показником рівня одиниці, од.; b_i – затрати ресурсу праці, необхідного для забезпечення i -ї складової для досягнення інтегральним показником рівня одиниці, люд.-год.; A – величина капіталу, що є у розпорядженні підприємства, од.; B – наявні на підприємстві трудові ресурси, люд.-год.

Потреба ресурсів для забезпечення економічної безпеки на певному рівні не є сталою та детермінованою величиною, оскільки має стохастичну природу. Остання пояснюється дією випадкових факторів та існуванням невизначеності й ризику. Тому при побудові оптимізаційної моделі слід враховувати закон розподілу таких величин. У зв'язку з цим традиційну задачу лінійного програмування з лінійними обмеженнями та цільовою функцією було змінено на стохастичний аналог. Невизначеними випадковими величинами при цьому будуть затрати ресурсів на забезпечення певного значення економічної безпеки.

У процесі дослідження економічної безпеки на основі статистичних даних та вищенаведених формул можна визначити [1, с. 112]:

- найбільш нестійкий в динаміці вид ресурсів, який може обмежити максимізацію цільової функції та цим самим зумовити недовикористання інших видів ресурсів;

- максимально можливий рівень економічної та порівняти його з середнім рівнем інтегрального показника;

- складові діяльності підприємства мають найнижчу вагомість та перерозподілити ресурси з цих складових до тих, які вважаються дефіцитними;

- оптимальні розміри всіх складових та здійснити порівняння з їх фактичними значеннями.

Для досягнення максимально можливого рівня економічної безпеки варто скористатись такими методами:

- збільшення величини ресурсів, що знаходяться в дефіциті. Такий захід зумовить ріст значення цільової функції (математичного сподівання коефіцієнта економічної безпеки);

- скорочення ризиків підвищення витрат в цілому дефіцитних ресурсів.

Наведене можна зробити шляхом розробки системи заходів з ризик-менеджменту на підприємстві, в результаті чого відбудеться скорочення рівня середньоквадратичного відхилення затрат ресурсу.

Література:

1. Наконечний С. І. Математичне програмування : навч. посібник. / С. І. Наконечний, С. С. Савіна. К. : КНЕУ, 2009. 452 с.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК ЯКІСНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

*О.О. Одношевна, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Сучасні реалії сільськогосподарського виробництва спонукають аграріїв до оптимізації процесу ведення фінансово-господарської діяльності, враховуючи значні складнощі та коливання в економіці та доволі нестійку безпекову ситуацію в країні. Так констатуємо, що рівень економічної безпеки окремо взятого господарюючого суб'єкта має тенденцію до зниження, а саме підприємство може опинитися у доволі складному економічному становищі.

За для поліпшення даної ситуації та налагодження рівня здорового функціонування економічної безпеки сільськогосподарського підприємства необхідно запроваджувати дієві антикризові механізми та систему антикризової політики господарювання.

Антикризова політика сільськогосподарського підприємства – це сукупність способів, методів та прийомів ведення сільськогосподарської діяльності через сукупне оновлення традиційних способів вирощування та реалізації аграрної продукції [2].

Антикризовий механізм сільськогосподарської діяльності – це розроблений на основі антикризової політики алгоритм дій, спрямований на усунення проблематичних ділянок та підвищення рівня економічної безпеки господарюючого суб'єкта. Вважаємо, що антикризове управління стало невід'ємною складовою ведення вітчизняного бізнесу. Даний фактор спричинений доволі нестабільною економічною ситуацією, досить низькою інвестиційною привабливістю, тотальною збитковістю вітчизняних підприємств, зокрема закриття малого бізнесу. Також констатуємо суттєву кризу сільськогосподарських виробників через небезпечність роботи у полі, неможливість доступу до обробітку великої кількості земель. Вважаємо, що розробка та впровадження якісного антикризового механізму управління господарством (в розрізі налагодження діяльності різних структурних підрозділів) дозволить поліпшити рівень функціонування економічної безпеки. Класифікація антикризового управління через різновид діяльності підприємства представлена на рисунку 1.

Зважаючи на інформацію, представлену на рисунку 1, констатуємо, що антикризове управління – це багатовекторний показник, який включає впровадження санаційних заходів у всі структурні підрозділи на ланки виробничої діяльності. На етапі запровадження антикризової політики доцільно провести детальний аналіз загальної сукупності звітних показників результату діяльності, як за звітний період, так і в динаміці. Невід'ємною складовою є створення антикризової групи чи призначення антикризового менеджера, який би взяв на себе керівництво фінансово-господарською діяльністю [1].

Рис.1. Категоріальний різновид впровадження антикризового управління при стабілізації рівня економічної безпеки господарюючого суб'єкта

Зазначимо, що антикризовий менеджер (антикризова група, антикризова команда) – це високоосвічена особа (особи), яка/які має суттєвий досвід по роботі з підприємствами, які опинились у кризовому стані і потребують залучення термінових заходів по виходу з неї. З огляду на вище викладений матеріал, пропонуємо розроблений антикризовий механізм підвищення економічної безпеки аграрного підприємства, який включатиме 3 етапи:

1 *Етап* - оцінка фактичного стану розвитку підприємства - прогноз розвитку кризового стану та його впливу на подальшу діяльність, виявлення «Слабких місць» на підприємстві;

2 *Етап* - виявлення чинників, які спричинили розвиток кризового стану у господарстві:

- недосконалість виробничо-технологічного процесу;
- низький рівень розвитку системи менеджменту, маркетингу та логістики;
- недостатня кваліфікація персоналу або їх невідповідність сучасним вимогам ведення діяльності;
- генеральний управлінський персонал, який користується лише традиційною стратегією ведення бізнесу;
- не налагоджені канали збуту, які б закривали потреби загальної виробничої потужності [3].

3 *Етап* - розробка практичних рекомендації по виходу з кризового стану:

- оновлення виробничо-технологічної бази (закупка нового через кредитне забезпечення, реконструкція, модернізація та капітальний ремонт існуючого);

- залучення на роботу нових працівників, чия кваліфікація відповідатиме вимогам сучасного ведення діяльності;

- при неможливості чи недоцільності залучення нових працівників – проведення поглибленого навчання по підвищенню кваліфікації існуючих робітників через семінари, вебінари, тренінги та практикуми ;

- комплексна модернізація стратегічного бачення ведення бізнесу генерального директорату, з огляду на сучасні вимоги в тенденції;

- реструктуризація відділу маркетингу та логістики;

- пошук нових каналів збуту готової продукції чи надання послуг;

- тотальний «Upgrade» політики реалізації готової продукції та/або надання послуг.

Групування результатів - оцінка ефективності впровадження розроблених рекомендацій:

- аналіз дієвості рекомендованих заходів;

- внесення поточних корективів, зважаючи на специфіку діяльності господарства;

- розробка додаткових санаційних заходів поліпшення діяльності, за для виходу з кризового стану.

Вважаємо, що представлені вище рекомендації, стосовно антикризового управління сільськогосподарським підприємством, можуть стати універсальним алгоритмом та набором дій у разі небезпеки виникнення та розвитку кризових станів у господарюючого суб'єкта та дозволять підвищити рівень економічної безпеки господарства.

Література:

1. Єпіфанова І., Болотнов Д. Місце стратегії в системі антикризового управління підприємствами. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. No 3. С. 335–338

2. Жадько А. О. Антикризове управління підприємством: сутність, етапи здійснення та основні антикризові заходи / А.О.Жадько. URL: <http://intkonf.org/zhadko-ao-antikrizove-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-etapi-zdiysnennya-ta-osnovni-antikrizovi-zahodi/>

3. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством в умовах економіки знань та інтелектуалізації менеджменту. Економічний форум. 2016. No 1. С. 161–170.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

Ілона Остропович, здобувачка гр.МгУФЕБз-22

Альона Мінковська, к.е.н., доцентка

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Економічна безпека підприємства - це система заходів, спрямованих на забезпечення стійкості фінансового стану, зменшення ризиків фінансових втрат та збереження фінансової стійкості підприємства в умовах змін на ринку та конкуренції.

Орлик О.В. вважає «економічну безпеку синтетичною категорією, пов'язаною з поняттями економічної незалежності та залежності, стабільності та нестійкості, економічного пресингу, суверенітету та інше» [3].

Поняття економічної безпеки у працях Демченко І.В. є як «основа правового стану, який забезпечує та гарантує надійну ефективність діяльності підприємств та організацій країни» [1]. Козловський С. В. вважає, що «економічна безпека – певний стан, правове середовище, режим, що гарантують забезпечення надійності ефективної діяльності компаній, а умови, що створюються державою, дозволяють забезпечити ефективний розвиток компанії» [2].

На нашу думку, економічна безпека підприємства - це стан, в якому підприємство забезпечує свою стійкість до впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, зберігає конкурентоспроможність та ефективність своєї діяльності.

Значення економічної безпеки для підприємства полягає в тому, що вона дозволяє зберегти його існування та розвиток, зменшувати ризики банкрутства та недосягнення поставлених цілей. Крім того, економічна безпека дозволяє підприємству зберігати репутацію та довіру споживачів, партнерів та інвесторів

Значення економічної безпеки для підприємства полягає у:

1. Захисті фінансових ресурсів підприємства від недобросовісної діяльності з боку сторонніх фірм та організацій.

2. Зменшенні ризиків фінансових втрат та забезпеченні стабільності фінансового стану підприємства.

3. Захисті від ризиків змін на ринку, змін курсів валют, політичних криз та інших непередбачуваних ситуацій.

4. Забезпеченні ефективного управління ресурсами та розумному використанні фінансових ресурсів.

5. Розвитку інноваційних технологій та стратегій, що дозволяють підприємству підтримувати конкурентоспроможність на ринку.

На рисунку наведена структура забезпечення економічної безпеки підприємства.

Рис. Структура забезпечення економічної безпеки підприємства

Отже, успішна реалізація економічної безпеки підприємства дозволяє забезпечити стабільність в діяльності підприємства, зменшити ризики фінансових втрат, підвищити ефективність управління та збільшити прибутковість. Також, економічна безпека дозволяє підприємству стати більш конкурентоспроможним на ринку, забезпечуючи йому можливість змагатися з іншими компаніями та займати більші частки ринку.

Література:

1. Демченко І.В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: сутність та умови виникнення. *Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції*. 2010. №1 (6). С. 35-38.
2. Козловський С. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення категорії "Економічна Безпека" та складових економічної безпеки України. *Економіка та держава*. 2016. № 6. С. 37–42.
3. Орлик О.В. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства та його основні складові. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. Вип. 2 (19). С. 222-232.

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЙОГО БЕЗПЕКИ

*Г.Є. Павлова, д.е.н., професорка
С. С. Могила, здобувач вищої освіти другого
(магістерського рівня), групи МгУФЕБ-1-22
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Формування конкурентної стратегії базується на застосуванні певного набору аналітичних інструментів, які в комплексній взаємодії утворюють певний механізм[4]. Тому розуміння процесу забезпечення конкурентної стратегії як певного набору елементів, що передбачають набір інструментів по управлінню діяльністю ринкового підприємства в умовах конкуренції та допомагають досягти цілі конкурентної боротьби з урахуванням впливу чинників внутрішньої та зовнішнього середовища, визначити його основні компоненти.

Формування конкурентної стратегії включає наступні основні блоки: цільовий, аналітичний, прогнозний та плановий, блок безпосереднього формування стратегії та її реалізації. Необхідно також враховувати вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, можливі зміни в результаті поточного контролю, оцінки, корекції проміжних даних.

Одними з основних складових механізму формування конкурентної стратегії є мета, концепція, загальна стратегія, принципи, функції, інструменти, положення[4]. В основі функціонування механізму формування конкурентної стратегії лежить генеральна стратегія підприємства, яка є комплексним планом підприємства; він забезпечує реалізацію місії та цілей підприємства та в основному зосереджений на підвищенні довгострокової ефективності. Концепція - це сукупність певних постулатів, які пов'язані з основною ідеєю і спрямовані на досягнення певної мета. Вона має базуватися на поєднанні ринкового та ресурсного підходів, орієнтації на специфіку ринку, технологічні нововведення у виробництві, зміна торговельних зв'язків тощо.

Слід наголосити, що генерування конкурентної стратегії повинно мати системний характер, тобто всі елементи механізму взаємопов'язані та цілеспрямовано функціонують для досягнення мети, а саме забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Одним з елементів механізму є принципи формування конкурентної стратегії, до яких Смірная С.М [3] включає:

- цілеспрямованість (спрямованість на досягнення конкретних цілей);
- системність (врахування ієрархії та взаємозалежності у взаємовідносинах ланок стратегії);
- обмеженість ресурсів; комплексність (врахування всіх сфер і факторів, що здійснюють вплив на процес розробки та реалізацію конкурентної стратегії);
- альтернативність (вибір конкурентної стратегії з великої кількості);

оптимальність (досягнення найбільшого ефекту за умови виконання заявленої мети за рахунок реалізації послідовності етапів, що гарантують оптимальне управління);

- послідовність дій, передбачається, що процес розробки стратегії буде координуватися з урахуванням фактору часу;
 - керованість (впливу керуючої системи на керовану);
 - гнучкість (здатність реагувати на зміни зовнішнього середовища);
- ефективність.

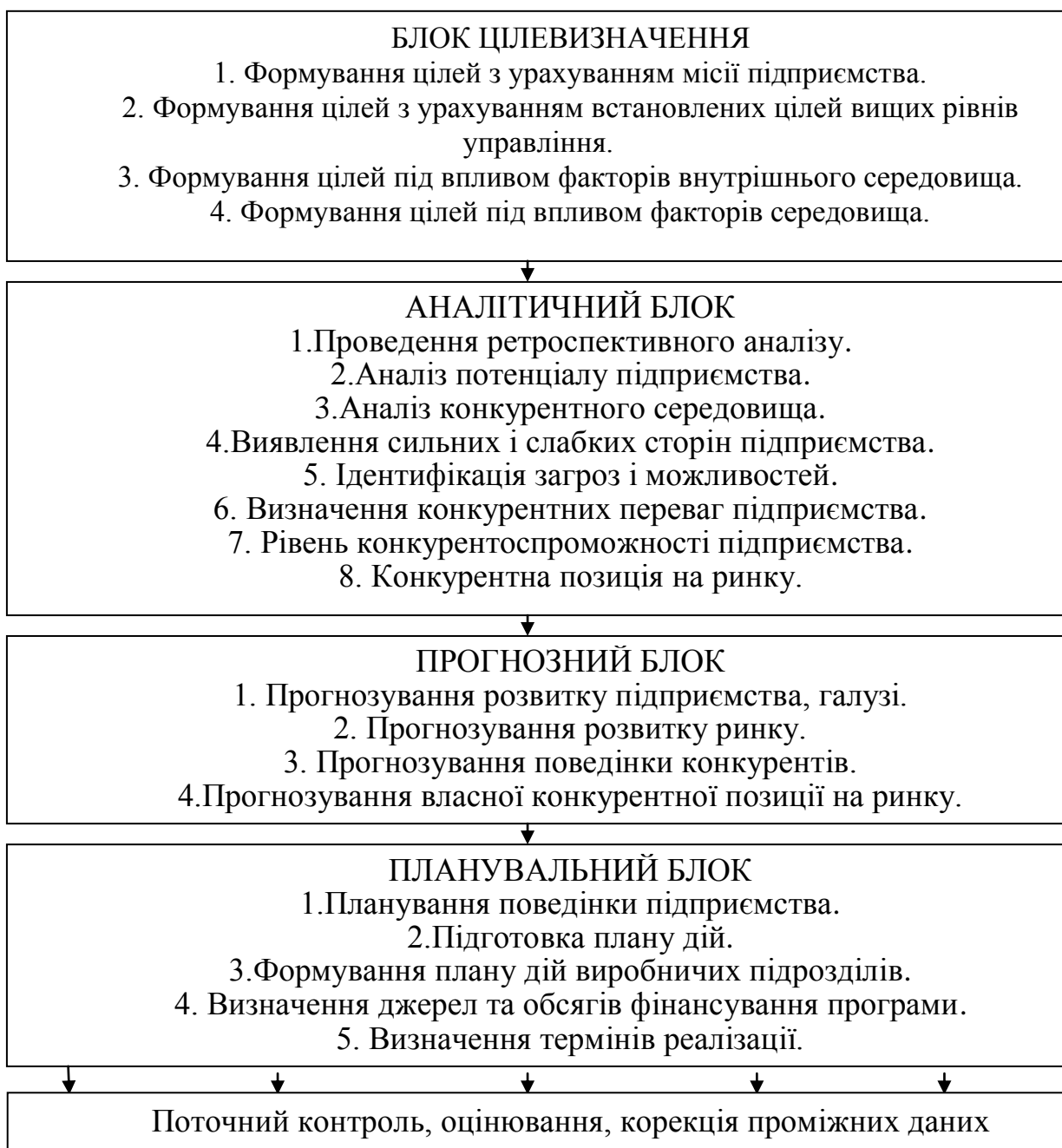

Рис. 1. Процес формування конкурентної стратегії підприємства

Особливістю розробки та реалізації ефективної конкурентної стратегії є вибір методів і прийомів стратегічного аналізу, відповідно до цілей підприємства та вхідних ключових показників, і побудова на їх основі прогнозу [2].

На основі узагальнення діяльності вітчизняних підприємств визначено інструментарій використовуючи який можна в процесі формування конкурентної стратегії: аналіз інтенсивності конкуренції на ринку, аналіз ринкових часток конкурентів, темпи підвищення, аналіз структури стратегічного потенціалу, аналіз галузевих характеристик, SWOT-аналіз, аналіз споживачів, сегментація та цілепокладання, матриця продукт-ринок, модель привабливості ринку – переваги в конкуренції тощо. Процес формування конкурентної стратегії підприємств наведено на рис. 1.

У результаті даного підходу можна стверджувати про результативність стратегічного аналізу:

- зовнішнє оточення, в якому функціонує компанія з поділом на ближче та дальше конкурентне оточення;

- внутрішнє оточення, тобто компанія розглядається як сукупність ресурсів, навичок і цінностей.

На основі отриманих результатів методи стратегічного аналізу можуть бути використані для визначення стратегічної позиції підприємства або значення окремих показників. Тому також необхідно визначити підхід до побудови прогнозової оцінки з можливістю застосування конкретних моделей прогнозування на реальних даних підприємств.

Таким чином, аналіз факторів, що визначають майбутній розвиток компанії, є ідеальною відправною точкою для формулювання будь-якої стратегії, оскільки це пов'язано з пошуком відповідей на стратегічні питання, що стоять перед підприємством. Вирішальний характер цих проблем вимагає виконання специфічних аналізів серед інших у сфері ринкової ситуації, ресурсів, оточення компанії, вибору оптимального рішення, застосування фінансових чи нефінансових критеріїв або реалізації та контролю за стратегією.

Література:

1. Лебедко С. А. Формування механізму забезпечення економічної безпеки транспортних підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 89-94.

2. Лук'янова В. В. Оцінювання ризику і стійкість економічної системи. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. №3. С.33-39.

3. Смірная С.М. Формування стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства. *ModernEconomics*. 2018. Вип. 8. С. 190–198.

4. Соломіна Г.В. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємництва. навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2018. 234 с.

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УПРАВЛІННІ

І. П. Приходько, д.держ.упр., професор

І. І. Гусев, здобувач вищої освіти другого (магістерського рівня), групи МгУФЕБз-1-22

І.С. Стратій, здобувач вищої освіти другого (магістерського рівня), групи МгУФЕБ-1-22

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Концепція політики економічної безпеки в управлінні - це система певних поглядів та установок, спрямованих на вирішення проблеми забезпечення безпеки компанії, а також комплекс заходів, напрямів та пріоритетів для досягнення основних завдань компанії, в умовах конкуренції та невизначеності, а також впливу зовнішніх та внутрішніх ризиків та загроз.

Під час аналізу різних концепцій до питань безпеки компанії демонструється, по-перше, різноманітність понятійного апарату безпеки, по-друге, різноманіття існуючих методичних підходів. За тих самих умов – рівні технології та техніки, за аналогічного контингенту персоналу, діяльність і виробництво може бути організовано зовсім по-різному і відрізнятися показниками економічної ефективності [2].

Основною метою створення політики економічної безпеки в управлінні при розробці концепції є забезпечення динамічного розвитку компанії на перспективу з урахуванням негативних проявів зовнішнього та внутрішнього середовища. Для досягнення поставленої мети потрібно виявити вплив ризиків та загроз на стан та тенденції пріоритетного розвитку компанії з метою досягнення стратегічних показників політики економічної безпеки.

Розробка концептуальних підходів політики економічної безпеки в управлінні має ґрунтуватися на засадах формування ефективного механізму, спрямованого на стаке зростання показників розвитку компанії. На наш погляд, в економічній літературі немає єдиного підходу до визначення основних засад забезпечення політики економічної безпеки. Автори найчастіше розглядають принципи однобоко, немає системного підходу до політики економічної безпеки в управлінні. Так, на думку Каламбет С.В., Кириленко Б.О економічна безпека базується на таких принципах: узгодженості, взаємодії, реальності та практичної реалізованості, визначенні прийнятного рівня ризику, комерційної та економічної ефективності [1].

На нашу думку, при розробці політики економічної безпеки в управлінні необхідно ґрунтуватись на більш глобальному підході. На рис. 1 представлена класифікація принципів політики економічної безпеки в управлінні.

Для формування ефективної політики економічної безпеки в управлінні необхідно насамперед визначити рівень економічної безпеки [3], на основі комплексного підходу та методів, спрямованих на підвищення результатів діяльності компанії та ефективності менеджменту для інноваційних

перетворень. У цьому особливу актуальність у межах дослідження набуває вибір необхідних критеріїв та показників оцінки економічної безпеки.

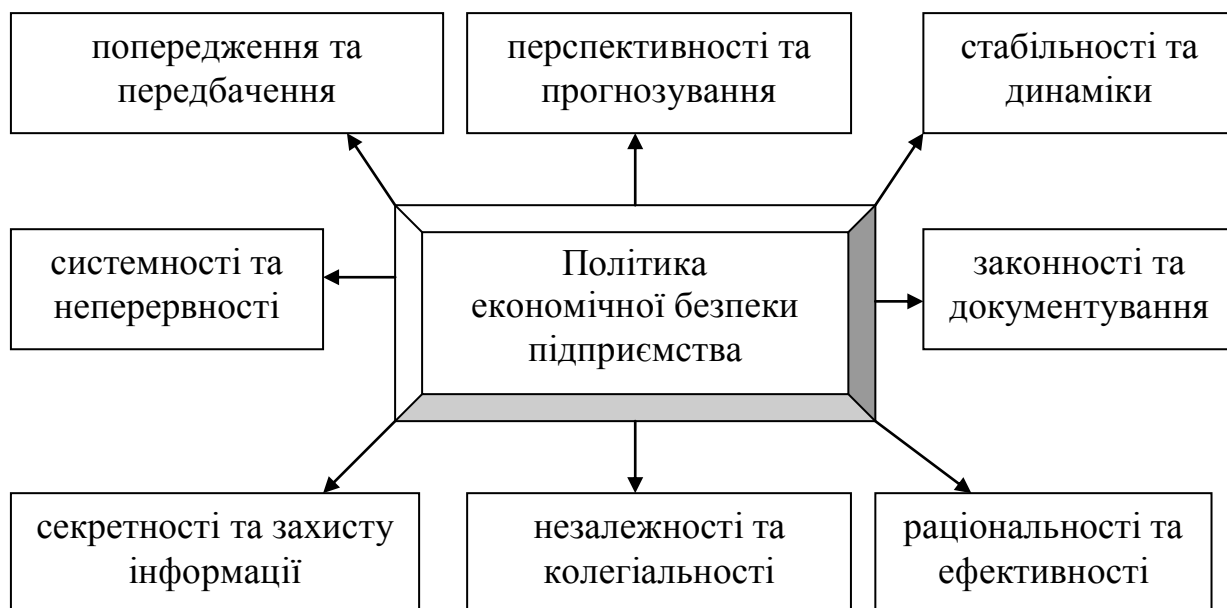

Рис. 1. Принципи політики економічної безпеки підприємства

В управлінні критерій ефективності полягає у рівні реалізації місії компанії. В оцінці управління прийнято виділяти неокласичну, інституційну та управлінські теорії. Так, неокласична теорія полягає в існуванні можливостей отримання прибутку на основі технологічної ефективності. Вона спрямована на оптимізацію різних виробничих факторів, необхідних для розвитку компаній з метою досягнення максимального ефекту шляхом збільшення обсягів виробництва та зниження витрат.

Основним критерієм політики економічної безпеки в управлінні є оцінка стану фінансово-економічної діяльності компанії: матеріально-ресурсне забезпечення; використання людського потенціалу; економічна незалежність; конкурентоспроможність; ефективність виробничої діяльності; інновації та цифровізація.

Відомо, що єдиного показника оцінки ефективності компанії немає, тому що існують лише різні методи та підходи в залежності від галузевої приналежності. Тому результат діяльності компанії залежить від фінансового стану, технологічних процесів, впровадження інновацій, конкурентного поля, інформаційного та кадрового забезпечення.

Отже, основною метою економічної безпеки компанії є забезпечення стійкого та ефективного розвитку потенціалу та динаміки зростання на довгострокову перспективу. Завданнями визначення рівня економічної безпеки в управлінні є необхідність упередження загроз та визначення напрямків розвитку.

Література:

1. Каламбет С.В., Кириленко Б.О. Економічна безпека як багаторівнева система. URL : http://economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/62.pdf
2. Козловський С. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення категорії “Економічна Безпека” та складових економічної безпеки України. *Економіка та держава*. № 6/2016. С. 37–42.
3. Меліхова Т.О. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства як основний складник економічної безпеки: узагальнення наявних методичних підходів та критичний аналіз. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Випуск № 1(63). С. 87-91.

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

*А. О. Рагуліна, здобувач вищої освіти
Науковий керівник: М. В. Дубініна, д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*

Фінансова стабільність підприємства є однією з основних умов життєдіяльності, розвитку та підтримки високого рівня конкурентоспроможності. Її наявність є ключовим фактором успіху будь-якого підприємства. Вона забезпечує стійкість в умовах зміни ринкових умов, несприятливих економічних тенденцій та негативних факторів зовнішнього середовища. Стабільна й ефективна фінансова система, якій довіряють громадяни і бізнес, – необхідна умова для розвитку економіки. Національний банк сприяє фінансовій стабільності, допомагаючи фінансовій системі ефективно виконувати свої функції та бути стійкою до криз [1].

Значний внесок у дослідження фінансової стабільності зробили такі зарубіжні вчені, як С. Богацкі, Ф. Шукаїрі, Г.Дж. Шіназі [2], а також українські науковці, такі як Н.М. Ткаченко, І.О. Бланк, Л.А. Костирко, та інші [3].

Український учений Н.М. Ткаченко називає фінансову стабільність взаємозв'язком статей балансу підприємства, тоді як кожна стаття балансу має свої джерела фінансування. На думку І.О. Бланка, фінансова стійкість також визначає ступінь фінансової стійкості майбутнього розвитку підприємства [4].

Збереження фінансової стабільності надає певні переваги підприємству. Це, насамперед, забезпечення фінансової безпеки, адже незмінне фінансове становище підприємства дозволяє уникнути ризиків банкрутства та інших фінансових проблем. Також зберігається довіра клієнтів та інвесторів, збільшується можливість розвитку та інвестування.

На фінансову стабільність підприємства впливають різні фактори. До них відносять:

- Ефективне управління фінансами: підприємство повинно мати чіткий і ефективний план фінансових дій, включаючи бюджетування, управління ризиками і контроль над витратами.
- Рентабельність: підприємство повинно забезпечувати стабільну прибутковість, щоб мати достатні ресурси для розвитку і забезпечення фінансової стабільності.
- Ліквідність: підприємство повинно мати достатньо готівки та інших активів, щоб виконувати свої фінансові зобов'язання та реагувати на непередбачувані події.
- Фінансовий контроль: підприємство повинно мати механізми контролю за фінансовою діяльністю, щоб уникнути неправильних рішень та фінансових проблем.
- Ринкова позиція: підприємство повинно мати стійку позицію на ринку та здатність адаптуватися до змін у кон'юктурі ринку.
- Диверсифікація: підприємство повинно розглядати можливості диверсифікації своєї діяльності та ризиків, щоб зменшити залежність від конкретного сектору чи ринку.
- Кредитний рейтинг: підприємство повинно мати високий кредитний рейтинг, щоб мати доступ до фінансових ресурсів за вигідними умовами та забезпечити своєчасну сплату зобов'язань [5].

Крім цього, на фінансову стабільність підприємства можуть впливати зміни в економічному середовищі, політичні та правові ризики, конкуренція на ринку, зміни в попиті та пропозиції, технологічний прогрес тощо. Важливо мати стратегію, яка дозволить підприємству вирішувати виклики та адаптуватися до змін у середовищі, щоб забезпечити фінансову стабільність на довгостроковий перспективу.

Отже, фінансова стабільність є важливим елементом успіху будь-якого підприємства. Фактори, такі як зміни в економічному середовищі, непередбачувані ризики та недостатня увага до управління фінансами, можуть нести за собою значні зміни в фінансовому секторі. Наприклад, зменшення попиту на продукцію або послуги, несподівані збитки, втрата клієнтів або інвесторів. Для ефективного забезпечення фінансової стабільності необхідно враховувати вплив кожного з факторів. Цей процес спрямовується на мінімізацію негативного впливу чинників на діяльність підприємства.

Література:

1. Про фінансову стабільність. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/about> (дата звернення: 21.04.2023).
2. Орлов В. Фінансова стійкість та фінансова стабільність: теоретичне узгодження дефініцій. Науковий вісник. Збірник наукових праць №11-12 (288-289), 2021 Одеського національного економічного університету. С. 43. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/288-289/pdf/42-48.pdf> (дата звернення:

23.04.2023).

3. Ткаленко Я. М. Фінансова стійкість підприємства та фактори впливу на неї. Видавничий дім "Інтернаука" / Internauka. URL: <https://www.internauka.com/uploads/public/14508993787623.pdf> (дата звернення: 22.04.2023).

4. Вінницька О. А. Теоретична сутність та значення фінансової стійкості підприємства. EFL. 2020 URL: <http://efp.in.ua/en/journal-article/535> (дата звернення: 21.04.2023).

5. Cernavskis K. Financial stability of enterprise as the main precondition for sustainable development of economy. CORE – Aggregating the world's open access research papers. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/233177068.pdf> (дата звернення: 21.04.2023).

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В. П. Сергієнко, здобувач групи МгУФЕБ-22

Науковий керівник: Т. М. Саванчук, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Управління інноваційним розвитком підприємства для забезпечення його фінансово-економічної безпеки - це важлива тема, яка стає все актуальнішою в умовах постійної зміни ринкових умов і підвищення конкуренції. Інноваційний розвиток може стати одним із ключових факторів, які забезпечують успішність діяльності підприємства та його збереження фінансово-економічної безпеки. Розглянемо принципи управління інноваційним розвитком підприємства, важливість інновацій для забезпечення фінансово-економічної безпеки, а також інструменти, які можуть також допомогти керувати інноваційним розвитком підприємства.

Перш за все, слід зазначити, що управління інноваційним розвитком підприємства, яке передбачає розробку та впровадження нових ідей, технологій, продуктів, процесів і послуг, може допомогти підприємству досягти своїх цілей та конкурувати на ринку. Для забезпечення успішного інноваційного розвитку підприємства необхідно використовувати певні принципи, такі як:

1. Визначення стратегії інноваційної діяльності. Стратегія інноваційного розвитку ринку повинна мати потреби та можливості підприємства, його конкурентних переваг та цілей. Підприємство має розробити, на які ресурси будуть спрямовані його інноваційні зусилля, які конкретні продукти, послуги чи технології він хоче розробити, та який наведений ринок він хоче зайняти.

2. Взаємодія зі споживачами та іншими інтересами. Залучення споживачів та інших корисних сторінок в інноваційний процес є продуктом

його ефективності. Відповідні підприємства повинні виявляти потреби споживачів та інших цікавих сторінок, досліджувати їхні вимоги та запити та відповідно адаптувати свої інноваційні проекти.

3. Постійне вдосконалення технологій та процесів, які використовують на підприємствах, також є принципом управління інноваційним розвитком.

4. Використовувати інші інструменти, такі як маркетингові дослідження, аналіз конкурентів, розробка та впровадження нових технологій, забезпечення ефективного управління інноваційним розвитком підприємства.

Управління інноваційним розвитком підприємства – це складний процес, який передбачає застосування різноманітних інструментів для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Ось деякі з них:

1. Метод SWOT-аналізу. Це інструмент, який дозволяє реалізувати сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливість та загрози ринку. Впровадження цього інструменту в діяльність підприємства дозволить визначити таку стратегію підприємства, яка б забезпечувала реалізацію всіх його можливостей та сильних сторін на досить довгий період часу.

2. Фінансування досліджень та розробок. Для забезпечення інноваційного розвитку підприємства необхідно залучати фінансування на проведення та дослідження розробок нових продуктів та технологій. Це може бути досягнуто за допомогою державних програм, інвестицій від партнерів та інших джерел фінансування.

3. Система контролю та аналізу інноваційного процесу. Для ефективного управління інноваційним процесом необхідно мати систему контролю та аналізу, яка дозволяє виявити можливості та недоліки в реалізації проектів. Це дозволяє вчасно коригувати стратегію та вдосконалювати інновації.

Крім того, управління інноваційним розвитком підприємства, на нашу думку повинне передбачати які саме типи інновацій підприємство готове впровадити для покращення свого фінансово-господарського стану та рівня фінансово-економічної безпеки. Зокрема в цьому контексті цікавим може бути досвід інших підприємств з реалізації маркетингових, управлінських, організаційних чи товарних інновацій.

Для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства необхідно вивчити тенденції розвитку ринку, а також потреби споживачів. Це допоможе вирішити оптимальні напрямки розвитку інноваційної діяльності підприємства. При цьому треба розуміти, що інноваційний розвиток передбачає прийняття певної стратегії, що буде реалізовано протягом досить довгого періоду, а тому важливо знати та уміти застосовувати оцінки різного роду стратегій. Лише виважений підхід до вибору певного роду стратегії дозволить забезпечити належний рівень економічної безпеки підприємства.

В цьому контексті важливе значення набуває застосування інноваційних технологій управління таких як реінжиніринг бізнес-процесів, аналіз ланцюжка

створення цінності, калькулювання витрат повного життєвого циклу, цільове калькулювання, бенчмаркінг (еталонне оцінювання), застосування управління на основі теорії обмежень, застосування системи «якраз вчасно», системи тотального управління якістю, системи збалансованих показників та інших передових систем управління.

Впровадження певних інструментів стратегічного управління за своєю сутністю є управлінською інновацією, яка забезпечить підвищення ефективності прийняття управлінських рішень та дозволить, в кінцевому підсумку, підвищити рівень економічної безпеки підприємства.

Отже, управління інноваційним розвитком підприємства - це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємства в умовах ринкової економіки. Інноваційний розвиток розвитку розробки та впровадження нових ідей, технологій, продуктів, процесів і послуг, які можуть допомогти підприємству конкурувати на ринку.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

*І. В. Хіміч, здобувач гр. МгУФЕБз-22
Науковий керівник: О. В. Чернецька, к.е.н., доцент,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

В системі сучасного менеджменту підприємства інформаційний контент відіграє важливе значення, оскільки від якості вхідної інформації залежить ефективність вихідного продукту – обґрунтовані і оптимальні управлінські рішення. Важливим для менеджера є розуміння, яку інформацію він може використати і які джерела цієї інформації на підприємстві. Головним джерелом інформації є бухгалтерський облік на підприємстві.

Актуальності набуває якість інформаційно-облікового контенту для задоволення потреб системи менеджменту підприємства. Система обліку на підприємстві ґрунтується на засадах нормативного регулювання як на загальнодержавному рівні, так і на рівні підприємства. Локальні нормативні документи розробляють фахівці облікової служби відповідно до потреб системи менеджменту.

Серед нормативних джерел на загальнодержавному рівні слід відзначити Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [1], який регламентує загальні вимоги щодо побудови інформаційної облікової бази на підприємстві для потреб користувачів. Для методичного забезпечення конкретної ділянки обліку розроблені і діють Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [2], в яких описано критерії визнання майна

підприємства, загальні вимоги до обліку відповідних господарських операцій.

Порядок відображення інформації щодо діяльності підприємства визначено відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку [3]. Питання, пов'язані з оподаткуванням діяльності підприємства, формуванням інформації в податковому обліку та податкової звітності, висвітлені в Податковому кодексі України [4]. Облік передбачає застосування такого методу, як інвентаризація, порядок проведення якої регламентується Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань [5]. Як бачимо, більшість питань щодо діяльності суб'єкта підприємництва регламентується на загальнодержавному рівні.

Обліковцям на законодавчому рівні забезпечено певну самостійність у діях щодо облікового відображення окремих господарських операцій з пропонованого переліку можливих варіантів, які окреслено у відповідних НП(С)БО та Методичних рекомендаціях. Зазначену самостійність фахівці з обліку мають закріпити у внутрішніх розпорядчих документах, зокрема, в Наказі про облікову політику та додатках до нього – Графіку документообігу, робочому Плані рахунків.

Узагальнимо нормативні документи процесу формування облікової інформації на підприємстві за допомогою рис. 1.

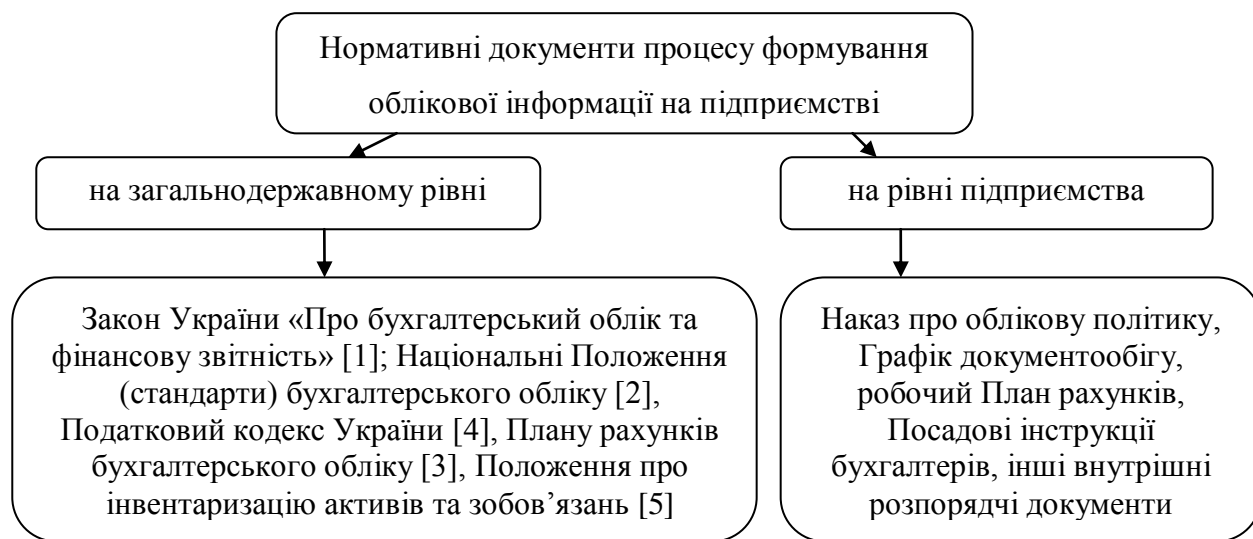

Рис. 1. Нормативні документи процесу формування облікової інформації на підприємстві

Таким чином, управління безпекою підприємства неможливе без якісної та своєчасної інформації, яку необхідно проаналізувати та зробити обґрунтовані висновки. Система обліку на підприємстві ґрунтується на засадах нормативного регулювання як на загальнодержавному рівні, так і на рівні підприємства. Локальні нормативні документи розробляють фахівці облікової служби відповідно до потреб системи менеджменту. Обліковцям на

законодавчому рівні забезпечено певну самостійність у діях щодо облікового відображення окремих господарських операцій з пропонованого переліку можливих варіантів. Зазначену самостійність фахівці з обліку мають закріпити у внутрішніх розпорядчих документах.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131>
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.03.1999 р. № 291. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG4185.html
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02. 12. 2010 р. № 2755-VI із змінами та доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html#1988
5. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПОРЯДОК ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*Д. М. Чернецький, здобувач гр. МгУФЕБз-22
Науковий керівник: О. В. Чернецька, к.е.н., доцентка,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Формування належного рівня економічної безпеки підприємства має бути забезпечено відповідним інструментарієм. Одним з таких інструментів є інформаційно – аналітичне забезпечення системи управління підприємством. Здатність адекватного і своєчасного реагування на ризики забезпечує якісна та оперативна інформація щодо діяльності підприємства. Інструментарій аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємства включає процедури статистичного аналізу та моделювання бізнес – процесів.

Питання організації інформаційно-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємства були проаналізовані багатьма вченими, проте нові можливості і загрози зовнішнього економічного простору зумовлюють необхідність розробки оптимального інструментарію щодо формування належного рівня економічної безпеки підприємства. Саме тому

актуальності набуває оптимізація процесу інформаційно-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємства.

Оптимізація законодавства щодо формування належного рівня якісного інформаційно-аналітичного забезпечення набуває актуальності швидкими темпами. Підтримуємо думку Ситніченко Олени, яка наголошує, що питання «правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки можна зарахувати до одних з найскладніших та найважливіших, адже сучасний розвиток державності не можливий без інтеграції в глобальне інформаційне суспільство» [1]. Фахівчиня акцентує, що «нові технології генерування, обробки і передачі інформації стали фундаментальними джерелами продуктивності» [1], що вимагає захисту як на загальнодержавному, так і локальному рівні підприємства. Узагальнимо здобутки законотворців в контексті інформаційно-аналітичного забезпечення системи економічної безпеки підприємства.

Головним нормативним актом щодо формування інформаційного забезпечення управління підприємством є Закон України «Про інформацію» [2], в якому зазначено право кожної фізичної особи в Україні на інформацію. Також в цьому акті визначено основи діяльності щодо реалізації права громадян України на інформацію. Цивільний кодекс України [3] наголошує на публічності інформації, необхідної для прийняття відповідних рішень. Зокрема, одним з видів поширення інформації є телекомунікації, основні засади організації якої визначено у Законі України «Про телекомунікації» [4].

Для потреб безпеки підприємства актуальними є нормативні акти щодо захисту інформаційного середовища, зокрема, Закон України «Про захист економічної конкуренції» [5], Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» [6]. В цих нормативних актах наголошено на необхідності акумулювання інформації на спеціальних захищених пристроях із застосуванням провідних ІТ - продуктів.

Слід відзначити, що основним джерелом інформації про діяльність підприємства є система обліку, тому актуальності набуває розробка обґрунтованих внутрішніх розпорядчих документів щодо організації обліку – Наказу про облікову політику, Графік документообігу, Посадові інструкції бухгалтерів тощо.

Аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства ґрунтується на якісному інформаційному середовищі, тому слід акцентувати, що в цьому випадку нормативними джерелами на державному рівні щодо організації аналітичного забезпечення є ті ж самі акти, що регламентують і інформаційне забезпечення. Але слід відзначити і локальні нормативні акти, зокрема, аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства регламентують такі внутрішні розпорядчі документи, як Наказ про облікову політику в частині регламентації форм управлінської звітності, Посадові інструкції аналітиків, Внутрішнє положення щодо аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства тощо.

Нормативні документи, що регулюють порядок інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством узагальнено на рис. 1.

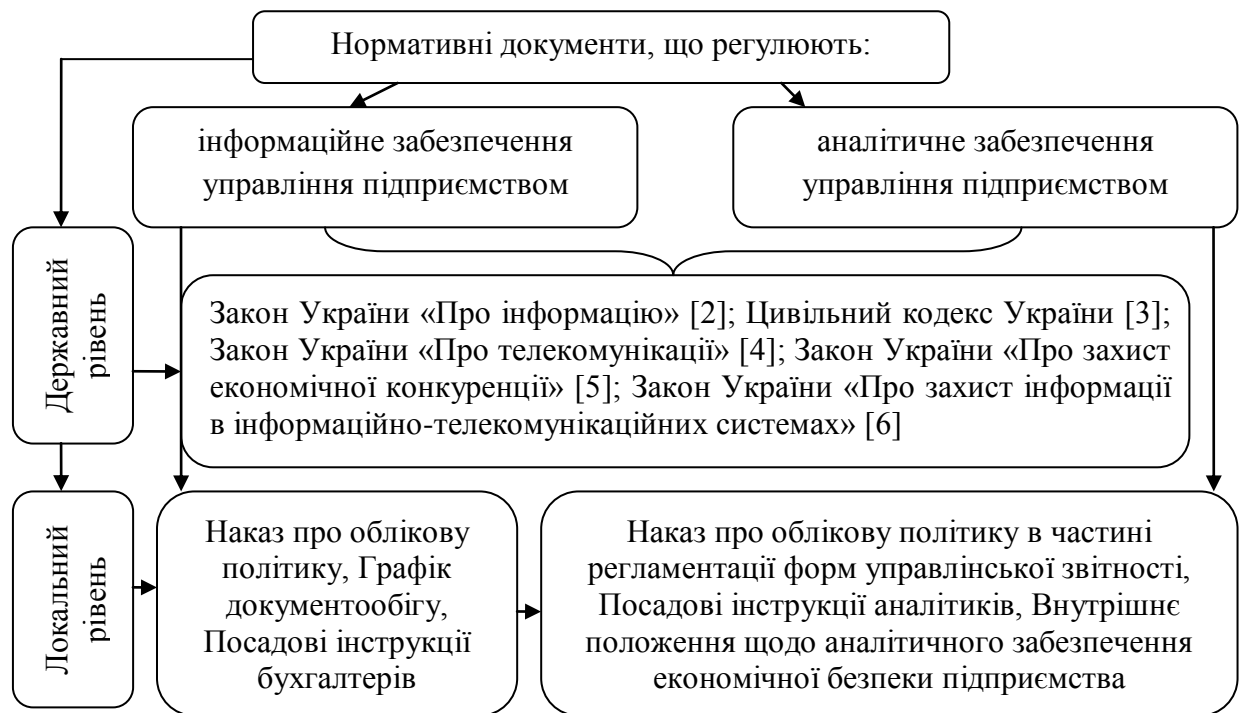

Рис. 1. Нормативні документи, що регулюють порядок інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством

Таким чином, оптимізація законодавства щодо формування належного рівня якісного інформаційно-аналітичного забезпечення набуває актуальності швидкими темпами, що вимагає захисту як на загальнодержавному, так і локальному рівні підприємства. Для потреб безпеки підприємства актуальними є нормативні акти щодо захисту інформаційного середовища. Основним джерелом інформації про діяльність підприємства є система обліку, тому актуальності набуває розробка обґрунтованих внутрішніх розпорядчих документів щодо організації обліку на підприємстві. Аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства ґрунтується на якісному інформаційному середовищі, що визначається як загальнодержавними, так і локальними нормативними документами.

Література:

1. Ситніченко О.М. (2021) Окремі аспекти нормативно-правового регулювання забезпечення інформаційної безпеки. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки.* 1-32 (71), 86-90. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/17.pdf (дата звернення 06.05.2023)

2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення 06.05.2023)

3. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 р. № 435-IV URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 06.05.2023).

4. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1280-15> (дата звернення 06.05.2023)

5. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення 06.05.2023)

6. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр> (дата звернення 06.05.2023)

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

АГРО-ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

О.А. Літвинчук, здобувач гр. МгОП-1-22

Т.О. Бугай, здобувачка гр. МгОП-1-22

*Науковий керівник: О.С. Ткаченко, к.е.н., доцент
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

Інформаційні технології є сукупністю способів, методів і прийомів застосування обчислювальної техніки в контексті збору, пошуку, обробки, передачі і використання інформації. При цьому інформаційні технології не обмежуються тільки комп'ютерними технологіями, а в широкому розумінні охоплюють всі області і ресурси, необхідні для управління інформацією. Враховуючи сучасні тенденції, ефективне управління підприємством є досить складною задачею без використання інформаційних технологій. Таким чином, розвиток ІТ-частини підприємства дуже часто є умовою його конкурентоспроможності на ринку [3].

В даний час однією з головних задач розвитку аграрного сектору країни залишається інтенсифікація агропромислового виробництва, а саме автоматизація і комплексна механізація сільськогосподарського виробництва. У зв'язку з цим для більш ефективного і стійкого функціонування господарюючих суб'єктів в ринкових умовах необхідно застосовувати передові інформаційні технології [2].

Останнім часом введення інформаційних технологій в аграрний сектор призвело до змін у методах обробки сільськогосподарських культур та управлінні полями. Ці технології значно перетворили концепцію сільського господарства, зробивши його більш прибутковим, ефективним, безпечним та простим у використанні. Наведемо п'ять найкращих новітніх технологій в сільському господарстві, визнаних фермерами [1]:

1. ГІС технології в сільському господарстві та GPS сільське господарство.
2. Супутникові знімки.
3. Дрони та інші аерофотознімки.
4. Інформаційні технології для сільського господарства і онлайн-дані.
5. Об'єднання наборів даних.

Як наслідок постійного розвитку інформаційних технологій у сільському господарстві, сучасні фермерські господарства отримують значні

переваги. Серед цих переваг можна виділити зменшення використання води, добрив та інших ресурсів, зниження негативного впливу на навколишнє середовище, зменшення викидів хімічних речовин в ґрунтові води та річки, підвищення ефективності та зниження витрат. Завдяки цим перевагам, бізнес стає економічно стійким, раціональним та прибутковим.

ГІС технології в сільському господарстві. Геоінформаційні системи (ГІС) можуть бути надзвичайно корисними для точного сільського господарства, оскільки поля залежать від місцезнаходження. Використовуючи геоінформаційні технології, фермери можуть створити карти, які вказують на поточні та майбутні зміни в погодних умовах, врожайності, здоров'ї рослин тощо. Крім того, застосунки на основі GPS, що є сумісними з інтелектуальними технологіями, дозволяють оптимізувати внесення добрив та пестицидів на окремі ділянки поля, що призводить до економії грошей, зусиль та часу для фермерів.

Використання ГІС технологій в сільському господарстві має значні переваги, однією з яких є можливість отримати цінні дані про рослинність, ґрунтові умови, погоду та рельєф з висоти пташиного польоту за допомогою супутників та дронів. Такі дані дозволяють зробити більш точні рішення у сільському господарстві.

Супутникові дані. Використання інноваційних технологій у сільському господарстві дозволяє проводити моніторинг полів та прогнозування врожайності практично в реальному часі за допомогою супутникових даних. Застосування датчиків, що дають зображення в різних спектрах, дозволяє застосовувати спектральні індекси, такі як Нормалізований диференційований вегетаційний індекс (NDVI), який допомагає визначати вміст рослинності, кількість зів'ялих рослин та загальний стан здоров'я рослин. Індекс вмісту хлорофілу в покривах (CCCI) використовується для оптимізації внесення поживних речовин у сільське господарство, Нормалізований індекс RedEdge (NDRE) дозволяє визначати вміст азоту, а Модифікований ґрунтово-корегований вегетаційний індекс (MSAVI) мінімізує вплив ґрунтового фону на рослини на ранніх стадіях їхнього розвитку.

Дрони: технологія даних з неба. В останні роки використання сучасних інноваційних технологій у сільському господарстві, наприклад дронів, дозволяє фермерам з високою точністю визначати різні показники на полях, такі як біомаса врожаю, висота рослин, наявність бур'янів та рівень зволоження. Ці технології надають більш якісні та точні дані з вищою роздільною здатністю, ніж супутники. Дрони можуть швидко та ефективно збирати цінну інформацію на місцях у сільському господарстві, що дозволяє швидко реагувати на можливі проблеми. Крім того, дрони стають незамінними помічниками у боротьбі з комахами, які можуть бути небезпечними для врожаю. Вони допомагають запобігти поширенню комах та зменшують необхідність використання хімічних речовин, що призводить до отруєння.

Незважаючи на те, що дрони мають просту використовуваність і можуть

швидко збирати великі обсяги даних, їх постійне використання може призвести до проблем через високу вартість такої технології. Крім того, дрони не є ефективними для картографування або моніторингу великих територій, і краще доповнювати їх супутниковим моніторингом тих ділянок, які вже були відображені на карті, та перевіряти конкретні зони перехресно.

EOS розробили цифрову платформу EOSDA Crop Monitoring з використанням супутникового моніторингу, щоб спростити процес спостереження за сільськогосподарськими полями та допомогти фермерам швидше приймати рішення та не пропускати важливі моменти обробки поля. Платформа надає різноманітні функції, такі як:

- Моніторинг врожаю в сільському господарстві може здійснюватися з використанням Нормалізованого диференційованого вегетаційного індексу (NDVI), який дозволяє контролювати стан рослин. Цей індекс оцінює кількість хлорофілу у рослинах, що дає інформацію про їх здоров'я. Високі значення NDVI свідчать про здорову рослинність, оскільки більша кількість хлорофілу вказує на більшу здоровість рослини.

- Сучасна технологія аналізу погоди в сільському господарстві дозволяє фермерам точно визначати необхідність поливу та запобігати пошкодженням рослин від морозу чи спеки. Це досягається шляхом аналізу погодних даних та стану рослин, зібраних з супутникових знімків. Наприклад, крапельне зрошення з автоматичним або ручним керуванням клапанами є ефективним методом запобігання проблем посухи, що дозволяє фермерам забезпечувати необхідну кількість води на сухих ділянках.

- EOSDA Crop Monitoring має головною перевагою використання супутникових знімків для аналізу польових умов та стану територій в сільському господарстві. Це дозволяє швидко отримувати цінну інформацію та реагувати на зміни вчасно, забезпечуючи надійні рішення відносно висадження різних культур, збору врожаю, планування наступного сезону та використання поживних речовин та добрив.

Таким чином, сучасні технології в сільському господарстві швидко розвиваються та пропонують фермерам значну допомогу в їхніх зусиллях щодо оптимізації витрат, спрощення управління та підвищення продуктивності. Збільшення врожайності та зниження витрат на технічне обслуговування допомагають підвищити рентабельність.

Література:

1. EOS DATA ANALITIC. Сучасні технології в сільському господарстві. URL: <https://eos.com/uk/blog/suchasni-tekhnologiii-v-silskomu-hospodarstvi/> (дата звернення 02.05.2023).
2. Зубець М.В. Аграрна наука XXI століття. *Вісник аграрної науки* 2018. №3-4. 208 с.
3. Рунов Б. Інформаційні технології та ведення «точного сільського господарства». *Аграрна реформа. Економіка та право*. 2019. №2. С. 25-27.

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ В АГРОБІЗНЕСІ

В. О. Панченко, здобувач гр. ОПС-1-21

Т. В. Дмитренко, здобувачка гр. МгОП-1-22

Науковий керівник: О. С. Ткаченко, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Необхідність податкового планування закладена в самому податковому законодавстві, яке передбачає ті чи інші податкові режими для різних випадків, визначає різні методи формування податкової бази і пропонує платникам податків різні податкові пільги, якщо вони будуть діяти в певних напрямках. Крім того, податкове планування обумовлене зацікавленістю держави в наданні податкових пільг з метою стимулювання будь-якої галузі виробництва, категорій платників податків (наприклад, малого підприємництва), регулювання соціально-економічного розвитку [2]

Суть податкового планування полягає у формуванні підприємством такої податкової політики, яка б забезпечила найоптимальніший варіант здійснення фінансово-господарської діяльності та розміщення своїх активів для досягнення найнижчого рівня сплати податків [1].

З погляду оподаткування весь процес діяльності господарюючих суб'єктів опосередкований виникненням і зміною податкових відносин. Прогнозувати появу таких податкових відносин, а також податкові бази, податкові витрати необхідно до здійснення відповідних операцій. Податкове планування скорочує невизначеність майбутніх податкових витрат економічних суб'єктів і ступінь їх адаптації до агресивного зовнішнього середовища. Ефективність податкового планування оцінюється з огляду на рівень податкового навантаження на підприємства.

Процес приведення податкової ситуації суб'єкта господарювання до найбільш оптимального стану з позиції податкового навантаження отримав назву податкової оптимізації. Інструменти й алгоритми здійснення оптимізаційних податкових розрахунків повинні бути адекватні поточному стану податкової системи держави. Тому наукові дослідження, присвячені питанням вдосконалення податкового планування, завжди мають особливу актуальність [5].

Економічні показники розвитку малих підприємств в Україні свідчать про те, що вони не можуть ефективно виконувати фіскальну функцію. Створення широкої мережі малих підприємств у всіх галузях господарства сприятиме демонополізації та розвитку конкуренції. Для ефективного розвитку малого підприємництва в Україні необхідно, щоб держава стимулювала розвиток зазначеного сектора, за допомогою більш м'якої регламентації його діяльності, запровадження відповідних фінансових заохочень та гнучких механізмів регулювання ринку праці.

Однією з першочергових функцій політики формування податкової системи будь-якої держави є управління розвитком галузей економіки в країні.

Український бізнесмен, як і його європейські колеги, зобов'язаний сплачувати ряд податків, в тому числі й податок на прибуток. Спрощена система оподаткування являє собою механізм, що дозволяє підприємцю не вираховувати свій прибуток, тобто не застосовувати бухгалтерський підхід для його визначення.

Замість податку на прибуток та кількох інших податків такий підприємець сплачує єдиний податок за фіксованою ставкою. Якщо згадати історію створення спрощеної системи оподаткування в Україні, – ця система задумувалася не як спосіб платити менше, а як спосіб спростити бухгалтерський і податковий облік. Уряд прагнув полегшити роботу тим підприємцям, які мають незначний обсяг господарських операцій та фізичним особам підприємцям, які взагалі не ведуть бухгалтерський облік. Основною метою застосування методів спрощеного оподаткування, обліку і звітності є дерегулювання в області податкового обліку та звітності, що відрізняються надмірними обсягами і складністю.

Кожен з методів спрямований на створення більш простих і прозорих процедур стягнення податків, зменшення надмірного податкового адміністрування. Це не пільговий режим оподаткування в звичайному розумінні, оскільки для більшості платників податків, які користуються спрощеними методами, обсяг податкових зобов'язань не зменшився, а відбулося спрощення процедур і зменшення обсягу обліку і звітності.

Спрощена система оподаткування може застосовуватися як підприємцями, так і юридичними особами. При цьому всі суб'єкти підприємницької діяльності в рамках спрощеної системи оподаткування розділені на 4 групи (табл. 1).

Спрощена система оподаткування передбачає тільки один вид податку: єдиний податок, який сплачується до місцевого бюджету. Незалежно від цього підприємці сплачують єдиний соціальний внесок, що зараховується на рахунки органів Міндоходів [3].

При веденні обліку у довільній формі платники єдиного податку мають право застосовувати будь-який спосіб обліку доходів за період. Але такі записи мають містити інформацію щонайменше про місячні обороти. Крім того, інформація про доходи має відповідати змісту первинних документів за відповідний період.

При веденні обліку у довільній формі платники єдиного податку вправі застосовувати будь-який спосіб обліку доходів за період (це можуть бути записи у будь-якому довільному реєстрі – паперових зошиті, журналі, чи в електронній таблиці у файлі Excel). У тому числі, платники можуть продовжувати вести Книгу обліку доходів (для платників єдиного податку першої, другої та третьої груп, які не є платниками податку на додану вартість) та Книгу обліку доходів і витрат (для платників єдиного податку третьої групи, які є платниками податку на додану вартість) за формами, затвердженими наказом Мінфіна від 19.06.2015 р. №579 [4].

Таблиця 1

Відповідність вимог і ставок до груп оподаткування

Показник	1 група	2 група	3 група	4 група
	для фіз. осіб	для фіз. Осіб	для фіз. осіб та підприємств	Тільки с.г. підприємства
Ставка ЄП	до 10% від прожиткового мінімуму	До 20% від мінімальної ЗП	5% з доходу	передбачена п. 293.9 ст. 293 ПК
Ставка ЄП (для платників ПДВ)	-	-	3% з доходу	передбачена п. 293.ст. 293 ПК
Обсяг доходу	< 167 МЗП в рік	< 834 МЗП в рік	< 1167 МЗП в рік	75% і більше складає частка с. г. товаровиробництва
Найманих працівників	-	< 10	не обмежено	не обмежено
Податковий період	1 рік	1 рік	1 квартал	1 рік
Види діяльності	«роздрібний продаж» та «побутові послуги населенню»	«послуги», «виробництво / продаж товарів», «ресторанне господарство»	будь-які види діяльності, дозволені на спрощеній системі	

Кодекс не містить вимоги до платника податків повідомляти контролюючі органи про обраний вид реєстру. Разом із тим податкові органи мають право запросити зазначену інформацію у порядку визначеному Кодексом для перевірки дотримання платником вимог Кодексу щодо граничного обсягу доходу за відповідний період. Тому такі записи мають містити інформацію щонайменше про місячні обороти, вони є джерелом інформації для складання платником податку звітності з єдиного податку.

З 01 січня 2021 року до 01 січня 2022 року РРО/ПРРО не застосовуються платниками єдиного податку другої – четвертої груп (ФОП), обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує обсягу доходу, що не перевищує 220 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року, незалежно від обраного виду діяльності, крім тих, які здійснюють:

- реалізацію технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту;
- реалізацію лікарських засобів, виробів медичного призначення та надання платних послуг у сфері охорони здоров'я;
- реалізацію ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння;

У разі перевищення платником єдиного податку другої – четвертої груп (ФОП) в календарному році обсягу доходу обсягу доходу, що не перевищує 220

розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року, застосування РРО/ПРРО для такого платника єдиного податку є обов'язковим.

Іноді постає питання: «Що саме треба вважати за дохід малого підприємства, а що до них не відносять?» Відповіді на це питання може таблиця 2, в ній відображено які отримання грошових коштів вважаються доходами, а що ні.

Таблиця 2

Отримані кошти які вважаються доходами та не зараховуються як доходи

Зараховується як доходи	НЕ зараховують до доходів
<ul style="list-style-type: none"> - виторг від продажу товарів; - вартість товарів чи послуг отриманих безкоштовно; - аванси, передоплати; - кредиторська заборгованість з вичерпаним терміном позовної давності (для платників ПДВ 3 групи єдиного податку); - агентський гонорар. 	<ul style="list-style-type: none"> - роялті, дивіденди; - страхові виплати; - виторг від продажу майна, що належало ФОП; - ПДВ; - фінансова допомога, повернена до кінця календарного року; - кредити; - аванси і передоплати за повернений товар; - цільові кошти з державних фондів; - компенсації призначені судом; - податкові переоплати; - суми ЄСВ; - статутний капітал.

Головним документом, який визначає систему оподаткування, на який знаходиться суб'єкт малого господарювання є «Облікова політика підприємства». Вона формується відповідно до наказу керівника і відображає інформацію про:

- визначення об'єктів бухгалтерського обліку, щодо яких повинна бути розроблена облікова політика;
- виявлення, аналіз, оцінка факторів, під впливом яких здійснюється вибір способів ведення бухгалтерського обліку;
- вибір і обґрунтування вихідних положень побудови облікової політики;
- ідентифікація потенційно придатних для застосування підприємством способів ведення бухгалтерського;
- оформлення обраної облікової політики.

Література:

1. Бець М.Т, Клим Н.М. Оптимізація податкового планування. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2007_605/10.pdf (дата звернення 06.05.23).

2. Замирович Є.Є. Податкове планування: організація робіт. *Податкове планування*. 2004. №1. С. 19-26.

3. Податковий Кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 02.05.23).

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999р. (редакція від 16.11.2018, підстава 2545-VIII). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 04.05.23).

5. Супруненко С.А. Податкове планування на підприємствах малого бізнесу. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №4 (94). С. 135-144.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ТВАРИННИЦТВІ

К. В. Полтавець, здобувачка гр. МгОП-1-22

О. С. Ткаченко, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Тваринницька галузь є важливим сектором аграрної економіки, що забезпечує продуктами харчування населення, сировиною переробні підприємства, органічними добривами рослинництво та відходами біогазові виробництво. Тваринницький сектор менше залежить від погодних умов й сезонного коливання цін, проте йому властиві виробничі, збутові й екологічні проблеми. Україна нині є активним учасником світового продовольчого ринку, котрий висуває вимоги до якості продукції, котрі перевищують вітчизняні стандарти, що є суттєвою перепорою для виходу на європейські ринки української продукції та дозволяє імпорт продукції сумнівної якості [4].

Продукція тваринництва займає значний відсоток у структурі харчування населення, структурі заготівлі і реалізації товарів. Її величина залежить не тільки від індивідуальних зусиль фермерів чи великих сільськогосподарських підприємств з безпосереднього вирощування тварин і одержання від них продукції, але і від зусиль щодо виведення і поширення високопродуктивного поголів'я, якісної селекції, раціональної годівлі. Останнім часом успіх багатьох видів діяльності людей значною мірою залежить від рівня комп'ютеризації розрахунків у сфері їх діяльності. В умовах застосування комп'ютерної техніки необхідність ведення зоотехнічного обліку зберігає своє значення як засіб організації і регламентації облікового процесу. В той же час автоматизована форма ведення обліку докорінно відрізняється від традиційної (ручної) — журнально-відомчої, оскільки з її застосуванням змінюються методика і техніка документування селекційних і виробничих операцій, облікової реєстрації, технології і організації облікового процесу [2].

Додатковими факторами несприятливих умов господарювання вітчизняних виробників в умовах глобальної конкуренції є потреба в упровадженні сучасних інновацій та висока вартість кредитних ресурсів. Одним із напрямів інтенсифікації виробничої та комерційної діяльності є

підвищення інформованості про ринкову кон'юнктуру, наукові надбання й інновації, усі процеси на підприємствах і, як наслідок, якість й оперативність прийняття управлінських рішень. Зазначене можливо за умови впровадження й використання інформаційних систем і технологій [3].

Використання електронно-обчислювальних машин (ЕОМ) значно спрощує процес одержання даних біометричного опрацювання одночасно з багатьма показниками, дає можливість визначити племінну цінність тварин і родинних груп у стаді й породі, здійснити найефективніший їх відбір та підбір, вирішити багато інших питань щодо ведення планомірної селекційно-племінної роботи [1].

При автоматизованому оформленні документів користувач ПЕОМ власноруч вводить мінімум облікових даних, оскільки вся постійна нормативно-довідкова і архівна інформація зберігається в базі даних на ПЕОМ. Для полегшення введення широко використовується метод підказки користувачеві в режимі «контекстного меню».

Використання комп'ютерів у селекційній роботі дозволяє оперативно збирати й обробляти великий обсяг інформації для оцінки і відбору за кращими репродуктивними показниками плідників і маточного поголів'я тварин. У даний час на Україні розроблені і використовується тільки під операційну систему DOS. Це системи «ОРСЕК» та «АСНТР». Облікова інформація, що збирається в ході племінної роботи, одночасно використовується і для господарського обліку виходу продукції від окремих тварин, груп, ферм тощо. Іншою важливою складовою в даному сенсі є раціональне використання кормової бази, яка займає найбільший відсоток у собівартості продукції тваринництва. Для комп'ютерних розрахунків кормових раціонів годівлі тварин та їх оптимізації можуть використовуватись такі системи, як «АРМ зоотехніка», «Раціон-1», «WinMix» (ОО «Вітам екс») тощо.

Технологічні особливості використання в плануванні табличних процесорів пов'язані як зі специфікою роботи з ними, так і з різними версіями програмних продуктів. Можливість написання на одному робочому аркуші системи програми формування нормативів і програми планових розрахунків з одночасним візуальним сприйняттям результатів розрахунків дозволяє працівникові легко виявляти неузгодженості в нормативах і планах та оперативно їх виправляти. На відміну від інших програмних продуктів більшість спеціалістів з технології виробництва і переробки продукції тваринництва можуть самостійно при необхідності змінювати алгоритми виконання розрахунків готових програм-надбудов, таких як «РАЦІОН-5», яка створена на базі MS EXCEL-2003, чи оперативно реалізувати алгоритм розв'язування якоїсь нової задачі. Проте слід пам'ятати, що в різних версіях навіть одного пакета реалізації окремих функцій можуть відрізнятися (наприклад, множинна кореляція в EXCEL-97, EXCEL-2003 і EXCEL-2007, або його безкоштовного аналога OpenOffice.orgCalc, що працюють з операційною системою WINDOWS).

Література:

1. Баркарь Є.В. Зоотехнічний облік та автоматизовані системи управління у тваринництві : курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 74 с.
2. Вацький В.Ф., Желізняк І.М. Автоматизація обліку та селекційно-технологічних розрахунків у тваринництві. *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького*. 2009. № 2(41). Том 11. Частина 3. С. 25-28.
3. Мороз С. І. Використання інформаційних систем і технологій в управлінні тваринництвом. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2020/81.pdf (Дата звернення 07.05.2023)
4. Халатур С.М. Основні тенденції розвитку світового ринку сільськогосподарської продукції. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2009. Вип. № 4. С. 189-192.

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ, ФІНАНСОВИХ ТА КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ В США

*В. В. Ясишена, д. е. н., проф,
В. М. Пилявець, к. е. н, доцент,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університет*

Як відомо бухгалтерський облік є галуззю знань та практичної діяльності, яка використовується для аналізу та обробки фінансової інформації для підприємств і громадськості. Професія бухгалтера сьогодні посідає перше місце в рейтингах найбільш популярних професій економічного профілю та є високо сплачуваною. На даний час професія бухгалтера має міжнародний статус та дозволяє працевлаштуватися у будь-якій країні світу.

Професійні бухгалтери здійснюють ведення бухгалтерського, податкового та управлінського обліку із використанням автоматизованих інформаційних систем обробки даних, складання звітності за міжнародними стандартами, нарахування заробітної плати працівникам, забезпечують перерахування податків та зборів, передбачених законодавством, здійснюють контроль за веденням касових операцій, раціональним та ефективним використанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, удосконалюють системи інформаційного забезпечення управління бізнесу з метою підвищення його ринкової вартості.[1]

Бухгалтер стежить за правильністю фінансів компанії та оптимізує грошові потоки компанії. Бухгалтери можуть знайти вкрадені гроші або гроші, які зникли в компанії; вони можуть надати поради щодо бізнес-інвестування, і найважливіше є те, що вони з першими бачать майбутні перспективи компанії.

В США бухгалтерський облік є спеціальністю для студентів, які прагнуть знайти корисну, складну та, звичайно, добре оплачувану професію, оскільки бухгалтерський облік є найважливішим аспектом будь-якого бізнесу чи компанії.

Є ряд переваг вивчення бухгалтерського обліку в США:

- *Кар'єрні можливості*: Попит на кваліфікованих бухгалтерів є високим, і існує безліч можливостей для кар'єрного зростання в таких галузях, як державний бухгалтерський облік, корпоративний бухгалтерський облік, державний бухгалтерський облік та некомерційний бухгалтерський облік.

- *Високий потенціал заробітку*: Бухгалтерський облік вважається професією, що добре оплачується, і багато бухгалтерів отримують високі зарплати.

- *Універсальність*: навички бухгалтерського обліку можна передавати та застосовувати у широкому спектрі галузей та підприємств, що робить цю галузь універсальною.

- *Професійне визнання*: отримання ступеня або сертифіката в галузі бухгалтерського обліку може призвести до професійного визнання та статусу, наприклад, стати сертифікованим бухгалтером (CPA).

- *Можливості зростання*: професія бухгалтера постійно розвивається, надаючи можливості для постійного навчання та професійного зростання.

Глобальне визнання: стандарти та методи бухгалтерського обліку широко визнані та шановані, що робить цю галузь глобальною з можливостями для міжнародної кар'єри.

Тривалість програми для отримання ступеня бакалавра з бухгалтерського обліку в США становить чотири роки, хоча деякі студенти досягають успіхів у програмі та закінчують навчання через три роки. В більшості випадків для студентів США навчання закінчується майже через п'ять років, оскільки вивчення бухгалтерського обліку можуть бути дуже складними, і часто студенти роблять перерву, щоб пройти семестрове або річне стажування, що гарантує певний практичний досвід, а також можливість отримання кредиту на подальше навчання

Найкращими університетами з вивченням бухгалтерського обліку та фінансів у США згідно з рейтингом «2022 - QS World University rankings» є:

1. *Harvard University*

2. *Massachusetts Institute of Technology (MIT)*

3. *Stanford University*

4. *University of Pennsylvania*

5. *University of California, Berkeley (UCB)*

Програми з бухгалтерського обліку складаються з теоретичних модулів та практичних курсів і нерідко включають стажування (дуальну освіту) у великих компаніях. Під час навчання студенти вивчають бухгалтерський облік, бізнес, фінанси, економіку, математику, право та інші предмети. Випускники факультетів бухгалтерського обліку отримують широкі знання, які вони зможуть використовувати для роботи в різних сферах, включаючи менеджмент, фінанси, аналітику, продажі або маркетинг.

Після бакалаврату з'являється можливість отримати поглиблену освіту, як-от ступінь магістра з бухгалтерського обліку

Але закінчення коледжу чи університету – це лише пів-справи у світі професійного бізнесу, особливо у галузі бухгалтерського обліку. Цього буде недостатньо, щоби працювати штатним бухгалтером на компанію. А от якщо студент прагне перейти на новий рівень, то професійні сертифікати та ліцензії отримати просто зобов'язаний.

Список найпопулярніших бухгалтерських сертифікатів та професійних ліцензій які здобувають у США:

- Certified Public Accountant (CPA)
- Chartered Financial Analyst (CFA)
- Certified Management Accountant (CMA)
- Enrolled Agent (EA)
- Certified Internal Auditor (CIA)
- Certified Information Systems Auditor (CISA)
- Certified Fraud Examiner (CFE)
- Certified Government Auditing Professional (CGAP)
- Certified Bank Auditor (CBA) [2].

Після закінчення навчання, випускники навчальних закладів - підготовленні фахівці бухгалтери проводять та аналізують фінансові звіти компаній, самозайнятих, а іноді і приватних осіб. Їхня робота полягає в тому, щоб збирати та перевіряти всі транзакції та забезпечувати фінансову ефективність своїх клієнтів, а також здійснювати обліковий супровід роботи компанії. Бухгалтери виконують широке коло обов'язків залежно від їхньої спеціалізації. Щодня вони можуть перевіряти фінансову звітність, переглядати відповідність транзакцій та документувати окремі витрати.

Робота бухгалтера також передбачає надання рекомендацій щодо бюджету для підвищення фінансової ефективності своїх клієнтів. Під час податкового сезону обов'язком бухгалтера є розрахунок належних податків, підготовка податкових документів та відстеження платежів. Іноді на невеликих підприємствах бухгалтер може виконувати функції аудитора під час податкового сезону.[4]

Зарплата бухгалтера в Америці часто залежить від спеціалізації. У цій галузі є багато різних обов'язків та варіантів спеціалізації, якими може займатися бухгалтер. Три найбільш поширені – це бухгалтери наступних секторів:

- Державного.
- Управлінського.
- Корпоративного.

Бухгалтери-аудитори мають навички роботи з приватними особами, малими підприємствами або великими агентствами і пройшли підготовку в усіх галузях фінансів та аудиту на високому рівні. Управлінські бухгалтери, як правило, працюють у великих відділах усередині корпорації та зосереджуються на допомозі своїм клієнтам у фінансовому плануванні та оптимізації бюджету. Зрештою, державних бухгалтерів спеціально наймають державні установи. Їх завдання – гарантувати, що це федеральні кошти витрачаються на законних підставах і дотримуються все податкові вимоги. Крім цього, кандидати можуть продовжити альтернативну кар'єру в галузі міжнародного, податкового, судового чи некомерційного бухгалтерського обліку.

На практиці компанії роботодавці США висувують наступні вимоги під час пошуку потенційних кандидатів:

- ступінь бакалавра в галузі бухгалтерського обліку або суміжної галузі.
- мінімум 1 рік досвіду роботи бухгалтером або аудитором
- навички роботи з комп'ютером, включаючи Microsoft Office та бази даних.
- базові математичні навички та аналітичний склад розуму.
- знайомство з основами складання та аналізу фінансової звітності.
- організаторські здібності та здатність до роботи з цифрами.
- усні та письмові комунікативні навички
- навички міжособистісного спілкування.
- діловий етикет при роботі за телефоном та електронною поштою.
- орієнтація на дотримання термінів [4]

І в підсумку, яку заробітну отримує бухгалтер у США? Станом на 1 травня 2022 року річна середня зарплата бухгалтера у США становить 55 045 доларів на рік [4]. У той час як середній діапазон річної заробітної плати становить від 23000 до 83500 доларів, більшість зарплат бухгалтерів нині коливаються від 43500 (25%) до 62500\$ (75%). Значна розбіжність говорить про те, що існує чимало можливостей для просування по службі та збільшення заробітної плати в залежності від рівня кваліфікації, місця проживання та досвіду.

Тривалість досвіду є найважливішим чинником щодо заробітної плати. Природно, що чим більше років досвіду, то вищою буде ваша зарплата. За даними сайту [Salaryexplorer.com](https://www.salaryexplorer.com) зарплата бухгалтера за рівнем досвіду становить:

- Бухгалтер з досвідом роботи менше 2 років заробляє в середньому близько 39 400 доларів на рік.
- Фахівець із досвідом роботи від двох до п'яти років зароблятиме 52200 доларів США на рік, що на 32% більше, ніж людина з досвідом менше 2 років.
- Рівень досвіду від 5 до 10 років дає зарплату 69 800 доларів США на рік, що на 34% більше, ніж у людей з досвідом роботи від 2 до 5 років.
- Бухгалтери, чий досвід становить від 10 до 15 років, одержують зарплату, еквівалентну 83200 доларів на рік, що на 19% більше, ніж у тих, хто має досвід роботи від 5 до 10 років.
- Якщо рівень досвіду становить від 15 до 20 років, то очікувана заробітна плата складає 89800 USD на рік, що на 8% більше, ніж у людини зі стажем від 10 до 15 років.
- Нарешті, співробітники з більш ніж двадцятирічним професійним досвідом отримують зарплату в розмірі 96 300 доларів США на рік, що на 7% більше, ніж у людей з досвідом роботи від 15 до 20 років. [5]

Одже, підготовка бухгалтерів в США спрямована на підготовку сучасних висококваліфікованих фахівців та передбачає формування професійних компетентностей в галузі бухгалтерського обліку відповідно до вимог бізнес-

середовища та національного й міжнародного ринків праці, освітніх інновацій, мобільності інформаційно-комунікаційних технологій та бізнес-процесів.

Література:

1. Бухгалтер - професія «Білих Комірців»: класика в сучасності URL: <https://ibuhgalter.net/ru/articles/541> (Дата звернення 5.05.2023)

2. Найкращі університети з вивченням бухгалтерського обліку та фінансів у США 2022 - QS World University rankings . URL: <https://smapse.com/> (Дата звернення 5.05.2023)

3. NBAC Corporation. The Art of Financial Wisdom URL: <https://www.nbaccorp.com/the-firm/careers/> (Дата звернення 5.05.2023)

4. ZipRecruiter URL: <https://www.ziprecruiter.com/> (Дата звернення 5.05.2023)

5. Порівняння зарплати та вартості життя URL: <http://www.salaryexplorer.com/> (Дата звернення 5.05.2023)

ЗМІСТ

Секція 1

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ

Арманова В. В.

Сутність та значення внутрішньогосподарського контролю в управлінні аграрним підприємств.....4

Безмогорична А., Юрченко С.

Проблеми обліку розрахунків з покупцями та замовниками та шляхи їх вирішення.....6

Бобир Ю.

Обліково-аналітичний аспект процесу виробництва та реалізації продукції тваринництва.....8

Бойко Н.Г., Дубина О.Л.

Стан та шляхи удосконалення обліку кредитів банків.....10

Бригіна С. І.

Бухгалтерський облік в ресторанному господарстві.....13

Бугай Т., Васильєва Л.

Облікова політика: поняття та принципи.....16

Веселовська В.О.

Кредитний рейтинг: мета та фактори його покращення.....18

Волчанська Л., Карпенко Л.

Облік розрахунків з постачальниками на сільськогосподарському підприємстві та його удосконалення.....21

Волчанська Л., Сілевик К.

Впровадження управлінського обліку для контролю за процесом реалізації в аграрних підприємства.....24

Дмитренко Т.

Бухгалтерський облік як інформаційне джерело для прийняття управлінських рішень.....27

Дубина О.Л.

Перевірка достовірності статистичних даних аграрних підприємств.....31

Іванов К.

Сучасні реалії та перспективи функціонування системи економічної безпеки підприємства.....33

Іванусь А.

Організаційні аспекти обліку в аграрному підприємстві.....35

<i>Карнаух С.</i>	
Цифрові технології в обліку: переваги та перспективи.....	37
<i>Кислиця І. О.</i>	
Обліково-управлінський аспект руху основних засобів підприємства.....	39
<i>Коваленко О. Є., Ткаченко О. С.</i>	
Удосконалення облікової політики на підприємствах малого бізнесу.....	42
<i>Ковальова Я. Г., Ткаченко О. С.</i>	
Нормативно-правове регулювання обліку поточної заборгованості.....	45
<i>Козініна Ю., Компанієць В.</i>	
Роль та елементи управління дебіторською заборгованістю підприємств.....	48
<i>Кравченко М.В., Петровська А.</i>	
Обліково-аналітичне забезпечення управління оборотними активами сільськогосподарського підприємства.....	50
<i>Кравченко М.В., Шарівська К.</i>	
Облікове забезпечення процесу реалізації на підприємстві.....	53
<i>Краснова О.</i>	
Нормативно-правове забезпечення регулювання операцій пов'язаних з надходженням та рухом біологічних активів рослинництва.....	56
<i>Кудрявцева А.</i>	
Організація системи контролю конкурентоспроможних підприємств.....	58
<i>Латайко А.В., Чернецька О.В.</i>	
Документальне оформлення наявності та руху основних засобів.....	60
<i>Левченко Н., Васильєва Л.М.</i>	
Організація бухгалтерського обліку на підприємстві: поняття та етапи.....	62
<i>Марцинів Х. В.</i>	
Сутнісна характеристика фінансової грамотності як складової фінансової культури держави.....	64
<i>Мірошниченко С. В.</i>	
Метод ефективного відсотка та його використання в бухгалтерському обліку банку.....	67
<i>Моренко І.</i>	
Механізм управління собівартістю і розподілом витрат на сільськогосподарських підприємствах.....	70
<i>Нерієвська А., Юрченко С.В.</i>	
Особливості обліку і аудиту витрат на виробництво.....	73
<i>Нікіфоров В., Юрченко С.В.</i>	
Особливості обліку необоротних активів підприємства.....	76
<i>Пилипенко К.А., Рунчева Н.В., Бритвенко А.С.</i>	
Забезпечення цілей обліку логістичних операцій.....	78
<i>Саламашенко І. В., Чернецька О. В.</i>	
Передумови ефективного обліку процесу реалізації на підприємстві.....	80

<i>Сидорук Н., Дубина О.Л.</i>	
Стан та шляхи удосконалення обліку власного капіталу.....	82
<i>Сіданченко В.С., Губарик О.М.</i>	
Сучасний стан та перспективи розвитку системи оподаткування прибутку підприємств в Україні.....	85
<i>Таратута Л.</i>	
Аудиторські завдання та особливості в оцінці фінансового стану юридичної особи під час набуття істотної участі у страховику.....	88
<i>Тищенко І., Юрченко С.В.</i>	
Особливості організації обліку фінансових інвестицій підприємства.....	92
<i>Ткаченко О.С.</i>	
Облікова політика сільськогосподарського кооперативу.....	95
<i>Тютюнник С.В.</i>	
Особливості документування зовнішньоекономічних операцій.....	98
<i>Форошевська О.Р.</i>	
Формування інформації щодо оплати праці у системі управлінського обліку.....	102
<i>Черевань А. А.</i>	
Діяльність неприбуткових організацій: основні аспекти обліку та оподаткування.....	105
<i>Чернецька О.В.</i>	
Електронні гроші як об'єкт обліку на підприємстві.....	110
<i>Шапаренко О.</i>	
Внутрішньогосподарський контроль, як складова ефективної системи управління підприємством.....	112
<i>Шендрик К. А.</i>	
Інвентаризація виробничих запасів як методичний прийом внутрішнього аудиту.....	115
<i>Штепа Д.С.</i>	
Облік витрат на виробництво й обчислення собівартості продукції рослинництва та їх удосконалення.....	118

Секція 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

<i>Алексеева А. Ю.</i>	
Облік розрахунків заробітної плати найманих працівників у ФОП.....	121
<i>Бєлов Д.С., Іванова Д.В.</i>	
Використання автоматизованих програм обліку для реєстрація податкових накладних.....	123

<i>Годованюк К.</i>	
Стан податку на доходи фізичних осіб у доходах місцевих бюджетів.....	126
<i>Драницька С. В.</i>	
Документальне оформлення публічних закупівель державної установи.....	128
<i>Красько Д.</i>	
Застосування комп'ютерних програм в оподаткуванні: особливості М.Е.ДОС.....	129
<i>Літвинчук О. А.</i>	
Сучасний стан оподаткування аграрних підприємств податком на прибуток.....	131
<i>Магопець О. А., Фефелов О. В.</i>	
Механізм мінімального податкового зобов'язання суб'єктів аграрного бізнесу: особливості застосування та ключові елементи.....	133
<i>Маменко А.</i>	
Перспективи реформування доходно-майнового оподаткування у контексті стимулювання розвитку в Україні.....	136
<i>Моїсеєнко А.</i>	
Оподаткування доходів найманих працівників ПДФО.....	139
<i>Посипай М. О.</i>	
Реєстрація ФОП та оподаткування єдиним податком.....	141
<i>Світенко М. Г.</i>	
Організація внутрішньогосподарського контролю в аграрних підприємствах.....	144

Секція 3

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУТУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

<i>Верхогляд А., Овечко А.</i>	
Удосконалення проведення аудиту зносу основних засобів.....	146
<i>Павлова Г.Є., Чернецька Д.</i>	
Організація і методика аудиту основних засобів.....	149
<i>Роздайбіда Н. В., Ткаченко О. С.</i>	
Сучасний стан аудиту в Україні.....	152
<i>Саванчук Т. М., Френкель О. В.</i>	
Внутрішній аудит витрат як засіб контролю за правомірністю та ефективністю використання ресурсів.....	155
<i>Хачатрян Н. Ш.</i>	
Стан та перспективи інституту аудиту в Україні.....	157

Секція 4

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Бардадим М. В., Левченко Д. О.

Напрями удосконалення процесів контролювання й моніторингу системи економічної безпеки підприємства.....160

Вакульчик О.

Управління дебіторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки.....161

Волчанська Л. В., Лещенко А. О.

Удосконалення механізму запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам економічній безпеці підприємства.....164

Гончаренко І., Юрченко С. В.

Кластеризація агросектору як складова інвестиційної політики для забезпечення економічної безпеки.....167

Губарик О. М., Геркіял Н. Р.

Обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства.....169

Дегтярьова Д. С.

Внутрішні чинники економічної безпеки індустрії туризму.....171

Ємельянов В. А.

Нормативно-правове забезпечення виявлення та запобігання шахрайству у фінансово-економічній діяльності суб'єктів господарювання...173

Іжболдін М., Васільєва Л. М.

Засоби контролю інформаційної безпеки.....177

Качанова А. Р.

Безпекові ознаки загладжуваної функції туризму.....179

Кічурчак М. В.

Структурні зміни у секторі інформація та комунікації країн ЄС: досвід для забезпечення економічної безпеки України після завершення війни.....181

Ковальов Д.

Економічна сутність фінансово-економічної безпеки підприємства.....184

Кравченко М. В.

Фінансова-економічна безпека територіально-виробничих систем агропродовольчого сектора України.....187

Кравченко М. В., Карпенко В. В.

Стратегічна модель політики економічної безпеки в управлінні.....190

Makarenko S., Vasilieva L.

Classification of economic risks in their management system.....193

<i>Молчанов А., Мінковська А. В.</i>	
Планування як функція управління витратами в контексті забезпечення його економічної безпеки.....	194
<i>Назаренко В. В.</i>	
Сутність та шляхи підвищення економічної безпеки аграрних підприємств.....	195
<i>Нужна С. А.</i>	
Аспекти економіко-математичного моделювання для оптимізації рівня економічної безпеки підприємств.....	197
<i>Одношевна О.О.</i>	
Підвищення ефективності економічної безпеки сільськогосподарського підприємства за рахунок якісного антикризового управління.....	200
<i>Остропович І., Мінковська А.М.</i>	
Економічна безпека: сутність та значення.....	203
<i>Павлова Г. Є., Могила С. С.</i>	
Формування конкурентної стратегії підприємства як основа його безпеки.....	205
<i>Приходько І. П., Гусев І. І., Стратій І.С.</i>	
Формування концепції політики економічної безпеки в управлінні.....	208
<i>Рагуліна А. О.</i>	
Фактори впливу на фінансову стабільність підприємства.....	210
<i>Сергієнко В. П.</i>	
Управління інноваційним розвитком підприємства для забезпечення його фінансово-економічної безпеки.....	212
<i>Хімич І. В.</i>	
Нормативне регулювання процесу формування облікової інформації для потреб управління фінансово-економічною безпекою підприємства.....	214
<i>Чернецький Д. М.</i>	
Нормативні документи, що регулюють порядок інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємством.....	216

Секція 5

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

<i>Літвинчук О. А., Бугай Т. О.</i>	
Агро-інформаційні технології в сільськогосподарських підприємствах.....	220
<i>Панченко В. О., Дмитренко Т. В.</i>	
Податкове планування в агробізнесі.....	223

Полтавець К. В., Ткаченко О. С.

Застосування інформаційних технологій в тваринництві.....227

Секція 6

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ, ФІНАНСОВИХ ТА КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Яшишена В.В., Пилявець В.М.

Особливості підготовки та працевлаштування професійних
бухгалтерів в США.....230